

Jaarstukken 2016

gemeente
gouda

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Jaarverslag	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Veiligheid	7
2.3	Sociaal domein	7
2.4	Ruimtelijke ordening	8
2.5	Duurzaamheid	9
2.6	Burgerparticipatie	9
2.7	Sport	10
2.8	Financiën	10
3	Jaarverslag: programma's	13
3.1	Economie, cultuur en stadsmarketing	13
3.2	Zorg (Wmo)	22
3.3	Werk en inkomen	26
3.4	Jeugd, onderwijs en sport	31
3.5	Ruimtelijke ontwikkeling	37
3.6	Duurzaamheid en stedelijk beheer	42
3.7	Burgerinitiatieven en publiekszaken	50
3.8	Veiligheid en bestuur	54
3.9	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	61
4	Jaarverslag: paragrafen	63
4.1	Lokale heffingen	63
4.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	65
4.3	Onderhoud kapitaalgoederen	69
4.4	Financiering	73
4.5	Bedrijfsvoering	78
4.6	Verbonden partijen	81
4.7	Grondbeleid	88
4.8	Interbestuurlijk toezicht	90
5	Jaarrekening	93
5.1	Inleiding	93
5.2	Overzicht van baten en lasten	93
5.3	Toelichting op het overzicht van baten en lasten	94
5.4	Incidentele baten en lasten	100
5.5	Resultaatbepaling	102
5.6	Resultaatbepaling op basis van vermogensmutaties	104
5.7	Resultaatbestemming	104
5.8	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	105

6	Balans en toelichting	107
6.1	Inleiding	107
6.2	Balans per 31 december 2016: activa	108
6.3	Balans per 31 december 2016: passiva	109
6.4	Grondslagen voor waardering en bepaling van baten en lasten	110
6.5	Toelichting op de balans per 31 december 2016: activa	112
6.6	Toelichting op de balans per 31 december 2016: passiva	118
6.7	Niet uit de balans blijvende langlopende financiële verplichtingen	120
7	Single information Single audit	123
8	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	125
9	Besluit bij Jaarstukken 2016	127
10	Bijlagen	129
10.1	Kerngegevens gemeente Gouda	129
10.2	Investeringen	130
10.3	Reserves en voorzieningen	135

1 Introductie

1.1 Inleiding

Met de jaarstukken 2016 van de gemeente Gouda legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid, de geleverde prestaties en de besteding van middelen in 2016. Dit gebeurt aan de hand van de programmabegroting 2016-2019 die kaderstellend is geweest voor de activiteiten van het college.

De wet schrijft voor dat de opbouw van de jaarstukken analoog moet zijn aan de programmabegroting. Dit komt de vergelijkbaarheid tussen beide documenten ten goede.

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag (jaarstukken op hoofdlijnen, programma's, paragrafen, rapportage interbestuurlijk toezicht), de jaarrekening en bijbehorende controleverklaring, het voorgestelde raadsbesluit en de bijlagen.

1.2 Leeswijzer

Jaarstukken op hoofdlijnen

Het jaarverslag start met de compacte jaarstukken op hoofdlijnen, waarin kort en bondig wordt ingegaan op de belangrijkste inhoudelijke en financiële ontwikkelingen in 2016.

Programma's

Daarna volgt de verantwoording van de programma's en van het onderdeel algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. De verantwoording gebeurt met de volgende vragen:

- Wat wilde Gouda bereiken?
- Wat heeft de gemeente ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Paragrafen

In dit onderdeel worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is specifiek aandacht voor onderwerpen waar politieke of financiële risico's aan verbonden zijn.

Rapportage interbestuurlijk toezicht (IBT)

De rapportage IBT is opgenomen vanwege de bestuursovereenkomst interbestuurlijk toezicht met de provincie Zuid-Holland. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de naleving van wet- en regelgeving waar de bestuursovereenkomst betrekking op heeft.

Jaarrekening

Deze omvat de financiële verantwoording over 2016 en met het zogenaamde overzicht van baten en lasten en de balans. Ook het overzicht "Single information Single audit" maakt hier deel van uit.

Controleverklaring

De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole en leidt tot een controleverklaring van de onafhankelijke accountant met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening.

Besluit en bijlagen

De jaarstukken worden gecompleteerd met het voorgestelde raadsbesluit en enkele bijlagen.

Weergave van bedragen

In de financiële tabellen worden de bedragen zo veel mogelijk in duizenden euro's weergegeven. Hierdoor ontstaan soms kleine afrondingsverschillen. In de toelichting op de financiële tabellen en in de overige teksten worden de bedragen voluit geschreven. In financiële tabellen duiden de min-tekens (bijvoorbeeld - € 1.000) meestal op inkomsten of baten. Bij de verschillenanalyses betekenen de min-tekens nadelen of verliezen.

2 Jaarverslag

2.1 Inleiding

Het college kijkt positief terug op hetgeen is bereikt, ondanks het feit dat Gouda drie maanden zonder bestuur heeft gezeten.

Onderstaand in vogelvlucht een aantal belangrijke resultaten van het afgelopen jaar. De financiële balans van de gemeente Gouda sluit het jaar bovendien af met een bijzonder positief resultaat.

2.2 Veiligheid

Samenwerking in de keten

Om de veiligheid te bevorderen werken de veiligheidspartners intensief samen. Geen van de partijen kan immers alleen zijn doelstellingen bereiken. De goede samenwerking blijkt uit de dagelijkse werkafspraken. Politie en gemeente werken onder andere samen aan de Top60, aan de aanpak woningbraken, aan ondermijningsdossiers en handhavingacties.

In het afgelopen jaar zijn goede resultaten geboekt op alle veiligheidsterreinen. De overlastmeldingen zijn zowel op jeugd als op verwarde personen flink gedaald, het totaal aantal misdrijven is dit jaar opnieuw omlaag gegaan. Alleen op het terrein van woningbraken lukt het nog niet om de trend te keren.

2.3 Sociaal domein

Sociaal teams

Om mensen te kunnen helpen bij zorg- en ondersteuningsvragen op zodanige wijze dat dit past bij hun persoonlijke situatie, hun mogelijkheden en hun sociale netwerk is het doel gesteld te groeien naar Sociaal Teams 0 – 100. De Sociaal Teams Volwassenen en Sociaal Teams Jeugd die operationeel zijn in de gebieden Noord, Oost en West Gouda werken inmiddels zoveel mogelijk vanuit één locatie. In Oost is dat het Nelson Mandela Centrum, in West het nieuw geopende ontmoetingscentrum De Walvis. In Noord wordt nog gewerkt aan gezamenlijke huisvesting. Deze gezamenlijke huisvesting versterkt de samenwerking van de Sociaal Teams op uitvoeringsniveau. Er is voorts een actieve samenwerking met de wijkverpleegkundigen en de huisartsen bereikt, zodat het sociale en het gezondheidsdomein met elkaar verbonden worden.

Beschermd wonen

Om te zorgen voor een sluitende en integrale aanpak voor alle inwoners in een kwetsbare positie in de regio is in oktober het Regionaal kader maatschappelijke zorg 2017-2020 door de raad vastgesteld. In vervolg hierop hebben gemeenten, zorginstellingen, cliëntenvertegenwoordigers en woningcorporaties het Convenant samenwerking Maatschappelijk Zorg Midden-Holland 2017-2020 gesloten.

Jeugdhulp op school

Leerlingen moeten onderwijs volgen, ook degenen die dat niet kunnen zonder jeugdhulp. In 2016 zijn nieuwe resultaten zichtbaar van de transformatie in de vorm van onderwijszorgarrangementen. Het gaat hierbij om de combinatie van onderwijs en zorg. Om dit mogelijk te maken, is er een goede samenwerking tussen scholen, sociaal teams en zorgaanbieders. De leerling krijgt hier ondersteuning in zijn eigen leefomgeving.

Werk en ontwikkelcentrum

Het doel is uitkeringsgerechtigden te activeren, te motiveren en te stimuleren om zelf in actie te komen. Inwoners die een gemeentelijke uitkering aanvragen en die wel kunnen werken, maar niet direct aan de slag kunnen, stromen door naar het Werk- en Ontwikkelcentrum (WOC). Binnen het WOC krijgen de deelnemers een intensief programma aangeboden om werknemers- en sollicitatievaardigheden op te doen (zoals CV opstellen en sollicitatiegesprekken voorbereiden). Tevens worden zij intensief begeleid naar werk. Wie na het WOC nog geen werk heeft gevonden, wordt op basis van een plan van aanpak individueel begeleid door een werkcoach van de gemeente (Bemiddeling op Maat).

Social return on investment

Het doel van SROI (Social Return On Investment) is dat een deel van de opdrachtwaarde (≥ 5%) ten goede moet komen aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. SROI wordt gevraagd van partijen die via een aanbesteding een opdracht gegund hebben gekregen van de gemeente Gouda. In 2016 zijn 29 werkzoekenden in dienst genomen op een SROI vacature.

Daarnaast wordt bij de acquisitie van bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) gestimuleerd. In 2016 is bijvoorbeeld het eetcafé Brownies en Downies binnengehaald. Hier zijn vooral mensen met een beperking werkzaam.

2.4 Ruimtelijke ordening

Brede coalitie bodemdaling

Bodemdaling door de inklinkende veenbodem brengt in toenemende mate uitdagingen met zich mee. Om de leefbaarheid en de historische gebouwen in de binnenstad op de lange termijn te beschermen, is in 2014 is de samenwerking 'Stevige Stad op Slappe Bodem' gestart, met het Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijkswaterstaat Bodem+, Deltares, TU Delft, KCAF, STOWA, RIONED, en het platform Slappe Bodem.

De coalitie is in 2016 gestart met de uitvoering van het Living Lab. Hiermee kan de broodnodige lokale kennis en ervaring worden opgedaan. In de eerste fase ligt het accent op het realiseren van inzicht in de stuurbaarheid van het (grond-) water. Daarnaast is er meer kennis verzameld over de snelheid van bodemdaling in de binnenstad. Ook is de coalitie actief op zoek gegaan naar innovatie. Een voorbeeld daarvan is het kwartiermakersproject van Centric. Doel van dit project is om met een eenvoudige techniek een grondwatermeter te maken. Centric begeleidt hiervoor studenten van de HBO opleiding technische informatica. Het idee is om met relatief goedkope, makkelijk toegankelijke middelen bewoners mee te laten meten. Dit systeem dient ter aanvulling van het bestaande geijkte grondwaternetwerk.

GoudAsfalt

De voormalige Koudasfaltlocatie wordt door de Stichting GoudAsfalt getransformeerd naar een plek van evenementen, ambachten, horeca, ateliers en maatschappelijke functies.

De gemeenteraad heeft begin 2016 budget beschikbaar gesteld voor de aankoop van het terrein. Parallel hieraan heeft het college een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de stichting GoudAsfalt voor het beheren en in gebruik nemen van deze locatie. In augustus is met de stichting een huurcontract gesloten, waarna de stichting de eerste voorzichtige stappen heeft gezet op weg naar de beoogde transformatie van dit voormalige bedrijfsterrein.

Inmiddels zijn de eerste ruimtes verhuurd en hebben al verschillende activiteiten op de locatie plaats gevonden, zoals het Culifeest en het Circus Louis Knie.

Onderzoek naar Cheese Experience

Om te groeien naar 1 miljoen Goudse bezoekers is de komst van een toeristische trekker essentieel. Ondernemers, de provincie Zuid-Holland en de gemeente hebben het initiatief genomen om de komst van een Cheese Experience in Gouda te onderzoeken. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2017 verwacht.

Oplevering Kop van de Kleiweg

Om de Kleiweg een impuls te geven en aantrekkelijker te maken voor ondernemers en winkelend publiek is in augustus de Kop van de Kleiweg vernieuwd. Dit is een aansprekend voorbeeld van een succesvolle samenwerking tussen gemeente, vastgoedeigenaren en ondernemers. Samen is geïnvesteerd om de uitstraling van het gebied een impuls te geven. Dit project is goed voor de hele binnenstad, bevordert het vestigingsklimaat en helpt leegstand tegen te gaan. Deze aanpak is een voorbeeld voor andere locaties in de stad.

Groene Hart bestuursakkoord

Eind 2016 is het Groene Hart-bestuursakkoord tussen de convenantpartners Alphen aan den Rijn, Regio Midden-Holland en Woerden met Provincie Zuid-Holland getekend. Hierin wordt het belang van het Groene Hart binnen de Randstad aangegeven op het gebied van productielandschap, ondernemerschap, woongebied en landschap.

Gouda Oost, Middenwillens, Transformatie stadkantoor

De vernieuwing van Gouda Oost is een gezamenlijke opgave voor de gemeente en de twee betrokken woningcorporaties: Woonpartners Midden-Holland en Mozaïek Wonen. In 2016 zijn de supermarkten en de Leo Vromantoren opgeleverd alsook de eerste woonblokken en de omliggende openbare ruimte in het deelgebied Zuidelijk Stempel West. De verwerving van de panden aan de De Rijkestraat is hierbij belangrijk zodat op termijn de plannen voor het Middengebied in uitvoering kunnen gaan. Het bestemmingsplan hiervoor is door de raad vastgesteld.

Voor de ontwikkeling van Westergouwe en Middenwillens was 2016 een goed jaar. In beide gebieden zijn woningen opgeleverd, in aanbouw genomen en in voorbereiding. In Middenwillens is net als in Westergouwe een mix van sociale huur en koop gerealiseerd. Voor de zelfbouwkavels in Westergouwe bestond veel belangstelling en deze zijn goed verkocht.

De transformatie van leegstaande kantoren komt langzaam op gang. Door actieve ondersteuning zijn plannen voor de transformatie van de Agnietenstraat tot appartementen in de sociale huur en koop haalbaar geworden.

Beheer openbare ruimte Westergouwe

Eerste woningen en straten zijn in Westergouwe opgeleverd. De nieuwe openbare ruimte moet natuurlijk ook worden beheerd. Het beheer van de openbare ruimte ligt tijdens de ontwikkelingsfase bij het projectbureau Westergouwe en komt voor de opgeleverde gebieden vanaf 1 januari 2018 onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Elk jaar zal op deze wijze een nieuw stukje van Westergouwe onder beheer van Gouda komen.

Op dit moment zijn er al afspraken gemaakt over het ophalen van huisvuil, schoonhouden van de straat en de verlichting. Omdat dit een pas aangelegd gebied is zal heel specifiek worden gekeken naar wat er aan regulier onderhoud nodig is.

Zuidelijk stationsgebied

In de herontwikkeling van het Zuidelijk stationsgebied zijn belangrijke stappen gezet.

Medio 2016 heeft de raad ingestemd met het functioneel ontwerp voor het Zuidelijk stationsgebied en een investeringsbudget beschikbaar gesteld. In december 2016 heeft het ministerie ingestemd met de cofinanciering van 50% voor de fietsenstalling. Hiermee is overeenstemming bereikt over de laatste schakel van het plan voor het zuidelijk stationsgebied en de dekking daarvan. De planning voor het vervolg is: 2017/2018 voorbereiding (ontwerp, aanbestedingen, overeenkomsten, vergunningen) en realisatie in 2018/2019.

2.5 Duurzaamheid

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid

De ambitie van Gouda is om in 2040 CO₂ neutraal te zijn. Deze ambitie en de doelstellingen uit de Vergroeningsagenda zijn verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019. Gouda maakt deel uit van één van de vijf pilots in Nederland om de energietransitie voor te bereiden. De duurzaamheidsmakelaar is in april gestart en wordt door veel partijen in de stad gevonden. Een voorbeeld: ondernemers in de binnenstad zijn bezig met het sluiten van één gezamenlijk afvalcontract, wat zal gaan leiden tot minder (vracht-)vervoersbewegingen in de binnenstad. Bij dit proces, getrokken door de duurzaamheidsmakelaar, zijn ook het DuurzaamheidsPlatform Gouda, SOG en TNO betrokken.

Afval Scheiden Loont

Gouda wil voldoen aan de landelijke afspraken over het scheiden van huishoudelijk afval. Doel van Afval Scheiden loont is om de hoeveelheid ongescheiden restafval terug te brengen van ruim 214 kg per inwoner per jaar in 2015 naar 100 kg per inwoner per jaar in 2020. Dit is een belangrijke stap naar de circulaire economie. In de circulaire economie wordt uiteindelijk alle afval als secundaire grondstof hergebruikt.

De raad heeft daarom in juni de uitgangspunten voor Afval Scheiden Loont vastgesteld. Hiermee worden de inwoners van Gouda door een financiële prikkel in de afvalstoffenheffing gestimuleerd om het huishoudelijk afval beter te scheiden. Hiermee levert Gouda een wezenlijke bijdrage aan het sluiten van de keten in de circulaire economie.

2.6 Burgerparticipatie

De gemeente omarmt steeds meer initiatieven van burgers

De gemeente omarmt initiatieven van burgers. Denk aan GoudAsfalt, Gouda Bruist, Gouwe dialoog, Singelpark, het Pauzelandschap of het Raoul Wallenbergplantsoen.

Ook is er volop ruimte voor burgerparticipatie via Groen-moet-je-doen, proeftuinen of projecten zoals de Tiendewegbrug, het Olympiadeplein, of Vreewijk-Zuid. Het programma Kracht van de Samenleving versterkt al deze ontwikkelingen.

Contact met burgers

Het college heeft ook in 2016 veel contact gehad met inwoners en ondernemers via bijeenkomsten, afspraken en ontmoetingen. Zo bezocht het college na de BenW-vergaderingen op dinsdag, regelmatig organisaties en bedrijven om zich te laten informeren en kennis uit te wisselen. Iedere tweede maandag van de maand is er voor inwoners de mogelijkheid om een bestuurder te spreken. Dit kan door zich aan te melden voor het collegesprek uur.

Daarnaast is een aantal bestuurders een keer per maand in de stad op een locatie aanwezig. Tijdens zo'n inloopmoment kunnen inwoners zonder afspraak langskomen om met een bestuurder te praten over hun zorgen, vragen of ideeën. Het college wil op deze wijze makkelijk benaderbaar zijn voor de stad.

2.7 Sport

Het nieuwe sportbeleid wordt vastgelegd in de nota Sport en Bewegen in Gouda 2022. De conceptnota is in juni vrijgegeven voor inspraak. De conceptnota is aangepast op basis van de inspraakreacties. Ook de gevolgen van de financiële vertaling van het Actieprogramma van de Zakencoalitie zijn verwerkt. Zo is de bezuinigingstaakstelling voor sport vanaf 2018 teruggedraaid. De nota wordt in het tweede kwartaal van 2017 ter behandeling aan de raad voorgelegd. De concessie voor de exploitatie van de sportaccommodaties moet verlengd worden. De lopende concessie aan Sport.Gouda is in 2016 met 1 jaar verlengd. In 2017 wordt de nieuwe 10-jarige dienstverleningsovereenkomst aan de raad voorgelegd.

Naar aanleiding van vragen uit de raad is een evaluatieonderzoek gestart van de gebruiksmogelijkheden van het Groenhovenbad.

2.8 Financiën

De jaarrekening 2016 van de gemeente Gouda toont een positief resultaat van € 13,0 miljoen.

De gemeentelijke schuld daalde in 2016 met € 27,9 miljoen tot onder de € 300 miljoen. De jaarlijkse rentelasten bedroegen in 2016 € 11,3 miljoen euro.

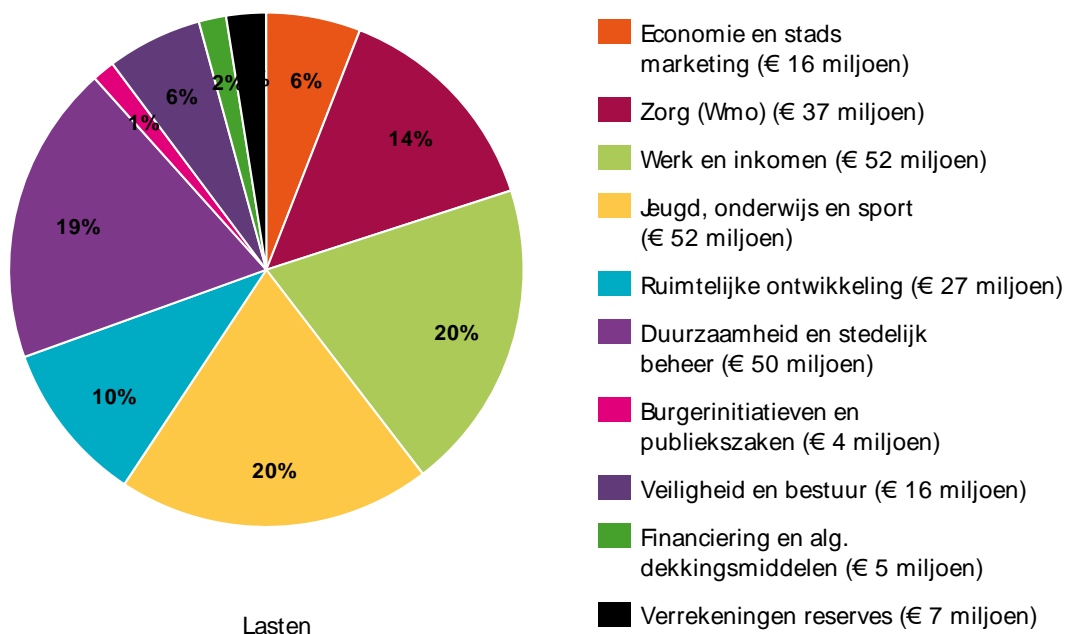
De daling van de schuld heeft een positieve werking op de schuldquote en op de solvabiliteitsratio. De schuldquote daalde ten opzichte van 31 december 2015 van 123,5% naar 114,7% per 31 december 2016. De solvabiliteitsratio nam toe van 8,5% per 31 december 2015 tot 10,7% op 31 december 2016.

In 2016 zijn de lokale lasten van een meerpersoonshuishouden gestegen met 3,3% voor de huurder en met 4,5% voor de eigenaar/gebruiker (gemiddelde WOZ-waarde van € 175.000).

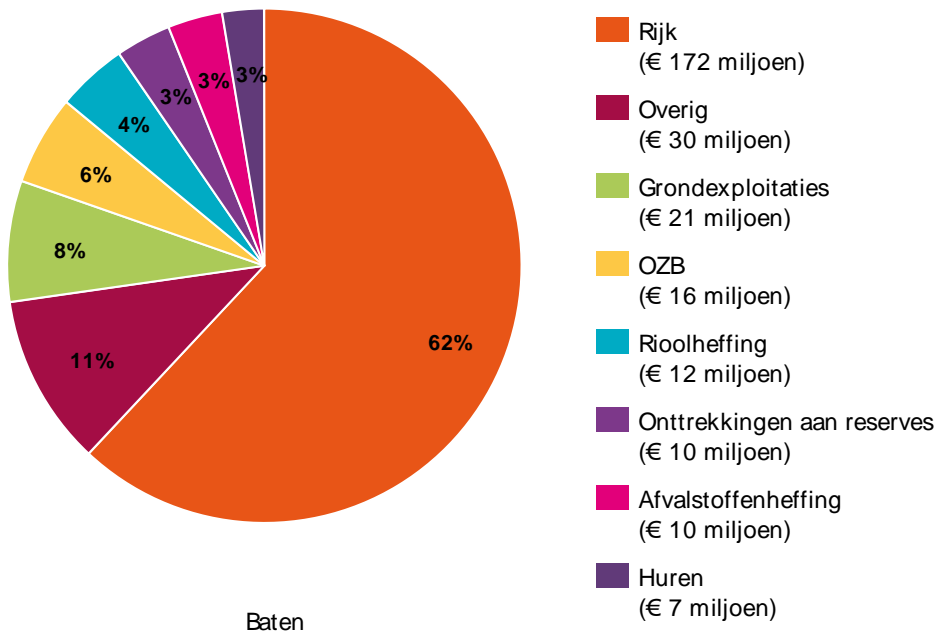
De algemene reserve is in 2016 toegenomen tot € 15,6 miljoen. De reserve sociaal domein bedraagt € 5,4 miljoen. Het totale eigen vermogen van de gemeente, inclusief het jaarrekeningresultaat van € 13,0 miljoen, bedraagt per 31 december 2016 € 45,8 miljoen.

Aan de raad wordt onder andere voorgesteld om van het jaarrekeningresultaat € 4,7 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve en € 3,0 miljoen toe te voegen aan de reserve sociaal domein.

Uitgaven in 2016 (totaal € 264 miljoen)

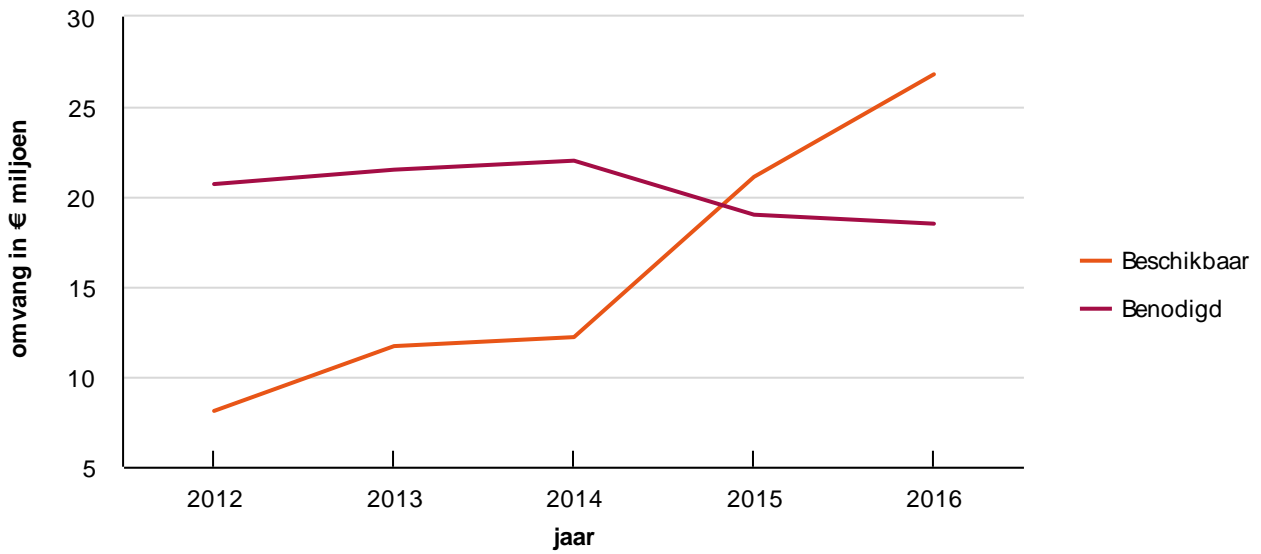

Inkomsten in 2016 (€ 277 miljoen)

Baten

Ontwikkeling weerstandsvermogen

3.1 Economie, cultuur en stadsmarketing

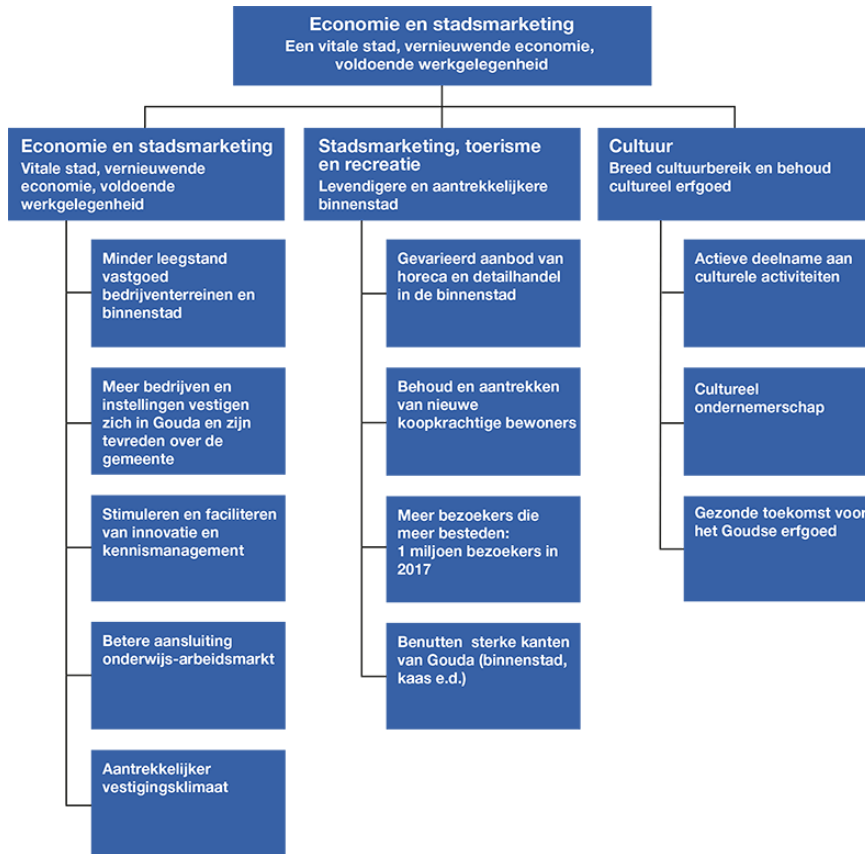
Bij de foto:

De nieuwe stadsentree Kop van de Kleiweg is een uniek voorbeeld van publiek-private samenwerking waarbij vastgoedeigenaren, de Samenwerkende Ondernemersverenigingen Gouda (SOG) en de gemeente de handen ineen geslagen hebben.

Over het programma:

Blijven investeren in de levendigheid van de stad. Vanuit deze ambitie zijn de lokale economie en werkgelegenheid gebaat bij het verbeteren van het vestigingsklimaat en een sterkere link tussen bedrijfsleven, onderwijs en gemeente. Goede stadsmarketing leidt tot meer bezoekers, behoud van bedrijven en een stad waar het prettig wonen en werken is. De combinatie van een historische binnenstad en een breed aanbod aan culturele activiteiten dragen daaraan bij. De gemeente geeft daarnaast speciale aandacht aan de aanpak van leegstand, acquisitie, het bevorderen van innovatie en de versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

3.1.1 Wat is er bereikt?

3.1.2 Wat is ervoor gedaan?

Economie

Actieprogramma Economie

De gemeente en Gouda Onderneemt! werken sinds 2014 gezamenlijk aan de uitvoering van het Actieprogramma Economie. Dit programma stelt een aantal thema's centraal waaronder een beter vestigingsklimaat, innovatie, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en duurzaamheid. De programma's in het actieprogramma zorgen voor gezamenlijke focus en richting in het streven naar een vitale stad, vernieuwende economie en voldoende werkgelegenheid.

In 2016 is het Ondernemersfonds Gouda (OFG) met 5 jaar verlengd. Daarbij is tevens de opslag op de OZB niet-woningen op verzoek van ondernemers verhoogd van 5% naar 7%. Met deze verhoging komt er meer geld beschikbaar voor het georganiseerd bedrijfsleven in Gouda om zelf het ondernemersklimaat verder te verbeteren.

Naast de opgaven vanuit het Actieprogramma Economie, wordt ook uitvoering gegeven aan acquisitie, een actieve benadering van leegstandsproblematiek, focus op accountmanagement en een betere dienstverlening. Ook bij deze thema's is samenwerking met alle betrokken partijen essentieel.

Leegstand

Leegstand is een dynamisch en complex probleem. De gemeente Gouda is van mening dat leegstand op pandniveau in eerste instantie het probleem van de eigenaar is. Maar er is ook sprake van een gemeentelijk belang wanneer leegstand consequenties heeft voor het vestigingsklimaat of de werkgelegenheid van het omliggende gebied. Inmiddels is de leegstand op sommige locaties structureel van aard en is een actieve rol van de gemeente gerechtvaardigd. De gemeente heeft daarbij een beperkte invloed en is slechts één van de vele betrokken partijen. Alle projecten en activiteiten zijn er daarom op gericht om de juiste partijen met elkaar te verbinden en te ondersteunen. Hiermee wordt een proces beoogd waarmee concrete resultaten worden geboekt en de leegstand structureel afneemt. De gemeente vervult hierin een rol als aanjager, facilitator en regisseur en richt zich specifiek op bedrijventerreinen en de binnenstad.

Leegstand bedrijventerreinen

De kantorenleegstand op Goudse Poort is gedaald van 44% in 2015 naar 38% in 2016. Dit is in lijn met de landelijke trend van dalende leegstandscijfers. Na de eerdere start met de breed samengestelde Taskforce Leegstand, lag in 2016 de focus op de kantoren in het noordelijk deel van Goudse Poort.

Binnen het programma Slim Ruimtegebruik biedt de provincie Zuid-Holland de methode van de 'Versnellingskamer' aan. Hierbij werken direct belanghebbenden samen om vanuit de eigen rol te zoeken naar een gemeenschappelijk belang.

In oktober kwamen daartoe een tiental eigenaren, gemeente Gouda en de Provincie Zuid-Holland als belanghebbenden bijeen. Unaniem is afgesproken gezamenlijk te gaan zoeken naar een nieuw marktperspectief voor de Goudse Poort.

Leegstand binnenstad

De binnenstad van Gouda kent met het Programma Binnenstad een gecoördineerde aanpak voor de vele aspecten die de binnenstad raken. Daarbij zijn verschillende projectgroepen actief waarin vastgoedeigenaren, ontwikkelaars, gebruikers, de centrummanager en de gemeente gezamenlijk optrekken. Deze aanpak, gesteund door de opleving van de economie, laat zien dat het aantal leegstaande winkels in 2016 is afgenomen (met per saldo 7 panden). Daarnaast wordt via een gerichte benadering van pandeigenaren getracht langdurig leegstaande panden in te vullen. Rond het vergunningentraject is het streven de procedures zo soepel mogelijk te laten verlopen. Een leegstandsverordening is ondertussen vastgesteld om eigenaren van leegstaande panden in de binnenstad gericht aan te kunnen pakken waar dat nodig is. Het project 'Wonen boven winkels' wordt daarbij integraal met de aanpak leegstand uitgevoerd.

Als voorbeeld van een integrale aanpak kan de 'Kop van de Kleiweg' worden genoemd. Dit project is in 2016 opgeleverd en zorgt voor een kwaliteitsimpuls voor zowel de openbare ruimte als de omliggende panden. De verwachting is dat de leegstand in dit gebied in de loop van 2017 tot het verleden gaat behoren. De Stadswinkel is als pop-up concept in een van de leegstaande panden ingericht om de aandacht op het gebied te vestigen. Hier kunnen (nieuwe) inwoners van Gouda, die een nieuwe (huur)woning zoeken, terecht voor informatie over alle bouwprojecten in de stad. De Stadswinkel draagt hierdoor bij aan de doelstelling tot behoud en het aantrekken van nieuwe (koopkrachtige) bewoners. De gemeente werkt in de Stadswinkel samen met ondernemers uit de binnenstad, het DOE-platform en makelaars en ontwikkelaars. Via het Werkgeversservicepunt krijgen werkzoekenden een werkervaringsplaats in de Stadswinkel aangeboden.

In 2016 is ook de pilot Uitstallingen geëvalueerd. In 2017 zal worden gezien in hoeverre nieuwe regels nodig zijn om de uitstraling van het winkelgebied verder te verbeteren.

Meer bedrijven vestigen zich in Gouda

Het accountmanagement richting ondernemers heeft een impuls gekregen. Er wordt flink geïnvesteerd in warme contacten met bedrijven die al in Gouda gevestigd zijn. Daarnaast is sprake van een zogenaamde 'rode looper-aanpak' om potentiële vestigers voor Gouda te interesseren. In 2016 heeft zich geen groot nieuw bedrijf in Gouda gevestigd maar wel enkele kleinere (dienstverlenende) ondernemers.

In de binnenstad was veel dynamiek te zien waarbij sommige winkels helaas de deuren moesten sluiten, waarvan de V&D wel het meest in het oog sprong. Andere winkels in de binnenstad verhuisden naar een ander pand, verschillende pop-up winkels zijn gestart en ook zijn er nieuwe winkels, dienstverleners en horeca bij gekomen. Het aanbod aan detailhandel en horeca in de binnenstad krijgt mede door deze nieuwe vestigingen een steeds gevarieerder karakter.

Foto: Verruiming van de mogelijkheden voor binnenstadondernemers om zich aantrekkelijker te presenteren.

In het kader van de acquisitie van bedrijven is de aandacht met name gericht op de ICT-sector. Dertien ICT-bedrijven buiten Gouda zijn bezocht met het doel om zicht te krijgen op belangrijke vestigingsfactoren. Een strategie gericht op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor ICT bedrijven wordt in 2017 verder uitgewerkt.

Stimuleren en faciliteren van innovatie en kennismanagement

De activiteiten gericht op het thema Innovatie en Kennismanagement zijn geland in het Innovatieplatform, waarbinnen de gemeente en Gouda Onderneemt! de trekkers zijn. Het Innovatieplatform is als project ingebracht in het kader van de samenwerking Alphen-Gouda/Midden-Holland-Woerden. In 2016 heeft een Inspiratiesessie plaatsgevonden en de gemeente heeft daarnaast deelgenomen aan de beurs ZIE 2016 (Zuid Holland Instrumentation Event). Ook hebben er in 2016 bedrijfsbezoeken plaatsgevonden bij Van Nieuwpoort, Acacia Water, Geofoxx, S&T Corporation te Delft.

Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Het college heeft een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt opgenomen als speerpunt. Via diverse initiatieven wordt hieraan vormgegeven. Zo is in 2016 het Centrum voor Innovatief Vakmanschap Smart Technology van het ID-college van start gegaan met 23 studenten. De gemeente is nauw betrokken bij deze opleiding en stimuleert vooral de samenwerking met het Goudse bedrijfsleven door het mogelijk maken van de aanstelling van een Kennismakelaar bij het CIV (Centrum voor Innovatief Vakmanschap) Smart Technology in 2017. Ook het Techniekpunt Gouda is in het schooljaar van 2016/2017 operationeel met als één van de hoogtepunten een techniekdag voor groep 7-leerlingen met een masterclass van ruimtervaarder André Kuipers.

Het cluster onderwijs van Gouda Onderneemt stimuleert de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven in Gouda. De gemeente ondersteunt dit cluster. In 2016 hebben diverse workshops plaatsgevonden om uitvoering te geven aan de uitkomsten van de werkconferentie in 2015. Hiertoe is een platform onderwijs-arbeidsmarkt ingesteld waaraan diverse partners deelnemen. Ingezet is vooral op het verbeteren van de website en het bekendmaken van SBB (Stichting Bevordering Beroepsopleidingen). Hieraan is een beroepenmonitor gelinkt voor jongeren en ouders, en er wordt bekendheid en informatie gegeven aan opleidingen en beroepen. Een constante uitdaging is het vinden van meer bedrijven die willen deelnemen aan het platform en ideeën inbrengen. In 2017 krijgt dit nog meer aandacht. Bijvoorbeeld door het organiseren van 'Kom binnen bij bedrijven', waarbij studenten bedrijven kunnen bezoeken voor stages en leerwerkplekken.

In 2017 krijgt ook het ontwikkelen van de digitale onderwijskaart voor het VO en MBO een vervolg. Het project is aangemeld voor een subsidie van de provincie. Wanneer de subsidie niet wordt toegekend zal de mogelijkheid worden onderzocht in hoeverre de nieuwe website 'Kies je toekomst' gebruikt kan worden om informatie over het onderwijsaanbod bekend te maken.

In 2015 is door het Wellantcollege, in samenwerking met de gemeenten in Midden-Holland, een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan scholing en personeel in de foodprocesindustrie. Conclusie is dat er behoefte is aan een opleiding food-techniek voor niveau 3 en 4 MBO. In 2016 is verkend op welke manier en met welke partners een MBO opleiding voeding en techniek gestart kan worden in de regio. Helaas heeft dit niet geresulteerd in het opzetten van een nieuwe opleiding. Er is te weinig draagvlak hiervoor gevonden bij het regionale bedrijfsleven.

Aantrekkelijk vestigingsklimaat

Het is belangrijk dat gemeente en ondernemers/instellingen elkaar kennen en ontmoeten. Met dat doel vinden regelmatig bedrijfsbezoeken plaats. De accountmanager onderhoudt ook persoonlijk contact met bedrijven en er is intensief contact met de parkmanagers van de bedrijventerreinen en met de Centrummanager in de binnenstad. De lijnen zijn kort en bij specifieke vraagstukken of problemen onderneemt de accountmanager actie om deze op te lossen. Ook heeft de gemeente het voor ondernemers gemakkelijker gemaakt om een integrale quick scan op bouwinitiatieven te laten plaatsvinden.

De gemeente organiseert samen met Gouda Onderneemt! een aantal activiteiten die het vestigingsklimaat bevorderen, zoals in 2016 een gecombineerde bijeenkomst voor starters en jonge ondernemers, de verkiezing Ondernemersprijs Midden-Holland en de organisatie van de bedrijvendag. De bedrijvendag is in 2016 voor het eerst gekoppeld aan de organisatie van 'Kom binnen bij Bedrijven'. De Bedrijvendag nieuwe stijl wordt op locatie georganiseerd, en kent met name een netwerkarakter met bescheiden inhoudelijk programma.

Foto: Informatiebijeenkomst voor startende en jonge ondernemers georganiseerd door ondernemersplatform Gouda Ondernemt en de gemeente Gouda.

De herontwikkeling van de 'Kop van de Kleiweg' en de uitvoering van de vernieuwing van het terrassenbeleid geven de binnenstad een impuls en laten zien dat de gemeente in de stad investeert. Juist in deze tijd is het van belang dat de basis op orde is om voor externe partijen aantrekkelijk te zijn als nieuwe vestigingsplaats. En bovenal voor bestaande partijen om te (blijven) investeren. Het grote aantal nieuwe vestigers in de binnenstad mag beschouwd worden als signaal dat deze aanpak werkt.

Een aantrekkelijke binnenstad is essentieel voor een bruisend Gouda. De gemeente was daarom erg blij met de verkiezing tot Beste Warenmarkt in maart 2015 en de verkiezing tot Beste Binnenstad in de categorie middelgrote steden door het Platform Binnenstadsmanagement. De Chocoladefabriek is in 2015 verkozen tot beste bibliotheek. Het behalen van deze prijzen is op 2 januari 2016 feestelijk gevierd tijdens een informeel feest en nieuwjaarsbijeenkomst voor alle inwoners van Gouda op de Markt.

Regionale samenwerking

Economische ontwikkeling stopt niet bij de grenzen van Gouda. Samenwerking met omliggende gemeenten is belangrijk om de economische positie van de regio te versterken. In de regio Midden-Holland werkt Gouda samen met 4 gemeenten (Zuidplas, Waddinxveen, Bodegraven-Reeuwijk en Krimpenerwaard). De wethouders economie komen samen in het Bestuurlijk Overleg Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt (BO EOA). Het streven is het versterken van de positie van de regio waarbij gekeken wordt naar de Zuidelijke Randstad en de kansen die daar liggen, maar ook naar het Groene Hart. Daarbij wordt samenwerking gezocht met ondernemers en onderwijs. Het BO EOA is ook het aanspreekpunt voor de provincie met betrekking tot regionale afstemming van de ontwikkeling van kantoren en bedrijventerreinen (verplicht) en detailhandel (gewenst).

De samenwerking Alphen-Gouda-Woerden is in december definitief van start gegaan en opnieuw bekrachtigd door het sluiten van een bestuursakkoord met de provincie Zuid-Holland. De economie Tafel Groene Hart Werkt! heeft in het kader van de subsidieregeling Regionale Netwerken Topsectoren een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Zuid-Holland. Deze is erop gericht om de tafel Economie tafel om te vormen naar een regionaal triple helix platform.

Resultaten 2016:

- Start met de actualisatie van de provinciale bedrijventerreinenstrategie. Hiervoor wordt een behoeferaming bedrijventerreinen opgesteld waaraan de regio meewerkt;
- Organisatie 'Kom binnen bij bedrijven' in regioverband ;
- Opstellen Strategische Agenda Midden-Holland;
- Gezamenlijke lobby (ook met regionale ondernemers) tegen de komst van de Holland Outlet Mall in Zoetermeer.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur hebben een belangrijke meerwaarde voor de leefbaarheid en economie van Gouda. Een breed aanbod aan culturele activiteiten draagt bij aan een goed leefklimaat en maakt de stad aantrekkelijk voor (nieuwe) inwoners en bezoekers. Kunst en cultuur zijn de smaakmakers van de stad.

Gouda kent een rijk cultureel klimaat. De culturele sector heeft ook in 2016 weer zijn kracht en enthousiasme laten zien. De Goudse Schouwburg werd uitgeroepen tot meest gastvrije theater van het land. Het Erasmusjaar werd bekroond

door de plaatsing van het nieuwe Erasmusraam in de Sint Jan. De bibliotheek, het Streekarchief, Kruid horeca en de Drukkerswerkplaats zijn een onderzoek gestart naar een mogelijke verbreding van het succesvolle concept van de Chocoladefabriek, samen met het Filmhuis en het Verzetsmuseum. Het voornemen een Cultuur- en erfgoedfonds op te richten dat in het teken zal staan van 750 jaar Gouda, heeft enthousiaste reacties in de stad teweeggebracht.

Het jaar 2016 stond ook in het teken van een wisseling van de wacht bij de grote culturele organisaties. De zeer gewaardeerde directeuren van bibliotheek, museum en Kunstpuntgouda kondigden hun vertrek aan. Met de inmiddels aangetreden nieuwe directeuren en een geactualiseerde Cultuurnota is Gouda klaar voor een nieuwe periode met volop kansen en mogelijkheden voor cultuur.

In 2017 zal de nieuwe Cultuurnota aan de raad worden voorgelegd. Daarin staan de sterktes van cultureel Gouda centraal naast de kansen die nog gepakt kunnen worden. Ook wordt opnieuw gekeken naar het budgettaire kader voor cultuur. Bibliotheek, cultuurhuis en schouwburg hebben in 2016 afgelopen jaar zorgen geuit over hun financiële situatie. Naar aanleiding hiervan zijn, vooruitlopend op de Cultuurnota, via de Kadernota incidentele middelen beschikbaar gesteld. Ook is geïnvesteerd in het laten opstellen van nieuwe bedrijfsplannen voor de schouwburg en het cultuurhuis, ter versterking van de financiële continuïteit.

Erfgoed en Cultuurhistorie

In 2015 is door een particuliere partij in de stad onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om voor Gouda een monumentenorganisatie (of 'stadsherstel') op te richten. Dit heeft vanaf 2016 een vervolg gekregen. Inzet is de instandhouding van het gebouwde erfgoed en aan het leggen van contacten en opbouwen van een netwerk.

In lijn met de Erfgoedvisie wordt naast samenwerking ook ingezet op samenhang. Daarom is in 2015 gestart met het laten opstellen van een Cultuurhistorische Basiskaart voor de gehele gemeente Gouda. Via deze digitale database, die via GIS-Gouda gevisualiseerd kan worden in kaartbeelden, wordt de ontwikkelingsgeschiedenis ontsloten. De uitvoering gebeurt in fasen. Op basis van landschap, stedenbouw, functies en thema's wordt 'het verhaal van de stad' in beeld gebracht. In 2016 is de basis gelegd met de informatie die reeds voorhanden was via onderzoeksrapporten. Ook is overlegd met enkele inwoners die expert zijn op het gebied van het watersysteem en stadsontwikkeling. Op basis van deze informatie is een grondige analyse gemaakt en zijn de resultaten in kaartbeelden vastgelegd. In de volgende fasen zal de rol van 'de kennis in de stad' een steeds grotere rol gaan spelen.

In 2016 is ook bezien hoe het Cultuur- en Erfgoedfonds een bijdrage kan leveren aan onderhoud en herbestemming van het Goudse erfgoed. Op grond van de Erfgoedvisie zal de focus komen te liggen op planmatig onderhoud ('voorkomen is beter dan genezen') en de aanpak van leegstand en ruimte voor herbestemming ('zonder gebruik geen onderhoud').

Stadsmarketing

Stadsmarketing streeft naar het bevorderen van de economische vitaliteit van Gouda door de binnenstad levendiger en aantrekkelijker te maken voor bedrijven, bewoners en bezoekers.

Gevarieerd aanbod van horeca en detailhandel in de binnenstad

De activiteiten vinden met name plaats binnen het domein Economie maar worden ondersteund door stadsmarketingactiviteiten zoals de ontwikkeling van een tv-commercial. Deze commercial is in 2016 aangepast en uitgezonden op TV Rijnmond.

Door het grote aantal nieuwe ondernemers in de binnenstad is de variatie in aanbod van detailhandel en horeca weer groter geworden. Gouda krijgt hierdoor steeds meer een eigen karakter als winkel- en verblijfsstad. Vanwege de titel Beste Binnenstad 2015-2017 hebben de steden Hoorn, Alkmaar en Dordrecht een bezoek gebracht aan Gouda om inspiratie op te doen. Daarnaast hebben een Duitse delegatie, het landelijk Platform Binnenstadmanagement en het Expertteam Shopping Tomorrow de stad bezocht.

Behouden en aantrekken van nieuwe koopkrachtige bewoners

Naast het onderhouden van de website www.woninggouda.nl is geïnvesteerd in het mogelijk maken van laagdrempelige informatievoorziening over woningbouwprojecten en aanbod van huurwoningen in de Stadswinkel. Bewoners weten de Stadswinkel goed te vinden en maken veel gebruik van de aangeboden voorzieningen.

Benutten sterke kanten van Gouda

Er is een nieuw plan voor Stadsmarketing en toerisme opgesteld waarin de keuzes voor cultuurhistorie, kaas, stroopwafels en ambachten is (her)bevestigd. Met het oog op Gouda 750 jaar en Fonds 1272 (het cultuur- en erfgoedfonds) wordt een kwartiermaker gezocht die een actieplan zal opstellen en in 2017, samen met de stad, een eerste grote activiteit zal organiseren.

Het jaar 2016 was het Erasmusjaar. Museum Gouda heeft in dat kader een internationale Erasmustentoonstelling georganiseerd die veel (inter)nationale bezoekers heeft getrokken.

De gemeente heeft samen met ondernemers, culturele instellingen, de Brede School en vrijwilligersorganisaties de Zotte Zaterdag georganiseerd op 15 oktober. Het Goudse erfgoed is door middel van Erasmus in onderlinge samenhang voor het voetlicht gebracht.

Het aantal kaasmarkten is uitgebreid waardoor het toeristisch seizoen is verlengd en het aanbod voor (inter)nationale touroperators is uitgebreid. Er zijn vier digitale 'kaasnieuwsbrieven' verstuurd aan personen/bedrijven die zich professioneel bezig houden met kaas en de website www.goudakaasstad.nl is geactualiseerd. In juni bracht een Franse delegatie van onder andere ambassade en parlement een bezoek aan de kaasmarkt. Eind 2016 is het startsein gegeven voor een haalbaarheidsonderzoek om een Cheese Experience in Gouda te vestigen. De provincie verzorgt een deel van de financiering in het kader van 'Cheese Valley', onderdeel van de 'Dutch Food and Cuisine' lijn van de NBTC. Ten slotte is in 2016 is een nieuw bestuur Gouda Kaasmarkt aangetreden.

Foto: De kaasmarkt voor kinderen die in 2016 gehouden werd.

Toerisme

Meer bezoekers die meer besteden

De toeristische promotie is gericht op de groei van binnen- en buitenlandse bezoekers aan Gouda. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met toeristische partners en ondernemers. Het vergroten van het bezoekersaantal draagt bij aan een aantrekkelijke, levendige en economisch sterke binnenstad. De VVV Gouda is het hele jaar bezig met het gastvrij informeren en ontvangen van bezoekers en andere geïnteresseerden zoals diverse media. Daarnaast ligt de focus op 'travel trade' (bedrijven die zich bezig houden met toeristen) om Gouda als bestemming beter onder de aandacht te brengen.

Evenementen

In 2016 vonden weer 6 jaarlijkse zogenaamde 'ster'evenementen plaats: Goudse Hofstedendagen, Kaarsjesavond, Houtmansplantsoenconcerten, Gouda Waterstad, Keramiekdagen en de Kaasmarkt. Met de warenmarkt zijn afspraken gemaakt waardoor op de Markt evenementen en andere activiteiten beter gecombineerd kunnen worden. Deze afspraken hebben geleid tot een aanpassing van de marktverordening en als uitvloeisel daarvan kon bijvoorbeeld in november het Sinterklaascircus worden georganiseerd op de Markt.

Groene Hart

Gouda neemt deel aan de bestuurlijke tafel Vrije tijd, water en groen van het samenwerkingsverband Alphen-Gouda/Midden-Holland-Woerden. Er is een investeringprogramma opgesteld met ook aandacht voor Gouda als icoon van het Groene Hart en de verhaallijn van kaas. In 2017 wordt dit verder geconcretiseerd.

Resultaten 2016:

- Gastvrij informeren en ontvangen van bezoekers door de VVV. Het aantal bezoekers aan de balie van de VVV in de Waag is verder gegroeid naar ruim 38.000.;
- Vanaf de nulmeting in 2012 gezien, is in 2015 10% groei van bezoekers aan Gouda bereikt (totaal 800.000). De eerste cijfers van 2016 laten ook weer groei zien;
- In februari is een bijeenkomst voor het toeristische veld georganiseerd, met meer dan 80 deelnemers. Daar is het eerste partnerplan toerisme gepresenteerd. In het partnerplan staat beschreven wat de VVV doet en welke mogelijkheden

er zijn om (betaald) samen te werken. De brochure met advertorials is hiervan het meest succesvolle voorbeeld. De bijbehorende folder is door deze extra inkomsten elk jaar uitgebreid qua oplage en aantal pagina's;

- Er is een nieuwe flyer "Welkom in Gouda" in het Spaans verschenen;
- Travel trade benadering en uitbreiden van (inter)nationale contacten is voor Gouda van belang om verdere groei voor elkaar te krijgen. Gouda is daarom lid geworden van de European Tour Association. Enkele succesvolle voorbeelden van de travel trade benadering zijn
- Samenwerking met het Nederlands Bureau voor Toerisme (NBTC) samen op het gebied van kaas. Gouda is opgenomen in de verhaallijn 'Dutch Food and Cuisine line', waarmee het NBTC meer bezoekers naar Nederland wil trekken.
- Promotieel heeft Gouda verschillende filmploegen verwelkomd (zoals uit Duitsland, China, Amerika, Italië en België). Van 15-17 juni vond de Social Traveler actie plaats, welke veel publiciteit genereerde in (social) media.
- Lokaal heeft Gouda zich gepresenteerd met een informatiemarkt en goodiebags bij de opening van Landal Reeuwijkse Plassen.

Omschrijving	Streefwaarde	Stand 2016
Aantal banen	Stijgende trend vanaf 2016	Het aantal in Goudse bedrijven werkzame personen is van 2015 naar 2016 stabiel gebleven (van 33.493 naar 33.490). NB. Bron van het aantal werkzame personen en aantal bedrijfsvestigingen is het bedrijvenregister Zuid-Holland. Door een synchronisatie en update van het bestand zijn deze cijfers afwijkend van eerdere in jaarrekeningen gepresenteerde cijfers. Met name zzp'ers en eenmanszaken ontbraken.
Aantal bedrijfsvestigingen	Aantrekken minimaal 1 groter bedrijf per jaar	Restaurantketens De Beren en Kentucky Fried Chicken, daarnaast voorbereidingen binnenhalen ICT HBO/Universiteit. Geen groter bedrijf in 2016, wel is het totaal aantal gevestigde bedrijven is van 2015 naar 2016 gestegen van 4.289 naar 4.772.
Leegstand kantoren	Dalende trend vanaf 2016	De leegstand op Goudse Poort is in 2016 ten opzichte van 2015 gedaald van 44% naar 38% (m2 vloeroppervlak).
Leegstand winkels	Dalende trend vanaf 2016	Van 2015 naar 2016 is het aantal leegstaande winkelpanden gedaald van 121 naar 108. Het aantal meter leegstaand winkelvloeroppervlak is deze periode toegenomen van 19.559 m2 naar 25.336m2.
Aantal bezoekers	1 Miljoen bezoekers vanaf 2017	In 2015 hebben 787.328 bezoekers Gouda bezocht. Vanaf de nulmeting in 2012 is dit in totaal zo'n 80.000 bezoekers extra oftewel ruim 10% groei.
Bestedingen bezoekers	Stijgende trend	Het gemiddelde bestedingsbedrag van bezoekers uit Nederland is toegenomen van €31,50 in 2012 tot €33,10 in 2015.
Bezoeker gesubsidieerde instellingen	Stijgende trend	In de periode 2012-2015 is het aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen toegenomen met 55%. Dit komt grotendeels door de meer dan verdubbelde bezoekersaantallen van de Cinema Gouda.

3.1.3 Wat heeft het gekost

3.1.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Cultuur	7.296	7.689	7.559	129
PG Economie	5.492	6.598	6.502	96
PG Toerisme en recreatie	1.602	1.598	1.585	13
Totaal lasten	14.391	15.885	15.647	238
Baten				
PG Cultuur	0	0	-1	1
PG Economie	-3.802	-5.909	-3.821	-2.088
PG Toerisme en recreatie	-100	-100	-181	81
Totaal baten	-3.901	-6.009	-4.002	-2.006
Saldo van baten en lasten	10.489	9.876	11.644	-1.768

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	-300	-300	0
Gerealiseerd resultaat	10.489	9.576	11.344	-1.768

3.1.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Cultuur	129.000	V				
Cultuurparticipatie en educatie: In 2015 is een Cultuur en Erfgoedfonds ingesteld. De plannen hiervoor worden in 2017 verder ontwikkeld. Aan de raad wordt voorgesteld om het voor 2016 gereserveerde bedrag toe te voegen aan deze reserve.	50.000	V	I			
De beheerskosten van Cultuurhuis De Garensponnerij zijn bij het 2e ijkmoment 2016 binnen deze productgroep Cultuur geraamd, terwijl de kosten zijn geboekt binnen de productgroep Economie (vastgoed).	58.000	V	I			
Overig	21.000	V	I			
Economie	96.000	V		2.088.000	N	
Economische ontwikkeling: Aan de raad wordt in 2017 voorgesteld het budget voor de aanstelling van een kennismakelaar voor het CiV ST opnieuw beschikbaar te stellen.	40.000	V	I			
Verkoop panden: In 2016 zijn de resterende voormalige panden van de bibliotheek en van Kunstpunt Gouda niet verkocht. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De bijbehorende toevoeging aan de algemene reserve vindt daardoor ook niet plaats. De verkooptaakstelling en de verwachte toevoeging aan de reserve schuiven door naar 2017.				2.122.000	N	I
Voor het aanpakken van de leegstand in de Agnietenstraat, door transformatie van een kantoorpand naar woningbouw, is in de Kadernota 2017-2020 een bedrag opgenomen van € 100.000. Aan de raad wordt voorgesteld het budget in 2017 opnieuw beschikbaar te stellen.	100.000	V	I			
De beheerskosten van Cultuurhuis De Garensponnerij zijn bij het 2e ijkmoment 2016 binnen de productgroep Cultuur geraamd, terwijl de kosten zijn geboekt binnen deze productgroep Economie (vastgoed).	58.000	N	I			
De verkoop van een pand aan de Peperstraat levert een incidenteel voordeel op.				65.000	V	I
De servicekosten (o.a. energie) worden doorbelast aan de huurders. Over 2016 konden niet alle kosten worden doorbelast vanwege faillissementen van huurders en herontwikkelingsopgaven.				31.000	N	I
De overige verschillen bestaan uit meerdere aspecten van de exploitatie van vastgoed, zoals huuropbrengsten, kosten die zijn gemaakt om panden te verkopen en gedeelde huuropbrengsten.	14.000	V	I			
Toerisme en recreatie	13.000	V		81.000	V	
Toerisme: Per 1 januari 2016 voert de gemeente de administratie van de VVV uit. De kosten en opbrengsten waren nog niet geraamd. Dit leidt bij de lasten tot een nadeel en bij de baten tot een even groot voordeel.	56.000	N	I	56.000	V	I
Toerisme overig	18.000	V	I	12.000	V	I
Recreatie: De voordelen bij zowel de lasten als de baten bestaan uit de optelling van een klein aantal componenten zoals kermissen, volksfeesten en evenementen.	51.000	V	I	13.000	V	I

3.1.3.3 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Vastgoed	179	96	83
Voorzieningen Toerisme en cultureel erfgoed	105	7	97
TOTAAL	284	103	180

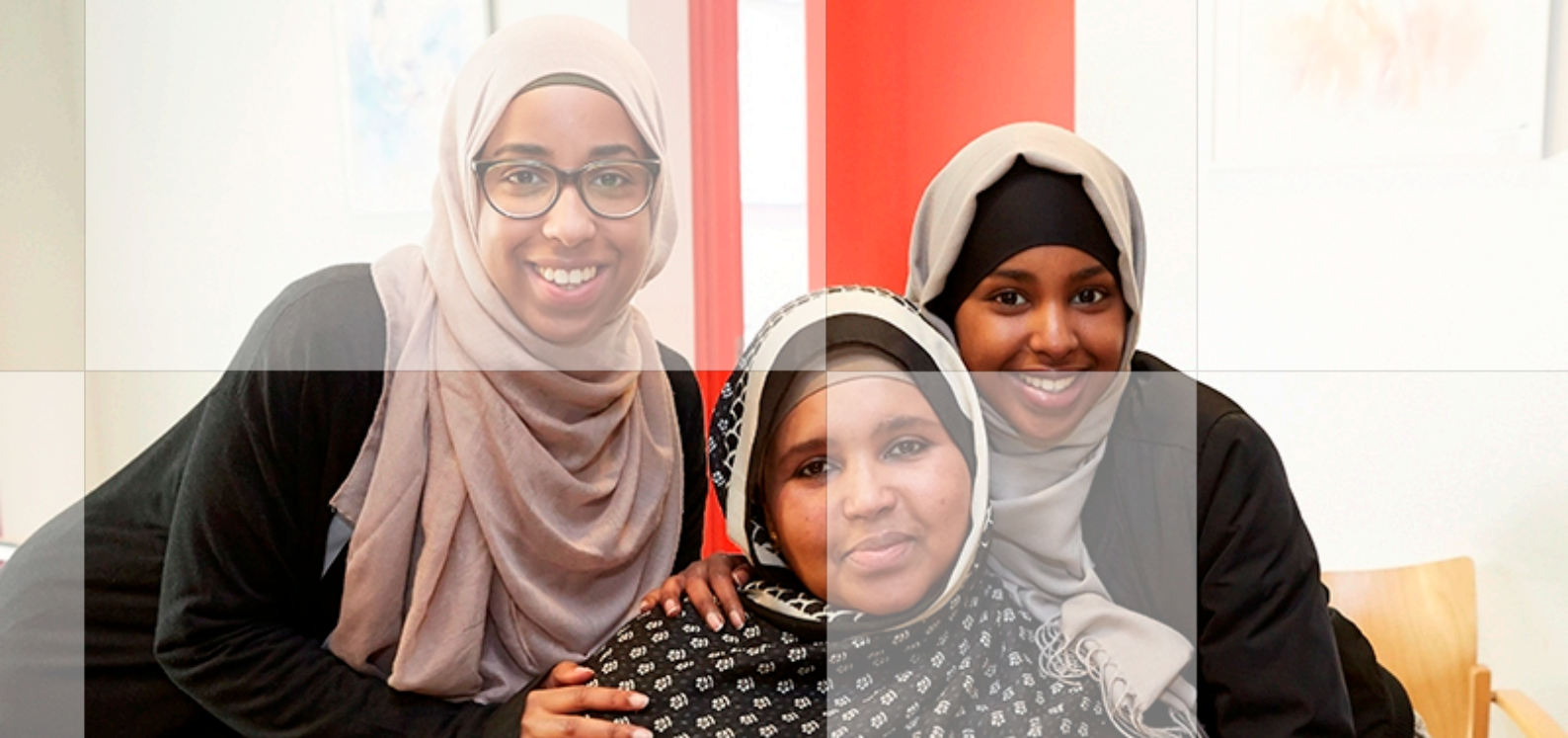
Toelichting op het investeringsoverzicht

Vastgoed

De laatste werkzaamheden aan het pand aan het Buytnerf worden uitgevoerd als de uitkomsten van het onderzoek verbreding concept Chocoladefabriek (als onderdeel van het Actieprogramma) bekend zijn.

Voorzieningen Toerisme en cultureel erfgoed

Het resterende krediet wordt in 2017 onder andere ingezet ten behoeve van voorzieningen voor waterrecreatie en actualisatie bewegwijzering.

3.2 Zorg (Wmo)

Bij de foto:

Vrijwilligers zijn onmisbaar voor de Goudse samenleving. Het college stak tijdens NLdoet ook de handen uit de mouwen, samen met andere vrijwilligers zoals deze.

Over het programma:

In de beleidsnota 'Iedereen doet mee; met gebundelde krachten werken aan participatie, zelfredzaamheid en groei naar zelfstandigheid 2014-2018' zijn de doelstellingen voor het sociaal domein geformuleerd. Deze omvatten de programma's 2. Zorg (Wmo), 3. Werk en Inkomen en 4. Jeugd, Onderwijs en Sport.

De transformatie richt zich op mensen te ondersteunen bij zorg- en ondersteuningsvragen. Het streven is deze ondersteuning op zodanige wijze in te richten dat dit past bij hun persoonlijke situatie, hun mogelijkheden en hun sociale netwerk en dat tegelijkertijd de kosten van de zorg en ondersteuning afnemen. De vernieuwing richt zich op het bevorderen van het 'meedoen' in de samenleving op alle levensterreinen (zorg en ondersteuning, werk en inkomen, wonen). De implementatie van de nieuwe taken en verantwoordelijkheden tengevolge van de decentralisaties in het sociaal domein vergt nog veel aandacht. In de transformatieperiode tot en met 2018 wordt de tijd genomen om te leren van concrete uitvoeringsvraagstukken en wordt indien nodig het beleid bijgesteld.

3.2.1 Wat is er bereikt?

3.2.2 Wat is ervoor gedaan?

De Sociaal Teams Volwassenen en Centra Jeugd en Gezin/Sociaal Teams Jeugd zijn werkzaam in de gebieden Noord, Oost en West Gouda en werken per gebied zoveel mogelijk vanuit één locatie. In Oost is dat het Nelson Mandela Centrum, in West het nieuw geopende ontmoetingscentrum De Walvis. In Noord wordt nog gezocht naar een gezamenlijke locatie. Deze gezamenlijkheid versterkt de samenwerking tussen de medewerkers en managers van de Sociaal Teams op uitvoeringsniveau. Zo wordt geanticipeerd op de doorontwikkeling naar Sociaal Teams 0 -100. Er is een actieve samenwerking met de wijkverpleegkundige en de huisartsen zodat het sociale en het gezondheidsdomein met elkaar verbonden worden. De specifieke rol van de sociaal makelaar in het Sociaal Team Volwassenen is ingevuld. Hierdoor kan er met bewoners, professionals en instanties gebouwd worden aan sociale netwerken. Formele hulp en informele hulp worden hierdoor verbonden. Ook zijn de Sociaal Teams Volwassenen en het beleidsveld Werk en Inkomen met elkaar verbonden, waardoor intensief ingezet wordt op preventie van schulden en armoede. Voor informatie en hulp bij financiële vragen kunnen mensen terecht bij de Papierwinkel.

In de Sociaal Teams is de onafhankelijke cliëntenondersteuning geborgd.

zie ook:

<https://www.sociaalteamgouda.nl/>

<http://www.cjggouda.nl/>

Na contact met het Sociaal Team of naar aanleiding van een melding bij het gemeentelijke Goudse Wmo loket, brengt de gemeente samen met de betrokkene de ervaren problemen op het gebied van het voeren van een huishouding, wonen en/of vervoer in beeld. Daarna wordt samen gezocht naar een oplossing.

De Goudse Adviesraad Sociaal Domein (GASD) en de Goudse Cliëntenraad (GCR) functioneren en werken onder leiding van één en dezelfde voorzitter aan hun verdere inrichting, netwerk en versterking.

In 2016 heeft de GASD/GCR, ondermeer advies, uitgebracht over de concept integrale verordening Wmo en Jeugd.

zie ook:

<http://adviesraadsociaaldomeingouda.nl/>

<http://goudseclientenraad.nl/>

Gouda ontvangt als centrumgemeente voor de regio Midden-Holland de middelen voor de aanpak huiselijk geweld, opvang en beschermd wonen en is verantwoordelijk voor de besteding daarvan.

In oktober is het Regionaal kader maatschappelijke zorg 2017-2020 door de raad vastgesteld. Hierin spreken gemeenten, zorginstellingen, cliëntenvertegenwoordigers en woningcorporaties met elkaar de bereidheid af om te zorgen voor een sluitende en integrale aanpak ten behoeve van alle inwoners in een kwetsbare positie in de regio. Daarbij is het uitgangspunt: zoveel mogelijk lokaal, maar regionaal waar nodig. In dit regionaal kader wordt vooruitgeblekt op 2020 wanneer de middelen voor beschermd wonen (en opvang) objectief worden herverdeeld over alle gemeenten en de centrumgemeente functie wordt losgelaten.

Met de regiogemeenten, zorgorganisaties en woningcorporaties is het convenant samenwerking Maatschappelijke Zorg Midden-Holland 2017 - 2020 gesloten. Om de capaciteit voor maatschappelijke opvang/ beschermd wonen terug te kunnen brengen en hiermee de kosten voor maatschappelijke opvang/ beschermd wonen te laten afnemen is verbeteren van de uitstroom noodzakelijk. Daartoe ligt er een regionale opgave om voor 2020 kleine zelfstandige woningen/ wooneenheden te realiseren. Om deze woonruimte tijdig te realiseren moeten kansen die zich voordoen, bijvoorbeeld rond de transformatie van leegstaand vastgoed zoveel mogelijk benut worden.

Voor zowel oudere mensen als mensen met psychische beperkingen geldt dat zij zo lang mogelijk (weer) zelfstandig wonen. Deze maatschappelijke beweging om 'Langer thuis te wonen' is al enige tijd geleden ingezet. De gemeente is hierbij regisseur waarbij iedereen, zoveel als mogelijk is, zijn eigen thuissituatie regelt.

In 2016 is een start gemaakt met de zwerfjongerenopvang. De bedoeling is om te werken aan een vernieuwde invulling van de opvang waarin ook ervaringsdeskundigen en vrijwilligers een belangrijke rol vervullen en er meer ruimte is voor eigen regie.

De gemeente werkt actief aan een integrale aanpak van personen met verward gedrag. In 2016 zijn voorbereidingen getroffen voor de opening van een zogenoemde opvang en beoordelingslocatie in Leiden en voor alle randvoorwaarden die daarvoor noodzakelijk zijn. Bijvoorbeeld rondom het organiseren van continuïteit van zorg na opvang

De gemeenten in de regio Midden-Holland zijn sinds het voorjaar van 2016 samen met aanbieders en cliëntenorganisaties bezig met de voorbereidingen voor de inkoop 2018 voor Wmo, Beschermd Wonen en Jeugdhulp. Ook voor 2018 en verder willen wij dit regionaal in Midden-Holland verband blijven inkopen om zo een dekkend en passend aanbod aan maatwerkvoorzieningen in te kopen voor onze inwoners. De gedeelde doelstelling is te komen tot een versimpelde (qua administratie, facturatie, bureaucratie) bekostigingssystematiek die duurzaam is op regionaal niveau en die innovatie, flexibiliteit en ontschotting stimuleert plus resulteert in lagere kosten. Om zo integraal werken volgens het principe 1 gezin 1 plan nog beter mogelijk te maken.

De 'trap af beweging'; het uitgaan van en het benutten van eigen kracht en mogelijkheden, vereist dat preventie, vroegsignalering, vrijwilligersbeleid en mantelzorgersbeleid op orde zijn. Waardering en extra steun voor vrijwilligers en mantelzorgers die dat nodig hebben is essentieel. Organisaties kunnen een beroep doen op de subsidieregeling Participatie in de buurt. Buurtservicecentra, waaronder het nieuwe ontmoetingscentrum De Walvis, en Huiskamers in de buurt zijn instrumenten die de 'trap af beweging' faciliteren. Vanuit het Vrijwilligers Informatiepunt (VIP) wordt het vrijwilligersbeleid uitgevoerd en wordt formele en informele hulp met elkaar verbonden. Voor mantelzorgers is in 2016 de mantelzorgpas geïntroduceerd.

zie ook:

https://www.gouda.nl/Inwoners/Zorg_welzijn/VrijwilligersInformatiePunt

<https://www.mantelzorgpas-gouda.nl/>

De gemeente investeert in lokaal preventief gezondheidsbeleid zoals bedoeld in de Wet Publieke Gezondheid. Deze wet geeft gemeenten de taak preventief beleid op volksgezondheid te voeren. Aan organisaties is subsidie verstrekt op basis van de subsidieregeling gezondheidsbeleid 2016.

Voor indicatoren zie monitor sociaal domein

3.2.3 Wat heeft het gekost

3.2.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Welzijn en zorg	39.676	41.146	37.203	3.943
Totaal lasten	39.676	41.146	37.203	3.943
Baten				
PG Welzijn en zorg	-1.171	-1.171	-2.651	1.480
Totaal baten	-1.171	-1.171	-2.651	1.480
Resultaat voor bestemming	38.505	39.975	34.552	5.424
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	913	913	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	-1.227	-1.227	0
Resultaat na bestemming	38.505	39.661	34.237	5.424

3.2.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Welzijn en zorg	3.943.000	V		1.478.000	V	
Begeleiding: Overschot begeleiding is grotendeels terug te leiden uit terugbetaling voorschot Pgb door de SVB over 2015 in 2016. Het overige verschil is dan € 300.000 op een budget van € 5,1 mln.	523.000	V	I			
Beschermd Wonen: Over 2016 is opnieuw sprake van een positief resultaat t.a.v. beschermd wonen. Dit is het gevolg van een beleid gericht op ambulantisering. Sinds de zomer van 2016 wordt actief geïnvesteerd in de pilot Gewoon Thuis met als doel om instroom in beschermd wonen te voorkomen en uitstroom te versnellen. Binnen deze pilot zorgen de grootste aanbieders voor beschermd wonen gezamenlijk voor een 24/7 beschikbaarheid in de wijk. Deze beweging brengt ook met zich mee dat meer intensieve zorg aan huis wordt geleverd. Een besparing op beschermd wonen vertaalt zich dus ook in hogere uitgaven voor begeleiding en dagbesteding. Naar verwachting zet deze trend zich in 2017 verder voort.	840.000	V	I			
Hulp bij het huishouden: Overschot hulp bij het huishouden is voor een deel terug te leiden uit terugbetaling voorschot Pgb door de SVB over 2015 in 2016. Daarnaast heeft de trend die in 2015 zichtbaar was zich in 2016 voortgezet. De nieuwe richtlijn per 1 januari 2015 en de keukentafelgesprekken zorgen voor minder aanvragen en lagere uitgaven dan begroot.	1.529.000	V	I			
Huishoudelijke hulp toelage: De besteding op deze nieuw ingevoerde regeling blijft fors achter op beschikbare middelen.	373.000	V	I			
Bijdrage regiogemeenten ZorgVernieuwingsProjecten (ZVP): De uitgaven aan ZVP waren hoger dan begroot. De uitgaven worden gedekt door bijdragen van de regiogemeenten.	-43.000	N	I	43.000	V	I
Eigen bijdrage Wmo: het overschot wordt deel veroorzaakt door inkomsten uit 2015 die pas in boekjaar 2016 verwerkt zijn. Verder was het voor de gemeente erg lastig in te schatten wat de eigen bijdrage zou worden na 1/1/2015. Gedurende 2016 is er een inschatting gemaakt over de structurele bijdrage. Vanaf 1/1/2017 wordt de regelgeving in Gouda aangepast waardoor de eigen bijdrage voor de Wmo cliënten verlaagd worden, waarmee de inkomsten meer in lijn komen te liggen met de begroting.				1.395.000	V	I
Hulpmiddelen: overschot wordt veroorzaakt door lager verbruik van de regelingen dan begroot	320.000	V	I			
Maatschappelijke opvang / vrouwenopvang (MO/VO): De middelen worden door Gouda als centrumgemeente mede namens de regio uitgegeven. Per saldo blijft een positief saldo over van € 197.000. Aan de raad zal worden voorgesteld deze middelen toe te voegen aan de bestemmingsreserve MO/VO. Het grootste deel van het overschot valt binnen de vrouwenopvang. Door een herijking van de verdeling van de decentralisatie-uitkering door het Rijk krijgt Gouda vanaf 2018 35% minder dan in 2015. Dit wordt trapsgewijs afgebouwd. Vooruitlopend hierop wordt er in 2016 t/m 2017 al rekening gehouden met deze korting.	157.000	V	I	40.000	V	I
Openbare gezondheidszorg: De RDOG had over 2015 een overschot. Dit overschot is in boekjaar 2016 terugbetaald aan de deelnemende gemeenten	112.000	V	I			
Participeren in de buurt: de digitale sociale kaart is in de loop van 2016 aangeschaft. De digitale sociale kaart krijgt een plek in de brede integrale toegang tot het sociaal domein, waar momenteel aan gewerkt wordt. Hierdoor is een deel van de kosten voor de sociale kaart niet in 2016 gemaakt.	44.000	V	I			
overig: Doordat er sponsors gevonden zijn vallen de kosten voor de gemeente bij het vrijwilligersinformatiepunt lager uit dan begroot. Daarnaast is het budget van de adviesraad en de cliëntenraad niet uitgeput. En er blijven middelen over op de subsidieregeling gezondheidsbeleid 2016.	88.000	V	I			

3.3 Werk en inkomen

Bij de foto:

Dankzij een nieuw contract voor groenonderhoud kan ook de knotploeg van Promen aan het werk blijven.

Over het programma:

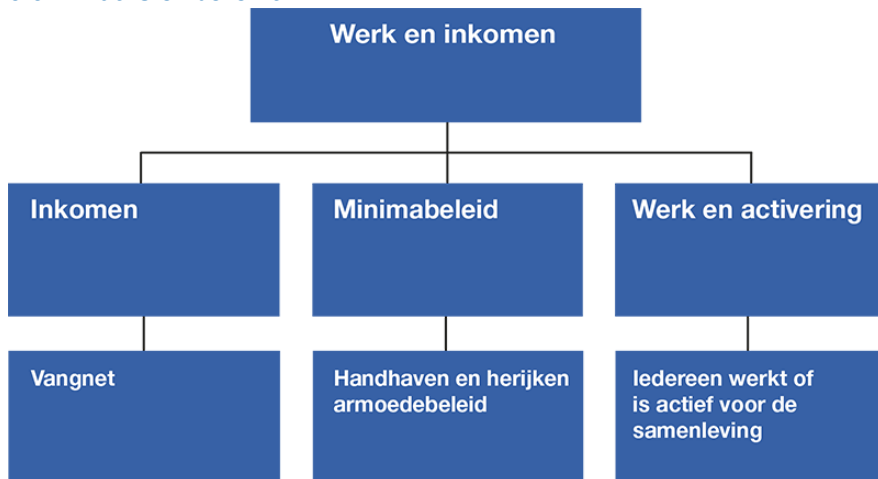
We werken met een integrale en samenhangende aanpak aan een inclusieve samenleving waar iedereen tot zijn recht kan komen. De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen, ook mensen in een kwetsbare situatie.

Die betrokkenheid is nodig voor een krachtige sociale samenleving. Door mee te doen op de arbeidsmarkt kunnen mensen in hun eigen inkomen voorzien. Voor de meeste mensen is dat vanzelfsprekend. Zij zijn in staat 'op eigen kracht' maatschappelijk te participeren. Dat lukt echter niet iedereen. De gemeente ondersteunt daarom degenen die dat nodig hebben volgens de uitgangspunten van het participatiebeleid.

De speerpunten voor het Participatiebeleid 2015-2018 zijn:

- Wie kan, werkt aan werk;
- Plek op de arbeidsmarkt voor arbeidsbeperkten;
- Jongeren zijn de toekomst;
- Samenwerken aan participatie.

3.3.1 Wat is er bereikt?

3.3.2 Wat is ervoor gedaan?

Inkomen: vangnet

Gouda biedt een Participatiewet-uitkering en andere financiële voorzieningen voor wie dat nodig heeft. Uitstroom naar werk heeft prioriteit en inwoners die dat nodig hebben worden daarin ondersteund door de gemeente. Het doel is dat mensen zoveel mogelijk in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien en naar vermogen deelnemen aan de samenleving.

Minimabeleid: handhaven en herijken armoedebeleid

In 2016 is het beleidskader armoede en schulden 2017- 2020 "Samen Mee(r) Doen" voorbereid. Dit beleidskader is begin 2017 naar de gemeenteraad gezonden.

Het behalen van de volgende doelstellingen staat centraal:

- Iedereen kan meedoen: we zetten in op het vergroten van de sociale participatie;
- Kinderen hebben recht op een toereikende levensstandaard: we geven prioriteit aan het bestrijden van armoede onder kinderen;
- Bij schuldenproblematiek bieden we inclusieve dienstverlening: we sluiten mensen niet uit en bieden een passend aanbod voor ondersteuning bij schulden.

Het college heeft de opdracht gegeven om een stadspas in te voeren en wijzigingen en vernieuwingen in de minimaregelingen door te voeren. Voorts wordt een flexibel noodfonds ingericht met een budget voor noodhulp bij crisis.

Met de Sociaal Teams Volwassenen is de verbinding gelegd, waardoor intensief ingezet wordt op vroegsignalering en de preventie van schulden en armoede. In de Sociaal Teams is de onafhankelijke cliëntenondersteuning geborgd.

Werk en activering: Iedereen werkt of is actief voor de samenleving

De werkwijze is gericht op activeren, motiveren en stimuleren van uitkeringsgerechtigden om zelf in actie te komen. Inwoners die een gemeentelijke uitkering aanvragen en die wel kunnen werken, maar niet direct aan de slag kunnen, stromen door naar het Werk- en Ontwikkelcentrum (WOC). Binnen het WOC krijgen de deelnemers een intensief programma aangeboden om werknemers- en sollicitatievaardigheden op te doen (zoals een CV opstellen en sollicitatiegesprekken voorbereiden). Tevens worden zij worden intensief begeleid richting werk.

Wie na het WOC-traject nog geen werk gevonden heeft, wordt op basis van een persoonlijk plan van aanpak individueel verder begeleid door een werkcoach van de gemeente (Bemiddeling op Maat). Prioriteit ligt bij de werkzoekenden van wie wordt verwacht dat zij binnen een jaar weer aan het werk kunnen gaan en bij degenen voor wie het jaar van 'werken aan werk' bijna om is. Doel is te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen.

Ook voor werkzoekenden met een arbeidsbeperking is een uitgebreid pallet aan dienstverlening ontwikkeld met als doel arbeidsbeperkten naar werk te leiden (afgestemd binnen de arbeidsmarktregio). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om loonkostensubsidie, werkplekaanpassingen, no-riskpolis en gerichte opleidingen en trajecten. In dit kader is met werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers, en met het onderwijs en bestuurders een 'Regionaal convenant Garantiebanen' afgesloten. Via het werkgeversservicepunt werden werkgevers persoonlijk benaderd voor werkplekken voor arbeidsbeperkten. Gouda Onderneemt! doet hier actief aan mee.

De specifieke aanpak wordt vormgegeven door een werkcoach voor jongeren, een werkcoach voor oudere arbeidsbeperkten, een accountmanager garantiebanen (voor de werkgeverscontacten op operationeel niveau), een arbeidsdeskundige en een kwartiermaker Werkbedrijf (voor de werkgeverscontacten op directieniveau). Het team arbeidsbeperkten werkt hiervoor samen met het Werkgeversservicepunt (WSP) Midden-Holland , het UWV, de scholen voor

speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs, Promen en met de Sociaal Teams. De dienstverlening wordt geboden aan de gemeenten van de arbeidsmarktregio Midden-Holland.

Voor jongeren t/m 27 jaar wordt ingezet op een sluitende aanpak. Hierbij gaat het zowel om preventie jeugdwerkloosheid als om bestrijding. In het kader van preventie van jeugdwerkloosheid zijn jongeren van het Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO) gestimuleerd om een opleiding te kiezen met arbeidsmarktperspectief.

Tevens wordt zwaar ingezet op het tegengaan van voortijdige schoolverlaters. In het kader van de bestrijding jeugdwerkloosheid is er voor werkzoekende jongeren een voucherregeling ingezet. Dit is een tijdelijke loonkostensubsidie voor werkgevers in de regio Midden-Holland die hen stimuleert om jongeren in dienst te nemen (met en zonder uitkering). Jongeren die worstelen met diverse vormen van problematiek (schulden, dakloosheid, psychische problemen, een justitieel verleden) worden begeleid richting werk/school door gespecialiseerde jongerencoaches. Eventueel met inzet van diverse vormen van dagbesteding.

Verder zijn arbeidsfittrainingen georganiseerd en zijn in een samenwerking met uitzendbureaus jongeren toegeleid naar werk. Ook kunnen jongeren bij het leerwerkloket informatie krijgen over scholing en testen doen, zoals een competentietest. Verder loopt het project 'de Broekriem', waarbij werkzoekenden elkaar in een netwerk ondersteunen richting werk.

Tot slot is de aansluiting onderwijs- arbeidsmarkt versterkt in nauwe samenwerking met werkgevers in Gouda en de regio en het onderwijs (zie ook programma 4).

Zorgen voor gezonde toekomst voor Promen

De toekomstdiscussie Promen wordt voorbereid in het perspectief van de transformatieopgave in het sociaal domein. Dit is inclusief de verbinding tussen ondersteuning naar werk en participatie (inclusief beschut werk) en dagbesteding Wmo.

SROI

SROI (Social Return On Investment) is expliciet in het najaar van 2016 opgenomen in het actieprogramma. SROI wordt gevraagd van partijen die via een aanbesteding een opdracht gegund hebben gekregen van de gemeente Gouda. Het doel is dat een deel van de opdrachtwaarde ($\geq 5\%$) ten goede moet komen aan personen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ook bij subsidies is SROI van toepassing. Hiervoor is echter (nog) geen vast percentage opgelegd. In 2016 zijn 29 werkzoekenden in dienst genomen op een SROI vacature.

De gemeente heeft in september 2016 met diverse overheden uit de provincie Zuid-Holland, opleiders en de bouw- en infrabranche een intentieverklaring ('Infradeal') gesloten om de komende drie jaar met inzet van SROI samen 300 duurzame werk- en opleidingsplekken te creëren voor mensen in de bijstand.

Naast de inzet van het instrumentarium van SROI wordt bij de acquisitie van bedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) gestimuleerd. In 2016 is bijvoorbeeld het eetcafé Brownies en Downies binnengehaald in de binnenstad. Hier zijn vooral mensen met een beperking werkzaam.

Zorg over tekort op het Buigbudget

Al sinds 2011 is het door het Rijk toegekende budget onvoldoende om de uitkeringen van alle bijstandsgerechtigden te kunnen betalen. Toekenningen van de Incidentele Aanvullende Uitkeringen in 2011 en 2014 waren een bevestiging dat de gemeente er binnen de mogelijkheden alles aan doet om het tekort op het BUIG budget zo beperkt mogelijk te maken. Met de toekenningen is de minister van SZW "van oordeel dat gesproken kan worden van een uitzonderlijke situatie op de arbeidsmarkt voor de gemeente Gouda en dat het beleid en de uitvoering adequaat zijn". Over 2015 is conform de nieuwe regeling bij het nieuwe verdeelmodel een aanvulling in de vorm van een Vangnetuitkering toegekend, nadat extra maatregelen genomen waren om het BUIG tekort zoveel mogelijk te beperken.

Net als in eerdere jaren was in 2016 was het BUIG budget weer ontoereikend. Er zijn daarom weer extra maatregelen genomen en bestaande maatregelen geïntensiveerd om het aan het begin van het jaar al voorziene tekort zoveel mogelijk te beperken. Voor 2016 zal het college een beroep doen op de Vangnetregeling 2016.

Ook de komende jaren is het de verwachting dat het BUIG budget ontoereikend zal zijn.

Deze werkwijze van continu inspelen op de ontwikkelingen en nieuwe mogelijkheden of werkwijzen in samenwerking met partners om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen zet het college onverkort voort.

Voor indicatoren zie monitor sociaal domein

3.3.3 Wat heeft het gekost?

3.3.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Inkomen	24.863	26.209	27.449	-1.240
PG Minimabeleid	4.393	4.393	4.964	-570
PG Werk (en activering)	18.082	18.778	19.223	-444
Totaal lasten	47.338	49.380	51.635	-2.255
Baten				
PG Inkomen	-21.157	-22.497	-23.564	1.067
PG Minimabeleid	-110	-110	-328	218
PG Werk (en activering)	-635	-622	-1.803	1.181
Totaal baten	-21.902	-23.229	-25.695	2.466
Saldo van baten en lasten	25.436	26.151	25.940	211
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-23	-896	-896	0
Gerealiseerd resultaat	25.413	25.255	25.044	211

3.3.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Inkomen	1.240.000	N		1.067.000	V	
Bijstandsbesluit zelfstandigen: Van de uitstaande vorderingen is meer teruggekomen dan was ingeschat. Dit heeft geleid tot per saldo een positief resultaat op de BBZ van € 45.000.	37.000	N	I	82.000	V	I
Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen: Het tekort op de uitkeringen bedraagt voor 2016 ca. € 1,6 miljoen. Na het verrekenen van de te verwachten vangnetuitkering ad € 230.000 komt dit uiteindelijk uit op een kleine € 1,4 miljoen. In de begroting is reeds rekening gehouden met een nadeel van € 1,5 miljoen waardoor voor 2016 een bedrag overblijft ten opzichte van de begroting (per saldo afgerond ca. € 100.000).	881.000	N	I	978.000	V	I
Waardering bijstandsvorderingen: de inbaarheid van uitstaande bijstandsvorderingen wordt jaarlijks geactualiseerd mede op basis van historie. Gelet op deze analyse is het percentage oninbaarheid verhoogd met 8% naar 75%. Dit heeft voor 2016 geleid tot een extra nadeel van per saldo € 315.000.	322.000	N	I	7.000	V	I
Minimabeleid	570.000	N		218.000	V	
Minimabeleid: De verstrekkingen in natura (bijzondere bijstand) zijn fors gestegen door onder andere de verhoogde asielinstroom. Ook in 2016 zien we een stijging in de kosten voor bewindvoering en inrichtingskosten. Tevens zijn de uitgaven op de individuele inkomensvoorziening hoger dan geraamd. De baten laten een positief saldo (€ 218.000) zien door een hogere opbrengst op de invordering van verstrekte leenbijstand. In verband met de aangehouden nota Armoedebeleid in de zomer (nieuwe coalitievorming) is het door het Rijk extra beschikbaar gestelde geld (ad € 366.000) in 2016 niet toegevoegd aan de budgetten van minimabeleid. Met dit bedrag was wel reeds rekening gehouden in 2016. Er is als zodanig een voordeel te zien op programma 21 waar deze post gereserveerd stond.	719.000	N	I	218.000	V	I
Collectieve verzekering: De lasten zijn gebaseerd op de maximale populatie die gebruik kan maken van de verzekering. De aantallen en uitgaven zullen nog verder toenemen in 2017.	57.000	V	I			
Schuldhelpverlening: Op de schuldhelpverlening is minder beroep gedaan dan vooraf verwacht. In 2015 waren de uitgaven ca € 70.000 hoger. De verklaring kan liggen in het feit dat door de aanwezigheid van de sociale teams in de wijk er aan de voorkant al financiële hulpvragen gesteld en opgelost worden waardoor er minder beroep gedaan wordt op schuldhelpverlening.	92.000	V	I			
Werk (en activering)	444.000	N		1.181.000	V	
Werkbedrijf: De oprichting en ontwikkeling van het (regionale) werkbedrijf is een jaaroverstijgend project. Er is in totaal € 1 miljoen beschikbaar gesteld door het Rijk voor de arbeidsmarktregio. Hiervan resteert nog een bedrag van € 486.000. Dit geld dient beschikbaar te blijven voor de regio en de raad zal daarom worden voorgesteld om het saldo van deze post opnieuw beschikbaar te stellen in 2017.	486.000	V	I			
Begeleiding naar en tijdens werk: met name de onderbesteding van de trajecten 'begeleiding naar en tijdens werk' bij Promen leidt tot een voordeel van totaal € 126.000 op deze post; dit voordeel wordt deels teniet gedaan door de extra bijdrage aan Promen bij de Sociale werkvoorziening (zie hieronder). Vanwege het feit dat van een aantal van de reeds in 2016 gestarte trajecten door zullen lopen in 2017 wordt voorgesteld een bedrag van € 112.000 opnieuw beschikbaar te stellen ter bekostiging van deze extra uitgaven in 2017.	126.000	V	I			

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Re-integratiegelden: Per saldo is er op de re-integratiegelden een overbesteding van € 46.000. De grote afwijkingen op zowel de baten als de lasten worden met name veroorzaakt door de ontvangen ESF subsidie (€ 760.000) en de uitgaven die gedaan zijn ter benutting van deze subsidie. Deze subsidie is budgetneutraal en wordt niet begroot.	932.000	N	I	886.000	V	I
Vluchtelingenwerk: van het Rijk is een subsidie ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders (€ 2.370 p.p. inclusief de extra middelen voor de participatieverklaring (€ 1.370)); het geld dat ontvangen wordt via het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) is nog niet geheel uitgegeven. In verband met de voorwaarden die gesteld zijn voor het uitgeven van deze Rijksontvangsten wordt voorgesteld het restant bedrag ad € 229.000 opnieuw beschikbaar te stellen in 2017.	121.000	N	I	347.000	V	I
Volwasseneneducatie: in 2016 was een regionaal budget beschikbaar van € 720.000 (inclusief het meegenomen bedrag uit 2015); de uitgaven zijn echter achtergebleven vanwege de start van het nieuwe uitvoeringsbeleid van regio Midden Holland (onder andere door nieuwe wetgeving) waarbij er meer beleidsvrijheid is voor gemeenten. Gemeenten hoeven niet meer het volledige budget bij de ROC's te besteden maar zij kunnen ervoor kiezen ook andere organisaties een bijdrage te laten leveren. Voor deze nieuwe partijen bleek het moeilijker dan verwacht om het budget volledig te besteden volgens in de wet gestelde criteria. De onderbesteding komt daarmee op € 200.000. Van dit bedrag mag maximaal 25% van het beschikbaar gestelde budget meegenomen worden naar volgend jaar (€ 158.000); het restantbedrag moet terugbetaald worden aan het Rijk (€ 42.000). Dit is budgetneutraal.	102.000	V	i	102.000	N	I
Sociale werkvoorziening: op dit product is een nadeel van per saldo € 55.000 vanwege een extra bijdrage aan Promen; conform de afspraak van de GR-deelnemers wordt Promen gecompenseerd bij een onderbesteding van het begrote aantal af te nemen trajecten per gemeente.	105.000	N	I	50.000	V	I

3.4 Jeugd, onderwijs en sport

Bij de foto:

De officiële opening van het Kindcentrum Westergouwe vond plaats in augustus 2016. Het kindcentrum in de nieuwe woonwijk Westergouwe verzorgt opvang en onderwijs voor kinderen in de leeftijd van twee tot en met twaalf jaar.

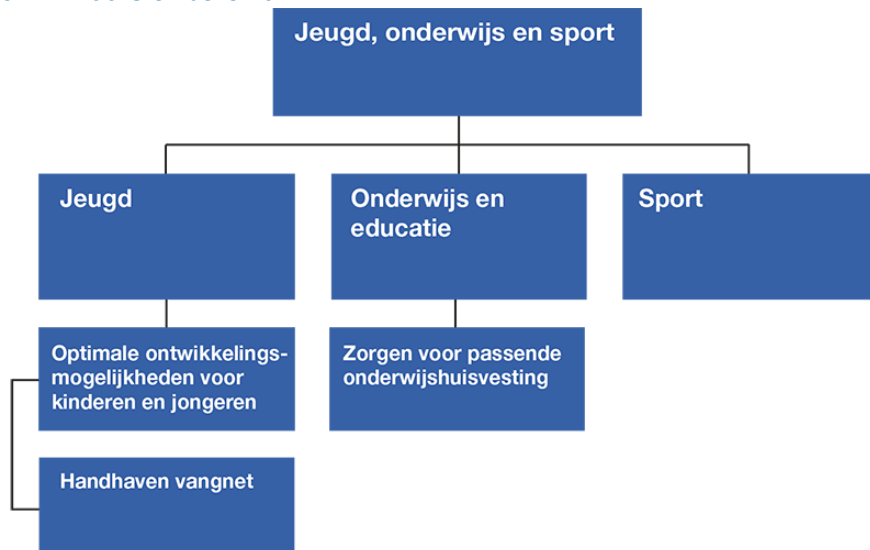
Over het programma:

In de beleidsnota 'Iedereen doet mee; met gebundelde krachten werken aan participatie, zelfredzaamheid en groei naar zelfstandigheid 2014-2018' zijn de doelstellingen voor het sociaal domein geformuleerd. Deze omvatten de programma's 2. Zorg (Wmo), 3. Werk en Inkomen en 4. Jeugd, Onderwijs en Sport.

De transformatie is erop gericht mensen te ondersteunen bij zorg- en ondersteuningsvragen op een wijze die past bij hun persoonlijke situatie, hun mogelijkheden en hun sociale netwerk en dat tegelijkertijd de kosten van de zorg en ondersteuning afnemen.

We werken met veel partijen samen die zich met zorg, onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsbesteding bezig houden om de jeugd beter en preventiever te kunnen bereiken zodat kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen tot zelfredzame volwassenen.

3.4.1 Wat is er bereikt?

3.4.2 Wat is ervoor gedaan?

Preventieve aanpak

In 2016 heeft de gemeente het preventieve beleid voor jeugd voortgezet. Dit houdt het volgende in: voorlichting, toegankelijke informatie en advies, preventieprogramma's, vroegsignalering en versterking van de netwerken die deze preventie effectief kunnen maken. Dit gebeurde zoveel mogelijk op plaatsen zoals school en de kinderopvang, maar ook op plekken waar moeders bijeen komen (koffieochtenden) en thuis.

Daarbij is met veel lokale partners samengewerkt op het gebied van preventie. Ten behoeve van een nog effectievere samenwerking zal de gemeente haariegerol in 2017 versterken.

Jeugdhulp op school

In 2016 zijn nieuwe resultaten zichtbaar van de transformatie in de vorm van onderwijszorgarrangementen. Het gaat bij deze arrangementen om een combinatie van onderwijs en zorg voor leerlingen welke niet in staat zijn onderwijs te volgen zonder jeugdhulp. Om deze arrangementen mogelijk te maken, is er een goede samenwerking tussen scholen, sociaal teams en zorgaanbieders. De leerling krijgt hiermee ondersteuning in zijn eigen leefomgeving.

Er zijn ook afspraken gemaakt om de administratieve lasten te beperken daar waar het korte, snelle ondersteuning betreft. Er kan dan een onderwijszorgarrangement worden geboden zonder beschikking. Het betreft dan Jeugdondersteuning Op School (JOS). Alle leerlingen van alle reguliere voortgezet onderwijs scholen in Midden-Holland kunnen deze vorm van hulp nu krijgen. Door vroege signalering op school kan eerder ondersteuning volgen en is in veel gevallen geen specialistische hulp nodig. Bovendien geldt dat wanneer specialistische hulp wel nodig is, deze korter kan duren vanwege de vroege signalering.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)/ Sociaal Team Jeugd is de plek waar kinderen, jongeren tot 23 jaar en hun ouders terecht kunnen voor vragen op het gebied van opgroeien, opvoeden en jeugdhulp. Er zijn Centra voor Jeugd en Gezin in Noord, Oost en West Gouda.

Jeugdbeschermingstafel

Sinds januari 2015 is de toeleiding van kinderen/jongeren naar de Raad voor de Kinderbescherming geregeld door middel van de Jeugdbeschermingstafel Midden-Holland. In 2016 is een evaluatie van de Jeugdbeschermingstafel uitgevoerd onder professionals en onder cliënten. Cliënten beoordelen de jeugdbeschermingstafel gemiddeld met een 7,6. Een positief resultaat, gelet op de ingrijpende en voor ouders vaak lastige besluiten die aan de tafel worden genomen. Ook de beoordeling van de professionals is over het algemeen positief. Verbeterpunten zijn meegenomen in het plan van aanpak 2017.

Veilig thuis

In 2016 heeft Veilig Thuis een doorontwikkeling gemaakt. Door een nieuw registratiesysteem kan er efficiënter gewerkt worden en zijn de werkprocessen van het voormalig AMK (Advies en Meldpunt Kindermishandeling) en SHG (Steunpunt Huiselijk Geweld) geïntegreerd. Het aanvankelijk negatieve oordeel van de Inspectie na het eerste onderzoek in november 2015 wordt omgebogen in de waardering 'voldoende'. Om dit te bereiken heeft Veilig Thuis verbetermaatregelen doorgevoerd en extra formatie ingezet. Het aantal adviezen en meldingen bij Veilig Thuis Hollands Midden stijgt echter nog steeds. Daardoor is er ook met de capaciteitsuitbreiding permanent sprake van een (beperkte) werkvoorraad. Een belangrijke oorzaak van de stijging is de aanhoudende toename van de meldingen door de politie. Dit is een landelijk

verschijnsel waar onder meer door de VNG naar een oplossing wordt gezocht. Wel heeft Veilig Thuis Hollands-Midden voldoende zicht op de veiligheid van het gezin.

In de laatste maanden van het verslagjaar bereidt Veilig Thuis zich voor op het tweede onderzoek van de Inspectie in het eerste kwartaal van 2017. Dit richt zich in het bijzonder op de kwaliteit van het inzetten van vervolgotrajecten en de kwaliteit van het uitvoeren van onderzoeken.

Tot slot, de positieve constatering dat de samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en sociaal teams in 2016 hebben gezorgd voor een betere samenwerking tussen Veilig Thuis en het lokale veld.

Aanpak transformatie leidt nog niet tot lagere kosten

In 2016 is gebleken dat de genomen transformatiemaatregelen om de zorgkosten terug te dringen meer tijd nodig hebben. Dit is een landelijk beeld, dat mede ontstaat omdat er ook autonome verwijzers naar jeugdzorgaanbieders (zoals huisartsen en medisch specialisten) zijn. Vele jeugdzorgaanbieders bereikten hun regionaal vastgestelde budgetplafond. Er zijn afspraken gemaakt om te garanderen dat Goudse cliënten toch zorg krijgen als aanbieders het budgetplafond hebben bereikt, indien na een extra beoordeling blijkt dat deze zorg echt nodig is. In 2016 heeft het verlenen van zorg geprevaleerd boven een strakke budgetsturing. Daarnaast blijft de gemeente investeren in maatregelen om de gewenste beweging “de trap af” ook daadwerkelijk te realiseren. De noodzaak hiertoe is groot gezien de sterk afnemende budgetten de komende jaren.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Gemeente Gouda investeert in de verbetering van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. In dit kader is de Beroepenthermometer uitgebracht, met als doel jongeren aan te moedigen een opleidingsrichting te kiezen met beroepsperspectief. Daarnaast wordt ingezet op de toeleiding naar werk of, indien dit niet kan, een vorm van arbeidsmatige dagbesteding voor jongeren van het voortgezet (speciaal) onderwijs, het praktijkonderwijs en het MBO onderwijs. Hiermee wordt continu gewerkt aan een sluitend vangnet kwetsbare jongeren en het aantal voortijdig schoolverlaters teruggedrongen.

Voorts is in 2016 de opleiding ‘Smart Technology’ op het ID-college gestart en is het Techniekpunt Gouda opgericht. Hiermee worden jongeren gestimuleerd om in de sector techniek te gaan werken. Het project “Kom binnen bij bedrijven” is dit jaar op 7 april uitgevoerd door de gemeenten Woerden, Gouda, Zuidplas en Bodegraven-Reeuwijk. In totaal hebben 118 bedrijven meegedaan en er zijn 910 bezoekers geweest. Er waren 30 vacatures beschikbaar en 125 stages, leerwerkplekken en werkervaringsplaatsen.

Alle activiteiten in het kader van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt hebben tot gevolg gehad dat er geen stagetekorten zijn en de jeugdwerkloosheid in Gouda in de periode september 2015 - september 2016 is afgenomen met 30% tot 341 werkzoekenden (landelijk een daling van 11,7%).

Onderwijsachterstandenbeleid

Het lokaal onderwijsachterstandenbeleid (OAB) wordt in samenwerking met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties uitgevoerd. De Rijksuitkering OAB wordt ingezet ten behoeve van voorschoolse educatie, schakelklassen in het primair onderwijs en overige activiteiten voor kinderen met (risico op) een onderwijsachterstand.

Onderwijshuisvesting

De gesprekken met het schoolbestuur van De Goudse Waarden over een andere huisvesting van het lyceum zijn afgerond en daarbij is de gezamenlijk keuze gemaakt om het bestaande gebouw aan de Heemskerkstraat grondig te renoveren. Inmiddels is hiervoor een investeringskrediet in de begroting opgenomen.

Voor het gebouw van de Driestar aan de Clematislaan wordt vervangende nieuwbouw voorbereid op de hoofdlocatie aan het Ronsseplein. Oplevering is gepland in augustus 2017.

Voor een gezamenlijke huisvesting van de (V)So De Ark met het kinderdagcentrum Bloemendaal van Gemiva is na jaren zoeken ook een plek gevonden; het leegkomende schoolgebouw aan de Clematislaan 2. In de begroting is hiervoor een investeringskrediet opgenomen. Als alles volgens plan verloopt, kunnen de kinderen van deze school in de zomervakantie van 2018 naar hun nieuwe onderkomen verhuizen.

Omdat er medio 2016 nog geen concrete plannen waren met het Weeshuiscomplex is het gebruik van een deel van dit complex door de Casimirschool met een jaar te verlengd.

Door toename van het aantal leerlingen bij de praktijkschool Het Segment ontstond er bij deze school een ruimtevraag. Deze is ingevuld door het plaatsen van twee noodlokalen op het schoolplein.

Na oplevering van de eerste woningen in Westergouwe is een tijdelijk schoolgebouw met gymzaal gerealiseerd. De school is in augustus in gebruik genomen door Kindcentrum Westergouwe, dat door drie samenwerkende schoolbesturen,

De Groeiling (RK), Stichting Klasse (Openbaar) en De Vier Windstreken (PC), en kinderopvangorganisatie Quadrant is vormgegeven.

Foto: Gouda Beach Experience: de Markt werd weer omgetoverd in een zomers stadsstrand in het teken van sport, bewegen en speelplezier.

Sport

In 2014 is een Quick Scan 'Sport in Gouda' uitgevoerd, gevolgd door een interactieve bijeenkomst met de Goudse sportclubs in de eerste helft van 2015.

Een eerste aanzet van de nota Sport in Gouda 2020 is in maart 2016 besproken met de VGSO, het Platform Bewegen en Sportstimulering en een klankbordgroep van sportverenigingen.

In juni heeft het college de conceptnota Sport en Bewegen in Gouda 2020 vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. Ook is advies gevraagd aan de GASD.

Tijdens de inspraakperiode is in juni in samenwerking met de GASD een inspraakavond georganiseerd voor organisaties uit de sport en het sociaal domein.

Na de komst van het nieuwe college is gewerkt aan de aanpassing van de conceptnota op basis van de inspraakreacties.

Begin 2017 was er duidelijkheid over de financiële vertaling van het Actieprogramma. De bezuinigingstaakstelling voor sport vanaf 2018 is teruggedraaid. Ook is budget beschikbaar gesteld voor een Sportimpulsfonds, met als doel het stimuleren en faciliteren van projecten die gericht zijn op het vergroten van maatschappelijke participatie en het bevorderen van een gezonde levensstijl.

Dit is verwerkt in de nota Sport en Bewegen in Gouda 2020, die in het tweede kwartaal van 2017 ter behandeling aan de raad zal worden voorgelegd.

De concessie aan Sport.Gouda is in 2016 met 1 jaar verlengd. In 2017 wordt de nieuwe 10 jarige dienstverleningsovereenkomst aan de raad voorgelegd.

Naar aanleiding van vragen uit de raad is een evaluatieonderzoek gestart van de gebruiksmogelijkheden van het Groenhovenbad.

Eind 2016 ontstond onrust over de toepassing van rubbergranulaat op kunstgrasvelden. Uit onderzoek van het RIVM is gebleken dat er veilig gesport kan worden.

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Resultaat
Aantal inwoners dat minstens 30 minuten per dag beweegt	Hoger dan landelijk gemiddelde (65%)	Gerealiseerd: 66 % (onderzoek GGD HM2012, geen nieuwe cijfers beschikbaar)
Aantal kinderen dat 5 dagen per week 60 minuten per dag beweegt	Landelijk gemiddelde (4 t/m 12 jaar: 23 % en 12 t/m 17 jaar: 26 %)	11 - 17 jaar: 16 % (kerncijfers jongerenpeiling GGD MH 2013)

Voor indicatoren jeugd zie monitor sociaal domein

3.4.3 Wat heeft het gekost?

3.4.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Jeugd	26.364	26.609	28.416	-1.807
PG Onderwijs en educatie	12.630	12.638	14.752	-2.114
PG Sport	8.891	9.078	8.880	198
Totaal lasten	47.886	48.324	52.049	-3.724
Baten				
PG Jeugd	0	0	-1.125	1.125
PG Onderwijs en educatie	-1.278	-1.318	-3.905	2.586
PG Sport	-2.842	-2.871	-2.940	69
Totaal baten	-4.120	-4.189	-7.970	3.780
Saldo van baten en lasten	43.766	44.135	44.079	56
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	2.122	0	2.122
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	-65	-65	0
Gerealiseerd resultaat	43.766	46.192	44.014	2.178

3.4.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Jeugd	1.807.000	N		1.125.000	V	
Jeugdmatch en project jongeren onder dak: De uitgaven aan jeugdmatch worden voor € 25.000 betaald door regiogemeenten. Daarnaast had de provincie in 2015 een subsidie verstrekt voor het project jongeren onder dak, in 2016 zijn ten laste van deze subsidie de laatste uitgaven gedaan. Per saldo is het resultaat neutraal.	71.000	N	I	71.000	V	I
Veilig Thuis, Crisis interventie team en jeugdpreventieteam: De RDOG voert namens de gemeenten in Midden Holland de taken Veilig Thuis, Crisis interventieteam en jeugdpreventieteam uit. De financiering van deze taken loopt via de gemeente Gouda. Per saldo is dit resultaatneutraal.	1.032.000	N	I	1.032.000	V	I
Regionale afrekening zorgkosten 2015: In de jaarrekening 2015 is een prognose opgenomen van de zorgkosten omdat er op dat moment nog op verschillende punten onzekerheden waren. Op basis van de huidige informatie uit de administratie moet deze prognose met € 257.000 naar beneden worden bijgesteld omdat de zorgkosten 2015 dus hoger blijken dan destijds was ingeschat.	257.000	N	I			
Regionale afrekening zorgkosten 2016: In 2016 zijn de gerealiseerde kosten per saldo € 361.000 hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat het verlenen van zorg heeft geprevalueerd boven strak budgetbeheer. Er is dan gebaseerd op het advies van het sociaal team toestemming gegeven aan zorgaanbieders waar het budgetplafond reeds was bereikt om wel zorg te verlenen.	371.000	N	I	10.000	V	I
Overig: nadeel wordt met name veroorzaakt door extra uitvoeringskosten. Het wegwerken van achterstanden in de facturatie 2015 en 2016 kost zowel regionaal als lokaal meer middelen dan begroot.	76.000	N	I	12.000	V	I
Onderwijs en educatie	2.114.000	N		2.586.000	V	
Specifieke uitkeringen: Op de specifieke uitkeringen voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten (RMC) is meer uitgegeven en meer ontvangen dan begroot. De regeling OAB liep tot en met 2015. De regeling is in 2016 verlengd, dit is echter niet verwerkt in de begroting, waardoor er een forse afwijking tussen begroting en realisatie is ontstaan. Per saldo is resultaat neutraal.	2.572.000	N	I	2.572.000	V	I
Huisvesting onderwijs: In de Kadernota 2016-2019 was voor de sloop van het gebouw aan de Winterdijk 14 een bedrag geraamd van € 270.000. De voorbereidingen zijn gestart. Aan de raad wordt voorgesteld het resterende budget in 2017 opnieuw beschikbaar te stellen voor de feitelijke sloop.	265.000	V	I			
Huisvesting onderwijs: overig	26.000	N	I	19.000	V	I
Leerlingenvervoer: door scherpe aanbesteding die in 2017 afloopt en door minder solo ritten het afgelopen schooljaar zijn de uitgaven lager dan begroot.	138.000	V	I			
Leerplicht: Door het tijdelijk niet invullen van openstaande vacatureruimte zijn de uitgaven lager dan begroot.	73.000	V	I			
Overig	8.000	V		5.000	N	
Sport	198.000	V		69.000	V	
Tijdelijke intensivering welzijn en sport: In de Kadernota 2017-2020 was hiervoor in de jaarschijf 2016 een bedrag opgenomen. Dit budget is niet besteed. In het Actieprogramma is eenzelfde bedrag opgenomen voor het Sportstimuleringsfonds	125.000	V	I			

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Sportstimulering: De activiteiten met betrekking tot de Impulsregeling Brede School sport en cultuur (combinatiefunctionarissen) worden in 2017 verder uitgevoerd. In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor stimuleren van bewegen door ouderen. De uitvoering van dit project zal in 2017 starten. Hierdoor is er in 2016 een voordeel ontstaan. Aan de raad wordt voorgesteld het budget in 2017 opnieuw beschikbaar te stellen, mede in verband met eisen op het gebied van cofinanciering.	80.000	V	I			
Onderhoud sportvelden: Dit betreft onder andere de door te belasten kosten van bijvoorbeeld energie en belastingen van de diverse sportaccommodaties die eerst door de gemeente worden betaald en daarna worden doorbelast naar o.a. Sport.Gouda. Dit is budget neutraal.	61.000	N	I	61.000	V	I
De eindafrekening van het OKT waterpolo dames laat een voordeel zien.	8.500	V	I			
Overig	45.500	V	I	8.000	V	I

3.4.3.3 Verschillenverklaring reserves

Omschrijving (bedragen * € 1)	Bedrag	V/N	I/S
De resterende opbrengstaakstelling van de voormalige panden van Kunstpunt Gouda en de bibliotheek is niet gerealiseerd. De hieraan gekoppelde begrote toevoeging aan de algemene reserve heeft daarmee eveneens niet plaatsgevonden.	2.122.000	V	I

3.4.3.4 Investeringen

Investeringen op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Nieuwbouw zwemaccommodatie	177	105	72
Onderwijshuisvesting	3.053	889	2.164
Renovatie sportvelden	644	400	244
Sport	82	61	21
TOTAAL	3.955	1.454	2.501

Toelichting op het investeringsoverzicht

Nieuwbouw zwemaccommodatie

De laatste nazorgpunten zijn in 2016 opgelost en de daaraan gekoppelde laatste betaling aan de aannemer heeft plaatsgevonden. Het krediet is daarmee afgerond.

Onderwijshuisvesting

De tijdelijke huisvesting voor scholen in Westergouwe is in 2016 afgerond.

Direct gekoppeld aan de verhuizing van de (V)so De Ark naar de Clematislaan is de verhuizing van een deel van de basisschool de Triangel. Het doorschuiven van investeringen in De Ark betekent automatisch ook het doorschuiven van de gedeeltelijke verhuizing van de Triangel, en het daarvoor gereserveerde krediet.

Renovatie sportvelden

In 2017 zullen deze kredieten worden aangewend voor kunstgrasveld renovatie en renovatie half hockeyveld.

Sport

Eind 2015 stonden er de met betrekking tot de nieuwe gymzaal in Korte Akkeren nog enkele financiële verplichtingen open. Deze zijn in 2016 voldaan waarmee het krediet kan worden afgesloten.

3.5 Ruimtelijke ontwikkeling

Bij de foto:

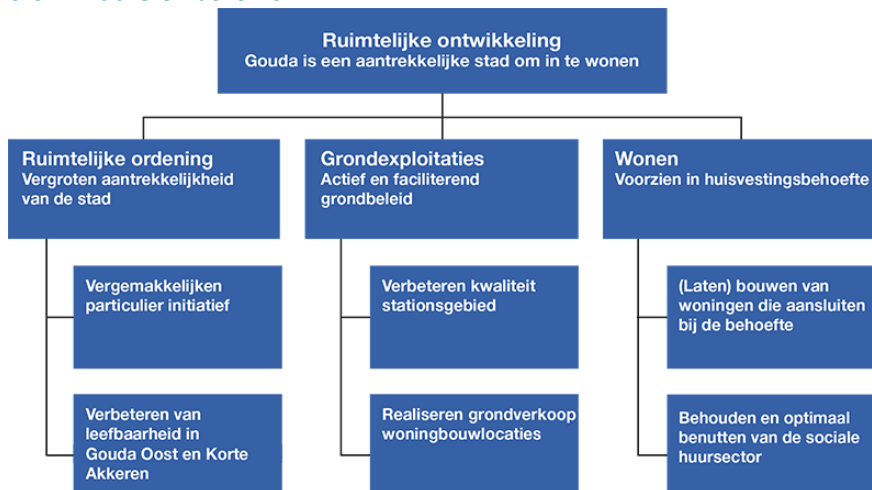
De nieuwbouwwijk Westergouwe in ontwikkelt zich in een snel tempo, hier de Burgemeester van Dijkensingel.

Over het programma:

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen bijdragen aan een stad waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

De gemeente scheidt de ruimtelijke randvoorwaarden en mogelijkheden voor adequate huisvesting en een woon- en leefomgeving waarbinnen iedereen zich veilig en prettig voelt. Dit gebeurt door maatregelen te nemen voor de korte termijn als door het creëren van de juiste voorwaarden voor de langere termijn. Inwoners krijgen zelf ook de ruimte voor initiatieven om hun eigen woonomgeving te verbeteren. Om de woningvoorraad in Gouda in kwantitatief en in kwalitatief opzicht te laten groeien wordt intensief gewerkt aan de projecten Westergouwe, Middenwillens, Gouda-Oost en Korte Akkeren. Ook is in 2016 ingezet op het maken van nieuwe prestatieafspraken op basis van de nieuwe woonvisie.

3.5.1 Wat is er bereikt?

3.5.2 Wat is ervoor gedaan?

Vergroten aantrekkelijkheid van de stad

Verbeteren leefbaarheid

De leefbaarheid in de wijk Korte Akkeren is door de gezamenlijke inspanningen van de gemeente en de woningcorporaties verder verbeterd. De woningen op de locatie Trefkuil zijn opgeleverd. Dit geldt ook voor de gymzaal aan de Gerard Leeustraat als onderdeel van het centrumplan Korte Akkeren. De woningen en het buurtservicecentrum aan de Herenstraat zijn ook gereed. Verder is de openbare ruimte op meerdere plekken, zoals in de Herenstraat, de Constantijn Huygensstraat en omliggende straten, aangepakt.

De opgave in Gouda Oost is onveranderd groot. Hier vindt nauwe samenwerking plaats met de twee betrokken woningcorporaties: Woonpartners Midden-Holland en Mozaïek Wonen. In 2016 zijn de supermarkten en de Leo Vromantoren opgeleverd. Ook de eerste woonblokken en de omliggende openbare ruimte in het deelgebied Zuidelijk Stempel West zijn gereed. Het stedenbouwkundig plan voor deelgebied Van Heuven Goedhartsingel is klaar en de voorbereidingen voor het vastleggen in een bestemmingsplan zijn gestart. Voor het deelgebied Zuidelijk Stempel Oost is het stedenbouwkundig plan in concept afgerond. De verwerving van de panden aan de De Rijkestraat is gecontinueerd en er is besloten het instrument van onteigening in te zetten. Hierdoor zullen op termijn de plannen voor het Middengebied in uitvoering kunnen gaan. Het bestemmingsplan hiervoor is door de raad vastgesteld.

Ruimte voor particulier initiatief

Het is belangrijk om ruimte te bieden aan plannen van ondernemers en bewoners. Het uitgangspunt is dat flexibel met bestemmingen wordt omgegaan, bijvoorbeeld door creatieve huisvestingsconcepten mogelijk te maken. Er wordt door de gemeente meegedacht met bouwinitiatieven van burgers en bedrijven om tot haalbare en creatieve oplossingen te komen. Voor het beoordelen van deze bouwinitiatieven is een nieuwe werkwijze ingevoerd. Hierbij ligt de nadruk op het zo snel mogelijk duidelijkheid bieden over de haalbaarheid van het initiatief en inzicht te geven in de te volgen procedure. Hierbij is sprake van een brede integrale beoordeling. Bij de nieuwe actualisatieronde voor de geldende bestemmingsplannen wordt veel aandacht besteed aan het zoveel mogelijk flexibiliseren van de planregels, zodat initiatieven gemakkelijker kunnen worden gerealiseerd.

In 2016 is ook verder gewerkt aan de herziening van de welstandsnota. Uitgangspunt bij de herziening is het moderniseren van het welstandstoezicht om de regeldruk te verminderen en ruimte te bieden aan particuliere initiatieven. De vrije kavels in Westergouwe zijn hiervan een voorbeeld. De nieuwe welstandsnota zal begin 2017 ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd.

Ruimtelijke plannen

In 2016 is een aantal postzegelbestemmingsplannen vastgesteld. Een voorbeeld hiervan is het bestemmingsplan Harderwijkweg waarbij de vestiging van de restaurantketens Kentucky Fried Chicken en De Beren mogelijk wordt gemaakt. Voor deze ontwikkeling is een langdurig leegstaand kantoor gesloopt en is de kavel herbestemd.

In het kader van de nieuwe actualiseringsronde voor bestemmingsplannen zijn plannen van aanpak gemaakt voor het actualiseren van de bestemmingsplannen Boerhavekwartier, Spoorzone en Goverwelle. Voor bestemmingsplan Spoorzone zal een ruimere bestemming worden opgenomen zodat ook maatschappelijke instellingen zich daar kunnen gaan vestigen. Deze bestemmingsplannen zullen in 2017 worden opgesteld en in procedure worden gebracht.

Omgevingswet

Nadat in 2015 de Omgevingswet is aangenomen in de Tweede Kamer, zijn in 2016 de teksten van de Algemene maatregelen van bestuur (AMvB) bekend geworden. Aan het einde van 2016 is ook de consultatie van de Invoeringswet gestart. Met deze informatie is gewerkt aan de verkenning van de gevolgen voor Gouda, wat in 2017 zal resulteren in een programmplan. Bij deze verkenning is samengewerkt met de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH). Ook zijn veel ideeën uitgewisseld met regiobijeenkomst op speciale bijeenkomsten over de omgevingswet.

Gouda bereidt zich ook voor door te experimenteren en te digitaliseren. Voor Goudasfalt zijn de mogelijkheden verkend om een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte op te stellen onder de Crisis- en herstelwet (Chw). Ter voorbereiding op het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn er nieuwe mogelijkheden voor inwoners en ondernemers om geo-informatie te raadplegen via de website van Gouda. Ook is een start gemaakt met het actualiseren en digitaliseren van de laatste bestemmingsplannen via www.ruimtelijkeplannen.nl.

Verbeteren kwaliteit Stationsgebied

In juli 2016 is het besluit genomen om het zuidelijk stationsgebied samen met ProRail, NS, bewoners en bedrijven te herontwikkelen. De openbare ruimte en de stadsentree worden vernieuwd en er komen een nieuw busstation en nieuwe fietsenstalling. Eind 2016 werd duidelijk dat ProRail financieel bijdraagt aan de bouw van de fietsenstalling waardoor het project Herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. In 2017 wordt er gewerkt aan de voorbereidingen en de planning is om het totale project voor het zuidelijk stationsgebied in 2018-2019 te kunnen realiseren.

Zowel aan de noordzijde bij het station als nabij het Hamstergat is in de Spoorzone nog ruimte voor nieuwbouw van kantoren. Gelet op de verminderde vraag naar kantoren krijgt het gebied vanaf het Huis van de Stad tot aan het Hamstergat een ruimere bestemming, zodat niet alleen kantoren, maar ook maatschappelijke of religieuze instellingen zich daar kunnen vestigen. De wijzigingen moeten passen binnen de ambitie van een stadsentree met allure.

Aangenaam wonen voor iedereen

Op basis van de Woonvisie Gouda 2015-2020 zijn de onderhandelingen gestart over nieuwe (meerjarige) prestatieafspraken. Het gaat dan om de bijdragen aan het woonbeleid door de woningcorporaties Mozaïek Wonen en Woonpartners Midden-Holland. Voor het eerst zitten de huurdersorganisaties van deze woningcorporaties daarbij ook als gelijkwaardige partijen aan tafel. Eind 2016 was de concepttekst van de raamovereenkomst gereed en rijp voor bestuurlijke bespreking. Daarnaast zijn er met de woningcorporaties afspraken gemaakt over hun bijdrage aan de uitvoering van het woonbeleid voor 2017.

De woningcorporaties moeten met terugwerkende kracht op 1 januari 2017 hun bezit scheiden in een deel diensten van algemeen economische belang (DAEB) en een deel niet-DAEB. Eind 2016 moesten zij daartoe hun ontwerpvoorstellen indienen bij de Autoriteit Wonen. Het college heeft haar zienswijze gegeven op de ontwerpvoorstellen van de woningcorporaties die vastgoed in Gouda hebben. Belangrijk was dat de sociale huurvoorraad zich volgens de Woonvisie kan ontwikkelen.

Ook in 2016 is de Regionale Projectenlijst Woningbouw (RPW) weer geactualiseerd en vanuit de regio aangeboden aan de provincie. Daarvoor is onze projectenlijst woningbouw geüpdatet. De geactualiseerde RPW is door de provincie aanvaard als onderbouwing van de eerste trede van de Ladder voor duurzame verstedelijking in het kader van bestemmingsplannen voor woningbouw. Verder nam Gouda deel aan de City Deal 'Binnenstedelijk bouwen en transformatie' en leverde inbreng in de Verstedelijkingsagenda Zuidelijke Randstad.

In het najaar is met de regio Midden-Holland, de gemeente Waddinxveen en de woningcorporaties Mozaïek Wonen en Woonpartners Midden-Holland opdracht verstrekt voor een Kernpublicatie. De Kernpublicatie beschrijft de uitkomsten van het landelijke Woon Onderzoek Nederland 2015 voor Midden-Holland, Gouda en Waddinxveen. De Kernpublicatie komt, naast een aantal in regionaal verband uit te voeren verkenningen, in 2017 beschikbaar. De uitkomsten zijn de bouwstenen voor het volgen van de uitvoering van de Woonvisie 2015-2020. Ook kan het leiden tot het zo nodig bijstellen van die Woonvisie en anderzijds het aanpassen van de Regionale Agenda Wonen Midden-Holland.

Vergunninghouders

De gemeentelijke taakstelling voor huisvesting asielzoekers met een verblijfsvergunning ('vergunninghouders') bedroeg voor 2016 183 personen. In nauwe samenwerking met vooral de woningcorporaties zijn 168 vergunninghouders gehuisvest. De taakstelling is dus op 15 personen na gehaald. De taakstelling is niet volledig behaald omdat onze gemeente onvoldoende koppelingen van het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) kreeg toebedeeld. De woningcorporaties Mozaïek Wonen en Woonpartners Midden-Holland hebben in 2016 circa 75 reguliere woningen via bemiddeling aan vergunninghouders verhuurd. In 2017 zullen er naar verwachting minder woningen nodig zijn om de taakstelling te halen, omdat het vaak om zogenaamde 'nareizigers' op basis van gezinshereniging zal gaan. Zij komen te wonen bij reeds in Gouda gehuisveste vergunninghouders.

In 2016 is een experiment 'woning delen' gestart. Hierbij worden twee individuele vergunninghouders tijdelijk in één woning gehuisvest in afwachting van de overkomst van overige gezinsleden. Het gaat in het experiment om een tweetal woningen.

In 2016 hebben de samenwerkende gemeenten in de regio Midden-Holland een convenant afgesloten over het beschikbaar stellen van woningen aan ex-gedetineerden, mensen die moeten uitstromen uit de maatschappelijke opvang of vanuit tijdelijk verblijf en beschermd wonen. In Gouda hebben de woningcorporaties Mozaïek Wonen en Woonpartners Midden-Holland 25 reguliere woningen - al dan niet met een zorgdakconstructie - via bemiddeling aan dit soort huishoudens verhuurd.

Voor de ontwikkeling van Westergouwe en Middenwillens was 2016 een goed jaar. In beide gebieden zijn weer woningen opgeleverd, in aanbouw genomen en in voorbereiding. De contouren van deze nieuwe buurten van Gouda worden steeds zichtbaarder. Voor de zelfbouw kavels in Westergouwe bestond veel belangstelling.

Gouda kent drie actieve grondexploitaties die een jaarlijkse actualisatie in het Meerjarenperspectief grondexploitatie (MPG) kennen. In 2016 zijn de getroffen financiële voorzieningen verlaagd door diverse meevallers en rentevoordelen. Het financiële risico voor de gemeente wordt lager door toenemende zekerheden over de opbrengsten en kosten van de lopende exploitaties.

Omschrijving	Streefwaarde	Stand 2015
Aantal woningen waarmee de voorraad is toegenomen door nieuwbouw na aftrek sloop	Toename van minimaal 220 woningen per jaar tot 2020	160*
Binnenlands migratiesaldo	Minimaal 0 per jaar	-168*

Bron CBS, *voorlopig cijfer 2015

3.5.3 Wat heeft het gekost?

3.5.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Grondexploitaties	14.466	15.084	17.626	-2.542
PG Ruimtelijke ontwikkeling	1.488	2.405	2.586	-182
PG Wonen	3.101	6.710	6.671	40
Totaal lasten	19.056	24.199	26.883	-2.684
Baten				
PG Grondexploitaties	-14.466	-15.961	-21.056	5.096
PG Ruimtelijke ontwikkeling	-681	-677	-885	208
PG Wonen	-1.282	-4.215	-5.246	1.031
Totaal baten	-16.429	-20.853	-27.188	6.335
Saldo van baten en lasten	2.626	3.346	-304	3.651
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-67	-777	-336	-441
Gerealiseerd resultaat	2.560	2.569	-641	3.210

3.5.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Grondexploitaties	2.542.000	N		5.096.000	V	
Binnen de grondexploitaties treedt per saldo een positief effect op van € 2.627.000. Hiervan was in de loop van 2016 al € 877.000 ingeboekt. Bij de drie grondexploitaties Westergouwe, Middenwillens en Spoorzone kon een gedeelte van de in het verleden gevormde voorzieningen vrijvallen.	2.542.000	N	I	4.294.000	V	I
Om renteverliezen te voorkomen worden grondexploitaties soms afgesloten voordat alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Voor deze werkzaamheden worden nazorgbudgetten gereserveerd. In 2012 zijn de grondexploitaties Bolwerk en Drie Notenboomen afgesloten. Voor de nazorgbudgetten van deze twee afgesloten grondexploitaties zijn destijds twee voorzieningen gevormd. Wegens het ontbreken van concrete verplichtingen is de gemeente op grond van regelgeving verplicht deze twee voorzieningen bij de jaarrekening 2016 vrij te laten vallen. Voorgesteld wordt om het vrijgevallen bedrag, dat nog steeds nodig is voor de afronding van de ontwikkeling van dit gebied, toe te voegen aan een nieuw te stellen reserve. Na de stagnatie in de crisisperiode is de ontwikkeling voor deze locaties weer gestart.				802.000	V	I
Ruimtelijke ordening	182.000	N		208.000	V	
Beheer gronden: Het nadeel aan de lastenkant en hetzelfde voordeel aan de batenkant wordt veroorzaakt doordat het perceel Provinciale weg West 76 aan het einde van het jaar is aangekocht en direct daarna via een abc constructie is doorverkocht. Hier was in de raming geen rekening mee gehouden.	192.000	N	I	192.000	V	I

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Beheer gronden: Het nadeel aan de lastenkant wordt veroorzaakt doordat kosten worden gemaakt in verband met de verkoop van openbare grond (snippergroen). Het voordeel aan de batenkant betreft niet geraamde erfpachtopbrengsten.	35.000	N	I	13.000	V	I
Juridische kosten en Bestemmingsplannen: door minder juridische procedures was een deel van het budget niet benodigd. Door verschuivingen in de uitvoering van de werkzaamheden bestemmingsplannen kon een kostenvoordeel gerealiseerd worden.	36.000	V	I			
Overig	9.000	V	I	3.000	V	I
Wonen	40.000	V		1.031.000	V	
Bouw- en woningtoezicht: Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door legesinkomsten Westergouwe en een aantal grotere overige bouwprojecten. Daarnaast zijn meer dwangsommen bouwhandhaving ontvangen dan begroot. Voorgesteld wordt om het surplus op de leges te storten in de daarvoor bestemde reserve bouwleges.	3.000	V	I	619.000	V	I
Stadsvernieuwing: Voor het budget Wonen Boven Winkels zijn verplichtingen aangegaan. Uitgaven ten laste van dit budget zullen in een latere fase plaatsvinden. Voorgesteld wordt dit budget opnieuw beschikbaar te stellen ter dekking van deze verplichting	53.000	V	I			
ISV Stedelijke vernieuwing: De van de provincie ontvangen middelen voor ISV waren niet begroot. Alle middelen zijn besteed. Daardoor vallen zowel de gerealiseerde lasten als baten afgerond € 351.0000 hoger uit.	351.000	N	I	351.000	V	I
Wijkontwikkeling: Het saldo van zowel het voordeel op de lasten als het nadeel op de baten wordt met de gelijknamige reserve verrekend. Voor 2016 geprognosticeerde uitgaven en inkomsten zijn doorgeschoven naar 2017 e.v.	449.000	V	I	8.000	N	I
Woonwagenaangelegenheden: De afwikkeling van de herinrichting Nieuwe Parkerf en zaken op de overige locaties hebben meer personele inzet gevergd dan begroot. De baten zijn hoger uitgevallen door hogere inkomsten uit verhuur en stagelden.	133.000	N	I	58.000	V	I
Overig	19.000	V	I	11.000	V	I

3.5.3.3 Verschillenverklaring reserves

Omschrijving (bedragen * € 1)	Bedrag	V/N	I/S
Reserve wijkontwikkeling: De verrekening met de reserve is lager geweest dan geraamd. Dit komt omdat voor 2016 verwachte inkomsten en uitgaven zijn doorgeschoven in de tijd.	441.000	N	I

3.5.3.4 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Herinrichting woonwagenlocatie	34	2	32
TOTAAL	34	2	32

Toelichting op het investeringsoverzicht

Herinrichting woonwagenlocatie

In 2017 zullen ten laste van dit krediet aanvullende uitgaven gedaan worden aan woonwagenlocaties.

3.6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

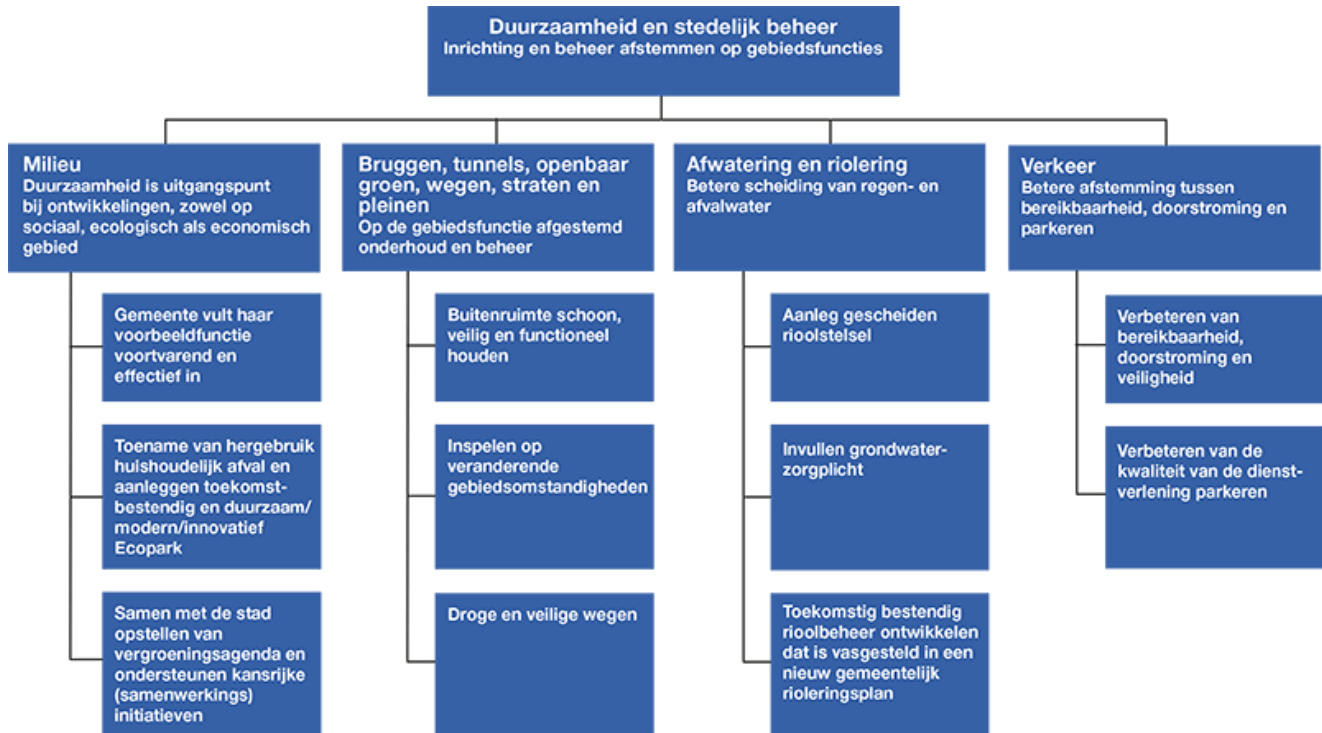
Bij de foto:
Installatie van zonnepanelen op het Huis van de Stad

Over het programma:

In 2016 zijn verdere stappen gezet om duurzaamheid steeds meer te integreren in stedelijk beheer en ontwikkelingen op sociaal, economisch en ecologisch terrein. Het college heeft Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019 vastgesteld op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde Vergroeningsagenda.

De aanleg van een gescheiden hemelwatersysteem verloopt voorspoedig. Ook op het gebied van huishoudelijk afval is ingezet op het verbeteren van het scheidingsgedrag. Ook zijn in 2016 grote stappen gezet richting het digitaliseren van parkeervergunningen.

3.6.1 Wat is er bereikt?

3.6.2 Wat is ervoor gedaan?

Duurzaamheid en stedelijk beheer

Voorbeeldfunctie gemeente

Samen met betrokken partijen in de stad geeft de gemeente invulling aan de “Maatschappelijke vergroeningsagenda” door inzet van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019. De gemeente heeft daarbij een belangrijke voorbeeldfunctie. College- en raadsvoorstellen moeten voorzien zijn van een ‘duurzaamheidsparagraaf’ en medewerkers kunnen hiervoor het ‘Gouds duurzaamheidskompas’ raadplegen.

Naast het uitvoeringsprogramma duurzaamheid moeten de fysieke voorzieningen in de stad nu en in de toekomst goed blijven functioneren. De inspanningen op het gebied van beheer zijn gericht op een duurzame inrichting en het duurzaam onderhouden van de boven- en ondergrondse infrastructuur. Dit betekent onder andere dat blijvend geïnvesteerd wordt in het verbeteren van het scheidingsgedrag op afvalgebied, gescheiden rioolssystemen, ophogingen en in duurzame openbare verlichting.

De gemeente heeft hiertoe ondermeer de volgende acties ondernomen:

- Het college stelde in maart 2016 het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2019 vast.
- Duurzaamheid speelt een rol in alle fasen van het inkoopproces. Belangrijk daarin zijn het FSC-convenant, de titel Fairtrade Gemeente en Social Return. De titel Fairtrade Gemeente is eind 2016, dankzij de inspanningen van een groep vrijwilligers, weer voor twee jaren toegekend. Het contract van de gemeente met Promen, voor het uitvoeren van catering en schoonmaak, is in 2016 voortgezet.
- Het Huis van de Stad en De Garenspinnerij zijn voorzien van zonnepanelen na een positieve beschikking op de subsidieaanvraag SDE+.
- In 2016 is gestart met het opstellen van een plan van aanpak voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
- SER energieakkoord: dit project krijgt, ondermeer door het faciliteren van een energieloket, in 2017 een vervolg.
- Elektrisch autorijden is verder gefaciliteerd door het (laten) plaatsen van een aantal laadpalen in parkeergarages en op openbare parkeerplekken. Daarnaast is een locatieplan van laadpalen voor heel Gouda opgesteld.
- In 2016 heeft de raad ingestemd met de invoering van Afval scheiden Loont waarbij bewoners gaan betalen voor de hoeveelheid aangeboden restafval. Dit wordt in de loop van 2017 voorbereid en vanaf 2018 ingevoerd. Hiermee wordt een hogere graad van afvalscheiding gerealiseerd tegen lagere kosten.
- In 2016 is een keuze gemaakt voor een locatie voor het aanleggen van een CO2-neutraal, toekomstbestendig, duurzaam, modern en innovatief Ecopark aan de Goudkade.
- Vanaf april 2016 is de duurzaamheidsmakelaar actief, al een flink aantal initiatiefnemers zijn met elkaar in contact gebracht, en processen zijn succesvol in gang gezet.
- Het duurzaamheidsplatform DPG heeft bewustwording onder ondernemers gestimuleerd, onder meer door het organiseren van informatiebijeenkomsten over de SDE+ regeling, wat erin heeft geresulteerd dat bedrijven SDE+ aanvragen hebben gedaan.

- Op bedrijventerrein Gouwestroom is een pilot 'Stimuleren energiebesparing' uitgevoerd. Een samenwerkingsproject van DPG, ODMH en gemeente, waarbij energieadviseurs van de ODMH bedrijven op verzoek adviseren over wettelijk verplichte maatregelen. Daarbij wordt het handhavingstraject uitgesteld, maar worden ondernemers uitgedaagd om verder te gaan dan wettelijk voorgeschreven en daarbij te zoeken naar innovatieve aanpakken.
- In 2016 werd een 'Klankbordgroep vergroeningsagenda' samengesteld. De klankbordgroep is actief bij projecten waar de duurzaamheidsmakelaar bij betrokken is.
- Sportclubs zijn geïnformeerd over subsidiemogelijkheden energiebesparing, en zij kregen van de gemeente (via inzet van de duurzaamheidsmakelaar) een EnergiePrestatie Advies aangeboden. Verschillende verenigingen hebben reeds maatregelen genomen.
- De duurzaamheidsmakelaar is onder andere actief geweest bij een project met ondernemers in de binnenstad, die willen samenwerken bij de inzameling en de afvoer van hun afvalstoffen. De bedoeling is om van 14 verschillende inzamelers terug te gaan naar één partij.
- Moestuinen en schooltuinen: na het verdwijnen van de schooltuinlocatie aan de Fluwelensingel (de huidige locatie verpleeghuis Haneprij) wordt structureel gewerkt aan uitbreiden van het aantal kleine schooltuinprojecten op of in de buurt van schoollocaties. Stapje voor stapje wordt het aantal groter. Hiervoor wordt intensief samengewerkt tussen Brede School, ODMH/educatie en gemeente. Daarnaast wordt het aanleggen van moestuinen gefaciliteerd.

Bruggen, tunnels, groen, straten, wegen, pleinen

De buitenruimte schoon, heel en functioneel houden

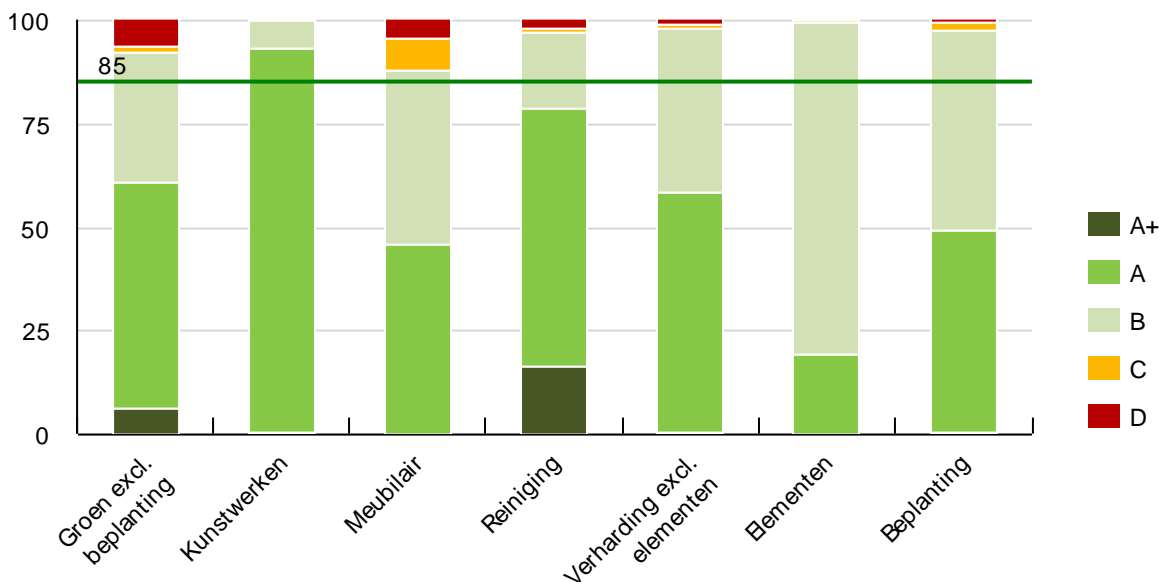
Op basis van het beheerplan Groot onderhoud en vervangingsonderhoud blijft de openbare ruimte heel en functioneel.

In 2016 zijn onder andere de volgende projecten uitgevoerd:

- vervangen openbare verlichting (door voornamelijk LED)
- vervangen beschoeiing (door beschoeiing van gerecycled kunststof)
- vervanging brug 147, Achterwillensweg
- voorbereidende werkzaamheden voor vervanging walmuur Kattensingel
- vervangen duikers
- herstel verharding Achter de Kerk
- herstel van diverse asfaltverhardingen
- herstel steigers Regentesseplantsoen
- herstel diverse plantsoenbruggen, Atlasbrug en Eurobrug
- herstel kade Nieuwe Gouwe Oostzijde

Voor het dagelijks beheer van de stad is er een landelijke beeldsystematiek. De uitkomsten van de maandelijks schouwen van de buitenruimte zijn voor 2016 weergegeven in onderstaande grafiek.

Kwaliteit openbare ruimte

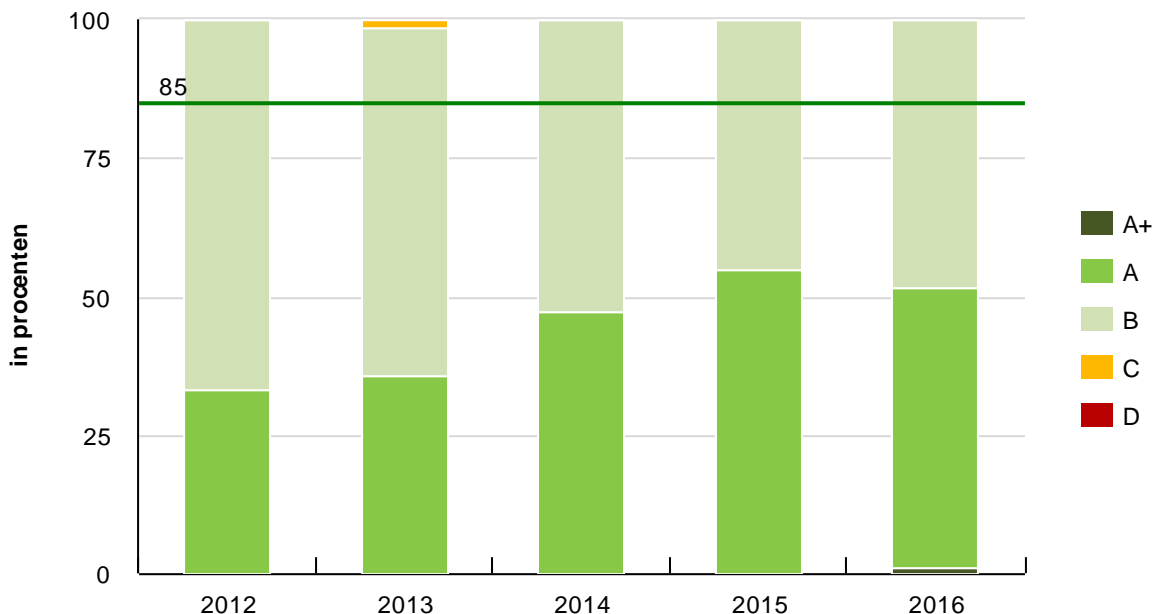
Bij alle beheercategorieën blijkt dat de som van de kwaliteiten A+, A en B groter is dan de minimale 85%. Op dit punt wordt dus voldaan aan de afgesproken kwaliteitseis. Voor elementenverharding en beplanting is een lager kwaliteitsniveau afgesproken, hier moet de som van de kwaliteiten A+ t/m C minimaal 85% bedragen. Hieraan wordt ruim voldaan. Bij de beheercategorieën Groen exclusief beplanting en meubilair is het aandeel D-scores wel te hoog, namelijk meer dan 2%.

Bij Groen scoort met name de beeldmeetlat Gras - graslengte slecht (61% van de D-scores). Ook zijn de resultaten bij Gras –bijmaaien rond obstakels onder de maat (25% van de D-scores). Bij Meubilair worden de hoge D-scores vooral veroorzaakt door scheefstand van lichtmasten (bijna 84% van de D-scores).

Plusschouw

Aanvullend op de normale schouw wordt er in het Plusgebied extra geschouwd op de aanwezigheid van zwerfvuil. Met Plusgebied wordt het (Kern)winkelgebied, de NS-stations en toeristische locaties bedoeld. Deze schouw wordt 1x per kwartaal uitgevoerd. Op de volgende pagina is de uitkomst van de plusschouw van 2012 t/m 2016 weergegeven.

Zwerfvuil plusgebied 2012-2016

Uit de grafiek blijkt dat ook in 2016 niet aan het hogere kwaliteitsniveau voor wat betreft zwerfvuil in het Plusgebied wordt voldaan: de som van de kwaliteiten A+ en A zit ver onder de minimale eis van 85%. De verbetering van kwaliteit uit de periode 2012-2015 heeft zich in 2016 niet doorgezet.

Inspelen op veranderende gebiedsomstandigheden

Het gebruik en de functie van de openbare ruimte is aan verandering onderhevig. Bij vervangingsonderhoud in de openbare ruimte wordt gekeken welke aanpassingen gewenst en mogelijk zijn. Een voorbeeld hiervan is de herinrichting van de Kuiperstraat bij de vervanging van het riool. Ook is bij het ophogen van de Keerkring een oplossing gevonden voor parkeerproblemen.

Met het project Groen-moet-je-doen (GMJD) wordt ruimte geboden aan initiatieven van bewoners op het vlak van zelfbeheer. In 2016 zijn er 19 nieuwe GMJD-initiatieven gestart. Door het beëindigen van 5 initiatieven zijn er in totaal 139 GMJD projecten in de stad.

Naast GMJD zijn er ook andere initiatieven in de openbare ruimte. In 2016 zijn er 10 kleine initiatieven geweest, bijvoorbeeld een het plaatsen van een boekenkast en fietsklemmen. Ook zijn er een aantal grotere initiatieven uitgevoerd, zoals de herinrichting op de hoek van de Major Fransstraat en het plantsoen Egelantierlaan.

Droge en veilige wegen

Op basis van het BeheerPlan Groot onderhoud en vervangingsonderhoud (BP GOVO), zijn er ook in 2016 weer een aantal wegen opgehoogd. In het BP GOVO is een lange termijn-doorkijk gemaakt voor de noodzakelijke onderhouds- en vervangingswerkzaamheden, op basis van de door de raad vastgestelde normen. Het beheerplan wordt jaarlijks geactualiseerd. Aanpassing van criteria of normen was in 2016 niet nodig. Uit het beheerplan 2016 -2023 blijkt dat de kosten van het groot onderhoud en vervangingsonderhoud afdoende gedekt zijn.

Sinds de afronding van het integrale programma 'Zakkende bodem' in 2014, is er geen sprake meer van integrale aanpak van wegvakken en is de aanpak vleksgewijs. Op basis van het nieuwe BP GOVO worden namelijk alleen de wegvakken met een drooglegging van minder dan 20 cm aangepakt. Drooglegging is het verschil in hoogte tussen het polderpeil (waterpeil) en het maaiveld (hoogte van de weg). Per project wordt bezien welke wijze van ophoging het meest in aanmerking komt. Dit gebeurt door monitoring van de historische zettingsgegevens van het betreffende gebied, eventueel aangevuld met geotechnisch onderzoek.

In 2016 zijn onder andere volgende wegvakken geheel of gedeeltelijk opgehoogd:

- (gedeeltelijke) ophoging Meridiaan en Keerkring
- (gedeeltelijke) ophoging Jac. P. Thijsselaan
- ophogen / herstraten Vreewijk Zuid
- herinrichting Sportlaan

Bodemdaling

In 2014 is de samenwerking Stevige Stad op Slappe Bodem gestart met als deelnemers het Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijkswaterstaat Bodem+, Deltares, TU Delft, KCAF, STOWA, RIONED, Slappe Bodem. Doel van deze coalitie is strategieën te ontwikkelen om de leefbaarheid en de historische gebouwen in binnensteden op lange termijn te beschermen. In 2016 zijn ook de Provincie Zuid-Holland en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed aangehaakt.

Onder begeleiding van Deltares is in 2016 begonnen met de uitvoering van de Living Lab waardoor meer lokale kennis en ervaring kan worden opgedaan. In de opstartfase lag het accent op het realiseren van inzicht in de stuurbaarheid van het (grond) water door middel van metingen in grondwater, riolering en grachten. Ook is er kennis verzameld over de snelheid van bodemdaling in de binnenstad.

Een voorbeeld van innovatie is het kwartiermakersproject van Centric. Doel van dit project is om met een eenvoudige techniek een grondwatermeter te maken. Centric begeleidt hiervoor studenten van de HBO-opleiding technische informatica. Bedoeling is om met relatief goedkope, makkelijk toegankelijke middelen bewoners ook mee te laten meten. Dit systeem dient ter aanvulling van het bestaande geijkte grondwatermeternetwerk.

Afval-, hemel- en grondwater

In december 2014 is het gemeentelijk rioleringsplan door de raad vastgesteld. De in dit plan aangegeven grootschalige rioolprojecten bevinden zich met name in de vooroorlogse wijken. Alternatieve en innovatieve technieken worden toegepast om de levensduur van bestaande rioleringen te verlengen.

In 2016 zijn de volgende projecten afgerond:

1. Nieuwe Park Oost, vervangen riool
2. Jan van Beaumontstraat, vervangen riool
3. Reparatieplan Bloemendaal
4. Herinrichting Sportlaan

Inmiddels zijn in totaal 21 projecten uitgevoerd. Twee geplande projecten zijn uitgesteld. Dit betreft Kort Haarlem en Weidebloemkwartier. De oorzaak hiervoor was dat er extra onderzoek nodig bleek te zijn en afkeuring van het bestek. De uitgaven van € 1,2 miljoen zijn daardoor verschoven naar 2017.

Verkeer en parkeren

In 2016 is een nieuw mobiliteitsplan opgesteld. Het verbeteren van de bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid staan daarin centraal. Tevens is aandacht voor (fiets)parkeren, leefbaarheid en duurzaamheidsaspecten. Met de raad en een brede vertegenwoordiging vanuit de stad is het gesprek aangegaan over de ambities en knelpunten. De verwachting is dat het nieuwe mobiliteitsplan voor de zomer van 2017 wordt vastgesteld.

Verder zijn voorbereidingen getroffen voor verbetering van de dienstverlening rond de uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid. Gouda heeft zich aangesloten bij de coöperatie ParkeerService, mobiel parkeren is ingevoerd en de digitalisering van parkeervergunningen en bezoekerskaarten zal in 2017 zijn beslag krijgen.

Indicatoren

Omschrijving	Streefwaarde	Stand 2016
Titel Fairtrade Gemeente	Behouden titel	Titel behouden; MVO criteria geïntegreerd in Ondernemersprijs Midden-Holland. Eind 2016 is de titel weer 2 jaar verleend.
Duurzame inkooptrajecten (in %)	100% vanaf 2015	100%, de door PIANOo geformuleerde criteria worden toegepast.
Aantal initiatieven waarbij de duurzaamheidsmakelaar heeft bemiddeld	Besteding beschikbare middelen	De middelen zijn succesvol ingezet. De duurzaamheidsmakelaar is actief (geweest) bij minstens 10 initiatieven, waarvan het grootste aantal nog loopt.
CO ₂ emissie gemeentelijke organisatie	CO ₂ neutraal vanaf 2014	Hier wordt sinds 2012 aan voldaan door compensatie van de resterende emissies.
CO ₂ emissie stad	CO ₂ neutraal in 2040	Monitor "Enervisa" wordt gebruikt, een aantal projecten is ingevoerd maar het zijn er nog niet voldoende om te kunnen rapporteren.
Percentage wegvakken met drooglegging van 20 cm of minder	Max. 7% van het totale wegoppervlak heeft een drooglegging van 20 cm of minder	De drooglegging van de wegen wordt eenmaal per 2 jaar uitgevoerd. Medio 2016 is de drooglegging opnieuw gemeten. Hieruit blijkt dat de streefwaarde ruim gehaald wordt: 6% van het totale wegoppervlak heeft een drooglegging van 20 cm of minder.
Uitvoering Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)	Gedurende 4 jaar gemiddeld 9,5 miljoen besteden aan rioolvervangingsprojecten	In 2016 is bedroeg het geplande budget voor investeringen € 9,0 miljoen. Van dit budget is € 7,3 miljoen aan rioleringsprojecten daadwerkelijk uitgegeven. Bij de projecten is een meevaller behaalt van € 1,2 miljoen. Verschuivingen in de planning zorgen voor onderuitputting in de kredietruimte: € 1,5 miljoen (totaal 2016). Deze zijn ten dele gecompenseerd door eerder uitvoeren van reparatieplan Bloemendaal: € 0,9 miljoen. In totaal is de onderuitputting op krediet vanaf 2014 opgelopen naar 5,0 miljoen.
Scheidingspercentage afval	Toename naar 60% vanaf 2020	Het scheidingspercentage is in 2016 nagenoeg gelijk gebleven (46%)
Ongevallen kwetsbare verkeersdeelnemers	Afname met jaarlijks 10%	In 2015 was sprake van 57 door de politie geregistreerde ongevallen. In de jaren ervoor is dit niet bijgehouden waardoor geen ontwikkeling is aan te geven.

3.6.3 Wat heeft het gekost?

3.6.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Afwatering (blauw)	1.573	1.573	1.588	-15
PG Bruggen en tunnels	2.285	2.302	2.322	-20
PG Milieu	10.681	11.100	10.927	173
PG Openbaar groen	3.234	3.235	3.241	-6
PG Riolering (bruin)	11.746	11.483	11.079	404
PG Verkeer	4.954	5.208	5.322	-113
PG Wegen, straten en pleinen	14.105	14.397	15.348	-950
Totaal lasten	48.578	49.298	49.826	-528
Baten				
PG Afwatering (blauw)	0	0	0	0
PG Bruggen en tunnels	-100	-100	-144	44
PG Milieu	-10.416	-10.807	-10.936	129
PG Openbaar groen	0	0	-31	31
PG Riolering (bruin)	-12.553	-12.290	-12.766	475
PG Verkeer	-3.195	-3.275	-3.793	518
PG Wegen, straten en pleinen	-443	-716	-2.703	1.987
Totaal baten	-26.708	-27.189	-30.373	3.183
Saldo van baten en lasten	21.870	22.109	19.454	2.655
Toevoegingen aan reserves (lasten)	31	4.792	4.792	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-40	-4.660	-4.533	-126
Gerealiseerd resultaat	21.860	22.241	19.712	2.529

3.6.3.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Milieu	173.000	V		129.000	V	
Afval: Lagere kosten van afvalinzameling en lagere kosten van verwijderingen bijplaatsingen, minder inningskosten afvalstoffenheffing in combinatie met een hoger bedrag aan kwijscheldingen hebben de lasten lager laten uitvallen dan geraamd. Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door een hogere vergoeding uit het Afvalfonds (vergoeding plastic en electr(on)ische apparaten) in combinatie met een onttrekking uit de voorziening afvalstoffenheffing. De inkomsten uit heffingen lieten een nadeel zien door lagere inkomsten reinigingsrechten bedrijven voorgaande jaren Het saldo van de baten en de lasten (€ 256.000 voordeel) komt op basis van nacalculatie van de compensabele BTW ten gunste van het resultaat.	127.000	V	I	129.000	V	I
Milieuplannen: Van het lastenvoordeel van per saldo € 28.000 is € 18.000 toe te schrijven aan de onderbesteding duurzaamheidsgelden. Via de voorstellen tot resultaatbestemming zullen deze middelen in 2016 weer ingezet kunnen worden	28.000	V	I			
Ongediertebestrijding: Voordeel is gerealiseerd onder meer door het uitblijven van de bestrijding van de eikenprocessierups.	18.000	V	I			
Riolering (bruin)	404.000	V		475.000	V	
De lasten voor dagelijks onderhoud en groot onderhoud riolering waren in 2016 per saldo € 404.000 lager dan begroot door lagere kosten voor de inning rioolheffing, lagere advieskosten en minderkosten calamiteitenonderhoud. Het bedrag aan kwijschelding rioolheffing was hoger dan begroot. Het voordeel op de baten (€ 475.000) is een combinatie van per saldo meerinkomsten uit rioolheffing (groot)verbruikersdeel, een ontvangen bijdrage van derden en een hogere onttrekking aan de voorziening riolering. Het saldo (€ 879.000 voordeel) komt op basis van nacalculatie van de compensabele BTW ten gunste van het resultaat.	404.000	V	I	475.000	V	I
Verkeer	113.000	N		518.000	V	
Parkeren: Het nadeel bij parkeren wordt voornamelijk veroorzaakt door de eenmalige kosten van de aanpassingen van de parkeerterreinen (i.v.m. verwijdering slagbomen) en de meerkosten van het huidige vergunningensysteem. Voordelen waren er op de OZB-heffing van de Stationsgarage. De kosten van inzet van fiscalisten (i.v.m. naheffingen parkeerbelasting) waren hoger dan begroot. Daar staan ook inkomsten tegenover. Bij de baten wordt het voordeel (€ 351.000) veroorzaakt door het vervallen van de BTW-afdracht op de inkomsten terreinen (ivm verwijderen van de slagbomen) en de introductie van mobiel betaald parkeren. Ook maatregelen ter vergroting van de betalingsbereidheid hebben effect gesorteerd. De extra inkomsten van de Stationsgarage (€ 51.000) werden veroorzaakt door de verkoop van parkeerabonnementen aan bedrijven in de nabije omgeving.	87.000	N	I	402.000	V	I
Zuidelijk Stationsgebied: De plankosten zijn lager uitgevallen dan vooraf geraamd. Een deel van de kosten is in rekening gebracht bij derden. Dit voordeel was niet geraamd. Het saldo van de kosten en opbrengsten wordt verrekend met de gelijknamige reserve.	54.000	V	I	72.000	V	I
Verkeersmaatregelen: De posten betreffen bij de lasten verkeersschades (bijvoorbeeld verwijderen oliesporen) en bij de baten de ontvangen bijdragen van de schades die verhaald konden worden op de veroorzaker.	82.000	N	I	44.000	V	I
Overig	2.000	V	I			
Wegen, straten en pleinen	950.000	N		1.987.000	V	
Dagelijks onderhoud: Het nadeel op de lasten wordt ondermeer veroorzaakt door hogere zakelijke lasten en een niet-begrote toevoeging aan de onderhoudsvoorziening en begeleidingskosten afbouw contract Cyclus, gecombineerd met een voordeel op straatreiniging. De overige baten hebben voornamelijk betrekking op de opgelegde malus Cyclus.	37.000	N	I	81.000	V	I
Groot onderhoud wegen: voor een bedrag van € 623.000 zijn extra inkomsten ontvangen van derden. Dit bedrag is gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud. Zowel ontvangst als dotatie waren niet begroot.	623.000	N	I	623.000	V	I
Groot onderhoud: In het verleden zijn in het kader van Ontwikkelingsfonds Bedrijventerreinen (OFB) subsidies voor het Goudse Poort ontvangen. Deze subsidie was niet begroot. Aan de raad wordt voorgesteld dit voordeel te storten in een nieuw te vormen reserve om in het Goudse Poort structurele kapitaallasten voor infrastructuur af te dekken en (co)financiering bij de Versnellingskamer mogelijk te maken.				961.000	V	I
Geo-informatie: de verkoop van digitale bestanden zorgde voor een niet begrote baat. Aanvullende advieskosten waren niet begroot.	11.000	N	I	40.000	V	I
Bijdragen derden: Voor een bedrag van € 246.000 zijn bijdragen van derden ontvangen i.v.m. uitvoering projecten openbare ruimte. De lasten voor derdenprojecten bedroegen € 253.000. Zowel de baten als de lasten waren niet begroot	253.000	N	I	246.000	V	I

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Openbare verlichting: De energiekosten bij openbare verlichting vielen lager uit dan begroot, deels heeft dit te maken met een afrekening voorgaande jaren.	55.000	V	I			
Gladheidsbestrijding: In de decembermaand is er meer preventief gestrooid, onder meer bij bruggen-routes. Deze meerkosten waren niet begroot.	24.000	N	I			
Overig	57.000	N	I	36.000	V	I

3.6.3.3 Verschillenverklaring reserves

Omschrijving (bedragen * € 1)	Bedrag	V/N	I/S
Aan de reserve Zuidelijk Stationsgebied wordt minder onttrokken dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt doordat de plankosten iets lager zijn uitgevallen en een deel van de gemaakte kosten in rekening zijn gebracht.	126.000	N	I

3.6.3.4 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Implementatie verbeterplan gescheiden inzameling	94	71	23
Investerings wegen grijs	3.420	2.077	1.343
Ondergrondse containers afvalinzameling	1.452	114	1.338
Parkeren	121	65	56
Riolering	13.169	7.718	5.451
Uitvoeringsmaatregelen nota parkeerbeleid	39	37	2
Uitvoeringsmaatregelen Waterplan	33	21	11
Verbetering openbare ruimte Goudse Poort	246	0	246
Verkeer	57	0	57
Verkeersplannen	65	65	0
Vervanging VRI	306	103	204
TOTAAL	19.002	10.272	8.730

Toelichting op het investeringsoverzicht

Investerings wegen grijs

Het betreft de kredieten PP CIP en PP Lange Termijn Investerings. Het verschil betreft het PP-CIP-deel. In het uitvoeringsprogramma 2017 worden uitgaven voorzien op dit kredietdeel.

Ondergrondse containers afvalinzameling

In combinatie met investeringen op het krediet "Afval Scheiden Loont" zullen, waar mogelijk, nog ondergrondse containers geplaatst worden. De geplande uitgaven waren gebaseerd op een kredietmaximum ASL-krediet. Door verschuiving van het project zullen de meeste uitgaven in 2017 plaatsvinden. De verwachting is dat het totale kostenniveau lager zal zijn dan deze kredietruimte.

Parkeren

De afrondende werkzaamheden ten laste van het krediet vervanging Parkeerverwijssystemen vinden in 2017 plaats.

Riolering

In 2016 bedroeg het geplande uitvoeringsbudget voor investeringen € 9,0 miljoen op een kredietruimte van € 13,2 miljoen. Van dit budget is € 7,7 miljoen aan rioleringsprojecten daadwerkelijk uitgegeven. Bij de projecten is een aanbestedingsvoordeel behaald van € 1,2 miljoen. Verschuivingen in de planning zorgen voor onderuitputting in de kredietruimte: € 1,5 miljoen (totaal 2016). Deze zijn ten dele gecompenseerd door eerder uitvoeren van reparatieplan Bloemendaal: € 0,9 miljoen. De restant kredietruimte 2015 hoefde niet aangesproken te worden. In totaal is de onderuitputting op krediet vanaf 2014 opgelopen naar € 5,5 miljoen. Deze kredietruimte is binnen het huidige GRP niet nodig.

Verbetering openbare ruimte Goudse Poort

In december 2016 heeft het college besloten dit krediet (in cofinanciering) in te zetten ten behoeve van het Ontwikkelingsfonds Bedrijventerreinen Goudse Poort.

Verkeer

De geplande vervanging van de zakpalen is niet nodig gebleken; door schade zijn deze op een andere manier gefinancierd. Aan de raad wordt verzocht het voordeel op de vrijvallende kapitaallasten over te hevelen naar de exploitatie van Openbaar toezicht zodat hier een deel van het structurele tekort gedekt kan worden.

Vervanging VRI (verkeersregelinstallaties)

De aanvullende uitgaven ten laste van dit krediet zullen in 2017 plaatsvinden.

3.7 Burgerinitiatieven en publiekszaken

Bij de foto:

Ondertekening van het huurcontract met het burgerinitiatief GOUDasfalt voor de Koudasfaltlocatie.

Over het programma:

In Gouda wordt al jaren werk gemaakt van burgerparticipatie. Velen in de stad nemen initiatieven, waarbij het aan de gemeente is om hier zo veel mogelijk ruimte voor te bieden. Een rode draad in het coalitieakkoord 2014 – 2018 is de intentie om nog meer ruimte te bieden aan innovatief burgerschap en ondernemerschap. Het zal meer en meer zo zijn, dat de overheid juist meewerkt aan initiatieven vanuit de stad, in plaats van de situatie waarbij de overheid het initiatief neemt en de inwoners daarbij betreft.

3.7.1 Wat is er bereikt?

3.7.2 Wat is ervoor gedaan?

Burgerinitiatieven/innovatief burgerschap

Samen met de stad

Samen met inwoners wil de gemeente het beste uit de stad halen. Onder de naam 'innovatief burgerschap' en daarna 'kracht van de samenleving' gaf het college in 2016 daarbij bewust meer ruimte aan inwoners, ondernemers en organisaties. Zij weten immers vaak zelf het beste wat ze willen of hoe iets georganiseerd kan worden. Dit vraagt om een andere manier van samenwerken; de gemeente wordt meer partner en ondersteuner van initiatieven.

Denk bijvoorbeeld aan een aantal succesvolle lopende of afgeronde trajecten:

- ondersteuning van burgerinitiatieven zoals GoudAsfalt, Gouda Bruist, Gouwe dialoog, Singelpark, het pauzeland van het Raoul Wallenbergplantsoen;
- activiteiten bedoeld om burgerinitiatieven te faciliteren en te stimuleren, zoals Werkplaats Gouda, het GA-team of de GoudApot;
- ruimte voor burgerparticipatie via Groen-moet-je-doen, proeftuinen of projecten zoals de Tiendewegbrug, het Olympiadeplein, Erasmusplein, Springersplein of Vreewijk-Zuid.

GA-team

Om bij de gemeente meer ruimte te maken voor initiatieven is een GA-team gestart. Ruim 20 ambtenaren hebben zich aangemeld als Goudse Ambassadeur. Het GA-team helpt om belemmeringen voor initiatieven weg te nemen. Dat doet zij door collega's bewust te maken van innovatief burgerschap en wat dat voor verandering betekent voor hun werk. Het team promoot: bij bewonersinitiatieven intern een andere werkwijze en helpt collega's om actief aan de slag te gaan bij een vraag. Ook helpt ze collega's om kansen te zien en verbindingen te leggen. Daarnaast maakt het GA-team dilemma's en vraagstukken inzichtelijk en vertaalt geleerde lessen naar uitgangspunten en tools die breder ingezet kunnen worden. Voorbeelden zijn een initiatievenwijzer en een afwegingsmodel bewonersinitiatieven in de openbare ruimte. Tevens wijst het team de burger met een initiatief de weg binnen de gemeentelijke organisatie.

GoudApot

Vanaf de eerste WerkplaatsGouda in 2015 heeft een groep inwoners nagedacht over het zelf beheren van het gemeentelijk budget dat voor stadsinitiatieven beschikbaar is. Dit heeft geresulteerd in de oprichting van stichting GoudApot. Iedere inwoner met een goed idee voor Gouda die geld of advies kan gebruiken, kon hier vanaf 1 januari 2016 terecht. De pot met € 240.000 is beheerd door de Gouvenaars zelf. De voorwaarden en het beheer zijn transparant en voor iedereen zichtbaar op www.GoudApot.nl. Ondersteuning gebeurt zowel financieel als adviserend, door mee te denken of ideeën met elkaar te verbinden. Achter GoudApot staan vrijwillige Gouvenaars klaar. De organisatie bestaat uit een groep beoordelaars, een bestuur en een raad van toezicht. De stichting werkt zelfstandig, maar verantwoordt haar uitgaven en evalueert de resultaten tweemaal per jaar met de gemeente. In 2016 zijn 230 initiatieven aangevraagd. Het was een spannend traject om zo'n bedrag en zo veel verantwoordelijkheid uit handen te geven aan de stad. Zeker wanneer sommige aanvragen tot onvrede van de aanvragers niet gehonoreerd werden en de aanvragers zich tot de gemeenten wendden.

Wijkteams en Gouda Bruist

Na de beëindiging van de subsidieregeling wijkteams per 2015 is de ruimte voor wijkteams om een eigen invulling te kiezen van hun werkzaamheden vergroot. In sommige wijken heeft dit geleid tot een andere opzet (geen wijkjaarprogramma meer, omvorming tot vereniging). De rode draad blijft dat bewoners zich vrijwillig inzetten voor de leefbaarheid en het onderlinge contact in hun wijk. Hierbij blijven zij een belangrijke partner van de gemeente en alle andere partijen die in de wijken werken. In 2016 zijn 10 wijkteams ondersteund met een klein huishoudbudget. Gouda Bruist heeft in 2016 een kleine bijdrage ontvangen voor de opzet en uitbreiding van een online crowdfunding platform.

Indicatoren

Voor het monitoren van de doelstellingen van dit programma wordt de volgende indicator gebruikt: Uitputting fonds burgerinitiatieven/ € 240.000 per jaar. Zodra de subsidie definitief is vastgesteld, volgt hierover informatie bij het ijkmoment.

Publiekszaken

Betere dienstverlening

Gemeente Gouda past haar dienstverlening aan de behoefte van de klant aan en organiseert de frontoffice meer als een bedrijf. 2016 stond in het teken van de professionalisering van het Klant Contact Centrum (KCC). Om de prestaties van het KCC te meten is een dashboard dienstverlening ontwikkeld. Hierin wordt actuele informatie getoond over het aantal klantcontacten via alle communicatiekanalen: balie, telefoon, post en e-mail, social media, de website en de digitale balie. Het dashboard helpt om betere capaciteitsberekeningen te maken.

Klant tevredenheidonderzoek (KTO)

Omschrijving indicator	Streefwaarde	Cijfers 2016
Klanttevredenheid	8	7.3 (Peildatum: 31 december 2016)

Het KTO levert naast de 'koude' score op tevredenheid ook inzicht in de achtergronden daarvan.

Eén frontoffice

De professionalisering van het KCC heeft gezorgd voor het ontstaan van één centraal aanspreekpunt: een volwaardige frontoffice. Vragen van burgers, bedrijven en instellingen (de klant) die kunnen worden afgehandeld door het KCC worden afgehandeld door het KCC.

In 2016 zijn 215.459 telefoontjes bij de gemeente binnengekomen. Het KCC heeft er 55.329 binnengekregen. Dat betekent dat het KCC 26% van de telefoontjes heeft afgehandeld. 64% van de bij het KCC binnengekomen telefoontjes is ter plekke behandeld (zie tabel).

	Prognose	Resultaat
Totaal aantal telefoontjes	225.000	215.459
% via KCC / % FTR*	60/60	26/64
% Overige organisatie	40	73

*FTR staat voor "First time right" en betekent dat het gesprek volledig en met de juiste informatie in het KCC wordt afgehandeld.

Overige communicatiekanalen

Omschrijving indicator	Streefwaarde	Cijfers 2016
Balie bezoekers	< 47.350	71.003
Aantal telefonie	< 60.000	55.329
Brievenpost	< 10.000	14.191
Aantal e-mails	> 12.095	16.061
Website bezoeken	> 400.000	390.954
Aantal digitale aanvragen	> 9.000	7.034
Twitter / Facebookcontact	-	558
What's App berichten	-	218

Geheugen van Gouda

Om één antwoord te kunnen geven, onafhankelijk van het kanaal en de medewerker, is het nodig dat informatie centraal beschikbaar is.

Via het Geheugen van Gouda richt de gemeente een centraal organisatiegeheugen in. Op 1 december 2016 werd bij het KCC het eerste deel van het Klant Contact Systeem (KCS) in gebruik genomen: Gouda Klant.

Onderzoek telefonische bereikbaarheid

In 2016 is een onderzoek uitgevoerd naar de telefonische bereikbaarheid van de organisatie. Onderzocht werd of het haalbaar is om alle telefonie via het KCC te laten lopen. Dat bleek nog niet het geval te zijn.

Omgevingsloket

In 2016 ontwikkelde het omgevingsloket zich verder tot hét loket waar ondernemend Gouda zich kan melden met vragen over vergunningen, bouw en gebruik openbare ruimte. Daarmee wordt Gouda aantrekkelijker voor ondernemers.

3.7.3 Wat heeft het gekost?

3.7.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Burgerinitiatieven	877	877	859	19
PG Publiekszaken	2.954	2.888	2.886	2
Totaal lasten	3.831	3.765	3.745	20
Baten				
PG Burgerinitiatieven	0	0	0	0
PG Publiekszaken	-1.450	-1.348	-1.389	42
Totaal baten	-1.450	-1.348	-1.389	42
Saldo van baten en lasten	2.381	2.417	2.355	62
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	2.381	2.417	2.355	62

3.7.3.2 Verschillenverklaring

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
De financiële afwijkingen binnen beide productgroepen zijn lager dan € 50.000 en worden niet toegelicht.						

3.8 Veiligheid en bestuur

Bij de foto:

Het leer- en werkproject Loods15 maakte vijf bankjes voor ondernemers in de binnenstad; een project in samenwerking met de binnenstadsondernemers en de gemeente.

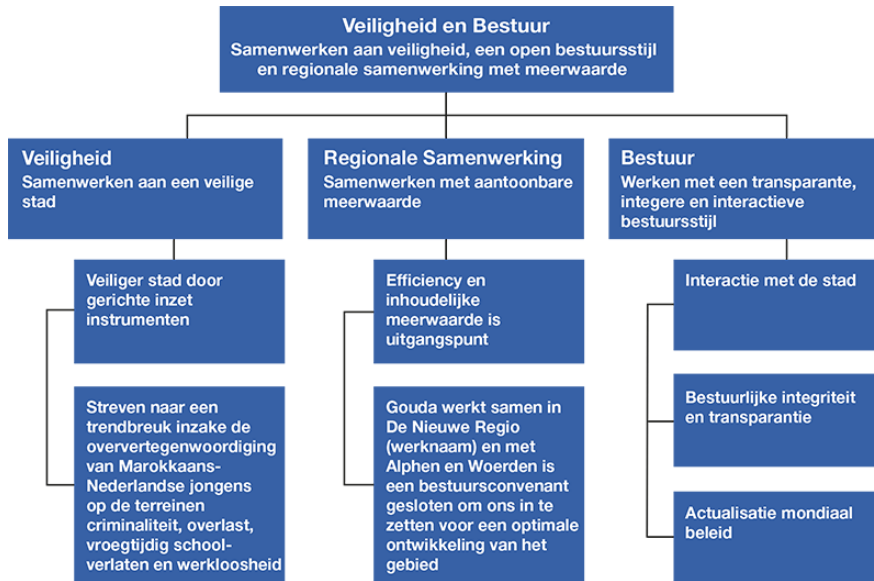
Over het programma:

Het programma Veiligheid en Bestuur maakt inzichtelijk waarom in Gouda veiligheid en bestuur belangrijke aandachtsvelden zijn, wat we hier willen bereiken en wat er voor wordt gedaan.

De Goudse integrale veiligheidsaanpak bestaat uit aandacht voor zowel preventie als repressie door de verschillende veiligheidspartners. In de Kadernota Veiligheid 2015 – 2018 worden keuzes gemaakt voor de inzet van het veiligheidsinstrumentarium in de komende jaren. Uitgangspunt hierbij is dat criminaliteit en hinderlijke overlast onverminderd stevig worden aangepakt.

In de kern gaat het bij het onderdeel 'bestuur' om een versterkte regionale samenwerking aansluitend bij de Goudse doelstelling en een bestuursstijl die wordt gekenmerkt door een grotere interactie met de stad, continue aandacht voor bestuurlijke integriteit en transparantie.

3.8.1 Wat is er bereikt?

3.8.2 Wat is ervoor gedaan?

Veiligheid

In 2016 is door de gemeente en veiligheidspartners hard gewerkt aan het versterken van de veiligheid in de stad. Hierbij is met name gefocust op de prioriteiten. Het kiezen van prioriteiten heeft geholpen om de aandacht en inzet te bundelen omdat de actualiteit vaak om voorrang vraagt. Tegelijk blijken de cijfers soms lastig te beïnvloeden. Over de hele breedte zijn er in 2016 opnieuw minder misdrijven gepleegd dan in 2015. Het totaal aantal misdrijven is gedaald met 6% naar 4.695. Met name op het gebied van meldingen overlast zijn er dalingen te vermelden: meldingen overlast door jeugd -10%, meldingen overlast door (verwarde) personen -13%, meldingen burenruzie -14%. In 2016 zijn helaas wel 8% meer woninginbraken gepleegd, waarvan 47% een poging betrof en 53% een voltooide inbraak. In totaal betrof dit 639 inbraken. Hieronder volgt een toelichting op de verschillende resultaten

In 2016 werkte de gemeente Gouda hard aan de volgende vier prioriteiten:

1. High impact crimes: woninginbraken

Het totaal aantal HIC-crimes (overvallen, inbraken, straatroof, geweld) is in 2016 toegenomen met 1%. Dit is te wijten aan de stijging van het aantal woninginbraken. De categorieën geweld en overvallen lieten juist een daling zien. In totaal waren er 1.091 HIC misdrijven. De woninginbraken vormen daar het grootste onderdeel van. Veel inzet was in 2016 gericht op de beoogde daling van 10% van het hoge aantal inbraken en stimuleren van preventieve maatregelen. Deze doelstelling is ondanks de intensieve inzet helaas niet behaald.

De politie zet in op woninginbraken door meer (in)zicht te krijgen in locaties, inbraakmethodes en daderprofielen en deelt actuele informatie met de gemeente. Er is inmiddels vrij veel kennis over de veelplegers van woninginbraken. Het gaat vaak om jonge jongens, die inbreken in hun eigen buurt en/of bij bekenden en die zoeken naar makkelijke gelegenheden om geld en sierraden te stelen. Het plegen van een woninginbraak is voor deze groep vaak een manier om snel wat geld te verwerven. Via de Top60 worden deze daders aangepakt.

In de zomer heeft de Driehoek besloten tot een aanvalsplan woninginbraken: alle partners hebben hun inzet geïntensiveerd. De gemeente heeft daar als volgt aan bijgedragen:

- Inzet vakantietoezichtservice door stadstoezicht (in afstemming met politie);
- Hhet opzetten en ondersteunen van BuurtWhatsappgroepen (nu ca. 80 groepen), plus een beheerdersappgroep waar door de gemeente actuele informatie op wordt verspreid;
- Dde inzet van Matrixborden bij winkelcentra en inzet Burgernet bij opsporing van daders;
- Huis aan huis bezoek op hotspotlocaties met tips en advies (maandelijks);
- Het organiseren van 6 veiligheidsavonden in buurten, plus een stadsbijeenkomst op 27 september om onorthodoxe maatregelen te bedenken;
- Per 1 juli 2016 is de subsidieregeling Hang- en Sluitwerk in werking getreden. Tot eind december zijn er bijna 200 aanvragen gehonoreerd met een bijdrage van maximaal 250 euro.

Daarnaast is er veel inzet geweest van de gebiedsregisseurs. Dit in samenwerking met de veiligheidspartners in de gebieden waar veel woninginbraken hebben plaatsgevonden (hotspots).

Foto: Het team van stadstoezichthouders in een nieuw herkenbaar uniform.

2. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

De inzet op jeugdoverlast in 2016 was veelzijdig. Per gebied zijn Actieoverleggen ingericht met politie, gemeente en jongerenwerk om snel in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De doelstelling om het aantal meldingen jeugdoverlast te laten dalen met 5% is dit jaar ruimschoots behaald (-10%). Nadere analyse van de meldingen en contact met de melders heeft inzicht gegeven in de overlastlocaties. Ook is het verloop van 5 jaar groepsaanpak in beeld gebracht: welke interventies hebben welk effect gehad? Het is voor alle partijen duidelijk dat het aantal groepen en locaties waar structureel overlast was flink is afgenomen. In 2016 is met name inzet nodig geweest in de omgeving van de Stadspolderstraat. Hier is dan ook gericht en snel ingezet door de stadsmarinier, politie en jongerenwerk en zijn er ondersteunende maatregelen genomen, o.a. cameratoezicht.

De Top 60 is ingezet tegen jeugdcriminaliteit. Het resultaat hiervan is veelzijdig: iedere jongen heeft zijn eigen verhaal en er moet vaak hard gewerkt worden voor ieder klein stapje in de goede richting. Die successen zijn er echter wel. Jongens die begeleid worden door een jobcoach en aan de slag gaan bij een Goudse werkgever. Jongens waar na lang zoeken een plekje op een school voor wordt gevonden waar de juiste begeleiding kan worden geboden. Schulden die op orde worden gebracht, waarna iemand weer beter in staat is om vooruit te kijken. Daarnaast worden de resultaten gemeten aan de hand van recidive. In 2016 zijn 39 van de 64 jongeren die onder de aanpak vielen een of meerdere malen aangehouden voor een misdrijf. Dit betreft 61% van het totaal. De doelstelling (50% in 2018) is hiermee nog niet behaald. Twee casussen zijn in 2016 positief afgesloten, daarnaast is een casus afgesloten door verhuizing. Met individuele coachingstrajecten zijn ca. 30 jongeren geholpen die vastgelopen zijn op terrein van school of werk en vaak schulden hebben. Daarnaast zijn er door het jongerenwerk van meer dan 50 jongeren hulpvragen opgepakt en zijn jongeren doorverwezen naar derden (jobcoach, sociaal team, trajectbegeleider, schuldhulpverlening).

Loods15 is een vorm van individuele begeleiding, al is de insteek anders. Loods15 richt zich namelijk op dagbesteding zodat jongeren niet op straat bezig zijn. Loods15 is gestart als pilot en heeft twee onderdelen:

- Klusproject: vanaf april 2016, leerplichtige jongeren: 7 gestart en verwachting is op 10 te eindigen;
- Werkt: vanaf september 2016, voorfase op betaalde baan bij 'echte' werkgever: 5 gestart en verwachting is 8 jongeren te kunnen plaatsen.

Bij de aanpak van jeugd is er ook steeds meer aandacht voor de jonge jeugd (10-14 jaar). In de Polderbuurt en de wijk Achterwillens is gestart om de werkwijze op de problematische jeugdgroepen toe te spitsen op de jonge jeugd en de preventieve aanpak. Dit vraagt een andere inzet en samenwerking met andere partners in het preventieve veld. Denk hierbij aan de Centra voor Jeugd en Gezin en Sociaal Teams, scholen, JPT en het Veiligheidshuis.

Vanuit de gebiedsgerichte aanpak is de samenwerking gezocht met Sport.Gouda, Brede school en basisscholen om al in een vroeg stadium contacten te leggen met risicjongeren. Deze contacten en informatie komen goed van pas als de jongeren naar de middelbare school gaan en zich meer op straat gaan manifesteren. Daar waar zorgen zijn om jonge individuen die verhoogd risico lopen om af te glijden naar criminaliteit is er meer samenwerking met het CJG. Vanuit het CJG zijn hier extra uren voor vrijgemaakt en zij nemen deel aan de jeugdveiligheidsoverleggen.

3. Sociale overlast

Het doel in het afgelopen jaar was om de integrale aanpak op woonoverlast te verbeteren en overlast door verwarde personen op straat tegen te gaan, zowel vanuit het oogpunt van veiligheid als van zorg. De Goudse aanpak wordt vooral in

regioverband vorm gegeven, waarbij het doel is om overlastgevend en verward gedrag integraal aan te pakken. In 2016 is besloten tot het inrichten van een Opvanglocatie Verwarde Personen in Leiden. Gouda is hierbij aangesloten.

Het meldpunt Zorg en Overlast van de GGD coördineerde de aanpak in 2016 op overlastmeldingen. Bij dit meldpunt kunnen omwonenden, familieleden en professionals melding doen over situaties die betrekking hebben op o.a. verward gedrag, dreigende huisuitzetting, verslaving, vervuiling of financiën. De aspecten van woonoverlast zijn in kaart gebracht, incl. de verschillende rollen die de gemeentelijke afdelingen, de ODMH, de GGD, de politie en de GGZ daarbij hebben. Op een themabijeenkomst is over de sluitende aanpak gesproken en zijn verbeterpunten aangedragen. Het is duidelijk merkbaar dat het aantal (extreme) casussen van woonoverlast afneemt. De sociaal teams werken outreachend en signaleren daardoor meer en in een vroeger stadium waardoor zaken minder escaleren.

Het doel om het aantal meldingen rondom burenruzie en conflictbemiddeling met 5% per jaar te laten dalen is ruimschoots gehaald met een afname van 14%. Buurtbemiddeling op vrijwillige basis leverde hier een flinke bijdrage aan. Het aantal meldingen "overlast door personen" is gedaald met 13%. Beide doelstellingen (afname van -5%) zijn dus ruimschoots behaald dit jaar.

4. Radicalisering

In 2016 heeft de aanpak radicalisering zich verder versterkt. De aanpak vergt een lange adem en de resultaten zijn niet direct zichtbaar. Sinds de zomer van 2015 zijn er geen geslaagde uitreis pogingen meer geweest, maar dit wil niet zeggen dat er geen doelgroep is die open staat voor het radicale gedachtegoed. De verschillende partijen hebben inmiddels een sterke informatiepositie. Het Veiligheidshuis heeft professioneel ingezet op aanpak van casuïstiek en onderlinge afstemming met verschillende zorg- en veiligheidspartners die werkzaam zijn in de gemeente Gouda.

Naast een netwerkregisseur radicalisering is in 2016 ook een casusregisseur aan de slag gegaan. De netwerkregisseur richt op het uitbreiden van het bestaande netwerk. Dit met oog op het verzamelen van informatie over (mogelijk) geradicaliseerden en in de tweede plaats met oog op het (samen met sleutelfiguren) tegenwicht bieden aan radicalisering en jihadisme. De casusregisseur werkt samen met professionals en familie/vrienden van geradicaliseerden aan individuele casuïstiek. Beiden zetten zich in voor de Gouwe Dialoog. Hierin worden gesprekken met de stad gevoerd over diverse thema's. Een groep betrokken Goudse burgers (waaronder sleutelfiguren) organiseerde deze serie dialoog-bijeenkomsten voor Gouwenaars van verschillende achtergronden en levensbeschouwingen. Het initiatief heeft de steun van de Goudse Raad van Kerken en van een aantal andere burgerinitiatieven, zoals Stichting 21 maart, het fonds Dient elkaar met blijdschap, Gouda Bruist en het Wijkeethuis Oost. Gouwe Dialoog zoekt verbindingen en wil zo een kettingreactie teweeg brengen, van dialoog naar dialoog, van debat naar debat, van activiteit naar activiteit.

Er is een goedlopend radicaliseringsoverleg met de scholen. Bij het opvangen van signalen van mogelijke radicalisering weten scholen, politie en gemeente elkaar snel te vinden. Dit geldt ook voor het signaleren van relevante maatschappelijke ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld polarisatie tussen bevolkingsgroepen. Tot slot is het goed om te vermelden dat professionals uit het sociaal domein in het afgelopen jaar getraind zijn en dat de samenwerking met de Sociaal Teams steeds meer vorm krijgt.

Overig

Naar aanleiding van onrust binnen de taxibranche zijn er in 2016 beleidsregels opgesteld, gebaseerd op een aanpassing in de APV. De regeling is opgesteld in het belang van de kwaliteit van het op de openbare weg aangeboden taxivervoer in Gouda. Met de kwaliteitsregels wordt beoogd de integriteit, keuzevrijheid en veiligheid van de consument te waarborgen. Ook draagt een betere kwaliteit van het taxivervoer bij aan de verkeersveiligheid, de openbare orde en het tegengaan van agressie.

Bestuur

Regionale samenwerking

Met ingang van 1 januari 2016 is in de regio Midden-Holland organisatorisch gewerkt vanuit het principe van de netwerkorganisatie. Uitgangspunt hierbij is dat de ondersteuning van de regionale strategische programma's vanuit de gemeenten in onderling overleg wordt geregeld. Elke gemeente levert naar rato ambtelijke inzet op één van de vijf inhoudelijke Bestuurlijke Overleggen. Iedere gemeente levert ook een voorzitter van één van deze Bestuurlijke Overleggen. Het Regionaal Platform functioneert als inhoudelijk strategisch overleg waar de inhoud van de 5 programma's samenkomt, onderlinge afstemming tussen programma's plaatsvindt en de lobby strategie van de regio wordt vastgesteld. De inhoudelijke samenwerking vindt plaats binnen de volgende vijf Bestuurlijke Overleggen:

- Sociaal domein;
- Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt;
- Verkeer en Vervoer;
- Ruimte en Wonen;
- Natuur, Water en Recreatie

Zoals voorgenomen is de strategische agenda van Midden-Holland in 2016 afgerond en vastgesteld. Deze agenda is een stevige basis voor de regionale samenwerking en geldt als uitgangspunt voor inbreng vanuit onze regio bij andere regio's, hogere overheden en partners.

Eind 2016 is het Groene Hart-bestuursakkoord tussen de convenantpartners Alphen aan den Rijn, Regio Midden-Holland en Woerden met Provincie Zuid-Holland getekend. Hierin wordt het belang van het Groene Hart binnen de Randstad op de gebieden van productielandschap, ondernemerschap, woongebied en landschap aangegeven. De lijn hierbij is dat met dit bestuursakkoord een aantal ontwikkelingen in het Groene Hart in een stroomversnelling gebracht wordt naast alle bestaande initiatieven.

G32

De G32 is een netwerk van grote steden; in 2016 is de gemeente Hoorn als 38ste stad toegetreden tot de G32.

In 2016 heeft de G32 zich onder meer gericht op een lobby ten behoeve van de landelijke verkiezingen, met name ten aanzien van:

- Krachtige steden en regio's, waarbij het rijk zich als partner opstelt (in plaats van opdrachtgever), meer ruimte laat voor maatwerk en inzet op een ruimtelijk-economische investeringsagenda;
- Tijd voor gemeenten om de transformatie in het sociaal domein goed vorm te geven, waarbij de integrale benadering de kans krijgt om zich te bewijzen, er geen nieuwe bezuinigingen of kortingen volgen en de verantwoordingslast wordt gematigd;
- De oprichting van een fonds, gericht op het realiseren van voldoende betaalbare en duurzame woningen in wijken, waarin bedrijfsleven en corporaties participeren;
- Inzet op een nieuwe aanpak voor de onderkant van de arbeidsmarkt, conform de oorspronkelijke doelstelling van de Participatiewet;
- Een investering in wijkagenten, zowel in kwantitatief opzicht (méér wijkagenten) als in kwalitatieve zin (o.a. opleiding en deskundigheid, maar ook adequate ICT-voorzieningen) en extra middelen voor de aanpak van ondermijning;
- Schrappen van de opschalingskorting en herstel van de balans in de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten.

De kabinetsformatie in 2017 zal uit moeten wijzen in welke mate de G32-standpunten overgenomen worden.

Ook is in 2016 ingezet op de aansluiting bij of advisering over diverse andere landelijke of Europese trajecten, waaronder de proeftuinaanpak van het ministerie van BZK, VNG en IPO (als vervolg op het rapport 'Maak verschil' van de Studiegroep openbaar bestuur), de European Urban Agenda of de Nationale Omgevingsvisie.

De gemeente Gouda voert tevens de administratie van de G32. De jaarrekening 2016 van de G32 laat een positief resultaat zien; de bedoeling is dit ten goede te laten komen aan de deelnemers en het positieve saldo te verrekenen met de contributie voor 2017.

Bestuursstijl

College en raad hechten er belang aan om het thema integriteit op de agenda te houden. Het continu actueel op het web publiceren van de nevenfuncties en het per kwartaal publiceren van de ingediende declaraties zijn hier voorbeelden van. Het bestuur geeft uiting aan het belang van externe contacten. Wekelijkse collegeontmoetingen met onder andere buurgemeenten, Goudse bedrijven en organisaties, spreekuren, wijkbezoeken en kennismakingsbijeenkomsten voor nieuwe Gouwenaren bieden hiervoor de mogelijkheid.

Gemeenteraad en griffie

Vlak voor de zomer van 2016 heeft een meerderheid van de Raad het vertrouwen in alle wethouders opgezegd. Dit betekende dat de vijf wethouders met onmiddellijke ingang hun ontslag moesten indienen. In deze periode (drie maanden) werd het college gevormd door enkel de burgemeester.

Na een verkenners en een formateur bleek het mogelijk een coalitie van zeven partijen te vormen, waarvan zes partijen een wethouder leveren. Daarmee ging begin oktober het college weer van start en kon ook de gemeenteraad weer aan het (vergader)werk.

De periode van de bestuurscrisis had tot gevolg dat er na de zomer nauwelijks raadsvergaderingen en -bijeenkomsten waren. Wel startte de gemeenteraad na het zomerreces met een werkbezoek vergezeld met een etentje. De raadsleden kregen een rondleiding door het 1^e deel van de nieuwe woonwijk Westergouwe en het nieuwe Kindcentrum.

Inmiddels is de gemeenteraad helemaal gewend aan de 'Nieuwe werkwijze van de Raad'. Naast de verandering van een 3-wekelijkse cyclus naar een 4-wekelijkse cyclus, is er een andere nieuwe werkvorm, namelijk de oriëntatieweek. Deze oriëntatieavond biedt de mogelijkheid voor fracties om informele ontmoetingen met de stad te organiseren.

Op communicatiegebied over het raadswerk heeft de griffie gezorgd voor 11 digitale exemplaren van de 'E- nieuwsbrief van de Raad, zijn er vele nieuwsberichten geplaatst op de "Nieuwscarroussel op het RIS" en de wekelijkse berichten op de gemeentepagina in de lokale krant. Daarnaast heeft de Raad in 2016 als gastheer 192 'Gasten van de Raad' ontvangen.

Aangezien de Rekenkamer inmiddels is uitgebreid met de gemeente Zuidplas, wordt per 1 januari 2017 gestart met een nieuw onderzoeksbudget.

Indicatoren

De volgende indicatoren worden gebruikt om de voortgang in de realisatie van de doelstellingen te monitoren. Binnen het programma Veiligheid en bestuur zijn er alleen indicatoren ten aanzien van veiligheid.

Omschrijving indicator	Streefwaarde (indien van toepassing)	Resultaat
Afname aantal woninginbraken	-10% per jaar	+8%
Afname aantal HIC's (High Impact crimes: woninginbraken, overvallen, geweld, straatroof)	-5% per jaar	+1%
Afname aantal meldingen jeugdoverlast	-5% per jaar	-10%
Afname aantal meldingen gestoord/overspannen persoon	-5% per jaar	-13%
Afname aantal meldingen burenruzie en conflictbemiddeling	-5% per jaar	-14%

3.8.3 Wat heeft het gekost

3.8.3.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Verschil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Bestuur	5.953	6.094	6.304	-210
PG Regionaal beleid	705	621	516	105
PG Veiligheid	8.809	9.143	8.957	186
Totaal lasten	15.467	15.857	15.777	80
Baten				
PG Bestuur	0	-48	-28	-19
PG Regionaal beleid	0	0	0	0
PG Veiligheid	-120	-120	-172	52
Totaal baten	-120	-167	-200	33
Saldo van baten en lasten	15.348	15.690	15.577	113
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	31	31	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-203	-420	-326	-94
Gerealiseerd resultaat	15.145	15.301	15.282	19

3.8.3.2 Verschillenverklaring

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Bestuur	210.000	N		19.000	N	
College van BenW: De personeels- en bestuurskosten laten evenals de wachtgelduitkeringen een voordeel zien in 2016. Daarentegen moest een aanvullende toevoeging worden gedaan van € 552.000 aan de Voorziening pensioenaanspraken (voormalige) wethouders op grond van actuele actuariële berekeningen. Gebleken is dat door veranderingen in de aannames van de berekeningen het benodigde bedrag in de voorziening van jaar tot jaar sterk kan wisselen.	458.000	N	I	2.000	V	I
Rekenkamer Groene Hart: het negatieve saldo aan de batenkant wordt veroorzaakt door het niet versturen van facturen naar de deelnemende gemeenten voor het jaar 2016, gezien de verwachting dat de vrijval van het onderzoeksbudget van voorgaande jaren (2013-2015) voldoende is om de kosten van 2016 te dekken. Daar komt bij dat het onderzoeksbudget van 2016 beperkt is aangesproken.	92.000	V	I	40.000	N	I
Griffie: de rekening van de Griffie laat een overschot van € 44.000 zien. Hierbij moet worden opgemerkt dat € 38.000 incidentele opbrengsten betreffen in verband met de tijdelijke detachering van een medewerker van de Griffie.	6.000	V	I	38.000	V	I
Dienstverlening: Het voordeel is ontstaan door het eerder invullen van de taakstellingen op de dienstverlening van gemeente Gouda dan gepland.	138.000	V	I			
Overig	12.000	V	I	19.000	N	I
Regionaal beleid	105.000	V				
Intergemeentelijke samenwerking: In 2016 is de samenwerking in de regio voortvarend gecontinueerd. Dat is gelukt zonder inzet van de extra middelen die via de Kadernota 2015-2019 beschikbaar zijn gesteld.	48.000	V	I			

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
ISMH bestuurszaken: door de ISMH is meer BTW doorgeschoven dan begroot. Deze BTW wordt door gemeenten via het BTW-compensatiefonds teruggevorderd bij het Rijk.	15.000	V	I			
Ontwikkeling driehoek RZG: Er was minder budget nodig dan vooraf was verwacht.	35.000	V	I			
Overig	7.000	V	I			
Veiligheid	186.000	V		52.000	V	
Intergemeentelijke samenwerking: In 2016 is de samenwerking in de regio (VRHM) op een succesvolle manier voortgezet. Vanuit 2015 was de onderbesteding in de regio zelfs nog iets gunstiger dan vorig jaar ingeschat. Er is daarom een klein voordeel van € 33.000.	33.000	V	I			
Rijksevenligheidsgelden: van het Rijk zijn voor 2016 extra gelden ontvangen voor de integrale aanpak van jihadisme (€ 355.000). Onder meer vanwege het later starten van de casusregisseur (zij is medio 2016 gestart) en het lager uitvallen van de kosten voor een aantal geplande activiteiten resteert € 105.000. Aangezien er nog geen structurele dekking is voor het thema radicalisering in de begroting, wordt aan de Raad voorgesteld om deze gelden in 2018 opnieuw beschikbaar te stellen. Voor 2017 zijn nog wel voldoende middelen voor de aanpak beschikbaar.	156.000	V	I			
High Impact Crime: per saldo is op dit product een overschot van € 64.000. Middels de subsidieregeling Hang en Sluitwerk (B&W voorstel d.d. 14-6-2016) is € 100.000 toegekend. Hiervan is inmiddels € 36.000 uitgegeven. Deze regeling loopt nog door in 2017 en de raad wordt daarom voorgesteld het resterende bedrag ad € 64.000 opnieuw beschikbaar te stellen in 2017. Een andere subsidieregeling 'Aanvalsplan woninginbraken' is inmiddels succesvol afgerond; hierbij is zowel aan de baten- als de lastenkant een afwijking te zien van € 43.000; dit is per saldo budgetneutraal.	21.000	V	I	43.000	V	I
Niet gesprongen explosieven: Het voordeel ontstaat door een gewijzigde methodiek met betrekking tot het declareren van de gemaakte kosten.	94.000	V	I			
Asielzoekerscentrum: in verband met de komst van het asielzoekerscentrum in Gouda zijn ter voorbereiding diverse kosten gemaakt (vanaf 2015). Deze kosten zouden in een latere fase terugkomen bij Gouda. Met het afblazen van de plaatsing in Gouda is dit niet meer met zekerheid te zeggen. Voor de totale kosten (2015 en 2016) is wel een claim neergelegd bij het COA (het COA streeft er naar om op uiterlijk 31 december 2017 duidelijkheid te verschaffen over de honorering van de claims).	114.000	N	I			
Openbaar toezicht: Het budget voor openbaar toezicht is niet toereikend om de uitgaven te dekken; tot en met 2015 werd dit gedekt binnen de bedrijfsvoering van Stadstoezicht zelf. Gezien de verplichte nieuwe BBV voorschriften zijn deze budgetten (en uitgaven) overgeheveld naar de exploitatie. Er is per saldo sprake van een overbesteding van € 53.000.	53.000	N	I			
Overig	49.000	V	I	9.000	V	I

3.8.3.3 Verschillenverklaring reserves

Omschrijving (bedragen * € 1)	Bedrag	V/N	I/S
Aan de reserve Niet gesprongen explosieven (NGE) is minder onttrokken dan geraamd. Dit verschil is ontstaan door een gewijzigde methodiek met betrekking tot het declareren van de gemaakte kosten.	94.000	N	I

3.8.3.4 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Vervanging cameratoezicht (CCTV) 2014 js16	61	39	22
Vervanging camera toezicht js 2016	42	0	42
Bestuursondersteuning / Koudasfalt	580	577	3
TOTAAL	683	616	67

Toelichting op het investeringsoverzicht

Cameratoezicht

De vervanging van de camera's is nog niet geheel afgerond in 2016. Met de restantkredieten van € 22.000 en € 42.000 kan de geplande vervanging plaatsvinden in 2017.

Bestuursondersteuning

Dit krediet heeft betrekking op de aankoop van het terrein Koudasfalt.

3.9 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

3.9.1 Inleiding

Alle lasten en baten die samenhangen met gemeentelijke producten worden direct binnen de programma's 1 tot en met 8 verantwoord. Daarnaast heeft de gemeente diverse uitgaven en inkomsten waarvoor die directe koppeling ontbreekt: de algemene dekkingsmiddelen. Deze lasten en baten worden verantwoord in dit onderdeel van de jaarstukken.

3.9.2 Wat heeft het gekost?

3.9.2.1 Overzicht exploitatie

Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Rekening 2016	Vershil rekening t.o.v. begroting na wijziging
Lasten				
PG Algemene baten en lasten	3.701	4.578	2.400	2.178
PG Dividenden en gemeentegaranties	47	47	52	-5
PG Lokale heffingen	1.179	958	970	-12
PG Saldo financieringsfunctie	231	191	1.117	-926
Totaal lasten	5.158	5.773	4.539	1.235
Baten				
PG Algemene baten en lasten	0	0	-3	3
PG Algemene uitkering	-140.944	-143.180	-143.456	276
PG Dividenden en gemeentegaranties	-142	-142	-110	-33
PG Lokale heffingen	-18.133	-18.193	-18.240	47
PG Saldo financieringsfunctie	-6.045	-6.105	-5.904	-201
Totaal baten	-165.264	-167.620	-167.712	92
Saldo van baten en lasten	-160.107	-161.847	-163.173	1.326
Toevoegingen aan reserves (lasten)	750	870	870	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-763	-2.235	-1.996	-239
Gerealiseerd resultaat	-160.119	-163.212	-164.299	1.088

3.9.2.2 Verschillenverklaring exploitatie

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
Algemene baten en lasten	2.178.000	V		3.000	V	
Stelpost onvoorzien: De stelpost is in 2016 niet gebruikt.	151.000	V	I			
Saldo begroting: Het saldo van de begroting 2016 bedroeg na de 2e begrotingswijziging € 1.324.000. Dit is boekhoudkundig verwerkt als een stelpost. Het bedrag valt vrij in het rekeningresultaat.	1.324.000	V	I			
Stelpost taakmutaties algemene uitkering: Het saldo van de stelpost valt vrij in het rekeningresultaat. € 366.000 betreft de taakmutatie armoedebeleid, die vanaf 2017 wordt toegevoegd aan programma 3. Dit is in 2016 niet gebeurd hetgeen in programma 3 bij minimabeleid tot een tekort heeft geleid.	483.000	V	I			
Organisatieontwikkelingen: De kosten voor bovenformatief personeel, WW-verplichtingen voormalig personeel en de kosten voor het sociaal plan met betrekking tot personeel dat naar de BSGR is gegaan bij de uitplaatsing van de afdeling Belastingen, waren lager dan begroot. Het voor competentieontwikkeling van het personeel in het kader van Gouda 2020 geraamde bedrag van € 60.000 is niet besteed. Dit bedrag wordt betrokken bij de lopende initiatieven. Het totale voordeel leidt tot een lagere onttrekking aan de reserve organisatieontwikkeling.	239.000	V	I			
Overig	19.000	N	I	3.000	V	I
Algemene uitkering				276.000	V	
De uitkering uit het gemeentefonds levert € 276.000 meer op dan geraamd. Aan de ene kant komt dit door € 361.000 extra inkomsten op grond van de decembercirculaire. Daarnaast leiden diverse andere geactualiseerde cijfers en bedragen tot een verlaging van de uitkering met € 85.000.				276.000	V	I
Saldo financieringsfunctie	926.000	N		201.000	N	

Omschrijving (bedragen * € 1)	Lasten	V/N	I/S	Baten	V/N	I/S
De overschrijding van de lasten betreft de afwaardering van € 926.000 van een belegging in obligaties. Deze obligaties waren tegen de nominale waarde gewaardeerd. Als gevolg van een besluit om tot verkoop van de obligaties over te gaan, dienen deze volgens de BBV-voorschriften tegen de koers van 31 december 2016 te worden gewaardeerd. Die was 67,07. Dit resulteert in een boekhoudkundig verlies van € 926.000. In de baten werd een nadelig effect van € 205.000 veroorzaakt door een lagere doorbelasting van rente aan investeringen en grondexploitaties. Een voordelig verschil in de baten van € 4.000 werd veroorzaakt door lagere betaalde rente op opgenomen lange- en korte financieringsmiddelen.	926.000	N	I	201.000	N	I

3.9.2.3 Verschillenverklaring reserves

Omschrijving (bedragen * € 1)	Bedrag	V/N	I/S
Organisatieontwikkeling: De niet-bestede middelen voor organisatieontwikkeling leiden voor hetzelfde bedrag tot een lagere onttrekking aan de gelijknamige reserve.	239.000	N	I

3.9.2.4 Investeringen

Investeringen op basis van jaar gereed (bedragen * € 1.000)	Gepland 2016	Werkelijk 2016	Vershil
Automatisering	1.237	1.048	188
Huisvesting	195	202	-7
TOTAAL	1.431	1.250	181

Toelichting op het investeringsoverzicht

Automatisering

Door de vertraging van de oplevering van het zaakstelsel worden een aantal projecten dit jaar niet uitgevoerd. Het is voor deze projecten een randvoorwaarde dat het zaakstelsel is geïmplementeerd. Hierdoor wordt er geen beroep gedaan op het MIVOP-krediet van dit jaar, maar op het MIVOP-krediet van volgend jaar. Aan de raad zal bij het 1e ijkmoment 2017 worden voorgesteld om de vrijvallende kapitaallasten van de MIVOP-kredieten toe te voegen aan de exploitatie van automatisering.

4 Jaarverslag: paragrafen

4.1 Lokale heffingen

4.1.1 Inleiding

Onderstaand de rapportage over de uitvoering van het vastgestelde lokale belastingbeleid voor het jaar 2016.

4.1.2 Beleid

De raad heeft in december 2015 de belastingverordeningen 2016 vastgesteld, met daarin opgenomen de tarieven 2016. De tarieven voor de meeste belastingen zijn hierbij verhoogd met het inflatiepercentage van 0,8%. Dit percentage was vermeld in de meicirculaire 2015 van de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. De reinigingsheffingen stegen met 0,9%. Overeenkomstig het Gemeentelijk Rioleringsplan 2014-2018 steeg de rioolheffing eigenaren met 25,8% en de rioolheffing gebruikers met 7,8%. De onroerende-zaakbelastingen daalden met 3,2% en de hondenbelasting daalde met 29,6%.

4.1.3 Aanslagoplegging, kwijtschelding en bezwaarschriften

In onderstaande tabel is de totale productie van de BSGR in 2016 voor de gemeente Gouda opgenomen. Ter vergelijking zijn de cijfers 2015 toegevoegd.

Omschrijving	2016	2015
Aantal aanslagregels belastingjaar	162.530	162.663
Aantal aanslagregels 2 voorliggende belastingjaren	3.918	4.408
Bruto opgelegd	€ 45.239.988	€ 42.465.086
Correcties	- € 1.367.090	- € 1.190.142
Kwijtscheldingen	- € 1.499.417	- € 1.398.398
Netto	€ 42.373.481	€ 39.876.546

De bedragen in bovenstaande tabel betreffen ook oudere belastingjaren. Zo is in het nettobedrag van € 42.373.481 een bedrag van € 1.561.691 opgenomen dat betrekking heeft op belastingjaren vóór 2016.

Opbrengsten

De opbrengst van de OZB is in 2016 vrijwel gelijk aan de raming. De meeropbrengst bedraagt 0,2%.

De opbrengst van de reinigingsheffingen is 2,2% lager dan de raming. De lagere opbrengst betreft de reinigingsrechten bedrijven over meerdere jaren.

De opbrengst rioolheffingen is vrijwel gelijk aan de raming. De meeropbrengst bedraagt 0,8%.

De opbrengst hondenbelasting is 2% hoger dan de raming.

De opbrengst toeristenbelasting is € 79.100 hoger dan de raming. De hogere opbrengst heeft betrekking op de belastingjaren 2015 en 2016. In 2015 was er een meeropbrengst van € 59.100 waarvan € 36.400 incidenteel. Voor 2016 wordt een meeropbrengst verwacht van € 20.000.

Kwijtschelding

In het kalenderjaar 2016 is een bedrag van € 1.499.417 kwijtgescholden. Hiervan had € 1.372.429 betrekking op het belastingjaar 2016 en € 126.988 op voorliggende belastingjaren. In de drie daaraan voorafgaande belastingjaren bedroeg de kwijtschelding over dat belastingjaar als volgt: € 1.128.861 (2013); € 1.251.853 (2014); € 1.300.369 (2015).

Bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen

Per 1-1-2016 waren er bij de BSGR met betrekking tot Gouda nog 11 bezwaarschriften tegen WOZ-beschikkingen in behandeling. In 2016 zijn er 416 nieuwe bezwaarschriften bijgekomen. Het aantal nog af te handelen bezwaarschriften per 31-12-2016 bedroeg 2.

4.1.4 Overzichten

In deze paragraaf staan de volgende overzichten:

1. Overzicht lokale heffingen;
2. Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder;
3. Overzicht woonlasten Gouda in relatie tot andere gemeenten in Zuid-Holland.

ad 1 Overzicht lokale heffingen

Belasting	Opbrengst 2016 begroot	Opbrengst 2016 rekening	Kwijtschelding begroot 2016	Kwijtschelding rekening 2016	Tarieven
Onroerende-zaakbelastingen	15.613.192	15.647.316	10.000	10.447	eigenaar woning 0,1527% eigenaar niet-woning 0,2794% gebruiker niet woning 0,2228%
Reinigingsheffingen	9.726.265	9.507.628	825.000	913.004	eenpersoonshuishouden 269,28 meerpersoonshuishouden 336,60
Rioolheffingen	12.179.802	12.276.685	518.882	575.966	eigenaren 164,35 gebruikers 190,20
Hondenbelasting	231.432	235.949			eerste hond 72,00 tweede en iedere volgende hond 88,80

ad 2 Overzicht lokale lastendruk eigenaar/gebruiker en huurder

Onderstaand een tabel met de lastendruk in Gouda in het jaar 2016 voor zowel een eigenaar-gebruiker als een huurder. Ter vergelijking zijn de cijfers 2015 toegevoegd. Zoals gebruikelijk in het woonlastenoverzicht worden hierbij de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen betrokken. Verder is als uitgangspunt genomen een meerpersoonshuishouden.

Voor de berekening van de OZB wordt uitgegaan van een woning met een WOZ-waarde van € 175.000 (gemiddelde WOZ-waarde van woningen in Gouda in 2016).

Omschrijving	2016		2015	
	eigenaar/gebruiker	huurder	eigenaar/gebruiker	huurder
OZB eigenaar	267,20		278,80	
Afvalstoffenheffing	336,60	336,60	333,60	333,60
Rioolrechten eigenaar	164,35		130,65	
Rioolrechten gebruiker	190,20	190,20	176,40	176,40
Totaal	958,35	526,80	919,45	510,00

ad 3 Overzicht woonlasten Gouda in relatie tot andere gemeenten in Zuid-Holland

In onderstaande tabel (Bron: Atlas van de lokale lasten 2016 van het COELO) zijn de tarieven 2016 van enkele andere gemeenten in Zuid-Holland verwerkt. Hiermee kan een beeld worden gegeven hoe de lokale lastendruk in onze gemeente zich in 2016 verhielt ten opzichte van deze gemeenten in Zuid-Holland. Voor het berekenen van de OZB is hierbij uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde in de betreffende gemeente. Het tarief van de reinigingsheffing is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden.

De tabel houdt geen rekening met de hoogte van de schulden die gemeenten aangaan bij investeringen voor de aanleg van riolering en het ophalen en verwerken van afvalstoffen. Gemeenten die grote schulden aangaan hebben daardoor voor de korte termijn lagere woonlasten. Vanwege hoge kapitaallasten zullen deze gemeenten in de toekomst echter hogere woonlasten krijgen. Zoals bekend heeft Gouda ervoor gekozen om in een periode van 6 jaar het beschikbaar stellen van kredieten voor de kosten van de riolering af te bouwen. Het gevolg hiervan is wel dat de rioolheffing tot en met het jaar 2020 nog aanzienlijk zal stijgen.

Gemeente	OZB-tarief (eigendom)	OZB	Afvalstoffenheffing	Rioolrechten	Totaal
Zoetermeer	0,1877%	350	265	108	723
Alphen aan den Rijn	0,1245%	266	253	220	739
Schiedam	0,1270%	187	323	229	739
Leiden	0,1714%	353	276	123	752
Zuidplas	0,1349%	299	267	245	811
Waddinxveen	0,1490%	303	299	214	816
Delft	0,1550%	277	339	214	831
Gouda	0,1527%	267	337	355	958
Bodegraven-Reeuwijk	0,1503%	400	259	357	1016

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.2.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de ontwikkeling van risico's en daarmee inzicht in de financiële weerbaarheid van de gemeente. In de kern gaat het om de vraag in welke mate de gemeente in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Deze paragraaf geeft aanvullend de stand van zaken weer van een vijftal financiële kengetallen. De kengetallen in hun onderlinge verhouding geven een goed beeld van de financiële positie van een gemeente.

4.2.2 Overzicht belangrijkste risico's

In onderstaand tabel zijn de belangrijkste risico's opgenomen.

Risico categorie	Sub aanduiding	Toelichting
Open eind sociaal	Klanten	Het tekort over het jaar 2016 op het BUIG-budget bedraagt €1,6 miljoen. De te verwachten compensatie vanuit het Rijk over 2016 bedraagt ca € 230.000. Het risico op budgetoverschrijding blijft ook in 2017 aanwezig.
	Wmo	De Wmo is een open einde regeling. Naast het risico dat er een groter beroep op de regeling wordt gedaan, is de beheersbaarheid moeilijk. Dit omdat op voorhand niet vaststaat in welke mate gebruik gemaakt wordt van het voorzieningenpakket. Ook een minder beroep op de Wmo is mogelijk en dit is de ervaring van de laatste jaren. Dit geldt ook voor de nieuwe uitvoeringstaken Begeleiding en Beschermd Wonen.
Bouwplannen en projecten	Westergouwe	De risico's in de grondexploitatie nemen geleidelijk af doordat er stap voor stap meer zekerheid komt over kosten en opbrengsten. Voor de eerste fase is een groot deel van de kosten en opbrengsten gerealiseerd. Voor de tweede fase worden de risico's aan de kostenkant lager doordat het contract over grondverbetering is gesloten.
	Middenwillens	Binnen het project zijn nog 5 bouw kavels beschikbaar voor particuliere bouwers. Vanwege de grootte van de kavels is hiervoor een beperkte doelgroep. Dat kan effect hebben op het tempo van verkoop.
	Spoorzone	Het risico is beperkt. De kavel tussen de Rabobank en de Bioscoop is grotendeels bouwrijp en moet nog worden verkocht. Hierbij loopt de gemeente risico met betrekking tot grondwaarde, uitgeefbaar oppervlak en uitgiftedatum. Kleine delen van het gebied moeten nog op 'niet gesprongen explosieven' worden onderzocht en deels bouw- en woonrijp gemaakt. De kosten en de daarmee de samenhangende risico's zijn gering.
	Materiële Vaste Activa Spoorzone	De marktwaarde van de grond bij de functie kantoren (huidige bestemming) is hoger dan de boekwaarde van de gronden. Op dit moment is het bestaande aanbod aan kantoorruimte echter groter dan de vraag. Een deel van dit bestaande aanbod is bovendien verouderd. De beschikbaarheid van extra bouw mogelijkheden voor nieuwbouw van kantoren kan een antwoord zijn op de regionale behoefte aan moderne en meer flexibele kantoorruimte en voorkomen dat partijen buiten Gouda een vestiging openen. Anderzijds bemoeilijkt extra aanbod de opname van de grote bestaande kantorenvoorraad in de Goudse markt. Het overschot aan kantoorruimte is ook van invloed op de belangstelling vanuit de markt voor het bouwen van kantoren in de Spoorzone, waardoor het risico bestaat dat de opbrengstpotentie van de kantoorfunctie niet in alle delen van de Spoorzone gerealiseerd wordt. De bestemming van de percelen wordt daarom verbreed, waarbij naast kantoren ook andere functies mogelijk worden. Bij de uiteindelijke kaververkoop kan sprake zijn van een lagere opbrengst dan de actuele boekwaarde. De grondopbrengst is namelijk afhankelijk van de functie, de daarmee samenhangende grondwaarde en het gebouwoppervlak (bvo).
	Grondbank	Voor de Grondbank heeft de gemeente Gouda een voorziening getroffen. Het risico bestaat dat deze voorziening niet hoog genoeg is. De huidige waardering is gebaseerd op de in provinciale plannen vastgelegde perspectieven voor ontwikkeling van de Zuidplas. De komende jaren zullen de gronden opnieuw worden gewaardeerd op basis van de huidige BBV-regelgeving.
	Wijkontwikkeling	In de Kadernota 2017-2020 is een aanvullende bijdrage gedaan om de reserve wijkontwikkeling aan te vullen. Risico's zitten nog in de resterende verwerving van de panden in de De Rijkestraat en een verdere uitloop van de uitvoeringsperiode van de latere deelgebieden.
	Zuidelijk stationsgebied	Vanuit ProRail is een financiële bijdrage toegezegd voor de realisatie van de fietsenstalling. Het ontwerp kan nu verder worden uitgewerkt zodat gedetailleerde kostenramingen kunnen worden gemaakt. Door de meer gedetailleerde ramingen neemt de onzekerheid rond onvoorziene kosten af en wordt het risico verder verkleind.

Risico categorie	Sub aanduiding	Toelichting
Samenwerkingsverbanden		<p>De gemeente werkt met veel partijen samen (veelal in gemeenschappelijke regelingen) en op diverse terreinen (ict, hrm, zorg). Bij deze samenwerking kunnen financiële en andere risico's zich voordoen.</p> <p>Op dit moment vormt de gemeente naar het oordeel van de belastingdienst een fiscale eenheid met Sport.Gouda. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de verrekening van BTW en mogelijk moet gedeeltelijk de BTW worden terugbetaald van investeringen in sportaccommodaties. De belastingdienst heeft ons nog niet aangemerkt als fiscale eenheid omdat Gouda heeft aangegeven dat hier op korte termijn maatregelen tegen getroffen worden.</p> <p>De beheersmaatregelen zijn gericht op het voorkomen van een fiscale eenheid met Sport.Gouda, door Sport.Gouda beter te positioneren als zelfstandige B.V. met bijbehorende vrijheid in de bedrijfsvoering.</p> <p>Hiertoe worden in 2017 de dienstverleningovereenkomst en de statuten van Sport.Gouda aangepast.</p>
Juridisch	Algemeen	<p>Algemene risico's zijn het niet of onvoldoende nakomen van contractuele of andere afspraken en toezeggingen, onzorgvuldig contractbeheer of faillissementen van contractpartners, het onrechtmatig uitvoeren van (Europese) aanbestedingen of verstrekken van geldleningen.</p> <p>De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor schade ontstaan in het openbaar gebied (letselschade, materiële schade, gederfde winst, verzakking bij bouwwerkzaamheden, achterstallig onderhoud). Te denken valt ook aan aansprakelijkstelling voor schade ontstaan bij evenementen, planschade, onzorgvuldige besluitvorming en verkeerde toepassing van regelgeving.</p>
Overig	Vennootschapsbelasting	<p>Sinds 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van toepassing. Overheidsondernemingen worden Vpb-plichtig indien en voor zover zij een onderneming vormen.</p> <p>In 2016 is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd om de gemeentelijke activiteiten te beoordelen op de Vpb-plicht. Daaruit blijkt dat er op dit moment geen Vpb-plicht bestaat. Theoretisch bestaat altijd de mogelijkheid dat de omstandigheid, regelgeving of zienswijze van de inspecteur verandert waardoor alsnog Vpb-plicht ontstaat.</p>

4.2.3 Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is een optelsom van alle risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen. Voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit maakt de gemeente Gouda een onderscheid tussen bedrijfsvoeringrisico's en risico's verbonden aan grondexploitaties.

Voor bedrijfsvoeringrisico's wordt een statistische methode gehanteerd. Hierbij wordt voor elk risico nagegaan wat de kans is dat het risico optreedt en de bijbehorende impact. Voor risico's verbonden aan grondexploitaties hanteert de gemeente Gouda de IFLO-methode met boekwaarden als uitgangspunt. De gemeente Gouda hanteert een zekerheidspercentage van 90%. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit voldoende is om in 90% van de gevallen risico's op te vangen indien die zich tegelijkertijd voordoen.

De benodigde weerstandscapaciteit voor 2016 bedraagt € 18.502.000

4.2.4 Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten op te vangen. Dit is een optelsom van de algemene reserve, de reserve 3D's en het saldo van mutaties in de exploitatiesfeer.

Omschrijving	Bedrag
algemene reserve (31/12/2016)	15.630.573
reserve sociaal domein (31/12/2016)	5.430.923
<i>stand voor resultaatbestemming</i>	<i>21.061.496</i>
toevoeging reserve sociaal domein	3.035.317
onbestemd resultaat 2016	2.708.121
<i>resultaatbestemming 2016</i>	<i>5.743.438</i>
weerstandscapaciteit	26.804.934

4.2.5 Beoordeling weerstandscapaciteit

De toereikendheid van de weerstandscapaciteit kan beoordeeld worden door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (26.845 / 18.502).

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandscapaciteit heeft zich positief ontwikkeld van 1,11 bij de jaarrekening 2015 naar 1,45 in 2016. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit die de gemeente op dit moment heeft, gekwalificeerd kan worden als ruim voldoende.

4.2.6 Kengetallen

Het opnemen van financiële kengetallen in de jaarrekening past in het streven naar meer transparantie. Ook geven de kengetallen meer inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Kengetallen moeten daarbij in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

De kengetallen worden voor zover mogelijk gerelateerd aan normen die door de VNG worden gehanteerd.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is bepaald dat gemeenten een basisset van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de jaarrekening en begroting:

	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016	VNG normering
Netto schuldquote	123,5%	143,6%	114,7%	< 90 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	122,2%	152,9%	111,3%	< 90 %
Solvabiliteitsratio	8,5%	5,4%	10,7%	> 20 %
Structurele exploitatieruimte	2,8%	0,3%	3,2%	> 0,0 %
Grondexploitatie	17,0%	19,4%	5,3%	ad 1.
Belastingcapaciteit	128,4%	134,0%	132,5%	100,0%

ad 1: geen normering, moet in relatie worden gezien met de netto schuldquote

Toelichting op de kengetallen

Kengetallen zijn getallen die een verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de jaarrekening of de balans.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de quote inclusief en exclusief doorgeleende gelden. Dit maakt inzichtelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen in de exploitatie. Daarnaast welke invloed de verstrekte leningen hebben op de schuldenlast.

In de jaarrekening 2016 is in dit verband sprake van € 9,1 miljoen aan verstrekte langlopende leningen. Dit bedrag verklaart het verschil tussen beide schuldquota en is tevens van invloed op de solvabiliteitsratio.

Hoewel door de gemeenteraad geen kaders zijn vastgesteld dienen de beide schuldquota als hoog te worden gekwalificeerd. De VNG geeft als richtlijn dat een schuldquote van 90% of hoger financiële bijsturing behoeft. Een hoge schuldquote heeft een een-op-een relatie met een lage solvabiliteitsratio.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De VNG hanteert als richtlijn een minimum omvang van 20% als norm.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de gerealiseerde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkoop. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. De VNG geeft overigens geen richtlijn voor een acceptabele omvang van dit kengetal. De accountant zal jaarlijks moeten beoordelen in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend.

De boekwaarde van de bouwgronden is ook van invloed op beide schuldquota en op de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen. Per 31 december 2016 bedroeg de boekwaarde van de bouwgronden € 14,0 miljoen.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Dit is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat incidentele lasten deels uit structurele middelen worden gedekt. Een negatief percentage betekent dat structurele lasten deels uit incidentele baten worden gedekt. De jaarrekening van de gemeente Gouda laat zien dat structurele lasten volledig en incidentele lasten deels worden gedekt door structurele baten.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de burger. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Een percentage boven de 100% betekent dat de woonlasten per huishouden hoger zijn dan het landelijk gemiddelde. Binnen de gemeente Gouda worden de hoge woonlasten enerzijds veroorzaakt door het relatief hoge aanslagbedrag voor OZB op woningen. Anderzijds komt dit door de stijging van de rioolheffing, die nodig is om de financiering van de riolering toekomstbestendig te maken. Op termijn hoeft hierdoor minder geleend te worden en kan de rioolheffing gaan dalen.

Conclusie op basis van de kengetallen

De gemeente Gouda heeft ten opzichte van de VNG-norm een relatief hoge schuldpositie die van invloed is op de omvang van de beide schuldquota en op de solvabiliteitsratio. De financiering van de grondpositie met vreemd vermogen maakt onderdeel uit van deze schuldpositie. Het uitgangspunt is overigens dat deze investeringen op termijn worden terugverdiend uit de verkoop van de gronden. Ten opzichte van 2015 ontwikkelen de beide schuldquota en de solvabiliteitsratio in positieve zin. Dit is met name het gevolg van de positieve rekeningresultaten 2015 en 2016, waardoor de schuldpositie afnam.

De structurele exploitatieruimte laat zien dat de structurele lasten waaronder die samenhangend met de schuldenlast van de gemeente, rente en aflossing, volledig worden gedekt door structurele baten. De woonlasten zijn ten opzichte van het landelijk gemiddelde hoog.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

4.3.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de jaarrekening. Kapitaalgoederen zijn nodig om de gemeentelijke diensten te kunnen leveren. Voorbeelden zijn wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken als bruggen, kademuren en viaducten, verkeersmaatregelen, watergangen en havens, openbaar groen, speelvoorzieningen, riolering en gemeentelijke gebouwen.

In deze paragraaf is per groep kapitaalgoederen aangegeven waarop het onderhoudsbeleid is gebaseerd en wat het onderhoud heeft gekost.

Het onderhoudsbeleid is gebaseerd op de volgende door de raad vastgestelde nota's:

Nota	Datum vaststelling
Nota onderhoud schoolgebouwen	Vastgesteld op 12-12-2005
Kadernota Vastgoed	Vastgesteld op 12-12-2012
Nota kwaliteitsplan openbare ruimte (KOR)	Vastgesteld op 03-10-2005, actualisatie ter kennisname in 2014 aan de raad aangeboden
Nota Lange Termijn Investerings (LTI)	Vastgesteld op 25-05-2011
Nota beheerplan Groot- en Vervangingsonderhoud (GoVo)	Vastgesteld op 10-11-2012, actualisatie ter kennisname in november 2016 aan de raad aangeboden
Nota verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP)	Vastgesteld op 17-12-2014
Nota onderhoud sporthallen en zwembaden	Vastgesteld op 27-06-2005, actualisatie in 2017

In onderstaande tabel is het niveau aan lasten samengevat:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Realisatie 2016
Onderwijsgebouwen		
Groot onderhoud	269	316
Dagelijks onderhoud	75	105
Gemeentelijke objecten en gebouwen		
Groot onderhoud	859	937
Dagelijks onderhoud	251	167
Openbare ruimte		
Groot onderhoud via voorziening	7.071	6.549
Groot onderhoud via kredieten PPCIP en PPLTI	3.420	2.078
Dagelijks onderhoud (exploitatie)	9.974	9.858
Rioleringen		
Totaal lasten exploitatie (incl. BTW)	11.808	12.713
Sportfaciliteiten		
Groot en dagelijks onderhoud	0	8
TOTAAL	33.727	32.731

4.3.2 Onderwijsgebouwen

Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Die verantwoordelijkheid vertaalt zich in een zorgplicht voor de huisvesting van de scholen en voldoende gymzalen voor bewegingsonderwijs. De schoolbesturen zijn juridisch eigenaar van hun schoolgebouwen. De gymzalen zijn in beheer bij Sport.Gouda. De "Nota onderhoud schoolgebouwen" voldoet nog. De nota geldt voor een beperkt aantal schoolgebouwen, namelijk de 6 zogeheten "bruikleenscholen", die in eigendom zijn bij de gemeente. Voor de overige schoolgebouwen zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor het onderhoud en het onderhoudsniveau.

Financiële middelen

Voor het onderhoud van de bruikleenscholen (dit zijn schoolgebouwen waarvan de gemeente de eigenaar is) blijven middelen nodig. Door een jaarlijkse dotatie aan de voorziening worden fluctuaties in de onderhoudsuitgaven binnen de voorziening opgevangen. Daarnaast is jaarlijks een bedrag van € 102.000 beschikbaar voor de 14 gymnastiekzalen die in beheer zijn bij Sport.Gouda.

Het verloop van deze voorziening in 2016 was als volgt:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Stand 1 januari 2016		269	
Toevoegingen	261	273	-12
Onttrekkingen	269	-316	-47
Stand 31 december 2016		226	

Voorbeelden van onderhoud dat in 2016 aan onderwijsgebouwen is uitgevoerd:

- Herstel vloeren in verband met waterschade in het schoolgebouw De Meander
- Herstel van het schoolplein bij de Johannes Calvijnsschool
- Kozijnenherstel bij het schoolgebouw Burgemeester Martenssingel 15

dagelijks onderhoud

De gemeente is verantwoordelijk voor het dagelijks onderhoud van de zes bruikleenscholen. Gebruik vindt plaats op basis van medegebruiksovereenkomsten. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor al het onderhoud aan hun schoolgebouwen. Hiervoor ontvangen zij een vergoeding van het Rijk. Sport.Gouda onderhoudt de gymnastieklokalen.

In 2016 zijn aan het dagelijkse onderhoud de volgende middelen besteed:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Na wijzigingen	Realisatie 2016
Dagelijks onderhoud bruikleenscholen	97	75	105

4.3.3 Gemeentelijke gebouwen en objecten

Beleid

Het Meerjarig Onderhoudsplan (MOP) 2014-2019 is opgesteld op basis van de onderhoudsbehoefte per object. Het uit te voeren onderhoud wordt per jaar binnen het beschikbare budget geprioriteerd op basis van de onderhoudsconditie van een object en de daarmee samenhangende risico's.

De Brandweerkazerne, het Huis van de Stad, de Goudse Schouwburg en de Stationsgarage hebben een eigen onderhoudsvoorziening. De onderhoudsbehoefte van de Schouwburg is over de hele onderhoudscyclus tot en met 2019 echter aanzienlijk groter dan de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening Schouwburg. De algemene onderhoudsvoorziening biedt ruimte om een extra bijdrage te leveren aan het onderhoud van de Schouwburg.

Financiële middelen

planmatig / groot onderhoud

Het planmatig en groot onderhoud komt ten laste van een vijftal onderhoudsvoorzieningen (groot onderhoud Brandweerkazerne, Schouwburg, Huis van de Stad, Stationsgarage en gemeentelijke objecten). Vanuit de diverse programma's vinden toevoegingen plaats aan deze voorzieningen.

Het verloop van deze voorzieningen was in 2016 als volgt:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil
Stand 1 januari 2016		1.581	
Toevoegingen	1.118	1.148	-30
Onttrekkingen	859	-937	-78
Stand 31 december 2016		1.792	

Voorbeelden van onderhoud dat in 2016 is uitgevoerd:

- Vernieuwing klimaatinstallatie van Museum Gouda
- Alle stoelen van de Goudse Schouwburg voorzien van binnenvullingen
- Herstel van platte daken van de Schouwburg
- Vervangen van armaturen en accu's van de Schouwburg
- Vervangen van CV ketels van het Stadhuis
- Leveren en plaatsen van beschoeiing bij de Kinderboerderij
- Herstel airco en toplaag dak aangebracht bij de Hanzeweg 4
- Herstel mechanische delen van de Mallemolen
- Vernieuwing dak Lethmaetstraat 47
- Bepleisteren gevel Molen De Roode Leeuw i.v.m. wateroverlast
- Aanbrengen van brandwerende afscheidingen bij de Brandweer
- Vervangen compressor bij het Gouwedepot

dagelijks onderhoud

Voor dagelijks onderhoud aan de gemeentelijke panden (contractonderhoud en klachtenonderhoud) zijn de volgende middelen besteed:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Na wijzigingen	Realisatie 2016
Dagelijks onderhoud	251	251	167

4.3.4 Openbare ruimte (wegen en kunstwerken, water en groen)

Beleid

Voor het dagelijks beheer van de stad wordt gewerkt met een landelijke beeldsystematiek op basis van de CROW-normen. Het kwaliteitsplan is hierop aangepast.

Het dagelijks onderhoud wordt grotendeels uitgevoerd door Cyclus. De gemeente controleert de kwaliteit van het onderhoud maandelijks op 100 willekeurige punten.

Sinds 2011 worden investeringen in bruggen, tunnels en beschoeiingen geactiveerd. Jaarlijks wordt een beheerplan groot onderhoud en vervangingsonderhoud (GoVo) opgesteld met een 8 jarige doorkijk. Dit beheerplan wordt eenmaal per 2 jaar (in de even jaren) aan de raad aangeboden, recentelijk in november 2016.

Financiële middelen

groot en vervangingsonderhoud openbaar gebied (projectprogramming, PP)

De kosten van het groot en vervangingsonderhoud worden verrekend met de voorziening groot onderhoud openbare ruimte. Vanuit de diverse programma's vinden dotaties aan de voorziening plaats. In de toevoeging aan de voorziening wordt rekening gehouden met een vermindering van de dotatie als gevolg van de kapitaallasten van de Lange Termijn Investeringen.

Het verloop van deze voorziening was in 2016 als volgt:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroot 2016	Realisatie 2016	Verschil
Stand 1 januari 2016		6.165	
Toevoegingen	5.649	5.649	0
Extra toevoegingen		819	-819
Onttrekking	-7.071	-6.549	-522
Stand 31 december 2016		6.084	

Een structureel CIP krediet van € 1,28 miljoen is beschikbaar voor een deel van het vervangingsonderhoud. De kapitaallasten hiervan komen ten laste van de algemene middelen.

Voorbeelden van groot- en vervangingsonderhoud dat in 2016 is uitgevoerd:

- Vervangen openbare verlichting
- Vervangen duikers
- Vervangen beschoeiingen
- Herstellen asfaltdeklagen
- Herstraten elementenverharding
- Ophogen Keerkring en Meridiaan
- Vervangen speelvoorzieningen

dagelijks onderhoud

Voor het uitvoeren van het dagelijks onderhoud zijn de volgende middelen in de programma's 5 en 6 beschikbaar:

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Na wijzigingen	Realisatie 2016
Wegen	6.821	6.821	6.671
Water	525	525	549
Groen	2.641	2.628	2.638

Voorbeelden van dagelijks beheer en onderhoud dat in 2016 is uitgevoerd:

- Diverse reparaties aan wegen en riolen
- Reinigen openbare ruimte
- Groenonderhoud openbare ruimte
- Snoeiwerkzaamheden aan bomen in de stad
- Oplossen van diverse meldingen van burgers
- Levering van diverse adviezen en rapportages

4.3.5 Riolering

Beleid

In december 2014 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2014 - 2018 door de raad vastgesteld. Hierin is ook een toekomstbestendige financieringssysteem van de rioolkosten opgenomen.

Financiële middelen

In het gemeentelijke rioleringsplan zijn jaarlijkse bedragen opgenomen per onderhouds- of vervangingscategorie, die nodig zijn voor de uitvoering van het plan. Middelen benodigd voor groot onderhoud, kapitaallasten van vervangingsinvesteringen en dagelijks onderhoud zijn hierin bij elkaar genomen. Het totaal van deze bedragen is gelijk aan het totaal dat aan gemeentelijke rioleringsheffing zal worden ontvangen. Aan de hand van de actuele kosten- en heffingsontwikkelingen worden jaarlijks de tarieven rioolheffing door de raad vastgesteld. De verschillen tussen jaarlasten en jaaropbrengsten worden verrekend via de voorziening riolering.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Begroot 2016	Realisatie 2016	Vershil
Stand 1 januari 2016		7.303	
Exploitatielasten (incl BTW)	11.808	12.713	-905
Opbrengst rioolheffing	-12.180	-12.277	97
Stand 31 december 2016		6.867	

Voorbeelden van rioleringsonderhoud dat in 2016 is uitgevoerd:

- Riolvervanging deel van de Crabethstraat
- Riolering omgeving Kuiperstraat vervangen en nieuwe aanleg
- Reparatie riolering in Bloemendaal

4.3.6 Sportgebouwen

Beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sporthallen, gymnastieklokalen en het Groenhovenbad in Gouda. Sport.Gouda verzorgt voor de gemeente de uitvoering van het groot- en dagelijks onderhoud. Zij voert dit onderhoud in nauwe samenspraak met de sportclubs uit. De sportclubs onderhouden zelf hun eigen accommodaties.

De concessie van Sport.gouda is in 2016 met 1 jaar verlengd. In 2017 wordt een besluit genomen over verlenging van de dienstverleningsovereenkomst met 10 jaar.

Financiële middelen

Voor het onderhoud is in programma Jeugd, Onderwijs en Sport € 231.000 opgenomen als onderdeel van de dienstverleningsovereenkomst met Sport.Gouda. Dit bedrag is gebaseerd op het in de nota onderhoud sporthallen en zwembaden gekozen onderhoudsniveau.

groot onderhoud

Het meerjaren onderhoudsplan is in 2015 jaar opgesteld en loopt tot en met 2024. Tweejaarlijks actualiseren we het meerjaren onderhoudsplan.

dagelijks onderhoud

Het contractonderhoud (jaarlijkse onderhoudsbeurten van installaties, schilderwerk, servicecontracten voor de lift) en het klachtenonderhoud maken deel uit van de meerjaren onderhoudsplannen.

4.4 Financiering

4.4.1 Inleiding

In deze paragraaf is beschreven hoe is omgegaan met de vermogenspositie en het beheer van de geldstromen. In de begroting 2016 is ingegaan op het voorgenomen treasurybeleid. In deze paragraaf wordt ingegaan op de uitvoering van dit beleid.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

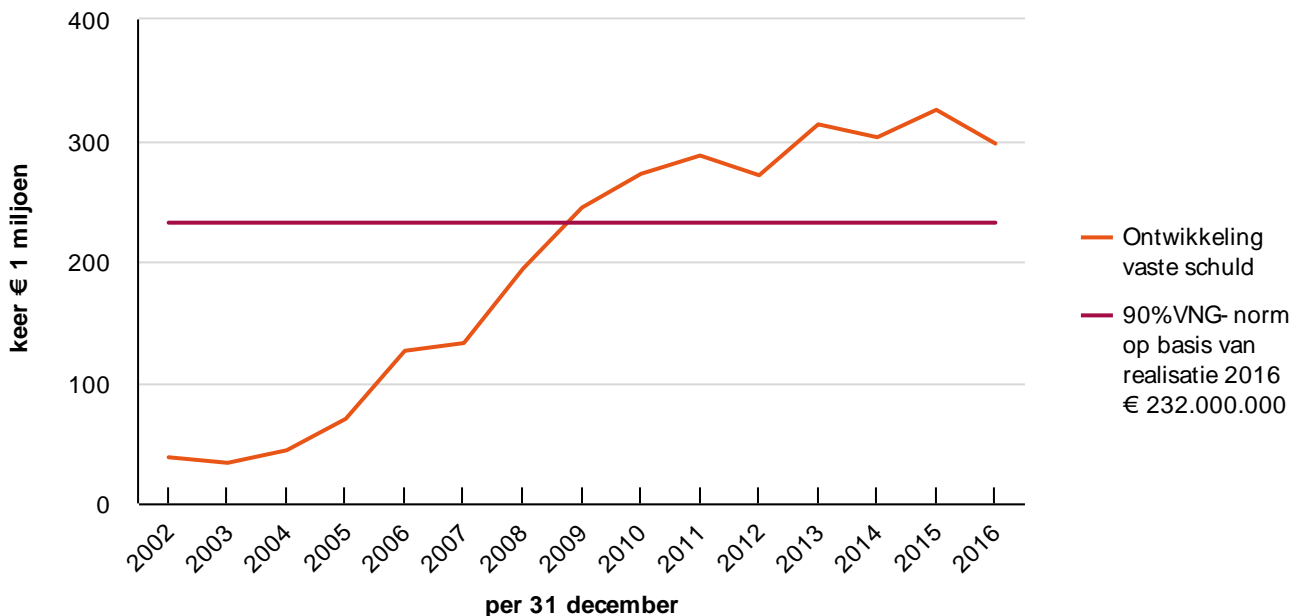
- beleid
- rente
- risicobeheer
- leningenportefeuille

4.4.2 Beleid

Het treasury beleid is erop gericht een efficiënte financiering te realiseren zodat de gemeente haar publieke taak op verantwoorde wijze kan uitvoeren. Dit binnen de kaders van de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), die nader is uitgewerkt in het gemeentelijk treasury-statuuut.

Bij de begroting 2016 heeft het college het beperken van de schuldspositie als belangrijke opgave benoemd, waarbij een maximum van € 350 miljoen is overeengekomen. In de jaarrekening 2016 is voor het eerst een trendbreuk zichtbaar. De schuldspositie daalde met € 27,9 miljoen tot € 297,4 miljoen.

Ontwikkeling schuldspositie gemeente Gouda 01-01-2002 tm 31-12-2016

Daarnaast was risicobeheersing als belangrijke doelstelling benoemd. In 2016 is de gemeente binnen de gestelde limieten en normen gebleven. Dit wordt nader toegelicht bij het onderwerp risicobeheer.

4.4.3 Rente

Aangepaste wetgeving

In 2016 is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) grondig gewijzigd hetgeen ook gevolgen heeft voor de intern gehanteerde rentepercentages. In 2016 betreft dit de rente over de lopende grondexploitaties. De overige wijzigingen uit de BBV-rentenotitie starten met ingang van 2017.

	Begroting 2016	Werkelijk 2016
Omslagrente	4,00%	4,00%
Rekenrente lopende grondexploitaties	4,00%	3,42%
Rekenrente gronden niet in exploitatie (Nieggs)	2,50%	0,00%

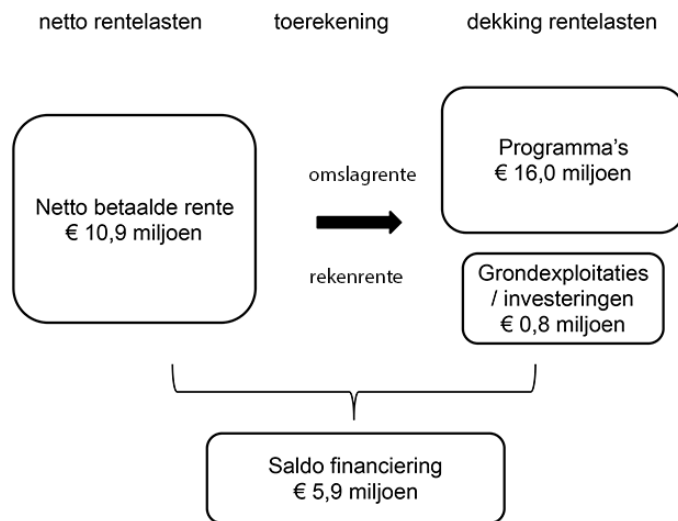
Renteontwikkeling

De lage inflatie in de Eurozone is in 2016 van invloed geweest op de ontwikkeling van de rentetarieven. De rente op de kapitaalmarkt daalde van ongeveer 1,5% tot onder een niveau van 1,0% voor lineair lossende geldleningen met een looptijd van 20 jaar, maar liep eind 2016 weer enigszins op tot ongeveer 1,1%. Ook de rente op de geldmarkt (de korte rente) bleef bijzonder laag. De 1-maands rente is het gehele jaar negatief gebleven, variërend van ongeveer 0,0% tot ongeveer -0,3%.

Als gevolg van de lage rentestanden konden de nieuwe leningen tegen lagere rentes afgesloten worden dan gepland in de begroting 2016.

Renteresultaat

De gemeente rekent de rentekosten voor investeringen toe aan haar producten met een percentage van 4,00% en voor lopende grondexploitaties van 3,42%. Het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente werkelijk over haar financieringsmiddelen dient te voldoen is 3,67%. Het verschil tussen de werkelijk betaalde rentelasten en de doorbelaste rentelasten vormt het renteresultaat. Het renteresultaat voor 2016 bedraagt € 5,9 miljoen.

4.4.4 Risicobeheer

Een belangrijk onderdeel binnen de financieringsfunctie is risicobeheersing. Dit in de wet Fido voorgeschreven onderdeel geeft inzicht in het risicoprofiel van de gemeente Gouda.

De beheersing van de volgende risico's wordt toegelicht:

- renterisico
- kredietrisico
- koersrisico
- liquiditeitsrisico
- kredietrisico

renterisico op kortlopende schuld

Een belangrijk uitgangspunt is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente. Om de omvang van de korte financiering te begrenzen, is in de wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De limiet is bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 0,3 miljoen. Het is hierbij niet toegestaan meer dan twee kwartalen achtereenvolgend de kasgeldlimiet te overschrijden

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Begrotingstotaal	242.161	242.161	242.161	242.161
in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	20.584	20.584	20.584	20.584
Gemiddelde kortlopende schuld (negatief betekent schuld, positief betekent tegoed)	-5.788	-13.027	-2	+7.501
Vrije ruimte	14.796	7.557	20.582	28.085

Bovenstaande tabel toont dat de kasgeldlimiet in 2016 in geen van de kwartalen is overschreden.

renterisico op langlopende schuld

Ook het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten bij langlopende financiering is een belangrijk uitgangspunt. De renterisiconorm in de wet Fido bepaalt dat een gemeente elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag aflossen. Doel van de renterisiconorm is dat de gemeenten de renterisico's over de jaren spreiden. In 2016 is voldaan aan de renterisiconorm.

Renterisiconorm

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2016
Begrotingstotaal	242.161
in procenten van de grondslag	20,0%
Renterisiconorm	48.432
Aflossingen op vaste schuld	35.931
Ruimte (+) / overschrijding (-)	+12.501

Om het risico van toekomstige oplopende rente te beheersen was in 2015 het renteniveau van een lening vastgelegd, waarvan het geld in december 2016 is gestort. In lijn met de werkwijze van vorig jaar is ook in 2016 een overeenkomst voor een langlopende lening afgesloten om het risico van toekomstige oplopende rente te beheersen. Deze lening van € 7,5 miljoen wordt gestort in februari 2017 en maakt daarom geen deel uit van de omvang van de vaste schuld per 31 december 2016.

kredietrisicobeheer op verstrekte geldleningen en overige uitzettingen

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid van de tegenpartij bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen ontstaan vanuit gelduitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de aard van de uitzettingen per 31 december 2016.

Totaal uitzettingen

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016
Publieke taak		
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	145	101
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
Prudent beheer		
Uitzettingen bij financiële instellingen (rating A+ en hoger)	2.827	1.901
Overige (semi-)overheidsinstellingen	11.940	23.550
Overige toegestane instellingen	6.923	6.695
Overige niet toegestane instellingen	0	0
Totaal	21.835	32.247

In het verleden zijn ter belegging van overliquiditeit obligaties ING aangekocht. Deze zijn verantwoord onder 'Financiële instellingen'. Deze beleggingen hebben een nominale waarde van € 2.811.100. Als gevolg van een besluit om tot verkoop van de obligaties over te gaan dienen deze volgens de BBV-voorschriften tegen de koers van 31 december 2016 van 67,07 te worden gewaardeerd op € 1.884.843.

De uitzetting aan de '(semi-)overheidsinstelling' betreft een kasgeldfaciliteit aan het Bedrijvenschap Regio Gouda ter financiering van het project Gouwe Park. De omvang bedroeg per 31 december 2016 € 13.550.000. Door tegenvallende grondverkoop in bedrijvenpark Gouwe Park is de omvang van de uistaande financiering hoger dan waar bij de begroting 2016 van werd uit gegaan. Daarnaast is eind december 2016 een bedrag van € 10.000.000 tijdelijk uitgezet bij het Agentschap van het ministerie van Financiën, dit in relatie tot de Regeling Schatkistbankieren. Deze uitzetting was bij de totstandkoming van de begroting 2016 niet voorzien. Overigens is deze uitzetting in januari 2017 weer teruggestort en ingezet ter dekking van de financieringsbehoefte.

De verstrekte geldleningen aan 'overige toegestane instellingen' betreft met name de ontwikkeling van het financieringsarrangement Westergouwe. Het risico hiervan is door het vestigen van hypothecaire zekerheden afgedekt. De vertraging in de ontwikkeling heeft er toe geleid dat het tot en met 2016 voorgefinancierde bedrag achterblijft bij hetgeen bij de totstandkoming van de begroting 2016 was voorzien.

koersrisico

Een gedeelte van de uitgezette middelen is onderhevig aan koersrisico. Dit betreft met name de in obligaties belegde overliquiditeit, waarmee een bedrag van nominaal € 2,8 miljoen is gemoeid. Op 31 december 2016 bedroeg de koerswaarde van deze obligaties € 1.884.843.

Om negatieve rendementstechnische redenen zijn deze obligaties tot op heden niet verkocht maar zullen deze in 2017 worden afgestoten.

liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat er onvoldoende geldmiddelen zijn om aan directe verplichtingen te voldoen. Het saldo- en liquiditeiten beheer wordt ondersteund door een liquiditeitsplanning met een horizon van ongeveer 2 jaar. Deze wordt permanent onderhouden op basis van de meest actuele informatie. Op grond hiervan worden financieringsbeslissingen op korte termijn genomen. Zoals het aantrekken van kasgeld (kortstondige leningen met een looptijd tot 1 jaar) of het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen in termijndeposito's. Door deze goede planning kan geld zo profijtelijk mogelijk worden aangetrokken of uitgezet.

Om het liquiditeitstekort in 2016 op te vangen is in december 2016 één langlopende geldlening van € 8 miljoen opgenomen, waarvan het renteniveau al in 2015 was overeengekomen.

Voor de kortlopende financieringsbehoefte zijn diverse kasgeldleningen met korte looptijden van gemiddeld een maand afgesloten. Op 31 december 2016 stond er € 7 miljoen opgenomen kasgeld in de boeken.

4.4.5 Leningenportefeuille

In 2016 heeft het college actief gestuurd op het reduceren van de omvang van de leningenportefeuille, waarbij een plafond van € 350 miljoen is afgesproken. In de jaarrekening 2016 is voor het eerst een trendbreuk zichtbaar. De schuldpositie daalde met € 27,9 miljoen tot € 297,4 miljoen.

De VNG heeft normen afgegeven voor een aanvaardbare omvang van de schuldpositie ('netto schuldquote'), die weliswaar geen status van wet- en regelgeving kennen, maar die landelijk wel aanvaard is en gebruikt wordt. Over 2016 had de gemeente Gouda een schuldquote van > 90% wat door de VNG wordt getypeerd als 'hoog', omdat er weinig leencapaciteit resteert om onverwachte tegenvallers op te vangen. De schuldquote vormt onderdeel van de kengetallen, zoals weergegeven in paragraaf 4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

opgenomen gelden (o/g)

Onderstaand een overzicht van de mutaties in de leningenportefeuille opgenomen gelden (o/g). Uit de tabel kan ook de gemiddelde rentevoet van het lange vreemd vermogen worden afgeleid. De dalende tendens wordt veroorzaakt door de lage rentes waartegen de gemeente de(her-)financieringsmiddelen heeft kunnen aantrekken.

Opgenomen gelden (o/g) in 2016

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	325.328	325.328	3,79%
Nieuwe aangetrokken leningen	35.000	8.000	1,62%
Contractuele aflossingen	35.931	35.931	3,26%
Stand per 31 december 2016	324.397	297.397	3,67%

In 2016 is € 27 miljoen minder aan langlopende geldleningen opgenomen dan begroot. Achterblijvende en doorgeschoven investeringen en het positief rekeningsresultaat 2015 zijn de voornaamste oorzaken van deze afwijking.

Per 31 december 2016 bedroeg de kortlopende schuld (kasgeldlening) € 7 miljoen.

In 2016 is het totaal van de opgenomen kortlopende- en langlopende geldleningen met € 25,9 miljoen gedaald van € 330,3 miljoen (stand 1 januari) naar € 304,4 miljoen (stand 31 december).

In het treasurystatuut is vastgelegd dat de gemeente Gouda streeft naar de aanschaf en het gebruik van duurzame financiële producten en de samenwerking met duurzame, financiële instellingen. De in 2016 gesloten kortlopende- en langlopende geldleningen zijn afgesloten bij BNG Bank (19 leningen) en Triodosbank (1 lening), waarmee aan de gestelde duurzaamheidsvoorwaarden is voldaan:

- BNG Bank wordt gekwalificeerd als een duurzame financiële instelling, wat blijkt uit het actieve beleid van de bank op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Dit is bevestigd door een toonaangevend ratingbureau op het gebied van duurzaamheid: Oekom Research. Als sterke punten ziet Oekom onder meer het sterke maatschappelijke karakter van de leningenportefeuille en de initiatieven op het gebied van financiering van duurzame investeringen. Ook op het gebied van corporate governance en personeelsbeleid scoort de bank volgens Oekom Research goed.
- Triodosbank staat algemeen bekend als een van de meest duurzame banken van Nederland.

uitgezette gelden (u/g)

De onderstaande tabel toont de ontwikkelingen in de omvang van de uitgezette gelden van de gemeente Gouda (verstrekke geldleningen) en toont de invloed daarvan op de ontvangen gemiddelde rente.

Uitgezette gelden (u/g) in 2016

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	21.685	20.846	1,24%
Nieuwe leningen	2.915	17.976	1,71%
Contractuele aflossingen	2.765	5.649	3,36%
Afwaardering belegging in obligaties	0	926	
Stand per 31 december 2016	21.835	32.247	1,13%

De toename van € 11,4 miljoen wordt veroorzaakt door:

- Toename financieringsarrangement Westergouwe (€ 2,8 miljoen);
- Uitzetting bij Agentschap ministerie van Financiën in relatie tot de Regeling schatkistbankieren (€ 10 miljoen);
- Reguliere aflossingen (€ 0,5 miljoen);
- Afwaardering belegging in obligaties (€ 0,9 miljoen).

Per 31 december 2016 bedroegen de langlopende uitgezette gelden € 8,7 miljoen en de kortlopende uitgezette gelden (kasgeldlening en uitzetting bij het Agentschap) € 23,5 miljoen.

4.5 Bedrijfsvoering

4.5.1 Inleiding

De bedrijfsvoering heeft als doel het zo optimaal mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. In de praktijk moet dit tot uiting komen in het goed bedienen van de klanten van onze gemeente (inwoners, ondernemers en bezoekers), interne en externe processen efficiënt te laten verlopen en zorgvuldige besluitvorming te garanderen.

4.5.2 Organisatieontwikkeling

Toekomstvisie Gouda 2020

In 2016 is verder gewerkt aan de toekomstvisie Gouda 2020, het schetsen van een toekomstbeeld van de gemeentelijke organisatie. De visie benoemt drie kernwaarden voor medewerkers: voor en met de stad, wendbaar en de goede dingen doen. Concreet heeft dit in 2016 geleid tot een opstart van 3 zogenaamde 'proeftuinen', namelijk op het gebied van 'jongeren', 'integratie' en 'preventie woninginbraken'. Ambtenaren en burgers werken samen aan inventieve voorstellen en aan concrete resultaten. Verder is in 2016 vorm en inhoud gegeven aan de Gouda Academie met als doel om medewerkers van de gemeente Gouda zich blijvend te laten ontwikkelen.

Bezuinigingen organisatie

Vanuit het Coalitieakkoord is een taakstelling van € 1,75 miljoen opgelegd op loonkosten en € 0,5 miljoen op de bedrijfsvoering; dit dient in 2018 volledig te zijn gerealiseerd. Per 31 december 2016 is € 1,36 miljoen gerealiseerd. Voor het resterende deel zijn voor 2017 en 2018 concrete maatregelen benoemd. Daarmee ligt deze bezuinigingsoperatie op schema.

Voorkomen van bezwaarschriften en formele procedures

Tot 2014 ontving de gemeente jaarlijks ongeveer 400 bezwaarschriften. In 2014 en 2015 zijn ruim 500 bezwaarschriften ontvangen, waarvan 400 afkomstig uit het sociaal domein. Het beeld over 2016 laat weer een daling zien: er zijn 426 bezwaarschriften binnengekomen en daarmee is de doelstelling om het aantal bezwaren ten opzichte van 2015 met 15% te verminderen ruimschoots gehaald. De daling is onder meer te danken aan een verbeterd persoonlijk contact met cliënten bij de voorbereiding van besluiten en ook aan de inspanningen van de zorgmarinier. Zo'n 40% van de bezwaren is in 2016 informeel afgehandeld. Dat is iets minder dan de beoogde 50%. Vorig jaar vond wel vaker dan voorheen een zogeheten heroverweging plaats. Daarbij worden besluiten ten gunste van de bezwaarmaker herzien vóór de daadwerkelijke behandeling - formeel of informeel- van het bezwaarschrift aanvangt.

4.5.3 Personeel

Arbo en verzuim

In de primaire begroting Gouda is uitgegaan van een bepaald kostenniveau voor de uitvoering van de BWT-taken. In overleg met de omgevingsdienst zijn in het jaarprogramma BWT 2016 zijn afspraken gemaakt over producten en hoeveelheden en prijzen, dit op basis van de verwachting bouwaanvragen en legesopbrengsten. De verschillen op kosten- en batenniveau zijn bij de viermaandsrapportage budgetneutraal verwerkt. Deze werkwijze geldt ook voor 2017.

Formatie en bezetting

	31 december 2015	31 december 2016
Bezetting in FTE	415	424
Medewerkers	469	475
Aantal gedetacheerden	10	9
Totaal aantal medewerkers	479	484
Deeltijdpercentage	87%	88%
Loonkosten	€ 31.500.000	€ 32.800.000

Bezetting

In 2016 bedroeg het instroompercentage 7,8% en het uitstroompercentage 6,3%. Het aantal medewerkers dat op 31 december 2016 in dienst was is 475. In 2016 is besloten om structurele inhuur waar mogelijk te vervangen door eigen personeel. Dit besluit heeft met name binnen de afdelingen Werk en Participatie, Zorg en Welzijn en Projecten Openbare Ruimte voor een toename van het aantal medewerkers gezorgd waardoor de bezetting iets is toegenomen. Eind 2016 waren 9 medewerkers gedetacheerd bij zelfstandige onderdelen, zoals Halt, BSGR en REKAM. In 2016 heeft de gemeente Gouda 30 stages en leerwerkplekken aangeboden.

Loonkosten

De loonkosten zijn in 2016 uitgekomen op € 32.800.000. Dit is € 1.300.000 hoger dan in 2015. De stijging van de loonkosten kan grotendeels verklaard worden uit de stijging van de cao-lonen van 3% per 1 januari 2016 en uit een eenmalige vervroegde uitgaaf voor het tot eind 2016 opgebouwde vakantiegeld. Door invoering van het individueel keuzebudget voor medewerkers in 2017 moest het reeds opgebouwde vakantiegeld over 2016 al in 2016 uitbetaald worden. De loonkosten over 2016 blijven binnen het begrote bedrag.

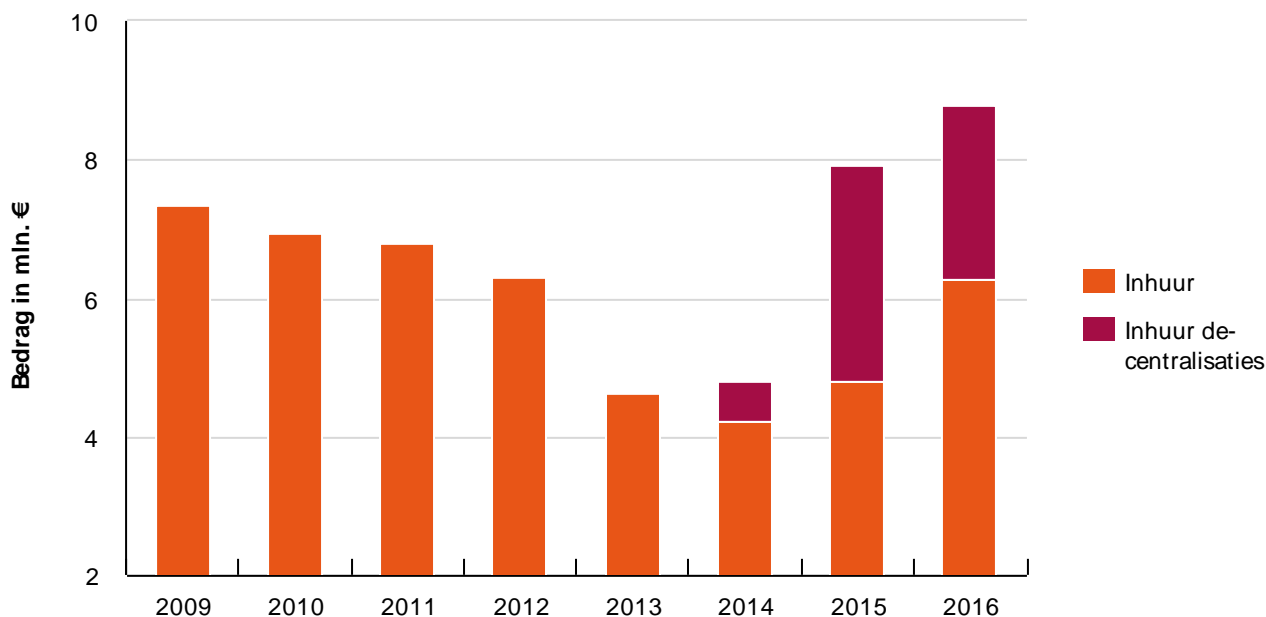
Inhuur derden

Omschrijving (bedragen in €)	2015	2016
Reguliere inhuur	€ 7.910.473	€ 8.800.465

In 2016 is de totale inhuur met € 910.000 gestegen. Reden is dat er voor gekozen is een aantal vacatures tijdelijk niet in te vullen door het aannemen van nieuw personeel. Bovendien was extra inhuur noodzakelijk voor (gesubsidieerde) projecten en uitvoering van nieuw beleid in met name het sociaal domein.

Tegenover de kosten van inhuur staan gedeeltelijk ook specifieke inkomsten, zoals subsidies en bijdragen van derden. Voor dergelijke tijdelijke initiatieven is bewust gekozen om externe specifieke kennis in te zetten. Het overige gedeelte (tijdelijke vervanging door vertrek of ziekte van medewerkers en/of uitvoering van nieuwe taken) is gedekt uit budgetten die beschikbaar waren gesteld binnen de begroting 2016.

Ontwikkeling inhuur externen 2009-2016

Regionale samenwerking

Vanuit het doel in regionaal verband samen te werken om vacatures te vervullen is Gouda met 23 andere deelnemers een samenwerkingsverband Werken in het Westen gestart. Een belangrijk onderdeel is het vergemakkelijken van de zoektocht naar een baan. In dat verband is een regionale website beschikbaar waar vraag en aanbod bij elkaar wordt gebracht. In totaal hebben 31 medewerkers een opleiding, workshop of training gevolgd, 19 mensen hebben deelgenomen aan netwerkevent 'Connect!'

Regionale samenwerking e-HRM

In 2014 hebben Gouda, Waddinxveen en Zuidplas gezamenlijk een e-HRM selfservice systeem en administratiepakket aangeschaft. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om samen te werken bij de personeels- en salarisadministratie. Doel is om de krachten te bundelen en gezamenlijk voordeel te behalen. Bijvoorbeeld op het vlak van kennis, beperken van kwetsbaarheid, kwaliteitsverhoging en kostenbesparing. Bijkomend doel was dat informatie meer aan de bron wordt ingevoerd en dat medewerkers en leidinggevenden hierin meer de regie hebben.

4.5.4 Informatisering en automatisering

Gouda maakt een groot aantal ontwikkelingen door die de informatisering en automatisering raken. In 2016 is op dit gebied het volgende gerealiseerd:

Geheugen van Gouda

Het doel van het programma "Geheugen van Gouda" is de (digitale) dienstverlening te verbeteren door informatie op een betere manier te verwerken en op te slaan. In het kader hiervan is in 2016 het KlantContactSysteem in gebruik genomen door het Klant Contact Centrum. Met dit systeem kunnen (aan)vragen van klanten beter worden afgehandeld door inhoudelijke informatie uit een kennisbank snel bij de hand te hebben en gesprekken goed te registreren. Verder is het onderdeel 'Centraal organisatiegeheugen' in een testomgeving voorbereid en zijn 40 processen opnieuw ingericht. Hiermee worden in de toekomst alle aanvragen op 1 plek opgeslagen, waardoor klanten beter geïnformeerd kunnen worden over de voortgang.

ICT- Infrastructuur

Om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen zijn grote infrastructurele ICT vervangingen uitgevoerd. Daarnaast heeft de performance continue de aandacht. Door de vernieuwingen, maar ook door aanpassingen in de inrichting is de performance 25% verbeterd. Tevens is er advies ingewonnen waardoor meer tijdwinst kan worden behaald met de inrichting van applicaties. De gemeente Waddinxveen heeft in 2009 gevraagd het ICT-beheer door Gouda te laten uitvoeren. Eveneens werd dezelfde vraag in 2014 door de gemeente Zuidplas gesteld. Het geeft aan dat Gouda goed gekwalificeerd personeel heeft, welke naar de eigen organisatie, maar ook naar andere organisaties ICT – diensten kan verlenen. In 2016 is de overeenkomst met de gemeente Waddinxveen herzien en in met de gemeente Zuidplas afgesloten.

Informatiebeveiliging

Informatieveiligheid en privacy zijn thema's die doorlopend aandacht nodig hebben. Informatieveiligheid gaat om beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens. In juli 2014 is door het college Informatiebeveiligingsbeleid conform de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) vastgesteld. De BIG bevat 303 beveiligingsmaatregelen onderverdeeld in technische, bouwkundige, organisatorische maatregelen om de gemeentelijke informatie te beschermen.

In de afgelopen jaren zijn de maatregelen uit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten opgepakt. Inmiddels is ongeveer 85% van de maatregelen geheel of deels gerealiseerd. In 2017 wordt aan de hand van risicoafweging bekeken welke maatregelen nog genomen moeten worden om te zorgen dat gemeente Gouda in 2018 in control is.

Datalekken

In 2016 is de Wet datalekken van kracht geworden. Er is een procedure van kracht en er is een meldingenregister.

In 2016 zijn 9 meldingen voor datalekken geregistreerd. Om onder andere datalekken te voorkomen, worden in het eerste kwartaal van 2017 trainingen voor medewerkers georganiseerd (circa 250) hoe zorgvuldig om te gaan met het verwerken van persoonsgegevens. Tevens zal in 2017 worden gestart met het project Gouda Privacyproof om in mei 2018 te kunnen voldoen aan de Europese privacywetgeving die direct geldend is voor Nederland en dus ook voor Gouda.

Het project wordt opgeknipt in 3 fases. Fase 1 start met het uitvoeren van een organisatiebrede Privacy Impact Assessment met een daaruit volgende inbeddingsanalyse plus een vaststelling van een privacybeleid. Fase 2 bestaat, naast het vaststellen van generieke oplossingen ten behoeve van het privacybeleid, uit het checken en vaststellen van werkprocessen die persoonsgegevens verwerken. Deze processen dienen met de privacywetgeving in overeenstemming te worden gebracht. Fase 3 is de beheerfase.

4.5.5 Financieel beheer

Financieel beheer

In 2016 is een nieuw intern controleplan vastgesteld. Uitgangspunt hiervan is het thematisch uitvoeren van de verbijzonderde interne controle. Hierbij worden activiteiten met een verhoogd risico nader gecontroleerd bovenop de reeds in de lijn uitgevoerde interne controle.

In 2016 zijn veel maatregelen genomen om een goedkeurende verklaring te ontvangen voor de uitvoering van de jeugdzorg en de Wmo. Zo zijn er extra controles op de afhandeling van facturen ingevoerd, is het landelijk controle protocol van toepassing verklaard en zijn duidelijke afspraken met de uitvoeringsorganisaties gemaakt.

Om de uitvoeringstaken in het sociaal domein te faciliteren en te vereenvoudigen kan gebruik gemaakt worden van het zogeheten berichtenverkeer. Daardoor kunnen gemeenten, aanbieders en andere organisaties in het domein op een veilige manier gegevens uitwisselen. Eind 2016 is gestart met de implementatie van dit berichtenverkeer waarmee de betrouwbaarheid en de efficiency van de afhandeling van zorgfacturen in 2017 verbeterd.

Factuurafhandeling

De gemeente Gouda heeft over 2016 in totaal rond 13.600 inkoopfacturen (2015: rond 13.650) afgehandeld met een gemiddelde betalingstermijn van 26 dagen. Van alle inkoopfacturen is 84% zonder vertraging afgehandeld, waarbij een gemiddelde betalingstermijn van 19 dagen is gerealiseerd. Bij de overige 16% was er discussie over de geleverde dienst of de hoogte van de factuur, waardoor de afhandeling vertraging heeft opgelopen en het langer dan de norm van 30 dagen heeft geduurd.

4.6 Verbonden partijen

4.6.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeentelijke samenwerkingsverbanden die zijn gevormd omdat een gezamenlijke uitvoering van taken efficiënter en daarmee goedkoper is. Het toezicht op de uitvoerende werkzaamheden is een verantwoordelijkheid van de betreffende besturen. Zoals bijvoorbeeld een dagelijks of een algemeen bestuur bij gemeenschappelijke regelingen. De gemeentelijke bijdrage aan de verbonden partijen bedraagt in 2016 € 36,0 miljoen (2015 € 35,8 miljoen).

4.6.2 Gemeenschappelijke regelingen

4.6.2.1 Regio Midden Holland

Openbaar belang en visie

De gemeenten in de regio Midden-Holland werken samen om strategische onderwerpen en hun belangen gezamenlijk te behartigen.

Zorg voor kwetsbare inwoners, stimuleren van innovatie en duurzaamheid voor ondernemers, een aantrekkelijke woon- en werkomgeving, het stimuleren van recreatie en zorgen voor een goed bereikbare regio zijn onder andere speerpunten waar de inhoudelijke focus op ligt.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De regionale strategische programma's worden vanuit de gemeenten in onderling overleg geregeld. Elke gemeente levert naar rato ambtelijke inzet en een voorzitter voor één van de vijf inhoudelijke bestuurlijke overleggen:

- Sociaal domein;
- Economie, Onderwijs en arbeidsmarkt;
- Verkeer en Vervoer;
- Ruimte en Wonen;
- Natuur, Water en Recreatie.

De strategische agenda Midden-Holland is in 2016 vastgesteld. Het is een stevige basis voor de regionale samenwerking en geldt als uitgangspunt voor inbreng vanuit onze regio bij andere regio's, hogere overheden en partners.

Eind 2016 is het Groene Hart-bestuursakkoord tussen Alphen aan den Rijn, Regio Midden-Holland en Woerden met de Provincie Zuid-Holland getekend.

Meer informatie: www.regiomiddenholland.nl

4.6.2.2 ODMH

Openbaar belang en visie

De Omgevingsdienst Midden Holland voert voor de gemeente wettelijke, technische en specialistische taken uit op het gebied van milieu, duurzaamheid en bouw- en woningtoezicht. Deze zijn vastgelegd in het jaarprogramma "Milieu en BWT 2016".

Duurzaamheid en Milieu

In 2016 is veel aandacht geweest voor de uitvoering van duurzaamheidstaken; 1250 uren waren hiervoor binnen het jaarprogramma gereserveerd. Afgesproken taken binnen het jaarprogramma zijn zonder veel afwijkingen conform afspraak uitgevoerd.

Bouw- en woningtoezicht BWT

In de jaarrapportage BWT zijn de activiteiten op het gebied van vergunningaanvragen, toezicht houden, toepassen handhaving, advisering, afhandeling van klachten en bezwaar- en beroepschriften beschreven. Het aantal uren is door een toename van het aantal aanvragen licht toegenomen, de uitvoering is binnen budget uitgevoerd.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Duurzaamheid en Milieu

De ODMH informeert over de ontwikkelingen op gebied van energie en duurzaamheid. Het uitgangspunt is om nieuwe ontwikkelingen binnen de gestelde kaders op te vangen.

Bouw- en woningtoezicht (BWT)

Het is in het jaar 2016 gelukt om de taken binnen de financiële kaders uit te voeren. Voor- en nadelen van de uitvoeringskosten en legesinkomsten zijn met de reserve bouwleges opgevangen.

Meer informatie: www.odmh.nl

4.6.2.3 Groenalliantie Midden Holland en omstreken

Openbaar belang en visie

De Groenalliantie is in 2014 ontstaan door de fusie van de Natuur- en Recreatieschappen Reeuwijkse Plassen en Krimpenerwaard. De werkzaamheden bestaan uit het beheren van een groot aantal groengebieden in de regio waaronder de Goudse Hout en de Oostpolder in Gouda.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Het park van Landal Green met het eerste deel vakantiewoningen in de Reeuwijkse Hout is geopend in december na een voorspoedige verkoop van de woningen. Tevens is het ontvangstgebouw met verschillende voorzieningen bijna afgerond. De ontwikkeling van de canon voor het terrein kan volgens planning worden opgevoerd tot het maximale bedrag uiterlijk in 2019.

De Groenalliantie en de gemeente Alphen aan den Rijn zijn het in december met elkaar eens geworden over de voorwaarden voor uittreding door Alphen.

De provincie Zuid-Holland en de Groenalliantie hebben ook overeenstemming over de overdracht van de taken van de Groenservice Zuid Holland aan Staatsbosbeheer voor de jaren 2017 en 2018; per januari 2017 gaat een samenwerkingsovereenkomst in.

Daarnaast is voor uittreding van de provincie een overeenkomst gesloten. Deze gaat in per 1 januari 2018. Voor de jaren 2018-2021 handhaaft de provincie haar bijdrage op het huidige niveau. Voor de jaren 2022-2025 gaat de bijdrage terug naar 90%. Deze vermindering kan de Groenalliantie opvangen door subsidie aan te vragen voor nieuwe investeringen.

Meer informatie: www.heerlijkbuiten.nl/natuur-en-recreatieschappen/groenalliantie-midden-holland

4.6.2.4 Streekarchief Midden-Holland (SAMH)

Openbaar belang en visie

Het Streekarchief Midden-Holland (SAMH) bewaart o.a. de archieven van Gouda volgens de wettelijke bepalingen in de archiefwet. Het SAMH is daarnaast het regionaal historisch netwerk en historisch documentatiecentrum. Hiertoe worden ook archieven van talloze particuliere instellingen en bedrijven bewaard. Met cultuurhistorie speelt het SAMH ook een rol in de stadspromotie van Gouda. Vooral op de doelstellingen uit programma 1 (economie en stadsmarketing) en op de interne bedrijfsvoering van de gemeente (Geheugen van Gouda).

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In 2016 is er intensief samengewerkt door de processen en protocollen van papieren en digitale archivering van de gemeentelijke organisatie tegen het licht te houden.

Twee belangrijke archiefdelen van gemeente Gouda staan op het punt om overgedragen te worden aan het SAMH: bouwvergunningen 1978 – 1994 en het archief van de voormalige Dienst Openbare Werken van 1948 t/m 1988.

In het vierde kwartaal is een verzoek ontvangen van RTV Gouwestad om circa 30 jaar beeldmateriaal van tv-uitzendingen over te nemen. In goed overleg heeft SAMH aangegeven om hierover met RTV Gouwestad in gesprek te gaan. De contacten met SAMH worden geïntensiveerd op de gebieden van de (digitale) samenwerking en de toekomstige ontwikkelingen.

Meer informatie: www.samh.nl

4.6.2.5 Promen

Openbaar belang en visie

Promen voert voor Gouda de Wet sociale werkvoorziening (WSW) via een gemeenschappelijke regeling uit. Kerntaak is het bieden van betaald werk en ontwikkelingsmogelijkheden aan inwoners met een arbeidsbeperking met een WSW-indicatie. Daarnaast voert Promen in opdracht van de individuele gemeenten re-integratie activiteiten uit voor werkzoekenden die ondersteund worden op grond van de Participatiewet. Dit in de vorm van leerwerkplaatsen, werkervaringsplaatsen en aangepast(e) werk(plekken) zowel binnen als buiten de locaties van Promen in Gouda en Capelle aan den IJssel. Het beleid is er vooral op gericht de medewerkers zoveel mogelijk in een reguliere omgeving te laten werken op werkzaamheden die voor Promen rendabel zijn.

Promen voert doelstellingen uit de programmabegroting (programma 2) uit:

1. Iedereen die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving.
2. Voor wie dat nodig heeft is een veilig vangnet beschikbaar (in dit geval in relatie tot werk).

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Vanaf 2015 zijn geen nieuwe kandidaten ingestroomd in de Sociale werkvoorziening door het 'sluiten' van deze wet. Deze wetswijziging noopt tot een fundamentele vraag over welke rol het SW-bedrijf in de toekomst krijgt. In afwachting van een regionaal besluit daarover is met de deelnemende gemeenten de afspraak gemaakt dat zij een vooraf afgesproken omzet leveren met kandidaten vanuit de Participatiewet zodat de bedrijfsresultaten op peil blijven. Promen heeft in 2016 een

positief financieel resultaat gerealiseerd van € 308.000. Er is nog geen besluit genomen over de vraag of deze middelen (deels) terugvloeien naar de gemeenten of een herbestemming krijgen binnen Promen. Bovenop de (fictieve) rijksbijdrage per SE (arbeidsplaats) betalen de deelnemende gemeenten in totaal nog een bijdrage van € 918.000. Daarnaast worden kandidaten aangeleverd vanuit de Participatiewet in een vooraf afgesproken omvang (voor Gouda € 388.000 vanuit het Participatiebudget).

Meer informatie: www.promen.nl

4.6.2.6 Bedrijvenschap Regio Gouda

Openbaar belang en visie

Het Bedrijvenschap Regio Gouda ontwikkelt het bedrijventerrein Gouwe Park even ten westen van Gouda, langs de A20 en A12. Het is een zelfstandige organisatie waarin de gemeenten Gouda, Waddinxveen en Zuidplas op gelijkwaardige basis samenwerken. De gemeenten nemen elk voor 1/3 deel in het uiteindelijk voor- of nadelig financieel resultaat bij afsluiting van de ontwikkeling. Het Bedrijvenschap is geheel gefinancierd met van de gemeente Gouda betrokken vreemd vermogen. Door de gemeente Gouda zijn en worden geen investeringen in het Bedrijvenschap gedaan, tenzij zich bij afsluiting van de ontwikkeling een nadelig resultaat manifesteert. Dit is overigens niet de verwachting.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Doordat de economie weer aantrekt is in 2016 meer belangstelling voor de aankoop van bedrijfspercelen. Hoewel er meerdere opties lopen, is er in 2016 feitelijk 0,6 ha grond verkocht. Dit ligt fors lager dan de verwachte verkoop van 5 ha. Het eindresultaat is ook negatief beïnvloed door het niet realiseren van de geraamde verhoging van de grondprijzen aangezien de marktomstandigheden daar vooralsnog geen ruimte voor geven. De grondexploitatie is hierop aangepast en de laatste uitgifte van gronden vindt naar verwachting in 2019 plaats. Dit leidt tot een verslechtering van het resultaat van de grondexploitatie, maar het eindsaldo blijft nog fors positief en in de lijn van eerdere verwachtingen. Er is in totaal nog ca 14 ha voor uitgifte beschikbaar. Het risico is aanwezig dat het uitgifte tempo lager blijft liggen dan eerder verwacht; hoewel nu de vooruitzichten voor 2017 en verder beter zijn.

Meer informatie: www.gouwepark.nl

4.6.2.7 RZG Zuidplas Grondbank

Openbaar belang en visie

Vanaf 2011 functioneert de grondbank als stallingbedrijf. Er zijn geen gronden meer gekocht en er worden uitsluitend gronden uitgenomen voor ontwikkelingsgebieden. De deelnemende partijen (provincie Zuid-Holland, Rotterdam, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas) bepalen gezamenlijk de bouwprogramma's voor de Zuidplaspolder.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De grondbank bezit ca. 300 ha grond met een boekwaarde van circa € 97 miljoen. Voor de jaarrekening 2016 heeft de Grondbank Zuidplas de gronden opnieuw laten taxeren. Uit deze hertaxatie volgt geen wijziging in de eerder getroffen voorziening.

In het kader van de nieuwe BBV-regels moeten de gronden de komende jaren opnieuw gewaardeerd worden. Een verlaging van de waarde lijkt waarschijnlijk.

Meer informatie: www.ontwikkelingzuidplaspolder.nl

4.6.2.8 Regionale dienst openbare gezondheidszorg (RDOG)

Openbaar belang en visie

De RDOG HM verzorgt drie diensten, namelijk de

- GGD Hollands Midden (Gemeenschappelijke GezondheidsDienst),
- GHOR Hollands Midden (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen) en
- RAV Hollands Midden (de Regionale Ambulancevoorziening).

Het werkgebied komt overeen met de Veiligheidsregio van de politie Hollands Midden en de brandweer.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Organisatorische ontwikkeling RDOG HM

De RDOG HM heeft in 2015 besloten tot een grote reorganisatie en in 2016 zijn daarom de onderstaande maatregelen genomen:

- regionalisering van met name de sector Publieke Zorg voor de Jeugd;
- harmonisatie van het dienstenpakket;
- reorganisatie van de sectoren en de afdelingen bedrijfsvoering;
- vorming van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (Veilig Thuis);
- vergroting van de zelfsturing binnen de afdelingen en teams.

Financiële ontwikkeling RDOG HM

Het bezuinigingsprogramma was gepland tot en met 2017 maar is in 2016 al afgesloten omdat de resultaten eerder bereikt werden. Een groot deel van de bezuinigingen bestond uit een besparing op de personeelskosten van circa € 1,2 miljoen. Via geleidelijke uitstroom en herplaatsing is deze besparing gerealiseerd.

Het programma Openbare Gezondheidszorg had een negatief resultaat van € 1,4 miljoen. Dit werd grotendeels veroorzaakt door de eenmalige kosten door de landelijke invoering van het individueel keuzebudget IKB. Het programma GHOR had een klein positief resultaat. Het programma RAV gefinancierd door de zorgverzekeraars, liet een negatief resultaat zien van circa € 1,1 miljoen. Er was een groot structureel tekort op de meldkamer van € 0,6 miljoen en een tekort van € 0,5 miljoen voor de inzet van uitzendkrachten voor de rijdende dienst. Het negatieve saldo over 2016 is ten laste gebracht van de reserve aanvaardbare kosten. Deze reserve is aangelegd met middelen van de zorgverzekeraars. Gemeenten dragen niet bij in dit tekort.

Risico's

De Nederlandse Zorgautoriteit heeft aangegeven dat het budget van de RAV vanaf 2017 verhoogd wordt met circa € 1 miljoen. Hierdoor ontstaat vanaf dit jaar weer een evenwichtige begroting met een sluitende exploitatie.

Bij een niet sluitende exploitatie worden eerst de eigen reserves van de RDOG HM aangesproken. Wanneer de reserves onder een door het bestuur vastgesteld minimum uitkomen bestaat de kans dat de gemeentes extra moeten bijdragen in de tekorten voor GGD en GHOR. Met een meerjarig traject RDOG2020 wordt gewerkt aan sturen op maatschappelijke effecten en gekoppeld daaraan, de inzet van financiële middelen. In 2017 worden een aantal begrotingswijzigingen - zoals extra kosten voor stathouders en infectieziektebestrijding - gedaan die niet via de reserves kunnen worden opgevangen.

Meer informatie: www.rdoghm.nl

4.6.2.9 Veiligheidsregio Hollands-Midden

Openbaar belang en visie

De Veiligheidsregio Hollands Midden behartigt de belangen van deelnemende gemeenten op het terrein van brandweer, geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en rampenbestrijding. Alsmede het realiseren van een gecoördineerde inzet van de bij zware ongevallen en rampen betrokken organisaties, instellingen en diensten.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Door diverse ontwikkelingen is het doorontwikkelen naar een landelijke meldkamer tijdelijk stopgezet. Voor wat betreft intergemeentelijke crisisbeheersing zijn er nu gezamenlijke trainingen en oefeningen. Ook zijn door de regionale brandweer weer verdere stappen gezet ten aanzien van de verdere professionalisering en wordt verder toegewerkt naar risico- en omgevingsgericht werken.

Meer informatie: www.vrhm.nl

4.6.2.10 Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland

Openbaar belang en visie

De Gemeenschappelijke Regeling Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is de uitvoeringsorganisatie voor gemeentelijke en waterschapsbelastingen van een aantal gemeenten en het Hoogheemraadschap van Rijnland. De BSGR bepaalt ook de hoogte van de WOZ-waarden voor alle onroerende zaken in de deelnemende gemeenten. Het beleid van heffing en invordering van belastingen en de belastingverordeningen worden door de deelnemers zelf vastgesteld.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

De BSGR heeft in 2016 aanslagen opgelegd tot een bruto bedrag van € 427 miljoen (2015: € 394 miljoen). De toename komt door aansluiting van de gemeente Waddinxveen, betere bronbestanden, tariefstijgingen en een strakke sturing op opleggingen over oude jaren.

In 2016 zijn vier deelnemende gemeenten, waaronder Gouda, aangesloten op de Landelijke Voorziening WOZ. De aansluiting van de overige deelnemende gemeenten staat gepland voor het eerste kwartaal 2017. Een ieder heeft na aansluiting de mogelijkheid om via www.wozwaardeloket.nl de woz-waarde van een woning in de betreffende gemeente op te vragen. Door een wetwijziging in de wet WOZ zijn de WOZ-waarden van alle woningen vanaf 1 oktober 2016 openbaar.

Door de BSGR is een kostprijscalculatiemodel ontwikkeld dat gebruikt kan worden ten behoeve van:

- het verkrijgen van inzicht in de kostenstructuur van en als sturingsinstrument voor de BSGR;
- de berekeningsmethodiek voor potentiële nieuwe deelnemers.

In zijn vergadering van 16 juni 2016 heeft het algemeen bestuur van de BSGR besloten om dit kostprijscalculatiemodel in 2019 volledig als grondslag te gaan hanteren voor de berekening van de bijdrage van de deelnemers, waarbij het begrotingsjaar 2018 een overgangsjaar is. In de nieuwe systematiek voor de berekening van de deelnemersbijdrage wordt de jaarlijkse bijdrage aan de deelnemers in eerste instantie als voorschot in rekening gebracht en vindt definitieve afrekening plaats op basis van de jaarrekening van de BSGR van het betreffende begrotingsjaar. De verwachting is dat de deelnemersbijdrage voor Gouda vanaf 2018 naar beneden zal worden bijgesteld. Tenzij Gouda zou besluiten om voor één of meer belastingen een meer complexe heffingsmaatstaf te gaan hanteren.

Meer informatie: www.bsgr.nl

4.6.3 Overige verbonden partijen

4.6.3.1 Sport.Gouda B.V.

Openbaar belang en visie

Sport.Gouda is het zelfstandige sportbedrijf van de gemeente Gouda. De organisatie beheert en exploiteert een breed aanbod van sportvoorzieningen en draagt zorg voor activiteiten die voortkomen uit het gemeentelijke sportbeleid.

De gemeente Gouda is de grootste opdrachtgever. De wederzijdse rechten en plichten zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De aandelen van Sport.Gouda zijn volledig in handen van de gemeente.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Het college heeft de intentie uitgesproken om de DVO met ingang van 1 januari 2017 met 10 jaar te verlengen. Dit onder voorbehoud van een positief besluit van de gemeenteraad over de (voorwaarden van) verlenging. Bij de evaluatie van de DVO zijn verschillende punten naar boven gekomen waarover een bestuurlijk standpunt en besluit moet worden (in)genomen. Om dit traject zorgvuldig te kunnen doorlopen was meer tijd nodig. Daarom is de DVO nu met één jaar ongewijzigd verlengd tot 1 januari 2018. Wel is de taakstelling op Sport van € 100.000 toegepast.

Tevens is de fiscale relatie met de gemeente Gouda een punt van aandacht. Meer informatie hierover is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheer.

Meer informatie: www.sportpuntgouda.nl

4.6.3.2 Cyclus N.V.

Openbaar belang en visie

Cyclus is een overheidsonderneming waarvan acht gemeenten in de regio aandeelhouder zijn. Het bedrijf richt zich voornamelijk op inzameling van huishoudelijk afval en reiniging van de openbare ruimte. De gemeente Gouda bezit 23,5% van de aandelen.

Gouda als klant van Cyclus

In 2016 heeft Gouda nog het volledige takenpakket op het gebied van huishoudelijke afvalinzameling, reiniging en beheer openbare ruimte afgenomen.

Continuïteit van Cyclus

De aandeelhouders hebben in eind 2015 besloten om Cyclus in afgeslankte vorm te continueren op basis van een marktconforme dienstverlening (zowel in prijs als kwaliteit). De focus ligt daarbij op inzameling van huishoudelijk afval, afvalbeheer en in beperkte mate reiniging van de openbare ruimte. Met Cyclus is afgesproken om de beheertaken openbare ruimte voor de gemeente Gouda gefaseerd in 3 jaar af te bouwen. In 2016 heeft de voorbereiding voor de terugname van de eerste tranche (ingående 1 januari 2017) bij de gemeente plaatsgevonden.

Ontwikkelingen en risico's 2016

Het huidige contract loopt tot eind 2018. In 2016 hebben gesprekken met Cyclus plaatsgevonden over het vernieuwen van de contracten tegen marktconforme tarieven. Dit proces is nog niet afgerond. In 2017 dient daarover overeenstemming te zijn bereikt.

Consequenties

Hoewel in afgeslankte vorm een goede toekomst voor het bedrijf Cyclus in het verschiep ligt, zullen de komende jaren belangrijke organisatieveranderingen en besparingen plaats (moeten) vinden. Voor een aantal Cyclusmedewerkers levert dit onzekerheid op. Cyclus heeft daarom een sociaal plan opgesteld.

De beheer openbare ruimte taken komen weer onder directe gemeentelijke aansturing waarbij de regiegedachte intact blijft. De gemeente gaat voor deze taken op zoek naar (markt)partijen die de werkzaamheden op een adequate wijze kunnen uitvoeren. Daarmee wordt geborgd dat het beheer van de openbare ruimte in Gouda op een goed niveau blijft.

Meer informatie: www.cyclusnv.nl

4.6.3.3 Oasen N.V.

Openbaar belang en visie

Oasen is het drinkwaterbedrijf van Midden Holland, de gemeente Gouda is een van de aandeelhouders. Kernactiviteiten zijn het winnen, zuiveren, distribueren en verkopen van drinkwater. De uitvoering van de taken van Oasen heeft geen directe link met programmadoelstellingen van de gemeente. Er is uiteraard wel sprake van een algemeen belang van goed drinkwater.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

Geen bijzonderheden te melden.

Meer informatie: www.oasen.nl

4.6.3.4 N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Openbaar belang en visie

De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank verstrekt kredieten tegen lage tarieven of onder garantie van Nederlandse overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van provincies, een hoogheemraadschap en gemeenten, waaronder Gouda.

Ontwikkelingen 2016 en eventuele risico's

In 2016 is een dividenduitkering van € 84.095 ontvangen over het boekjaar 2015 van de BNG. In de begroting 2016 was een bedrag van € 45.000 geraamd. In de meerjarenramingen 2017-2020 is een jaarlijkse dividenduitkering van € 60.000 begroot.

Aan de BNG worden geen bijdragen gedaan.

Meer informatie: www.bngbank.nl

4.6.4 Financiële bijdragen

De bijdrage voor 2016 per verbonden partij staat in onderstaande tabel:

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016 na laatste wijziging	Realisatie 2016
De Nieuwe Regio	148	148
Omgevingsdienst Midden-Holland	2.902	2.902
Groenalliantie	517	517
Streekarchief Midden-Holland	469	469
Promen	358	358
Regionale dienst openbare gezondheidszorg	2.406	2.406
Veiligheidsregio Hollands Midden	4.395	4.395
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	1.313	1.313

Overige verbonden partijen

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016 na laatste wijziging	Realisatie 2016
Sport.Gouda B.V.	5.242	5.237
Cyclus N.V.		
- kolkenreiniging	259	269
- ongediertebestrijding	31	20
- straatreiniging na toerekening aan afval/riool	1.114	984
- gladheidsbestrijding	334	358
- afvalwaterkanalen	105	99
- afvalinzameling (bruto)	4.732	4.831
- afvalverwerking (bruto)	2.375	2.379
- dagelijks beheer	9.323	9.362

Toelichting op substantiële verschillen komt bij de betreffende programma's aan de orde.

In bovenstaande tabel zijn alleen de verbonden partijen vermeld waaraan in 2016 een financiële bijdrage is verstrekt. De financiële bijdrage aan de verbonden partijen BNG, Oasen en Bedrijvenschap Regio Gouda was in 2016 nihil.

In de volgende tabellen zijn enkele financiële gegevens opgenomen zoals het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar alsmede het resultaat van de verbonden partij. Als referentiepunt voor deze financiële gegevens is de jaarrekening 2015 gebruikt.

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen * € 1.000	Vestigingsplaats	Gegevens jaar	Eigen vermogen 1 januari	Eigen vermogen 31 december	Vreemd vermogen 1 januari	Vreemd vermogen 31 december	Resultaat
Regio Midden Holland	Gouda	rek 2015	1.023	998	6.431	382	553
Omgevingsdienst Midden-Holland	Gouda	rek 2015	2.852	3.678	5.933	11.890	797
Groenalliantie Midden Holland en omstreken	Schiedam	rek 2015	6.885	6.551	1.602	1.674	127
Streekarchief Midden-Holland	Gouda	rek 2015	493	385	315	321	-46
Promen	Gouda	rek 2015	1.505	1.759	7.120	7.237	520
Bedrijvenschap Regio Gouda	Gouda	rek 2015	0	0	14.453	14.333	0
RZG Zuidplas Grondbank	s-Gravenhage	rek 2015	-29.260	-23.086	96.635	96.671	6.448
Regionale dienst openbare gezondheidszorg	Leiden	rek 2015	5.787	5.765	24.793	25.156	242
Veiligheidsregio Hollands Midden	Leiden	rek 2015	10.396	9.928	21.998	19.038	2.467
Belastingensamenwerking Gouwe-Rijnland	Leiden	rek 2015	3.082	2.698	5.505	5.468	1.714

Overige verbonden partijen

Bedragen * € 1.000		Gegevens jaar	Eigen vermogen 1 januari	Eigen vermogen 31 december	Vreemd vermogen 1 januari	Vreemd vermogen 31 december	Resultaat
Sport.Gouda B.V.	Gouda	rek 2015	2.073	2.076	2.139	1.775	4
Cyclus N.V.	Gouda	rek 2015	13.925	7.798	9.282	12.444	-5.775
Oasen N.V.	Gouda	rek 2015	90.071	94.042	128.247	143.661	3.971
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	s-Gravenhage	rek 2015	3.582.000	4.163.000	149.923.000	145.348.000	226.000

4.7 Grondbeleid

4.7.1 Inleiding

Voor het werken met grondexploitaties zijn regels opgenomen in het gemeentelijk grondbeleid en artikel 16 van het BBV (besluit begroting en verantwoording). Aan de hand van deze regels wordt in deze paragraaf verslag gedaan van het grondbeleid in het algemeen en de resultaten binnen grondexploitaties in het bijzonder.

4.7.2 Grip op de grondexploitaties

De gemeente Gouda voert actief grondbeleid via de projecten Westergouwe, Spoorzone en Middenwillens. Hiermee realiseert de gemeente belangrijke beleidsdoelen op het gebied van werkgelegenheid, bereikbaarheid en wonen. Verder is de gemeente vanuit risicobeheersing terughoudend met het openen van nieuwe grondexploitaties, zoals vastgelegd in de nota Grondbeleid 2011. Wel ondersteunt de gemeente marktpartijen bij het realiseren van projecten door grond te verkopen en bestemmingsplannen aan te passen (faciliterend grondbeleid).

De gemeente maakt de risico's binnen de grondexploitaties beheersbaar. Dit doet de gemeente door realistisch te ramen in de grondexploitaties; door optimalisaties door te voeren in plannen en door contractafspraken te maken met marktpartijen. Als het nodig is, neemt de gemeente tijdig haar verliezen en worden voorzieningen getroffen. Doordat de projecten worden opgeknipt in fases met korte looptijden, kunnen nauwkeurige berekeningen worden gemaakt en kan sneller worden ingespeeld op marktontwikkelingen.

Door het herstel van de woningmarkt en de lagere rente is het mogelijk om een aantal voorzieningen voor grondexploitaties te verlagen. Dat is gunstig voor het weerstandsvermogen.

De gemeente overlegt met de accountant over de economische vooruitzichten voor de grondexploitaties. Voor de kosten en opbrengsten worden indexen bepaald. De gehanteerde indexen zijn door de accountant goedgekeurd. Een onafhankelijk bureau controleert ieder jaar de berekeningen van onze grondexploitaties. Hierdoor wordt de betrouwbaarheid van de berekeningen groter en worden de financiële risico's kleiner.

Er zijn in 2016 geen nieuwe grondexploitaties geopend. Bij grondverkoop is het prijsbeleid uit de grondprijzenbrief 2016 toegepast.

4.7.3 Financieel resultaat

De gemeente heeft nog 3 actieve grondexploitaties. De rapportage Meerjaren Perspectief Grondexploitaties bevat actuele informatie over deze drie projecten. Hieronder wordt ingegaan op de grootste veranderingen binnen de grondexploitaties.

Westergouwe, fase 1 en 2

De grondexploitatie Westergouwe bestaat uit 2 fases. De bouw van woningen in fase 1 verloopt voorspoedig. De voorbereidingen voor fase 2 zijn gestart. De voorbelasting met zand is in 2016 gestart en het stedenbouwkundig plan wordt verder uitgewerkt. Het saldo van de grondexploitatie verbetert door een rentevoordeel en enkele kostenvoordelen.

Spoorzone

De grondexploitatie Spoorzone geldt voor het gebied ten noorden van het intercitystation. Hier is vanaf 2010 de burgemeester Jamessingel verlegd, het Huis van de Stad, een bioscoop, stationshal en parkeergarage gerealiseerd. Sinds 2013 heeft Technolution hier een vestiging en begin 2017 is de bouw van de Rabobank gestart. In dit gebied zijn bij NS en gemeente enkele bouwkavels beschikbaar voor bijvoorbeeld de vestiging van een kantoor. Het resultaat van de grondexploitatie is verbeterd door een aanbestedingsvoordeel bij het bouwrijp maken van de kavel van de Rabobank en de kantoorkavel naar de bioscoop.

Het gebied vanaf het Huis van de Stad tot aan het Hamstergat krijgt een ruimere bestemming, zodat niet alleen kantoren, maar ook maatschappelijke of religieuze instellingen zich daar kunnen vestigen. De wijziging moet passen binnen de ambitie van een stadsentree met allure.

Middenwillens

Middenwillens is een gezamenlijk project van Slokker en de gemeente. In dit gebied komen ongeveer 200 woningen. Sinds 2013 bouwt Slokker; de laatste woningen van Slokker worden in 2018 opgeleverd. In 2014 heeft de gemeente voor het eerst grond verkocht aan Janssen de Jong. De eerste 45 woningen worden begin 2017 opgeleverd. Janssen de Jong heeft in 2015 opnieuw grond gekocht en de bouw van deze 55 woningen start begin 2017. Eind 2016 heeft Janssen de Jong met de gemeente een grondreserveringsovereenkomst gesloten voor de bouw van 14 woningen met een gemiddelde GPR score van 8. Met een woningcorporatie wordt gesproken over de bouw van 24 sociale huurwoningen. Door de hogere verkoopopbrengst van de 2^e fase is het resultaat van de grondexploitatie verbeterd.

Resultaat

Het resultaat van de drie grondexploitaties is met € 2,6 miljoen verbeterd. Hierdoor verbetert het weerstandsvermogen. De totale voorziening voor nadelige grondexploitaties per 31 december 2015 bedraagt € 9,4 miljoen. Vanwege de vertrouwelijkheid wordt alleen het totaal bedrag van de voorzieningen voor grondexploitaties vermeld.

Het beeld voor 2016 is:

Voorziening per 31-12-2015	Mutatie voorziening in 2016	Voorziening per 31-12-2016
€ 12 miljoen	€ -2,6 miljoen	€ 9,4 miljoen

NIEGG

De categorie Niet in exploitatie genomen bouwgrond (NIEGG) bestaat vanaf 01-01-2016 niet meer. De gronden van Spoorzone A1 en Westergouwe (fases 3 t/m 5) staan nu onder Materiële Vaste Activa. De waarde van deze gronden moet uiterlijk 31 december 2019 gelijk zijn aan of lager zijn dan de marktwaarde. Vanuit voorzichtigheid wordt geadviseerd een reserve te vormen. Hiermee kunnen eventuele waardedalingen van de gronden in Spoorzone A1 en Westergouwe (fases 3 t/m 5) tot 2019 worden opgevangen. De gemeente ontwikkelt deze gronden alleen wanneer de gemeenteraad hiertoe een besluit neemt.

4.8 Interbestuurlijk toezicht

4.8.1 Inleiding

Gemeenten hebben te maken met een toezichthouder per beleidsdomein. De provincie is op grond van de Wet revitalisering Generiek Toezicht de toezichthouder voor financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders.

4.8.2 Rapportage IBT (voorheen 'Staat van de gemeente Gouda')

De rapportage en verantwoording op de voorgeschreven domeinen uit de met de provincie Zuid-Holland gesloten bestuursovereenkomst interbestuurlijk toezicht vindt plaats aan de hand van de navolgende Rapportage IBT. De score (kleur stoplicht) is gebaseerd op instructie die door de toezichthouder ter beschikking is gesteld.

Financiën	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Groen	De begroting 2017 en de meerjarenraming 2018-2020 zijn structureel en reëel in evenwicht.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	
Ruimtelijke ordening	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies	Groen	1. ja, de ruimtelijke structuurvisie 2005-2030 2. ja, de gemeente heeft voor het gehele grondgebied bestemmingsplannen vastgesteld 3. alle bestemmingsplannen zijn actueel (minder dan 10 jaar oud).
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	
Omgevingsrecht (toezicht, handhaving en vergunningverlening milieu, bouwen en wonen)	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH	Groen	De gemeenteraad van Gouda heeft in zijn besluitvormende vergadering van 6 juli 2016 de verordening VTH vastgesteld.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	
Monumentenzorg	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	De gemeente heeft een adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan rijksmonumenten op grond van de Monumentenwet 1988 en de samenstelling is deskundig. Vanwege de aanwezigheid van (rijks)monumenten dient de gemeente op grond van de Monumentenwet te beschikken over een adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten. Deze commissie moet deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg (betreffende bouwhistorische en bouwkundige opleiding en kennis, tenminste op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie en landschap/ stedenbouw). Bij deze deskundigheid gaat het ook om deskundigheid op het gebied van de (brand)veiligheid.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	
Archief- en informatiebeheer	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde.	Oranje	Deze 'oranje' score wordt onderbouwd in het verslag 'archief kpi's Gouda 2016'. In dit verslag is aan de hand van tien kritisch prestatie indicatoren inzichtelijk gemaakt in hoeverre gemeente Gouda aan de eisen van wet- en regelgeving voldoet.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	
Huisvesting verblijfsgerechtigden/ vergunninghouders	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Oranje	De regievoerder van het Centraal Opvang Asielzoekers (COA) heeft onvoldoende vergunninghouders gekoppeld voor huisvesting in Gouda. Dit heeft gevolg voor de taakstelling gehad. Mede achterstand van de taakstelling is dat de vergunninghouders die in 2016 een woning hebben toegewezen gekregen allemaal wachten op gezinshereniging. De wachttijden voor de gezinsherenigers op een verblijfsvergunning duurt 6 tot 9 maanden. Dit komt omdat de IND een achterstand heeft in de verwerking van de aanvragen.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

Gevraagde informatie huisvesting verblijfsgerechtigden	Stand van zaken
Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	1
Fase interventieladder op 1 januari	signaleren
Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	84
In het eerste halfjaar gehuisveste vergunningshouders	58
Achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	27
Fase interventieladder op 1 juli	signaleren
Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	97
In het tweede halfjaar gehuisveste vergunningshouders	109
Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	15
Fase interventieladder op 31 december	signaleren

5 Jaarrekening

5.1 Inleiding

Het overzicht van baten en lasten vormt samen met de balans en de SiSa-bijlage de jaarrekening. Het overzicht van baten en lasten biedt inzicht in het financiële eindresultaat van 2016 met een analyse en toelichting op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de laatst bijgestelde begroting. De financiële positie van de gemeente bij de aanvang en het einde van het verslagjaar kan uit de balans worden afgelezen. In de SiSa-bijlage wordt verantwoording afgelegd over de zogenaamde specifieke uitkeringen. De jaarrekening is onderworpen aan de accountantscontrole.

De grondslag voor deze jaarrekening als onderdeel van de jaarstukken ligt in hoofdstuk IV, artikel 24 tot en met 58a, van het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten \(BBV\)](#).

Benadrukt wordt dat alle vergelijkingen, voor zover niet anders gemeld, worden gemaakt met de begroting na de 2e wijziging.

5.2 Overzicht van baten en lasten

In de onderstaande tabel is de opbouw van het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten weergegeven conform de bepalingen in artikel 27 van het BBV. Van elk programma en van de algemene dekkingsmiddelen zijn de lasten en de baten en het saldo vermeld, waarna het gerealiseerde totaal saldo wordt gepresenteerd. In de tabel zijn de baten vermeld met een -teken. Een positief saldo voor een programma in de kolom "Jaarrekening 2016" geeft aan hoeveel de lasten hoger zijn dan de baten oftewel hoeveel het programma de gemeente heeft gekost. Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2016 van - € 9.877.000 is derhalve positief.

Exploitatie (bedragen * € 1.000)		Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
01. Economie en stadsmarketing	Lasten	14.391	15.885	15.647	238	V
	Baten	-3.901	-6.009	-4.002	-2.006	N
	Saldo	10.489	9.876	11.644	-1.768	N
02. Zorg (Wmo)	Lasten	39.676	41.146	37.203	3.943	V
	Baten	-1.171	-1.171	-2.651	1.480	V
	Saldo	38.505	39.975	34.552	5.424	V
03. Werk en inkomen	Lasten	47.338	49.380	51.635	-2.255	N
	Baten	-21.902	-23.229	-25.695	2.466	V
	Saldo	25.436	26.151	25.940	211	V
04. Jeugd, onderwijs en sport	Lasten	47.886	48.324	52.049	-3.724	N
	Baten	-4.120	-4.189	-7.970	3.780	V
	Saldo	43.766	44.135	44.079	56	V
05. Ruimtelijke ontwikkeling	Lasten	19.056	24.199	26.883	-2.684	N
	Baten	-16.429	-20.853	-27.188	6.335	V
	Saldo	2.626	3.346	-304	3.651	V
06. Duurzaamheid en stedelijk beheer	Lasten	48.578	49.298	49.826	-528	N
	Baten	-26.708	-27.189	-30.373	3.183	V
	Saldo	21.870	22.109	19.454	2.655	V
07. Burgerinitiatieven en publiekszaken	Lasten	3.831	3.765	3.745	20	V
	Baten	-1.450	-1.348	-1.389	42	V
	Saldo	2.381	2.417	2.355	62	V
08. Veiligheid en bestuur	Lasten	15.467	15.857	15.777	80	V
	Baten	-120	-167	-200	33	V
	Saldo	15.348	15.690	15.577	113	V
Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	5.158	5.773	4.539	1.235	V
	Baten	-165.264	-167.620	-167.712	92	V
	Saldo	-160.107	-161.847	-163.173	1.326	V
GEREALISEERD TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	Lasten	241.380	253.628	257.303	-3.676	N
	Baten	-241.066	-251.775	-267.180	15.405	V
	Saldo	314	1.852	-9.877	11.729	V

De werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden verrekend met het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten. Toevoegingen verhogen de lasten van een programma, onttrekkingen verhogen de baten. Als het totaal van de onttrekkingen groter is dan de toevoegingen, verbetert het uiteindelijke rekeningresultaat. Zie daartoe de navolgende tabel.

Reserves (bedragen * € 1.000)		Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Toevoeging reserves 02. Zorg (Wmo)	Lasten	0	913	913	0	
Toevoeging reserves 04. Jeugd, onderwijs en sport	Lasten	0	2.122	0	2.122	V
Toevoeging reserves 06. Duurzaamheid en stedelijk beheer	Lasten	31	4.792	4.792	0	
Toevoeging reserves 08. Veiligheid en bestuur	Lasten	0	31	31	0	
Toevoeging reserves Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	750	870	870	0	
Totaal toevoeging reserves	Totaal	781	8.727	6.606	2.122	V
Onttrekking reserves 01. Economie en stadsmarketing	Baten	0	-300	-300	0	
Onttrekking reserves 02. Zorg (Wmo)	Baten	0	-1.227	-1.227	0	
Onttrekking reserves 03. Werk en inkomen	Baten	-23	-896	-896	0	
Onttrekking reserves 04. Jeugd, onderwijs en sport	Baten	0	-65	-65	0	
Onttrekking reserves 05. Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	-67	-777	-336	-441	N
Onttrekking reserves 06. Sport en cultuur	Baten	-40	-4.660	-4.533	-126	N
Onttrekking reserves 08. Veiligheid en bestuur	Baten	-203	-420	-326	-94	N
Onttrekking reserves Algemene dekkingsmiddelen	Baten	-763	-2.235	-1.996	-239	N
Totaal onttrekking reserves	Totaal	-1.095	-10.580	-9.680	-900	N
Totaal mutaties reserves	Saldo	-314	-1.852	-3.074	1.222	V

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten en het totaal van mutaties in de reserves worden opgeteld en leiden tot het gerealiseerde resultaat. Het uiteindelijke rekeningresultaat bedraagt derhalve € 12.951.000 positief (in 2015 € 13.717.000 positief). De 2e begrotingswijziging 2016 sloot administratief technisch met een saldo van nul ofschoon het feitelijke begrote financieel perspectief na deze wijziging € 1.324.000 positief was. Dit laatste bedrag was verwerkt in een afzonderlijke post binnen de begroting en daarom niet expliciet zichtbaar in deze overzichten. Overigens zorgen enkele wijzigingen in het BBV ervoor dat deze werkwijze met ingang van het begrotingsjaar 2017 niet langer mogelijk is.

Resultaat (bedragen * € 1.000)		Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	Saldo	314	1.852	-9.877	11.729	V
Totaal mutaties reserves	Saldo	-314	-1.852	-3.074	1.222	V
Gerealiseerd resultaat		0	0	-12.951	12.951	V

5.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

5.3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn toelichtingen opgenomen bij de belangrijkste afwijkingen binnen de verschillende programma's voor zover deze groter zijn dan € 100.000.

5.3.2 Programma 1 Economie en stadsmarketing

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	14.391	15.885	15.647	238	V
Baten	-3.901	-6.009	-4.002	-2.006	N
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	10.489	9.876	11.644	-1.768	N
Mutaties in reserves	0	-300	-300	0	
Gerealiseerd resultaat	10.489	9.576	11.344	-1.768	N

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten:

Aanpak leegstand agnietenstraat

Voor het aanpakken van de leegstand in de Agnietenstraat, door transformatie van een kantoorpand naar woningbouw, is in de Kadernota 2017-2020 een bedrag opgenomen van € 100.000. Aan de raad wordt voorgesteld het budget in 2017 opnieuw beschikbaar te stellen.

Baten:*Verkoop panden*

In 2016 zijn de resterende voormalige panden van de bibliotheek en van Kunstpunt Gouda niet verkocht. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De bijbehorende toevoeging aan de algemene reserve vindt daardoor ook niet plaats. De verkoopstaakstelling en de verwachte toevoeging aan de reserve schuiven door naar 2017. Per saldo is aan de batenkant een nadeel van € 2.122.000 ontstaan.

5.3.3 Programma 2 Zorg (Wmo)

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	39.676	41.146	37.203	3.943	V
Baten	-1.171	-1.171	-2.651	1.480	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	38.505	39.975	34.552	5.424	V
Mutaties in reserves	0	-315	-315	0	
Gerealiseerd resultaat	38.505	39.660	34.237	5.424	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten:*Begeleiding*

De uitgaven op Wmo begeleiding vallen € 523.000 lager uit dan de begrote € 5.200.000. Overschot begeleiding is grotendeels terug te leiden uit terugbetaling voorschot Pgb door de SVB over 2015 in 2016. Het overige verschil is dan beperkt.

Hulp bij het huishouden

Overschot hulp bij het huishouden is voor een deel terug te leiden uit terugbetaling voorschot Pgb door de SVB over 2015 in 2016. Daarnaast heeft de trend die in 2015 zichtbaar was zich in 2016 voorgezet. De nieuwe richtlijn ingegaan per 1/1/2015 en de keukentafelgesprekken gericht om mensen in hun kracht te zetten zorgen voor minder aanvragen en lagere uitgaven dan begroot. De lasten vallen hierdoor € 1.529.000 lager uit dan begroot.

Beschermd wonen

De onderbesteding van het budget beschermd wonen van in totaal € 840.000 is onder andere het gevolg van een beleid gericht op ambulantisering. Sinds de zomer van 2016 wordt actief geïnvesteerd in de pilot Gewoon Thuis met als doel om instroom in beschermd wonen te voorkomen en uitstroom te versnellen. Binnen deze pilot zorgen de grootste aanbieders voor beschermd wonen gezamenlijk voor een 24*7 beschikbaarheid in de wijk. Deze beweging brengt ook met zich mee dat meer intensieve zorg aan huis wordt geleverd. Een besparing op beschermd wonen vertaalt zich dus ook in hogere uitgaven voor begeleiding en dagbesteding. Naar verwachting zet deze trend zich in 2017 verder voort.

Hulpmiddelen

Het overschot van € 320.000 wordt veroorzaakt door lager verbruik van de regelingen dan begroot.

Baten:*Eigen bijdrage Wmo*

Aan eigen bijdragen Wmo is € 1.395.000 meer ontvangen dan begroot. Het overschot wordt deels veroorzaakt door inkomsten uit 2015 die pas in boekjaar 2016 verwerkt zijn. Verder was het voor de gemeente erg lastig in te schatten wat de eigen bijdrage zou worden na 1/1/2015. Gedurende 2016 is er een inschatting gemaakt over de structurele bijdrage. Vanaf 1/1/2017 wordt de regelgeving in Gouda aangepast waardoor de eigen bijdrage voor de Wmo cliënten verlaagd worden, waarmee de inkomsten meer in lijn komen te liggen met de begroting.

Lasten en baten:*Maatschappelijke opvang / vrouwenopvang*

De middelen worden door Gouda als centrumgemeente mede namens de regio uitgegeven. Aan de lastenkant bedraagt het voordeel € 157.000. Aan de batenkant is het voordeel € 40.000. Per saldo is het resultaat € 197.000 positief. Het grootste deel van het overschot valt binnen de vrouwenopvang. In 2015 is geanticipeerd op de herijking van deze decentralisatie-uitkering waardoor Gouda in 2018 35% minder geld ontvangt dan in 2015. Aan de raad zal worden voorgesteld de niet-bestede middelen toe te voegen aan de bestemmingsreserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

5.3.4 Programma 3 Werk en inkomen

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	47.338	49.380	51.635	-2.255	
Baten	-21.902	-23.229	-25.695	2.466	
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	25.436	26.151	25.940	211	
Mutaties in reserves	-23	-896	-896	0	
Gerealiseerd resultaat	25.413	25.255	25.044	211	

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten

Werkbedrijf

De oprichting en ontwikkeling van het (regionale) werkbedrijf is een jaaroverstijgend project. Er is in totaal € 1 miljoen beschikbaar gesteld door het Rijk voor de arbeidsmarktregio. Hiervan resteert nog een bedrag van € 486.000.

Begeleiding naar en tijdens werk

De onderbesteding van de trajecten 'begeleiding naar en tijdens werk' bij Promen leidt tot een voordeel van totaal € 126.000.

Lasten en baten

Bijstandsverlening

Het tekort op de uitkeringen bedraagt voor 2016 ca. € 1,6 miljoen. Na het verrekenen van de te verwachten vangnetuitkering ad € 230.000 komt dit uiteindelijk uit op een kleine € 1,4 miljoen. In de begroting is reeds rekening gehouden met een nadeel van € 1,5 miljoen waardoor voor 2016 een bedrag overblijft ten opzichte van de begroting (per saldo afgerond ca. € 100.000).

Minimabeleid

De verstrekkingen in natura (bijzondere bijstand) zijn fors gestegen door onder andere de verhoogde asielinstroom. Ook in 2016 zien we een stijging in de kosten voor bewindvoering en inrichtingskosten. Tevens zijn de uitgaven op de individuele inkomenstoelag hoger dan geraamd. De baten laten een positief saldo (€ 218.000) zien door een hogere opbrengst op de invordering van verstrekte leenbijstand.

Vluchtelingenwerk

Van het Rijk is een subsidie ontvangen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders (€ 2.370 p.p. inclusief de extra middelen voor de participatieverklaring (€ 1.370)); het geld dat ontvangen wordt via het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) is nog niet geheel uitgegeven. Per saldo is er een voordeel ontstaan van € 226.000.

Re-integratiegelden

Per saldo is er op de re-integratiegelden een overbesteding van € 46.000. De grote afwijkingen op zowel de baten als de lasten worden met name veroorzaakt door de ontvangen ESF subsidie (€ 760.000) en de uitgaven die gedaan zijn ter benutting van deze subsidie. Deze subsidie is budgetneutraal en wordt niet begroot.

5.3.5 Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	47.886	48.324	52.049	-3.724	N
Baten	-4.120	-4.189	-7.970	3.780	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	43.766	44.135	44.079	56	V
Mutaties in reserves	0	2.057	-65	2.122	V
Gerealiseerd resultaat	43.766	46.192	44.014	2.178	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten:

Regionale afrekening zorgkosten 2015

In de jaarrekening 2015 is een prognose opgenomen van de zorgkosten omdat er op dat moment nog op verschillende punten onzekerheden waren. Op basis van de huidige informatie uit de administratie moet deze prognose met € 257.000 naar beneden worden bijgesteld omdat de zorgkosten 2015 dus hoger blijken dan destijds was ingeschat.

Regionale afrekening zorgkosten 2016

In 2016 zijn de gerealiseerde kosten € 371.000 hoger dan begroot. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat het verlenen van zorg heeft geprevalleerd boven strak budgetbeheer. Er is dan, gebaseerd op het advies van het sociaal team, toestemming gegeven aan zorgaanbieders waar het budgetplafond reeds was bereikt om wel zorg te verlenen.

Leerlingenvervoer

Door scherpe aanbesteding die in 2017 afloopt en door minder solo ritten het afgelopen schooljaar zijn de uitgaven lager dan begroot.

Tijdelijke intensivering welzijn en sport

In de Kadernota 2017-2020 was hiervoor in de jaarschijf 2016 een bedrag opgenomen. Dit budget is niet besteed. In het Actieprogramma is eenzelfde bedrag opgenomen voor het Sportstimuleringsfonds

Huisvesting onderwijs

In de Kadernota 2016-2019 was voor de sloop van het gebouw aan de Winterdijk 14 een bedrag geraamd van € 270.000. De voorbereidingen zijn opgestart. Aan de raad wordt voorgesteld het resterende budget in 2017 opnieuw beschikbaar te stellen voor de feitelijke sloop.

Lasten en baten:

Veilig thuis / Crisisinterventieteam

De RDOG voert namens de gemeenten in Midden Holland de taken Veilig Thuis, Crisis interventieteam en jeugdpreventieteam uit. De financiering van deze taken loopt via de gemeente Gouda. Per saldo is € 1.032.000 meer uitgegeven en meer ontvangen dan begroot.

Specifieke uitkeringen

Op de specifieke uitkeringen onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten (RMC) is € 2.572.000 meer uitgegeven en meer ontvangen dan begroot. De regeling OAB liep tot en met 2015. De regeling is in 2016 verlengd, dit is echter niet verwerkt in de begroting, waardoor er een forse afwijking tussen begroting en realisatie is ontstaan. Per saldo is resultaat neutraal.

5.3.6 Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	19.056	24.199	26.883	-2.684	N
Baten	-16.429	-20.853	-27.188	6.335	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	2.626	3.346	-304	3.651	V
Mutaties in reserves	-67	-777	-336	-441	N
Gerealiseerd resultaat	2.560	2.569	-641	3.210	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Baten:

Bouw- en woningtoezicht

Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door extra inkomsten bouwleges. Belangrijke projecten daarbij zijn Westergouwe en verder projecten als Zuidelijk Stempel West (Gouda Oost), supermarkten Gouda Oost, Spoorzone Noord (Rabobank), projectontwikkeling Middenwillens, Koningshof en Land van Steyn.

Lasten en baten:

Grondexploitaties

Binnen de grondexploitaties treedt per saldo een positief effect op van € 2.627.000. Hiervan was in de loop van 2016 al € 877.000 ingeboekt. Bij de drie grondexploitaties Westergouwe, Middenwillens en Spoorzone kon een gedeelte van de in het verleden gevormde voorzieningen vrijvallen. In 2012 zijn de grondexploitaties Bolwerk en Drie Notenboomen afgesloten. Voor de nazorgbudgetten van deze twee afgesloten grondexploitaties zijn destijds twee voorzieningen gevormd. Wegens het ontbreken van concrete verplichtingen is de gemeente op grond van regelgeving verplicht deze twee voorzieningen (€ 802.000) bij de jaarrekening 2016 vrij te laten vallen.

Stedelijke vernieuwing

De van de provincie ontvangen middelen voor ISV waren niet begroot. Alle middelen zijn besteed. Daardoor vallen zowel de gerealiseerde baten als lasten € 350.000 hoger uit.

Wijkontwikkeling

Het saldo van het nadeel op de lasten en het voordeel op de baten van Wijkontwikkeling wordt met de gelijknamige reserve verrekend. Deze transacties waren zowel aan de inkomsten als de uitgavenkant niet geraamd.

Beheer gronden

Het nadeel aan de lastenkant en hetzelfde voordeel aan de batenkant wordt veroorzaakt doordat het perceel Provinciale weg West 76 aan het einde van het jaar is aangekocht en direct daarna via een abc constructie is doorverkocht. Hier was in de raming geen rekening mee gehouden.

5.3.7 Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	48.578	49.298	49.826	-528	N
Baten	-26.708	-27.189	-30.373	3.183	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	21.870	22.109	19.454	2.655	V
Mutaties in reserves	-9	132	258	-126	N
Gerealiseerd resultaat	21.860	22.241	19.712	2.529	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Baten:

Parkeren:

Het voordeel (€ 350.000) wordt veroorzaakt door met name het vervallen van de btw-afdracht op de inkomsten terreinen (ivm verwijderen van de slagbomen) en de introductie van mobiel betaald parkeren. Ook maatregelen ter vergroting van de betalingsbereidheid hebben bijgedragen aan de extra parkeerinkomsten.

Lasten en baten:

Bijdragen derden:

Voor een bedrag van € 246.000 zijn bijdragen van derden ontvangen i.v.m. uitvoering projecten openbare ruimte. De lasten voor derdenprojecten bedroegen € 253.000. Zowel de baten als de lasten waren niet begroot.

Groot onderhoud wegen:

Voor een bedrag van € 623.000 zijn extra inkomsten ontvangen van derden. Dit bedrag is gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud. Zowel de ontvangsten (baat) als de dotatie (last) waren niet begroot.

Afval:

Het voordeel op de lasten wordt veroorzaakt door lagere kosten van afvalinzameling, lagere kosten van verwijdering afvalbijaalplaatsingen, minder inningskosten afvalstoffenheffing in combinatie met een hoger bedrag aan kwijtscheldingen. Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door een hogere vergoeding uit het Afvalfonds (vergoeding plastic en electr(on)ische apparaten) in combinatie met een hogere onttrekking uit de voorziening afvalstoffenheffing.

Riolering:

De lasten voor dagelijks onderhoud en groot onderhoud riolering waren per saldo € 404.000 lager dan begroot door lagere kosten voor de inning rioolheffing, lagere advieskosten en minder calamiteitenonderhoud. Het bedrag aan kwijtschelding rioolheffing was hoger dan begroot. Het voordeel op de baten (€ 475.000) is een combinatie van met name meerinkomsten uit rioolheffing (groot)verbruik en een hogere onttrekking aan de voorziening riolering.

5.3.8 Programma 7 Burgerinitiatieven en publiekszaken

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	3.831	3.765	3.745	20	V
Baten	-1.450	-1.348	-1.389	42	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	2.381	2.417	2.355	62	V
Mutaties in reserves	0	0	0	0	
Gerealiseerd resultaat	2.381	2.417	2.355	62	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door verschillen met een omvang van kleiner dan € 100.000.

5.3.9 Programma 8 Veiligheid en bestuur

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	15.467	15.857	15.777	80	V
Baten	-120	-167	-200	33	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	15.348	15.690	15.577	113	V
Mutaties in reserves	-203	-389	-295	-94	N
Gerealiseerd resultaat	15.145	15.301	15.282	19	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten:

Voorziening pensioenafspraken (voormalig) wethouders

De actuele actuariële berekeningen leiden tot een dotatie aan de voorziening van € 552.000. In de begroting was dekking aanwezig voor de dotatie aan de voorziening. Daardoor treedt een nadeel op van € 458.000. Gebleken is dat door veranderingen in de aannames van de berekeningen het benodigde bedrag in de voorziening van jaar tot jaar sterk kan wisselen.

Dienstverlening

Er ontstaat een voordeel van €138.000 door het eerder invullen van de taakstellingen op de dienstverlening van gemeente Gouda dan gepland.

Asielzoekerscentrum

In verband met de komst van het asielzoekerscentrum in Gouda zijn ter voorbereiding diverse kosten gemaakt (in 2016 € 114.000). Deze kosten zouden in een latere fase terugkomen bij Gouda. Met het afblazen van de plaatsing in Gouda is dit niet meer met zekerheid te zeggen. Hiervoor is wel een claim neergelegd bij het COA.

Rijksveiligheidsgelden

Van het Rijk zijn voor 2016 extra gelden ontvangen voor de integrale aanpak van jihadisme (€ 355.000). Onder meer vanwege het later starten van de casusregisseur (zij is medio 2016 gestart) en het lager uivallen van de kosten voor een aantal geplande activiteiten resteert een bedrag van € 156.000.

5.3.10 Algemene dekkingsmiddelen

bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Begroting 2016 na 2e wijziging	Jaarrekening 2016	Saldo rekening min begroting na wijziging	V/N
Lasten	5.158	5.773	4.539	1.235	V
Baten	-165.264	-167.620	-167.712	92	V
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	-160.107	-161.847	-163.173	1.326	V
Mutaties in reserves	-13	-1.365	-1.126	-239	N
Gerealiseerd resultaat	-160.119	-163.212	-164.299	1.088	V

Het saldo van de rekening en de begroting na wijziging wordt in belangrijke mate veroorzaakt door:

Lasten:

Stelpost onvoorzien

De stelpost onvoorzien bedroeg € 151.000 maar is in 2016 niet besteed.

Stelpost taakmutaties algemene uitkering

Het saldo van de stelpost van € 483.000 valt vrij in het rekeningresultaat. € 366.000 betreft de taakmutatie armoedebeleid, die vanaf 2017 wordt toegevoegd aan programma 3. Dit is in 2016 niet gebeurd hetgeen in programma 3 bij minimebeleid tot een tekort heeft geleid.

Saldo begroting

Het saldo van de begroting 2016 bedroeg na de 2e begrotingswijziging € 1.324.000. Dit is boekhoudkundig verwerkt als een stelpost. Het bedrag valt vrij in het rekeningsresultaat. Als gevolg van de wijzigingen in het BBV in 2016 is dit overigens het laatste jaar waarin deze werkwijze is toegepast.

Organisatieontwikkelingen

De kosten voor bovenformatief personeel, WW-verplichtingen voormalig personeel en de kosten voor het sociaal plan met betrekking tot personeel dat naar de BSGR is gegaan bij de uitplaatsing van de afdeling Belastingen, waren lager dan begroot. Het voor competentieontwikkeling van het personeel in het kader van Gouda 2020 geraamde bedrag van € 60.000 is niet besteed. Het totale voordeel van € 239.000 leidt tot een even grote lagere onttrekking aan de reserve organisatieontwikkeling.

Baten:

Algemene uitkering

De uitkering uit het gemeentefonds levert € 276.000 meer op dan geraamd. Aan de ene kant komt dit door € 361.000 extra inkomsten op grond van de decembercirculaire. Daarnaast leiden diverse andere geactualiseerde cijfers en bedragen tot een verlaging van de uitkering met € 85.000.

Lasten en baten:

Saldo financieringsfunctie

Aan de lastenkant is sprake van een overschrijding van het budget als gevolg van de afwaardering van een belegging in obligaties met € 926.000. De baten vielen € 205.000 lager uit door een lagere doorbelasting van rente aan investeringen en grondexploitaties.

5.4 Incidentele baten en lasten

Voor de beoordeling van de jaarrekening volstaat niet alleen het gerealiseerde resultaat. Nog meer is het van belang om te kijken of sprake is van het zogenaamde 'structurele en reële evenwicht'. Dit uitgangspunt is wettelijk verankerd. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Het overzicht van incidentele baten en lasten biedt inzicht in de realisatie van genoemd uitgangspunt.

In de volgende tabel komen alle onderwerpen terug die in de vergelijkbare tabel in de programmabegroting 2016-2019 zijn genoemd. Daarbij worden de gerealiseerde bedragen vermeld in de kolom werkelijk en afgezet tegen de geraamde bedragen. Aanvullend zijn die lasten en baten opgenomen waarvan het incidentele karakter in de loop van 2016 is komen vast te staan. In de toelichting wordt met name het incidentele karakter van de baten en de lasten beschreven. Voor de toelichting op de afwijkingen tussen de geraamde en gerealiseerde bedragen wordt verwezen naar hoofdstuk Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2016.

Incidentele baten (bedragen * € 1.000)			
Programma	Omschrijving	Werkelijk	Geraamd
03 Werk en inkomen	ESF subsidie (SZW)	-823	
03 Werk en inkomen	COA gelden (verhoogde asielinstroom)	-347	
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie	-21.056	-14.466
05 Reserves (wijkontwikkeling)	Wijkontwikkeling	-275	
05 Reserves (wijkontwikkeling)	Wijkontwikkeling	-60	-67
08 Veiligheid en bestuur	Jeugd en veiligheid	-43	
21 Reserves (organisatie ontwikkeling)	Organisatie ontwikkeling	-584	-763
21 Reserves (algemene reserve)	Rijksveiligheidsgelden	-203	-203
21 Reserves (algemene reserve)	Budget regionale Rekenkamer	-54	
21 Reserves (algemene reserve)	C4 extra subsidie	-300	
21 Reserves (algemene reserve)	Dotatie reserve Sociaal domein	-913	
21 Reserves (algemene reserve)	Gezondheidsbeleid	-10	
21 Reserves (algemene reserve)	Huishoudelijke hulp toelage	-305	
21 Reserves (algemene reserve)	Jeugdwerkloosheid 2015/2016	-79	
21 Reserves (algemene reserve)	Arbeidsvoorwaardenbeleid	-120	
21 Reserves (algemene reserve)	Sectorplan Promen	-294	
21 Reserves (algemene reserve)	Werkbedrijf	-499	
21 Reserves (algemene reserve)	Impulsregeling	-65	
21 Reserves (algemene reserve)	Duurzaamheidsgelden	-25	
21 Reserves (algemene reserve)	Onttrekking algemene reserve	-361	
21 Reserves (parkeren)	Onttrekking reserve parkeren	-40	
21 Reserves (deeln stimuleringsfonds)	Vrijval reserve deeln stimuleringsfonds	-33	
21 Reserves (verkeer rondom het spoor)	Opheffen reserve spoorse doorsnijdingen	-1.138	
21 Reserves (ketenmobiliteit)	Opheffen reserve ketenmobiliteit	-3.123	
21 Reserves (zuidelijk stationsgebied)	Zuidelijk stationsgebied tbv voorbereidingskrediet	-174	
21 Reserves (NGE)	Onttrekking reserve NGE	-31	
21 Reserves (individueel keuzebudget)	Onttrekking ter dekking IKB	-970	
TOTAAL INCIDENTELE BATEN		-30.755	-15.498

Incidentele lasten (bedragen * € 1.000)			
Programma	Omschrijving	Werkelijk	Geraamd
01 Economie en stadsmarketing	Stadsmarketing	50	50
01 Economie en stadsmarketing	C4 extra subsidie	300	
02 Zorg (Wmo)	Gezondheidsbeleid	10	
02 Zorg (Wmo)	Vorming reserve sociaal domein	913	
03 Werk en inkomen	ESF subsidie (SZW)	557	
03 Werk en inkomen	Jeugdwerkloosheid 2015/2016	190	
03 Werk en inkomen	Sectorplan Promen	294	
03 Werk en inkomen	Werkbedrijf	413	
03 Werk en inkomen	COA gelden (verhoogde asielinstroom)	118	
04 Jeugd, onderwijs en sport	Impulsregeling	0	
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie	17.626	14.466
05 Ruimtelijke ontwikkeling	Wijkontwikkeling	275	
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer	Dotatie voorziening groot onderhoud openbare ruimte (herinrichting terrassen markt)	250	250
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer	Zuidelijk stationsgebied (toevoeging AR)	2.000	

Incidentele lasten (bedragen * € 1.000)			
06 Duurzaamheid en stedelijk beheer	Dotatie reserve zuidelijk stationsgebied	2.761	
08 Veiligheid en bestuur	Rijksveiligheidsgelden	230	203
08 Veiligheid en bestuur	Jeugd en veiligheid	43	
08 Veiligheid en bestuur	Thematisch werken (AZC)	114	
08 Veiligheid en bestuur	Dotatie aan reserve NGE	31	
08 Veiligheid en bestuur	Budget regionale Rekenkamer	38	
08 Veiligheid en bestuur	Voorziening pensioenen (voorm.) wethouders	552	
Algemene dekkingsmiddelen	Organisatie ontwikkeling	620	500
Reserves (parkeren)	Parkeren	31	31
Reserves (algemene reserve)	Dotatie weerstandsvermogen	250	250
Algemene dekkingsmiddelen	IKB	970	
Algemene dekkingsmiddelen	Arbeidsvoorwaardenbeleid	60	
TOTAAL INCIDENTELE LASTEN		28.696	15.749

Totalen van Incidentele baten en lasten (bedragen * € 1.000)		Werkelijk	Geraamd
Totaal incidentele baten		-30.755	-15.498
Totaal incidentele lasten		28.696	15.749
TOTAAL		-2.059	251

Toelichting op de tabel

Programma 1 en algemene reserve – C4 extra subsidie

In 2016 is incidenteel gedekt vanuit de algemene reserve € 300.000 extra subsidie verstrekt aan 4 grote culturele instellingen in Gouda.

Programma 1 – Stadsmarketing

Conform begroting zijn de incidentele lasten voor stadsmarketing uitgekomen op € 50.000.

Programma 2 en reserves - vorming reserve sociaal domein

Het saldo van de reserve 3D is opgegaan in de reserve sociaal domein.

Programma 2 en reserves - gezondheidsbeleid

Bij de 1e begrotingswijziging 2016 is vanuit de algemene reserve € 10.000 beschikbaar gesteld voor activiteiten en/of werkzaamheden met een incidenteel karakter.

Programma 3 - COA gelden (verhoogde asielinstroom)

De gemeente heeft eenmalig middelen van het COA ontvangen om extra lasten als gevolg van de verhoogde instroom van statushouders op te vangen.

Programma 3 - ESF subsidie

De verkregen ESF subsidie wordt ingezet ter bestrijding van jeugdwerkloosheid in Gouda.

Programma 3 en reserves - Opnieuw beschikbaar gestelde budgetten

Bij de 1e begrotingswijziging 2016 is vanuit de algemene reserve € 872.000 beschikbaar gesteld voor diverse activiteiten en/of werkzaamheden met een incidenteel karakter binnen programma 3.

Programma 4 en reserves - Impulsregeling

Bij de 1e begrotingswijziging 2016 is vanuit de algemene reserve € 65.000 beschikbaar gesteld voor activiteiten en/of werkzaamheden met een incidenteel karakter.

Programma 5 en reserves - Wijkontwikkeling

In de loop van het jaar worden de verwachte uitgaven aangepast aan de actuele situatie. Daardoor is in 2016 meer uitgegeven dan primitief geraamd. Die houdt ook in dat er navenant meer aan de reserve wordt onttrokken.

Programma 5 – Grondexploitatie

Het meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) wordt jaarlijks opgesteld. Deze rapportage geeft inzicht in de stand van de grondexploitaties per 31 december van het afgelopen begrotingsjaar. Binnen het MPG wordt voor projecten met een verwacht nadelig saldo een voorziening getroffen ten laste van de algemene middelen. Bij de drie grondexploitaties Westergouwe, Middenwillens en Spoorzone kon een gedeelte van de in het verleden gevormde voorzieningen vrijvallen.

In 2012 zijn twee grondexploitaties afgesloten. Voor de nazorgbudgetten van deze twee afgesloten grondexploitaties zijn destijds twee voorzieningen gevormd. Wegens het ontbreken van concrete verplichtingen is de gemeente op grond van regelgeving verplicht deze twee voorzieningen bij de jaarrekening 2016 vrij te laten vallen.

Programma 6 - dotatie voorziening PP (herinrichting markt)

Op basis van de Kadernota 2015 is in 2014 besloten tot herinrichting van de tarassen aan de noordzijde van de markt. Vanuit de exploitatie heeft in 2016 een aanvullende dotatie van € 250.000 aan de voorziening groot onderhoud openbare ruimte plaatsgevonden.

Programma 6 en reserves - Zuidelijk stationsgebied

Op 22 juni 2016 heeft de raad ingestemd met de herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied. De reserve Spoorse Doorsnijdingen en de reserve Ketenmobiliteit zijn opgeheven en samengevoegd tot deze reserve. De reserve is in eveneens gevoed met de subsidies die reeds voor dit project zijn ontvangen. De onttrekking heeft betrekking op de in 2016 gemaakte plankosten.

Programma 8 - jeugd en veiligheid

Ten behoeve van jeugd en veiligheid is er een subsidie ontvangen van het ministerie van Veiligheid en justitie.

Programma 8 – Voorziening pensioenen (voormalig) wethouders

De meest recente actuariële berekeningen leiden tot een incidentele aanvullende toevoeging van € 552.000 aan de voorziening.

Programma 8 en reserves – Rijksveiligheidsgelden

Bij de 1e begrotingswijziging 2016 is vanuit de algemene reserve € 203.000 beschikbaar gesteld voor activiteiten en/of werkzaamheden met een incidenteel karakter.

Programma 8 en reserves – Niet gesprongen explosieven (NGE)

Het onderzoek naar niet gesprongen explosieven is incidenteel van aard en wordt gedekt vanuit de gelijknamige reserve.

Programma 8 en reserves - Rekenkamer

De begrote lasten en baten van de deelname van de gemeenten Waddinxveen en Bodegraven-Reeuwijk aan de Rekenkamer Groene Hart zijn oorspronkelijk opgenomen in de begrotingen van de jaren 2012 tot en met 2016. Vanaf 2017 wordt de rekenkamer uitgebreid, dit zal bij de eerste begrotingswijziging van 2017 in de begroting meerjarig worden aangepast.

Programma 21 - Algemene dekkingsmiddelen en reserves

De reserve organisatieontwikkeling wordt breed ingezet ter dekking van zowel reeds in gang gezette als toekomstige organisatie-ontwikkelingen.

Programma 21 - Algemene reserve

Conform begroting is in 2015 eenmalig € 250.000 aan de algemene reserve toegevoegd ter versterking van het weerstandsvermogen. In de loop van 2015 is bij begrotingswijziging de reserve sociaal domein opgeheven. Het saldo van € 296.000 is toegevoegd aan de nieuwe reserve drie decentralisaties (3D). Daarnaast is in de loop van 2015 € 250.000 toegevoegd aan de reserve 3D.

Programma 21 - opheffen reserves en vrijval reserves

De reserve spoorse doorsnijdingen en reserve ketenmobiliteit zijn in 2016 opgeheven. In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de onttrekking aan de reserve deelneming Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). De reserve SVn kan worden opgeheven.

Programma 21 - individueel keuzebudget

Bij de eerste begrotingswijziging 2016 is besloten om een deel van het jaarrekeningresultaat 2015 in te zetten ter dekking van de incidentele last als gevolg van het individueel keuzebudget.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Met ingang van 2014 is sprake van een structurele onttrekking van € 40.000 aan de reserve parkeren ter dekking van de kosten van de uitbreiding parkeergelegenheid Klein Amerika.

Toevoegingen aan reserves met een structureel karakter hebben zich in 2016 niet voorgedaan.

5.5 Resultaatbepaling

De ontwikkeling van het resultaat vanaf de vaststelling van de programmabegroting 2016 is weergegeven in het navolgende overzicht. Het gaat in dit geval om het technisch (boekhoudkundig) administratief resultaat.

(bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Stand na 1e BW 2016	Stand na 2e BW 2016	Jaarrekening 2016
Saldo begroting c.q. rekening	0	0	0	12.951

Op grond van de 2e begrotingswijziging 2016 bedroeg het verwachte rekeningresultaat 2016 € 0. Het totaal gerealiseerde resultaat in de jaarrekening 2016 bedraagt € 12.951.000 positief (2015: € 13.717.000). Dit resultaat is als volgt tot stand gekomen:

- het saldo van baten en lasten zonder mutaties in reserves is € 11.729.000 positief;
- per saldo is voor € 1.222.000 onttrokken aan de reserves.

Binnen het financieel beleid van de gemeente speelt het zogenaamde financieel perspectief een belangrijke rol. Het betreft het verwachte rekeningssaldo dat wordt verwerkt op een afzonderlijke post in de begroting. Hierdoor sluit de begroting (na wijziging) technisch administratief met een saldo van nul, zoals hierboven aangegeven. Volledigheidshalve wordt onderstaand ook de ontwikkeling van het perspectief weergegeven vanaf de programmabegroting 2016.

(bedragen * € 1.000)	Begroting 2016	Stand na 1e BW 2016	Stand na 2e BW 2016	Jaarrekening 2016
Financieel perspectief	806	1.545	1.324	12.951

Overzicht belangrijkste afwijkingen

Het verschil tussen het resultaat tot en met de 2^e begrotingswijziging en het werkelijke resultaat wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door de onderwerpen in onderstaande tabel. In de tabel geven de bedragen de verschillen weer tussen de cijfers in de jaarrekening en de 2^e begrotingswijziging 2016 (-/- in kolom voor bestemming betekent overschrijding van het uitgavenbudget of onderschrijding van de geraamde inkomsten; -/- in kolom na bestemming betekent een storting in een reserve; -/- in kolom totaal betekent nadelig voor het rekeningresultaat van de gemeente).

(bedragen * € 1.000)	baten en lasten	mutaties reserves	totaal
Afval	256	0	256
Appa voorziening dotatie	-522	0	-522
Algemene uitkering	276	0	276
Asielzoekerscentrum	-114	0	-114
Begeleiding (Wmo)	523	0	523
Begeleiding naar en tijdens werk	126	0	126
Beschermd wonen (Wmo)	840	0	840
Dienstverlening	138	0	138
Eigen bijdrage Wmo	1.395	0	1.395
Financieringsfunctie	-1.127	0	-1.127
Grondexploitaties	2.553	0	2.553
Huishoudelijke hulp toelage	373	0	373
Hulp bij huishouden (Wmo)	1.529	0	1.529
Hulpmiddelen	320	0	320
Leegstand Agnietenstraat	100	0	100
Leerlingenvervoer	138	0	138
Leges BWT	622	0	622
Minimabeleid	-469	0	-469
Maatschappelijke- en vrouwenopvang	197	0	197
Niet gesprongen explosieven	94	-94	0
Onderwijshuisvesting	258	0	258
Organisatieontwikkeling	239	-239	0
Overig	1.248	0	1.248
Parkeren	315	0	315
RDOG	112	0	112
Regionale afrekening zorgkosten 2015	-257	0	-257
Regionale afrekening zorgkosten 2016	-361	0	-361
Rijksveiligheidsgelden	156	0	156
Riolering	879	0	879
Saldo begrotingsevenwicht	1.324	0	1.324
Stelpost onvoorzien	151	0	151
subsidie Goudse Poort	961	0	961
Taakmutaties	483	0	483
Tijdelijke intensivering welzijn en sport	125	0	125
Verkoop panden	-2.122	2.122	0
Vluchtelingenwerk	226	0	226
Waardering bijstandsvorderingen	-309	0	-309
Werkbedrijf	486	0	486
Wijkontwikkeling	441	-441	0
Zuidelijk stationsgebied	126	-126	0
Totaal verschil t.o.v. 2e begrotingswijziging 2016	11.603	1.222	12.951

Op hoofdlijnen wordt onderstaand van het totaal gerealiseerde resultaat van € 12.951.000 positief een onderscheid gemaakt in incidentele en structurele componenten.

Totaal ontwikkeling resultaat (-=nadelig)	(bedragen * € 1.000)
Tot en met de 2 ^e begrotingswijziging 2016	€ 0
Structureel bij jaarrekening	€ 0
Incidenteel bij jaarrekening	€ 11.729
Hogere aanwending reserves (t.o.v. 2 ^e begrotingswijziging 2016)	€ 1.222
Totaal gerealiseerde resultaat	€ 12.951

5.6 Resultaatbepaling op basis van vermogensmutaties

De weergave van de mutaties in het eigen vermogen is op grond van het BBV verplicht. Artikel 42 van het BBV bepaalt dat het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat. Het hier bedoelde resultaat wordt afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Totaal ontwikkeling resultaat (-=nadelig)	(bedragen * € 1.000)
Saldo van het eigen vermogen per 1 januari 2016	€ 35.923
Saldo van het eigen vermogen per 31 december 2016 (saldo is inclusief gerealiseerd resultaat 2016)	€ 45.800
Toename van het eigen vermogen	€ 9.877

De toename van het eigen vermogen met € 9.877.000 is het gevolg van het positieve rekeningresultaat van € 12.951.000 en de afname van de reserves met € 3.074.000.

5.7 Resultaatbestemming

De jaarrekening 2016 sluit met een positief saldo van € 12.951.000. Het voorstel aan de raad is om vanuit dit rekeningssaldo een aantal verrekeningen met reserves te laten plaatsvinden:

- een toevoeging aan de nieuw in te stellen reserve voormalige NIEGG Spoorzone en Westergouwe van € 1.750.000;
- een toevoeging aan de nieuw in te stellen reserve revitalisering Goudse Poort van € 961.000;
- een toevoeging aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten Bolwerk van € 518.000;
- een toevoeging aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten De Drie Notenboomen van € 284.000;
- een toevoeging aan de reserve sociaal domein van € 3.035.000;
- een toevoeging aan de reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang van € 1.035.000;
- een toevoeging aan de reserve bouwleges van € 585.000;
- een toevoeging aan de reserve cultuur en erfgoedfonds van € 50.000;
- een toevoeging aan de reserve parkeren van € 20.000;

Daarmee wordt in totaal € 8.238.000 bestemd. Per saldo zal € 12.951.000 - € 8.238.000 = € 4.713.000 aan de algemene reserve worden toegevoegd.

ad a. De toevoeging van € 1.750.000 aan de nieuw in te stellen reserve voormalige NIEGG Spoorzone en Westergouwe Het MPG 2017 sluit met een positief netto resultaat. Aan de raad wordt voorgesteld om dit resultaat in een nieuw te vormen "Voormalige NIEGG Spoorzone en Westergouwe" te storten.

De BBV regels rondom niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn in 2016 veranderd. De NIEGG-gronden van Westergouwe en Spoorzone zijn overgeheveld naar Materiële Vaste Activa (MVA) en geen onderdeel meer van de MPG-rapportage. De waarde van de voormalige NIEGG gronden moet uiterlijk voor 31-12-2019 zijn gewaardeerd, op maximaal de marktwaarde in huidige staat. Deze waarde hangt onder andere af van marktontwikkelingen en bestemmingsplan. Op dit moment is nog onzeker of en hoe groot deze afwaardering zal zijn. Vanuit het voorzichtigheids-beginsel wordt voorgesteld vanuit de resultaatbestemming een reserve te vormen om eventuele financiële nadelen tot 2019 op te kunnen vangen. Mocht de raad besluiten om voor 31 december 2019 (een deel van) deze gronden in exploitatie te nemen door een grondexploitatie te openen, dan zal het risico op een afwaardering afnemen.

ad b. de toevoeging van € 961.000 aan de nieuw in te stellen reserve revitalisering Goudse Poort
Aan de raad wordt voorgesteld om de nog beschikbare incidentele middelen voor de revitalisering van de Goudse Poort te storten in een nieuw te vormen reserve. Deze reserve is bestemd om structurele kapitaallasten voor infrastructuur in het Goudse Poort af te dekken en (co)financiering bij de Versnellingskamer mogelijk te maken.

ad c. de toevoeging van € 518.000 aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten Bolwerk
Om renteverliezen te voorkomen worden grondexploitaties soms afgesloten voordat alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Voor deze werkzaamheden worden nazorgbudgetten gereserveerd.
In 2012 is de grondexploitatie Bolwerk afgesloten. Voor de nazorgbudgetten van deze afgesloten grondexploitatie is destijds een voorziening gevormd. Wegens het ontbreken van concrete verplichtingen is de gemeente op grond van regelgeving verplicht deze voorziening bij de jaarrekening 2016 vrij te laten vallen.

Voorgesteld wordt om het vrijgevallen bedrag, dat nog steeds nodig is voor de afronding van de ontwikkeling van dit gebied, toe te voegen aan een nieuw in te stellen reserve. Na de stagnatie in de crisisperiode is de ontwikkeling voor deze locatie weer gestart.

ad d. de toevoeging van € 284.000 aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten De Drie Notenboomen

Om renteverliezen te voorkomen worden grondexploitaties soms afgesloten voordat alle werkzaamheden zijn uitgevoerd. Voor deze werkzaamheden worden nazorgbudgetten gereserveerd.

In 2012 is de grondexploitatie De Drie Notenboomen afgesloten. Voor de nazorgbudgetten van deze afgesloten grondexploitatie is destijds een voorziening gevormd. Wegens het ontbreken van concrete verplichtingen is de gemeente op grond van regelgeving verplicht deze voorziening bij de jaarrekening 2016 vrij te laten vallen.

Voorgesteld wordt om het vrijgevallen bedrag, dat nog steeds nodig is voor de afronding van de ontwikkeling van dit gebied, toe te voegen aan een nieuw in te stellen reserve. Na de stagnatie in de crisisperiode is de ontwikkeling voor deze locatie weer gestart.

ad e. de toevoeging van € 3.035.000 aan de reserve sociaal domein

Conform besluitvorming bij resultaatbestemming van de jaarrekening 2015 wordt het saldo van programma 2 Welzijn en Zorg, 3 Werk en Inkomen (excl. BUIG) en de productgroep Jeugd, uitgezonderd de producten MO/VO (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang) en Beschermd Wonen toegevoegd aan de reserve Sociaal domein.

ad f. de toevoeging van € 1.035.000 aan de reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Het overschot op de producten maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen wordt conform eerdere besluitvorming toegevoegd aan de bestemmingsreserve MO/VO. Het betreft middelen die Gouda ontvangt vanuit de functie als centrumgemeente en regionaal worden ingezet.

g. de toevoeging van € 585.000 toe te voegen aan de reserve bouwleges

Het voordeel wordt veroorzaakt door legesinkomsten Westergouwe en een aantal grotere stedelijke projecten. Voorgesteld wordt om het surplus toe te voegen aan de daarvoor bestemde reserve bouwleges waarbij toekomstige kosten gedekt kunnen worden uit deze reserve.

h. de toevoeging van € 50.000 aan de reserve cultuur en erfgoedfonds

Bij de 2e begrotingswijziging van 2015 is de reserve cultuur en erfgoedfonds ingesteld. Deze wordt nu gevoed met het budget dat in de begroting van 2016 hiervoor was gereserveerd.

i. de toevoeging van € 20.000 aan de reserve parkeren

Met het vaststellen van de programmabegroting 2016-2019 heeft de raad besloten het exploitatie-overschot op de Stationsgarage toe te voegen aan de reserve parkeren. Op begrotingsbasis is al € 31.000 toegevoegd. Het surplus van € 20.000 op basis van de jaarrekening 2016 dient ook met deze reserve te worden verrekend.

5.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Deze wet is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013.

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording op grond van de WNT zijn de Beleidsregels toepassing WNT 2016 (besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 18 december 2015, gepubliceerd in de Staatscourant van 22 december 2015) gehanteerd.

In artikel 1.1, aanhef en onderdeel b sub 2 zijn de secretarissen bij de gemeenten en de griffiers bij de gemeenten aangewezen als topfunctionaris.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen 2016

Bedragen x € 1	LAM Bakker	B Lubbers	EJ Karman Moerman	S Meijs	EM Branderhorst
Functie(s) in 2016	adviseur in algemene dienst	ambtenaar in algemene dienst van de gemeenteraad van Gouda	griffier	waarnemend gemeentesecretaris/algemeen directeur	gemeentesecretaris/algemeen directeur
Duur dienstverband in 2016	01/01 - 30/06	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	15/10 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris (Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Nee	Ja, vanaf 16/10*	Nee
	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging					
Beloning	74.544	88.420	82.583	93.321	23.185
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0

Bedragen x € 1	LAM Bakker	B Lubbers	EJ Karman Moerman	S Meijs	EM Branderhorst
Beloningen betaalbaar op termijn	7.244	11.920	10.888	12.467	3.157
Totaal bezoldiging	81.788	100.340	93.471	105.788	26.342
Individuele WNT-maximum	89.500	179.000	179.000	179.000	37.292

De heer S. Meijs is vanaf 16 oktober 2016 aan te merken als een gewezen topfunctionaris. Over de periode van 1 januari 2016 tot en met 15 oktober 2016 is nog sprake van een topfunctionaris. Gedurende deze periode is een totale bezoldiging toegekend van € 79.550, bestaande uit een beloning van € 69.658 en een beloning betaalbaar op termijn van € 9.892. In de periode dat de heer Meijs als gewezen topfunctionaris moet worden beschouwd is een totale bezoldiging toegekend van € 26.238, bestaande uit een beloning van € 23.663 en een beloning betaalbaar op termijn van € 2.575. De respectievelijke individuele WNT-maxima naar rato van de relevante perioden bedragen € 141.708 en € 37.292.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen 2015

Bedragen x € 1	LAM Bakker	B Lubbers	EJ Karman Moerman	EJ Karman Moerman
Functie(s) in 2015	gemeentesecretaris/ algemeen directeur	ambtenaar in algemene dienst van de gemeente- raad van Gouda	waarnemend griffier	griffier
Duur dienstverband in 2015	01/01 - 31/12	23/06 - 31/12	01/01 - 30/09	30/09 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging				
Beloning	113.623	44.979	55.729	21.956
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	15.544	6.578	8.084	2.646
Totaal bezoldiging 2015	129.167	51.557	63.813	24.602
Individuele WNT-maximum	178.000	99.878	133.500	44.500

Uitkering wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Bedragen x € 1	LAM Bakker
Functie(s) gedurende dienstverband	gemeentesecretaris/ algemeen directeur
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja
Uitkering in 2016 wegens beëindiging dienstverband	20.000
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2016
Totaal toegekende uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	20.000
Toepasselijk WNT-maximum ontslaguitkering	75.000

Er zijn geen functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. In 2016 zijn er geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gemeld.

6 Balans en toelichting

6.1 Inleiding

Naast het overzicht van baten en lasten vormt de balans een belangrijk onderdeel van de jaarrekening van de gemeente. De balans geeft de stand van zaken weer voor wat betreft de omvang en samenstelling van het vermogen. In de balans worden naast de cijfers per balansdatum tevens de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen.

Stelselwijzigingen

Als gevolg van de wijzigingsbesluiten van 5 maart 2016 met betrekking tot het BBV heeft er een wijziging plaatsgevonden in de grondslagen voor de indeling van de balans. Om de effecten volledig in beeld te krijgen, bevat de balans de cijfers van drie peildatums: ultimo 2015 (uit de jaarrekening 2015), primo 2016 (met de herziene bedragen uit de jaarrekening 2015 als gevolg van de wijzigingsbesluiten BBV) en ultimo 2016.

De wijzigingsbesluiten hebben geen effecten op het vermogen en het resultaat.

In de toelichting op de balans zullen de wijzigingsbesluiten van het BBV bij de betreffende onderdelen worden aangehaald en uiteengezet.

Navolgend wordt allereerst de balans zelf weergegeven. Daarna komt een beschrijving van de gehanteerde grondslagen voor waardering en bepaling van baten en lasten. Deze worden gevolgd door toelichtingen op de verschillende balansposten. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de niet uit de balans blijvende langlopende financiële verplichtingen.

6.2 Balans per 31 december 2016: activa

ACTIVA (bedragen * € 1.000)	ultimo 2016	primo 2016	ultimo 2015
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	15.581	16.046	27
Kosten sluiten geldleningen en saldo agio/disagio	14	27	27
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	15.567	16.019	0
Materiële vaste activa	343.246	345.892	316.546
Materiële vaste activa uitgegeven in erfpacht	8.720	8.729	8.729
Investerings met een economisch nut	215.987	223.145	193.799
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	88.784	84.165	84.165
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	29.755	29.853	29.853
Financiële vaste activa	11.011	8.512	24.531
Kapitaalverstrekkingen aan:			
- deelnemingen	1.940	1.949	1.949
- overige verbonden partijen	0	0	2.251
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	237	237
Overige langlopende leningen u/g	9.053	6.308	4.057
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	18	18	18
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		0	16.019
TOTAAL VASTE ACTIVA	369.838	370.450	341.104
VLOTTENDE ACTIVA			
Voorraden	4.623	5.344	34.690
Grond- en hulpstoffen: niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	29.346
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	4.622	5.344	5.344
Gereed product en handelsgoederen	1	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	46.101	39.539	39.539
Vorderingen op openbare lichamen	14.701	15.219	15.219
Verstekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	13.550	13.725	13.725
Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen	16	16	16
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	10.000	0	0
Overige vorderingen	5.949	7.768	7.768
Overige uitzettingen	1.885	2.811	2.811
Liquide middelen	101	1.378	1.378
Kassaldi	44	44	44
Banksaldi	57	1.334	1.334
Overlopende activa	5.733	7.295	7.295
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel	802	1.022	1.022
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	4.931	6.273	6.273
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	56.558	53.556	82.902
TOTAAL GENERAAL	426.396	424.006	424.006

6.3 Balans per 31 december 2016: passiva

PASSIVA (bedragen * € 1.000)	ultimo 2016	primo 2016	ultimo 2015
VASTE PASSIVA			
Eigen vermogen	45.800	35.923	35.923
Algemene reserve	21.061	11.843	11.843
Bestemmingsreserves	11.788	10.363	10.363
Gerealiseerd resultaat uit overzicht baten en lasten	12.951	13.717	13.717
Vorzieningen	22.468	23.967	23.967
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.387	7.992	7.992
Vorzieningen voor gelijkmatige verdeling van lasten over de boekjaren	8.102	8.014	8.014
Vorzieningen voor van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel	6.979	7.961	7.961
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	297.397	325.328	325.328
Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	297.357	325.284	325.284
- overige binnenlandse sectoren	40	44	44
TOTAAL VASTE PASSIVA	365.665	385.218	385.218
VLOTTENDE PASSIVA			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	19.884	12.445	12.445
Kasgeldleningen	7.000	5.000	5.000
Overige schulden	12.884	7.445	7.445
Liquide middelen	44	0	0
Banksaldi	44	0	0
Overlopende passiva	40.803	26.343	26.343
Ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel	2.397	3.213	3.213
Overige vooruitontvangen en nog te betalen bedragen	38.406	23.130	23.130
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	60.731	38.788	38.788
TOTAAL GENERAAL	426.396	424.006	424.006
BORG- EN GARANTSTELLINGEN			
Verstekte borgstellingen	25.424	28.901	28.901
Verstekte gemeentegaranties	0	125	125

6.4 Grondslagen voor waardering en bepaling van baten en lasten

6.4.1 Waarderingsgrondslagen

6.4.1.1 Algemeen

Naast de algemeen geldende gemeentelijke verslaggevingregels opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de volgende aanvullende besluiten van toepassing:

- Regeling reserves en voorzieningen (d.d. 20 oktober 2003, nummer 18020-67);
- [Nota Waardering en Afschrijving Vaste Activa 2013](#) (d.d. 26 juni 2013).

Op basis van de hiervoor genoemde regelingen alsmede het BBV zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:

- Alle verkregen activa zowel met een economisch nut als investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd. Voor aankoop en vervaardiging van activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut kan bij raadsbesluit worden afgezien van activering. Voor zover niet anders vermeld, zijn activa en passiva gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- Met ingang van 2006 wordt - indien en voor zover er sprake is van vervaardiging - rente aan een actief toegerekend.
- Afschrijving van activa vindt plaats op basis van de lineaire methode.
- De restwaarde van activa wordt in principe op 0 (nul) gesteld.
- Rente waarmee het geïnvesteerd vermogen moet worden belast wordt jaarlijks voorcalculatorisch bepaald voor de boekwaarde van de gehele activa. Dit wordt berekend aan de hand van de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de gemiddelde looptijd van de activa. Het voorcalculatorische percentage wordt niet nagecalculeerd.
- De rentetoe rekening en afschrijving op de nieuwe investeringen vinden pas plaats in het eerste jaar na de afronding van de investering en de ingebruikname van het goed.
- Reserves en voorzieningen worden niet meer ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de investeringen.
- Investeringen waartoe op grond van eerdere CIP's is besloten, maar die nog niet zijn gestart of zijn afgerond, behoren tot het onderhanden werk. Bij jaareinde worden deze kosten geactiveerd. De waardering geschiedt tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

6.4.1.2 Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van bijdragen en subsidies (netto waardering) verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur bedraagt hoogstens vijf jaar.

6.4.1.3 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van bijdragen en subsidies (netto waardering), verminderd met afschrijvingen.

De erfpachtgronden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Afschrijving vindt plaats op basis van de te verwachten toekomstige nuttigheids- of gebruiksduur. Daarbij worden in het algemeen de volgende termijnen gehanteerd:

- gebouwen 40 jaar;
- grond-, weg- en waterbouwkundige werken 10-40 jaar;
- vervoermiddelen 8-15 jaar;
- installaties 10 jaar.

Op investeringen in gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

6.4.1.4 Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen geldleningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Deelnemingen/aandelen/obligatieportefeuille worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Afwaardering vindt plaats indien de waardevermindering naar verwachting duurzaam is.

De projecten in het kader van het Besluit woninggebonden subsidies worden gewaardeerd tegen de contante waarde. De bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen.

6.4.1.5 Voorraden

De bouwgronden in exploitatie zijn opgenomen tegen de daaraan bestede kosten, inclusief de bijgeschreven rente en verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde grondverkopen.

In de grondexploitatie zijn naast de reeds gemaakte kosten en gerealiseerde opbrengsten ook de toekomstige verwachte opbrengsten en kosten opgenomen. De grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd. Winstneming vindt plaats op het

moment dat de grondexploitatie wordt beëindigd. Voor verwachte verliezen wordt een voorziening op eindwaarde gevormd die in mindering wordt gebracht op de bijbehorende balanspost.

Gereed product en handelsgoederen heeft betrekking op de verkoopartikelen van de VVV die worden gewaardeerd tegen inkoopprijs.

6.4.1.6 Liquide middelen

Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.4.1.7 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden, evenals de overlopende activa, gewaardeerd tegen de nominale waarde onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

6.4.1.8 Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

6.4.1.9 Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's, voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. Voorts de kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt en die strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren (kostenegalitatie). Tot slot worden tot de voorzieningen gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

6.4.1.10 Langlopende schulden

Onder langlopende schulden zijn begrepen schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van 1 jaar of langer. De verplichtingen in het kader van het Besluit woninggebonden subsidies worden gewaardeerd tegen de contante waarde.

6.4.1.11 Kortlopende schulden en overlopende passiva

Deze worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.4.2 Grondslagen van resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben (stelsel van baten en lasten). Lasten worden direct opgenomen zodra ze zich voordoen. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Op basis van actuele kostprijsberekeningen worden bij verlieslatende complexen de hoogte van de te nemen voorziening bepaald.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Omdat geen voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume mogen worden opgenomen, worden sommige personeelslasten echter toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten wordt wel een verplichting gevormd.

Opbrengsten worden genomen zodra ze gerealiseerd zijn. De positieve resultaten op grondexploitaties worden pas bij het sluiten van grondexploitaties aan het resultaat toegevoegd. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

6.5 Toelichting op de balans per 31 december 2016: activa

6.5.1 Vaste activa

6.5.1.1 Immateriële vaste activa

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2016	Investerings	Desinvesteringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Kosten afsluiten geldleningen en saldo agio/disagio	27				14	14
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	16.019				452	15.567
Totaal	16.046	0	0	0	466	15.581

6.5.1.1.1 Kosten afsluiten geldleningen, agio/disagio

De boekwaarde per 1 januari 2016 is opgebouwd uit geactiveerde kosten met betrekking tot:

- de boeterente als gevolg van de vervroegde aflossing in 2002 van een langlopende geldlening om deze vervolgens goedkoper te herfinancieren;
- de kosten van een in 2005 gekochte rentecap op een lening met een variabele rente.

In 2016 is de rentecap geëxpireerd. Op de boeterente zijn alleen afschrijvingen geboekt. De afschrijvingstermijn is gelijk aan de restant looptijd van de afgeloste lening.

6.5.1.1.2 Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Op grond van de wijzigingen in het BBV maakt dit onderdeel per 1 januari 2016 deel uit van de immateriële vaste activa (was financiële vaste activa).

Deze post bestaat uit:

- de verstrekte bijdrage aan Hoogheemraadschap van Rijnland voor de renovatie van het gemaal aan de Bosweg;
- de voorbereidingskosten van de besluitvorming rond het tracé van de Zuidwestelijke Randweg, verminderd met de ontvangende bijdrage van € 206.000 van de provincie Zuid-Holland. De voorbereidingskosten worden conform het raadsbesluit geactiveerd;
- de tot en met 2012 aan de provincie Zuid-Holland betaalde bijdragen voor de aanleg van de Zuidwestelijke Randweg en de brug over de Stolwijkervaart;
- de tot en met 2011 aan de provincie Zuid-Holland betaalde bijdragen voor de aanleg van de RijnGouweLijn en de in 2013 van de provincie terugontvangen bijdrage;
- de verstrekte bijdrage aan de restauratie van draaiorgel "de Lekkerkerker";
- de verstrekte bijdrage aan de provincie Zuid-Holland voor de aanleg van de rotonde nabij de Coenecoopbrug;
- de betaalde afkoopsom voor de huurkosten van het Nelson Mandela Centrum.

In 2016 is op deze post in totaal € 452.000 afgeschreven. Er zijn geen andere mutaties geweest.

6.5.1.2 Materiële vaste activa

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Materiële vaste activa uitgegeven in erfpacht	8.721	8.729
Overige investeringen met een economisch nut	215.986	223.145
Investerings met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	88.784	84.165
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	29.755	29.853
Totaal	343.246	345.892

6.5.1.2.1 Materiële vaste activa uitgegeven in erfpacht

De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden is met € 8.000 afgenomen vanwege de verkoop van een perceel erfpachtgrond.

6.5.1.2.2 Overige investeringen met een economisch nut

Op grond van de wijzigingen in het BBV maken de voormalige 'niet in exploitatie genomen gronden' per 1 januari 2016 deel uit van de overige investeringen met economisch nut, onderdeel gronden en terreinen (was vlottende activa, onderdeel voorraden). Het hiermee gemoeide bedrag is € 29.346.000.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Boek- waarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	50.513	577	117		16	50.957
Woonruimten	1.047		593		35	419
Bedrijfsgebouwen	140.991	178	593		4.573	136.003
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	8.150	402			912	7.640
Vervoermiddelen	1				1	0
Machines, apparaten en installaties	10.178	212			1.112	9.278
Overige materiële vaste activa	12.264	1.581			2.156	11.689
Totaal	223.145	2.950	1.303	0	8.805	215.987

Gronden en terreinen

De investeringen betreffen de aankoop van het terrein van Koudasfalt (€ 577.000).

De desinvestering betreft agrarische grond in de Oostpolder voor € 118.000.

Woonruimten

De desinvesteringen betreffen de verkoop van enkele gemeentelijke panden. Hierdoor is de boekwaarde met € 593.000 afgenomen.

Bedrijfsgebouwen

In 2016 zijn investeringen gedaan met betrekking tot het zwembad in het Groenhovenpark (€ 95.000) en de gymzaal in Korte Akkeren (€ 83.000).

De desinvestering heeft betrekking op de voormalige school aan de Graaf Florisweg.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De grootste investering in 2016 is de vervanging van de kunstgrasmat ten behoeve van SV Gouda (€ 362.000).

Machines, apparaten en installaties

In 2016 is onder andere geïnvesteerd in de vervanging van het parkeerwijdensysteem (€ 65.000) en in het video management systeem van Stadstoezicht (€ 92.000).

Overige materiële vaste activa

De belangrijkste investering in 2016 betreft het Meerjaren Innovatie-, Vervangings- en Onderhoudsplan (MIVOP) voor in totaal € 954.000. Tot deze categorie behoren ook de inrichting van de school en gymzaal in Westergouwe (€ 327.000), zonnepalen voor het Cultuurhuis Garenspinnerij (€ 96.000) en het Huis van de Stad (€ 56.000) en de luchtbevochtigingsinstallatie in het Huis van de Stad (€ 146.000).

6.5.1.2.3 Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Boek- waarde 31-12-2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	80.673	7.883		164	2.967	85.425
Overige materiële vaste activa	3.492	185			318	3.359
Totaal	84.166	8.068	0	164	3.285	88.784

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in 2016 betreffen volledig de uitgaven met betrekking tot rioleringswerkzaamheden (€ 7.883.000).

Van het Hoogheemraadschap van Rijnland is € 164.000 ontvangen als bijdrage in de werkzaamheden aan de watergang in de Jan Verswollezone-zuid.

Overige materiële vaste activa

In deze categorie zijn de investeringen verwerkt met betrekking tot afval scheiden en afval inzamelen.

6.5.1.2.4 Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Boek- waarde 31-12-2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	25.243	2.631		160	2.033	25.681
Machines, apparaten en installaties	3.424	143		41	513	3.013
Overige materiële vaste activa	1.186	0			125	1.061
Totaal	29.853	2.774	0	201	2.671	29.755

Grond-, weg en waterbouwkundige werken

De grootste investeringen in 2016 betreffen werkzaamheden in het kader van PP CIP 2016 (€ 1.301.000) en PP lange termijn investering 2016 (€ 894.000), de inrichting van de omgeving ten behoeve van de tijdelijke voorzieningen in Westergouwe (€ 532.000). Van de verzekeraar is € 270.000 ontvangen in verband met het herstel van de constructie van het schoolplein van de Calvijnschool.

Voor diverse projecten is in totaal € 158.000 ontvangen van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Machines, apparaten en installaties

De investeringen in 2016 betreft de aanleg van de verkeersregelinstallatie (VRI) (€ 143.000) Schielands Hoge Zeedijk en Nieuwe Gouwe Keerkring.

6.5.1.3 Financiële vaste activa

Op grond van de adviezen van de commissie BBV worden de middelen met betrekking tot de stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) per 1 januari 2016 verantwoord onder de overige langlopende leningen (was kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen). Het gaat om een bedrag van € 2.251.000.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen / aflossingen	Voorziening	Boek- waarde 31-12-2016
Kapitaalverstrekingen aan:						
- deelnemingen	1.949			9		1.940
- overige verbonden partijen	0					0
Leningen aan woningbouwcorporaties	237	-237				0
Overige langlopende leningen u/g	6.308	2.745				9.053
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	18					18
Totaal	8.512	2.508	9	0	0	11.011

De verschillende onderdelen uit de tabel worden hierna toegelicht.

6.5.1.3.1 Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen

Voor de kapitaalverstrekingen aan deelnemingen geldt de volgende specificatie. De bedragen betreffen de nominale waarde van het aandelenbezit in de betreffende onderneming met uitzondering van de Ontwikkelingsmaatschappij Binnenstad (OMB).

Deelnemingen (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Cyclus	752	752
Sportpunt Gouda	949	949
BNG	206	206
Oasen	33	33
OMB	0	9
Totaal	1.940	1.949

Ontwikkelingsmaatschappij Binnenstad (OMB) € 9.000

In 2009 is € 990.000 gestort als deelname in het aandelenkapitaal van de OMB (990.000 aandelen, nominaal € 1,00 per aandeel). De overige € 10.000 zijn in 2008 gestort ten behoeve van de oprichting van de OMB.

In 2015 is de OMB geliquideerd. Het per 1 januari 2016 resterende bedrag is in 2016 afgewikkeld.

6.5.1.3.2 Kapitaalverstrekingen aan overige verbonden partijen

Deze post betreft de deelname in een viertal verbonden partijen van oorspronkelijk 100 gulden per partij; in totaal € 181,52.

6.5.1.3.3 Leningen aan woningbouwcorporaties

Het betreft een aan Woonpartners Midden-Holland verstrekte aflossingsvrije geldlening die in 2016 is afgelost.

6.5.1.3.4 Overige langlopende leningen u/g

Sinds 1996 participeert de gemeente in de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten. Van de verkoopopbrengst van de aandelen Bouwfonds Nederlandse Gemeenten is bij de verkoop in 2000 € 2.244.000 toegevoegd aan deze deelneming. In 2016 is per saldo € 5.000 aan de deelneming toegevoegd als gevolg van rente en een betaalde beheersvergoeding.

De Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten is aan te merken als een stichting waarin de gemeente participeert, waarvan het bestuur door de deelnemende gemeenten wordt benoemd en de gemeente het risico draagt van de door de stichting verstrekte geldleningen.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst Westergouwe financiert de gemeente een gedeelte van de investeringen in het openbaar gebied van Westergouwe voor ten dienste van onze samenwerkingspartners Volker Wessels Vastgoed en Heijmans Vastgoed Realisatie. Dit bedrag wordt vanaf 2011 volgens de overeengekomen aflossingsschema's terugontvangen.

Tot deze post behoren tevens een aantal hypothecaire geldleningen aan particulieren ten dienste van funderingsherstel, een lening aan Dierentehuis Midden-Holland en leningen verstrekt aan raadsleden in het kader van het fietsplan.

6.5.1.3.5 Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Per 31 december 2016 bestaat deze balanspost uit een tweetal waarborgsommen met een totaalwaarde van € 18.000.

6.5.2 Vlottende activa

6.5.2.1 Voorraden

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.621	5.344
Totaal	4.621	5.344

6.5.2.1.1 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Grondexploitaties	bedragen * € 1.000
Boekwaarde 1-1-2016 (excl. voorziening)	17.359
Naar gronden die per 01-01-2016 vallen onder MVA	0
Van gronden die per 01-01-2016 vallen onder MVA	0
Mutaties 2016	-3.350
Afwaardering	0
Afgesloten	0
Boekwaarde 31-12-2016 (excl. voorziening)	14.009
Voorziening	-9.388
Balanswaarde 31-12-2016	4.621

6.5.2.2 Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Vorderingen op openbare lichamen	14.701	15.219
Verstrekte kasgeldleningen	13.550	13.725
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	16	16
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	10.000	0
Overige vorderingen	5.949	7.768
Overige uitzettingen	1.885	2.811
Totaal	46.101	39.539

6.5.2.2.1 Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen betreffen vooral de vordering op het BTW-compensatiefonds (BCF) van € 13.870.000 voor de reguliere aangifte over 2016, die naar verwachting medio 2017 ontvangen wordt. Verder is hier een bedrag van € 290.000 opgenomen aan nog af te dragen (suppletie)aangiften BTW en BCF tot en met 2016.

Aan overige vorderingen op openbare lichamen is € 1.121.000 opgenomen. Per begin maart 2017 is dat bedrag volledig ontvangen.

6.5.2.2.2 Verstrekte kasgeldleningen

Aan het Bedrijfschap Regio Gouda is ultimo 2016 € 13.550.000 aan financieringsmiddelen verstrekt.

6.5.2.2.3 Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen

Deze post betreft het tegoed op de rekening bij het (Garantiefonds) Nationaal Restauratiefonds.

6.5.2.2.4 Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Ultimo 2016 bedraagt de vordering op het Rijk wegens uitgezette liquide middelen € 10.000.000. In januari 2017 zijn die liquide middelen weer opgenomen.

6.5.2.2.5 Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit:

- bijstandsvorderingen voor € 4.171.000 (de voorziening voor mogelijke oninbaarheid bedraagt € 3.170.000);
- vorderingen inzake gemeentelijke belastingen, die zijn ondergebracht bij de Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR), voor € 3.256.000 (de voorziening voor mogelijke oninbaarheid bedraagt € 496.000);
- vorderingen op overige debiteuren voor € 2.205.000 (de voorziening voor mogelijke oninbaarheid bedraagt € 17.000). Begin maart 2017 was hiervan € 318.000 nog niet ontvangen.

6.5.2.2.6 Overige uitzettingen

De categorie overige uitzettingen omvat een uitzetting in ING-obligaties met een nominale waarde van € 2.811.000 tegen variabele rente. Als gevolg van een besluit om tot verkoop van de obligaties over te gaan dienen deze volgens de BBV-voorschriften tegen de koers van 31 december 2016, zijnde 67,07, te worden gewaardeerd op € 1.885.000.

Het gemiddeld dividendrendement over 2016 bedroeg 0,81%.

6.5.2.3 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit kassaldi en banksaldi. Ook zijn hier de bij het Toeristisch Informatie Punt in voorraad zijnde VVV-cadeaubonnen etc. verantwoord.

6.5.2.3.1 Kas- en banksaldi

Ultimo 2016 bedroeg het totaal van de kassaldi € 45.000. Ultimo 2015 ging het om € 44.000.

Het totaal van de positieve banktegoeden bedroeg ultimo 2016 € 57.000. Ultimo 2015 was de stand € 1.334.000. Het totaal van de negatieve banktegoeden bedroeg ultimo 2016 € 44.000 (eind 2015 nihil). Dit bedrag is verplicht opgenomen aan de passivakant van de balans.

6.5.2.3.2 Schatkistbankieren

In het kader van de Regeling schatkistbankieren dient elke decentrale overheid overtollige liquide middelen, boven een bepaalde drempel, af te storten bij het ministerie van Financiën (in 's Rijks schatkist). Het toetsen of de regeling op de juiste wijze wordt uitgevoerd vindt plaats op kwartaalbasis.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat de gemeente Gouda gedurende het gehele jaar onder de drempel is gebleven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	1.816			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	669	262	396	3.254
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.147	1.554	1.420	-
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	1.438

(1) Berekening drempelbedrag

		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	242.161
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	242.161
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.816

6.5.2.4 Overlopende activa

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel	802	1.022
Overige nog te ontvangen bedragen	4.463	5.132
Vooruitbetaalde bedragen	468	1.141
Totaal	5.733	7.295

6.5.2.4.1 Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Ontvangen	Saldo 31-12-2016
ESF 2014-2016 (1e tr 2014-2020)	17	347	17	347
ESF 2016-2018	0	45	0	45
BUIG 2014 Incidenteel Aanvullende Uitkering (IAU)	507	0	507	0
BUIG 2015 Vangnetregeling	329	0	329	0
NTO PZH BDU project D14023 SportIn/Haast brug	5	0	0	5
NTO PZH BDU project D14024 Thorbeckelaan	50	0	0	50
NTO PZH BDU project D14025 Gr Florisweg	50	0	0	50
NTO PZH BDU project VD2013-4 Winterdijk	0	0	0	0
NTO PZH BDU project V-2014-17 Wachtelstraat	12	0	0	12
NTO PZH BDU project V-2014-18 Groenhvng	23	0	0	23
NTO PZH BDU project V-2014-19 Fietsroutes	16	0	0	16
NTO PZH BDU project V-2014-20 R. van Catsweg	13	0	0	13
NTO PZH BDU D13029 Kruispunt Oranjeplein	0	15	0	15
NTO PZH BDU V-2015-8 fietsparkeren centr	0	141	0	141
NTO PZH Mob V-2016-18 kruisp Huijgens/Ro	0	29	0	29
NTO PZH Mob V-2016-19 opitim. Crabethstr	0	29	0	29
NTO PZH Mob V-2016-20 opitim. Thijsseln	0	29	0	29
Totaal	1.022	634	853	803

6.5.2.4.2 Overige nog te ontvangen bedragen

De afwikkeling van deze posten vindt in het volgende boekjaar plaats.

6.5.2.4.3 Vooruitbetaalde bedragen

De afwikkeling van deze posten vindt in het volgende boekjaar plaats.

6.6 Toelichting op de balans per 31 december 2016: passiva

6.6.1 Vaste passiva

6.6.1.1 Eigen vermogen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Algemene reserve	21.061	11.843
Bestemmingsreserves	11.788	10.363
Gerealiseerd resultaat uit overzicht van baten en lasten	12.951	13.717
Totaal	45.800	35.923

In het volgende overzicht wordt het verloop van de reserves in 2016 per programma weergegeven.

omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Toevoeging voorgaand boekjaar	Onttrekking voorgaand boekjaar	Toevoeging bij overzicht baten en lasten	Onttrekking bij overzicht baten en lasten	Boek- waarde 31-12-2016
Programma 1		135	0	0	0	135
Programma 2	1.561	1.370	0	0	0	2.931
Programma 5	1.107	0	15	0	369	723
Programma 6	4.929	1.950	0	2.791	4.475	5.195
Programma 8	1.943	0	0	31	31	1.943
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	12.666	10.277	0	3.783	4.805	21.922
Totaal	22.206	13.732	15	6.606	9.680	32.849
Gerealiseerd resultaat uit overzicht baten en lasten						12.951
TOTAAL						45.800

In de kolommen "Toevoeging voorgaand boekjaar" en "Onttrekking voorgaand boekjaar" staan de toevoegingen en de onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

In de bijlagen wordt verder ingegaan op de aard en reden alsmede het verloop van de reserves.

Gerealiseerd resultaat

Het boekjaar 2016 sluit met een voordelig saldo van € 12.951.000. Overeenkomstig artikel 42 lid 2 van het BBV wordt dit saldo uit het overzicht van baten en lasten afzonderlijk in de balans opgenomen.

Voorgesteld wordt vanuit dit voordelig resultaat:

- € 1.750.000 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve voormalige NIEGG Spoorzone en Westergouwe;
- € 961.000 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve revitalisering Goudse Poort;
- € 518.000 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten Bolwerk;
- € 284.000 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten De Drie Notenboomen;
- € 3.035.000 toe te voegen aan de reserve sociaal domein;
- € 1.035.000 toe te voegen aan de reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang;
- € 585.000 toe te voegen aan de reserve bouwleges;
- € 50.000 toe te voegen aan de reserve cultuur en erfgoedfonds;
- € 20.000 toe te voegen aan de reserve parkeren;

Het restant van het rekeningresultaat, te weten € 4.713.000 positief, komt ten gunste van de algemene reserve.

6.6.1.2 Voorzieningen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	7.387	7.992
Voorzieningen voor gelijkmatige verdeling van lasten over de boekjaren	8.102	8.014
Voorzieningen voor van derden verkregen middelen met specifiek bestedingsdoel	6.979	7.961
Totaal	22.468	23.967

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de voorzieningen in 2016 weergegeven.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Toevoeging	Vrijval	Aan- wending	Boek- waarde 31-12-2016
Programma 1	957	1.013		876	1.094
Programma 4	269	273		316	226
Programma 5	1.030	0	802	154	75
Programma 6	14.123	6.518		7.530	13.111
Programma 8	7.407	655		265	7.797
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	181	44		59	166

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boek- waarde 1-1-2016	Toevoeging	Vrijval	Aan- wending	Boek- waarde 31-12-2016
Totaal	23.967	8.503	802	9.200	22.468

Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

In de bijlagen wordt nader ingegaan op de aard en reden, alsmede het verloop van de voorzieningen.

6.6.1.3 Vaste schulden met rentetypische looptijd van één jaar of langer

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2016
Onderhandse leningen	325.328	8.000	35.931	297.397

Met betrekking tot de vaste schulden bedraagt de totale rentelast voor het jaar 2016 € 11.297.000.

De verdeling van de restschuld per 31 december 2016 naar rentepercentage en looptijd is opgenomen in de volgende tabel.

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	tot 3%	3-4%	4-5%	5-6%	Totaal
Looptijd tot en met 2020	10.846		13.000	272	24.118
Looptijd tot en met 2025	42.800	8.517			51.317
Looptijd tot en met 2030	8.023	7.500	47.595		63.118
Looptijd tot en met 2035	38.000	27.000	15.000		80.000
Looptijd tot en met 2040			32.927		32.927
Looptijd tot en met 2045			45.917		45.917
Totaal	99.669	43.017	154.439	272	297.397

6.6.2 Vlottende passiva

6.6.2.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onder de kortlopende schulden is ultimo 2016 een kasgeldlening van € 7.000.000 opgenomen die in februari 2017 is afgelost. Tot de overige schulden behoort onder andere € 11.695.000 voor crediteuren. Per begin maart 2017 was daarvan € 322.000 nog niet betaald.

6.6.2.2 Liquide middelen

De liquide middelen aan de passivakant van de balans bestaan uit het debetsaldo van de bankrekening bij de BNG.

6.6.2.3 Overlopende passiva

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 1-1-2016
Ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel	2.397	3.213
Overige vooruitontvangen bedragen	601	663
Nog te betalen bedragen	37.805	22.466
Totaal	40.803	26.343

6.6.2.3.1 Ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Ontvangen	Vrijgevallen / Terug- betalingen	Saldo 31-12-2016
Bijdrage Regionaal Meldpunt Coördinatie	354	851	793	412
Wet Sociale Werkvoorziening 2013	80	0	80	0
ESF 2014-2015	6	0	6	0
Onderwijsachterstanden 2011-2015	404	2.456	2.502	358
Volwasseneneducatie Meeneemregeling	86	634	562	158
Volwasseneneducatie Subsidie Rijk	0	41	0	41
Vroegtijdig Schoolverlaters (VSV)	0	554	0	554
VUO Subs Rijk Aanpak woninginbraken	0	52	43	8
PZH, BDU D13029 Kruispunt Oranjeplein	60	0	60	0
Veenweidepark (Prov ZH)	43	0	0	43
Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)	1.173	0	350	822
Jongeren onder dak (ISMH)	43	0	43	0
Promen afrekening subsidie 2014	3	0	3	0
DOS 2013-0001589/Goudse Poort buitenruim	962	0	962	0
Totaal	3.213	4.588	5.405	2.397

De afwikkeling van deze posten vindt in het volgende boekjaar plaats.

6.6.2.3.2 Overige vooruitontvangen bedragen

De afwikkeling van deze posten vindt in het volgende boekjaar plaats.

6.6.2.3.3 Nog te betalen bedragen

De afwikkeling van deze posten vindt in het volgende boekjaar plaats.

6.7 Niet uit de balans blijvende langlopende financiële verplichtingen

6.7.1 Borg- en garantstellingen

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	Aantal ultimo 2016	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 1-1-2016	Boekwaarde 31-12-2016
Borgstellingen met laag risicoprofiel					
1. Particuliere woningen	383	14.091	100%	6.686	5.091
2. Woningcorporaties	4	13.257	100%	8.354	7.888
3a. Zorginstellingen	9	12.839	100%	6.624	4.101
3b. Zorginstellingen	1	3.500	37%	993	960
Totaal borgstellingen met laag risicoprofiel	397	43.686		22.657	18.041
Borgstellingen met hoger/hoog risicoprofiel					
4a. Culturele en religieuze instellingen	8	2.277	100%	1.676	1.543
4b. Culturele en religieuze instellingen	1	8.520	80%	4.420	5.712
5a. Sportverenigingen	1	75	100%	34	23
5b. Sportverenigingen	1	1.370	50%	114	106
Totaal borgstellingen met hoger/hoog risicoprofiel	11	12.242		6.243	7.383
TOTAAL VERSTREKTE BORGSTELLINGEN	408	55.928		28.900	25.424

Op basis van de saldiverklaringen die de gemeente van geldverstrekkers heeft ontvangen, bedraagt het risicobeslag per 31 december 2016 € 25.387.000. De daling met € 3.513.000 is het resultaat van aflossingen op bestaande leningen. Daarnaast zijn de leningen aan culturele, religieuze en welzijnsinstellingen op basis van de ontvangen verklaringen waar mogelijk nader gespecificeerd.

In 2016 is één nieuwe borgstelling afgegeven. Dit betreft een borgstelling voor een nieuwe lening tussen BNG Bank en Stichting Centrum voor Dierenhulpverlening van € 40.000, waarbij de gemeente voor 100% garant staat voor de betaling van rente en aflossing aan BNG Bank.

Op de garantstelling uit 2014 van € 125.000 afgegeven voor de organisatie van het olympisch kwalificatietoernooi waterpolo dames in Gouda heeft de gemeente in 2016 op basis van de eindafrekening van de organisatie een bijdrage van € 56.500 geleverd in het exploitatietekort.

Achternvang

Naast bovenstaande borgstellingen en de garantie die door de gemeente Gouda rechtstreeks zijn verstrekt, is sprake van borgstellingen die door waarborgfondsen aan derden zijn verstrekt en waarvoor de gemeente als achtervang (als secundaire of tertiaire zekerheid) optreedt. De gemeente zal dus pas op deze borgstellingen worden aangesproken als het garantievermogen van de waarborgfondsen onvoldoende is om de betalingsverplichtingen voor rente en aflossing van de gewaarborgde geldleningen over te nemen van de in gebreke blijvende instelling.

Het garantievermogen van de waarborgfondsen verschilt per fonds maar belooft miljarden euro's. De kans dat de gemeente op deze achtervangpositie wordt aangesproken, wordt erg klein geacht. Indien dat toch gebeurt, zal de aanspraak eerst op basis van 50/50 worden verdeeld tussen Rijk en gemeenten waarna het deel dat aan de gemeenten wordt toebedeeld op basis van een bepaalde verdeelsleutel wordt omgeslagen naar de deelnemende gemeenten. Het eventueel voor Gouda resterende deel zal nooit meer zijn dan globaal 5% van het garantiebedrag en bestaan uit het verstrekken van een renteloze lening aan het betreffende waarborgfonds. Het eventuele netto verlies voor de gemeente bestaat derhalve uit derving van rentevergoeding op de verstrekte renteloze geldlening.

A. Borgstelling via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Aantal garanties: 3.865 (2015: 4.135)

Omvang: € 628.000.000 (2015: € 668.000.000)

50% aandeel gemeente Gouda: € 314.000.000 (2015: € 334.000.000)

Het Rijk heeft met ingang van 1 januari 2011 de achtervangpositie van de gemeenten overgenomen voor nieuw te verstrekken leningen onder Nationale Hypotheek Garantie. Dit betekent dat gemeente Gouda geen risico loopt om te worden aangesproken op de achtervangpositie voor leningen die vanaf 1 januari 2011 in dit kader zijn verstrekt. Het ondanks de economische crisis als laag te kwantificeren risico op de bestaande leningen onder NHG-garantie, dus

die welke zijn verstrekt tot en met 2010, zal de komende jaren steeds verder afnemen als gevolg van de gepleegde aflossingen.

B. WSW-borgstellingen voor woningcorporaties

Aantal garanties: 57 (2015: 60)

Omvang: € 382.000.000 (2015: € 398.000.000)

50% aandeel gemeente Gouda: € 192.000.000 (2015: € 199.000.000)

In het geval dat de gemeenten op de achtervangpositie worden aangesproken, geldt een vooraf bepaalde verdeling, waarbij het Rijk 50% voor zijn rekening neemt en de overige 50% van de leningen door gemeenten zullen worden verstrekt. De tertiaire zekerheid is nog nooit ingeroepen en het risico dat dit de komende jaren gebeurt wordt vrijwel nihil geacht.

7 Single information Single audit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties						eb		
SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017								
OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: D1 / 01	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: D1 / 02				
			€ 793.589	€ 353.332				
OCW	D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016 - 2021 Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Contact gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: D1A / 01	Besteding aan contactschool (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: D1A / 02	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicatornummer: D1A / 03			
			€ 0	€ 0	€ 553.795			
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkering gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteits-eisen (conform artikel 165, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van loca centra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 1.299.499	€ 1.230.778	€ 1.887	€ 404.259		
			Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen naast de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Hieronder per regel één gemeente (code) selecteren en in de kolommen naast de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Bedrag	Bedrag	Bedrag	Bedrag		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		
OCW	D10	(Volwassenen) Onderwijs 2015-2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: D10 / 01	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's Aard controle R Indicatornummer: D10 / 02	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's Aard controle R Indicatornummer: D10 / 03	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch) Aard controle mt Indicatornummer: D10 / 04	Ten minste 50% besteed aan roc's ja/nee (automatisch) Aard controle mt Indicatornummer: D10 / 05	
			€ 634.462	€ 401.256	€ 118.904	€ 520.160	ja	
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar Aard controle R Indicatornummer: D10 / 06	Onttrekking besteding van educatie in jaar T van volgend kalenderjaar (jaar Aard controle R Indicatornummer: D10 / 07				
			€ 150.616	€ 0				
IKM	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden Provinciale beschikking	Hieronder per regel één beschijsingsnummer in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	

		eind verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen		Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen		Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen			
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08
1	PZH-2012-362969745	€ 75.000	€ 100.256						
2	PZH-2014-466047362	€ 0	€ 0						
3	PZH-2014-436451936	€ 0	€ 0						
4	PZH-2015-512004651	€ 0	€ 0						
5	PZH-2015-511888679	€ 140.972	€ 284.546						
6	PZH-2016-542767673	€ 0	€ 0						
7	PZH-2016-548453598	€ 0	€ 0						
	Kopie beschijsingsnummer								
			Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)		Toetsing		Eindverantwoording Ja/Ne		
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u keest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10			
1	PZH-2012-362969745	€ 75.000	€ 100.256				Ja		
2	PZH-2014-466047362	€ 0	€ 0				Nee		
3	PZH-2014-436451936	€ 0	€ 0				Nee		
4	PZH-2015-512004651	€ 0	€ 0				Nee		
5	PZH-2015-511888679	€ 140.972	€ 284.546				Ja		
6	PZH-2016-542767673	€ 0	€ 0				Nee		
7	PZH-2016-548453598	€ 0	€ 0				Nee		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de WvR.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening ouders en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening ouders en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening ouders en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening ouders en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 06	
			€ 23.329.407	€ 555.424	€ 1.202.227	€ 1.553	€ 154.351	€ 2.230	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente 1.6 Wet werk en inkomens kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (ext. Rijk) Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12	
			€ 37.305	€ 11.305	€ 0	€ 30.065	€ 0	€ 0	ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen_gemeentedeel 2016) Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bbz) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bbz) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bbz) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bbz) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bbz) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bbz Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06	
			€ 60.501	€ 40.179	€ 113.113	€ 98.447	€ 25.688	€ 0	
			Baten (jaar T) Bbz (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bbz als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Ne Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				
			€ 0	€ 0	ja				

8 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Gouda

Verklaring betreffende de jaarrekening

De accountant geeft de tekst van de verklaring af na afronding van alle controlewerkzaamheden maar uiterlijk enkele weken voor het laatst mogelijke besluitvormingsmoment van de jaarstukken door de gemeenteraad.

9 Besluit bij Jaarstukken 2016

(voorgesteld) besluit van de gemeenteraad

voorstelnummer 1101
onderwerp
Jaarstukken 2016

de raad van de gemeente Gouda

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 18 april 2017

gelet op titel IV van de Gemeentewet

besluit tot:

1. Het vaststellen van de jaarstukken 2016;
2. Het vaststellen van het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening 2016, te weten € 12.951.202 positief, en over te gaan tot de volgende resultaatbestemming:
 - a. € 1.750.000 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve voormalige NIEGG Spoorzone en Westergouwe;
 - b. € 961.260 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve revitalisering Goudse Poort;
 - c. € 518.150 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten Bolwerk;
 - d. € 283.535 toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve civieltechnische werken en plankosten De Drie Notenboomen;
 - e. € 3.035.317 toe te voegen aan de reserve sociaal domein;
 - f. € 1.034.632 toe te voegen aan de reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang;
 - g. € 584.566 toe te voegen aan de reserve bouwleges;
 - h. € 50.000 toe te voegen aan de reserve cultuur en erfgoedfonds;
 - i. € 20.235 toe te voegen aan de reserve parkeren;
 - j. het restant van het rekeningresultaat, te weten € 4.713.507 positief, toe te voegen aan de algemene reserve.
3. Het aanpassen van de einddatum van de in hoofdstuk 10.2.3 van de jaarstukken 2016 opgenomen kredieten waarvan de einddatum is bereikt maar waarvan de werkzaamheden niet zijn beëindigd, om daarmee te voldoen aan de Nota waardering en afschrijving vaste activa 2013 waarin is bepaald dat dergelijk kredieten formeel dienen te worden afgesloten;
4. Het kennismaken van de reactie van het college op het accountantsverslag van de onafhankelijke accountant;

Aldus besloten in de openbare vergadering van 5 juli 2017.

De raad der gemeente voornoemd,
, griffier , voorzitter

10 Bijlagen

10.1 Kerngegevens gemeente Gouda

Kengetal	2010 (1-1-2011)	2011 (1-1-2012)	2012 (1-1-2013)	2013 (1-1-2014)	2014 (1-1-2015)	2015 (1-1-2016)	2016 (1-1-2017)
Bevolking							
Totaal	71.053	71.253	70.907	70.945	71.108	71.190	71.752
- 0 t/m 3 jaar	3.496	3.484	3.366	3.347	3.264	3.193	3.149
- 4 t/m 16 jaar	11.471	11.439	11.376	11.261	11.258	11.164	11.056
- 17 t/m 64 jaar	45.522	45.204	44.608	44.388	44.229	44.172	44.523
- 65 jaar en ouder	10.564	11.126	11.557	11.949	12.357	12.661	13.024
Cliënten sociale dienst							
Personen in sociale werkvoorziening	527	524	470	450	457	508	475
Niet-werkende werkzoekenden	2.699	2.631	3.180	3.803	4.311	4.370	3.890
Oppervlakte (in hectares)							
Totaal	1.811	1.811	1.811	1.811	1.811	1.811	1.811
- waarvan binnenwater	130	136	136	136	136	136	136
- waarvan historische kern	53	53	53	53	53	53	53
Woonruimten							
Aantal woningen	x	30.704	31.067	31.542	31.694	31.868	32.131
Aantal niet-woningen	x	3.797	3.775	3.764	3.788	3.793	3.792
Aantal standplaatsen woonwagens	71	71	71	71	74	71	70
Aantal woonschepen en -arken	52	52	52	52	52	52	52
Lengte wegen (in meters)							
Totaal	282.630	280.090	280.904	286.836	286.836	290.000	290.000
- waarvan binnen bebouwde kom	268.606	266.155	267.004	269.806	269.806	267.000	267.000
- waarvan buiten bebouwde kom	14.024	13.935	13.900	17.030	17.030	23.000	23.000
Lengte waterwegen (in meters)							
	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000	88.000
Oppervlakte openbaar groen (in hectares)							
	208	208	206	206	205	205	200

Toelichting op de tabel:

1. Bevolking: bron is GBA, gemeente Gouda;
2. Cliënten sociale dienst: bron is afdeling Maatschappelijk Beleid, gemeente Gouda;
3. Personen in sociale werkvoorziening: bron is Promen;
4. Niet-werkende werkzoekenden: bron is UWV via www.werk.nl;
5. Oppervlakte: bron is afdeling Beheer Openbare Ruimte, gemeente Gouda;
6. Woonruimten: Nederland stapt over op de BAG als officiële registratie van het aantal woningen. De nieuwe cijfers zijn niet vergelijkbaar met de cijfers uit de oude registratie. Daarom zijn in de tabel alleen de cijfers uit de BAG opgenomen. Enkele statistieken zijn daarmee komen te vervallen. De woningaantallen per 1-1-2014 zijn voorlopige cijfers.
7. Lengte wegen: bron is afdeling Beheer Openbare Ruimte, gemeente Gouda;
8. Lengte waterwegen: bron is afdeling Beheer Openbare Ruimte, gemeente Gouda;
9. Oppervlakte openbaar groen: bron is afdeling Beheer Openbare Ruimte, gemeente Gouda.

10.2 Investerings

10.2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt gerapporteerd over de realisatie van de investeringen gedurende het begrotingsjaar. Alvorens op de afzonderlijke investeringen in te gaan wordt opgemerkt dat op basis van het meest actuele CIP (versie na 2^e begrotingswijziging 2016) € 25.389.000 uitgegeven zou worden aan investeringen die in 2016 gereed zouden zijn. Voor deze investeringen is daadwerkelijk € 13.697.000 uitgegeven.

Programma	Geraamde uitgaven	Gerealiseerde uitgaven	Verschil
Programma 1	284.000	103.000	180.000
Programma 4	3.955.000	1.454.000	2.501.000
Programma 5	34.000	2.000	32.000
Programma 6	19.002.000	10.272.000	8.730.000
Programma 8	683.000	616.000	67.000
Investerings bedrijfsvoering	1.431.000	1.250.000	181.000
TOTAAL	25.389.000	13.697.000	11.692.000

10.2.2 Begroting en realisatie kapitaallasten 2016

De grote kapitaallasten voor 2016 bedroegen € 31.867.000. De werkelijke kapitaallasten waren € 31.866.000.

10.2.3 Voorstel verlenging investeringskredieten

In de Nota waardering en afschrijving vaste activa 2013 (WAA) is opgenomen dat aan het eind van een jaar alle kredieten worden afgesloten die volgens het CIP dat jaar als eindjaar hebben. Indien het krediet nog niet afgesloten kan worden, dient een toelichting te worden gegeven waarom is afgeweken van de planning. Indien op basis hiervan blijkt dat het eindjaar aangepast moet worden, wordt dit als voorstel voor aanpassing van het CIP afgewogen in de begrotingswijziging naar aanleiding van de jaarrekening.

In de navolgende overzichten zijn per programma de investeringen volgens het CIP met eindjaar 2016 opgenomen waarvan het voorstel is om deze niet af te sluiten per 31 december 2016 maar te verlengen tot 1 januari 2018.

Programma 1 Economie en stadsmarketing

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Rest wzh bibliotheek chocoladefabriek	De laatste werkzaamheden aan het pand aan het Buytenerf zullen worden uitgevoerd als de uitkomsten van het onderzoek verbreding concept Chocoladefabriek (als onderdeel van het Actieprogramma) bekend zijn.	80.718
Totaal investeringen met economisch nut		80.718
Investerings met maatschappelijk nut		
Cultureel- en Havenkwartier voorbereidingskrediet 2010	Uitgaven hebben betrekking op maatregelen tbv waterrecreatie en zullen ook in 2017 plaatsvinden.	97.153
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		97.153
TOTAAL PROGRAMMA 1		177.871

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Beschoeiing watergangen ONA	De werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd	20.102
Investering De Ark	Dit budget schuift door en wordt samengevoegd met het krediet dat in de Kadernota 2017-2020 beschikbaar is gesteld.	1.786.383
Krediet de Ark	Dit budget schuift door en wordt samengevoegd met het krediet dat in de Kadernota 2017-2020 beschikbaar is gesteld.	219.541
Renovatie /uitbreiding speelveld rugby Sportvelden (2016)	De werkzaamheden worden in 2017 uitgevoerd	142.010
Vervanging hekwerken (2016)	Deze budgetten schuiven door en wordt samengevoegd met de budgetten van 2017 en zijn bestemd voor de renovatie van een kunstgrasveld en een half hockeyveld.	66.000
	Deze budgetten schuiven door en wordt samengevoegd met de budgetten van 2017 en zijn bestemd voor de renovatie van een kunstgrasveld en een half hockeyveld.	15.400
Totaal investeringen met economisch nut		2.249.436
TOTAAL PROGRAMMA 4		2.249.436

Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Inv woonw-terreinen div. 51 plaatsen	In 2017 zullen nog kosten tlv dit krediet komen	32.417
Totaal investeringen met economisch nut		32.417
TOTAAL PROGRAMMA 5		32.417

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Vervanging Parkeerverwijssystem PVS2015	In 2017 zullen de laatste uitgaven ten laste van dit krediet plaatsvinden	55.531
Totaal investeringen met economisch nut		55.531
Investerings met economisch nut met heffing		
Ondergrondse containers afvalinzameling meerjarenplan deel 2009	In 2017 zullen nog kosten tlv dit krediet komen, ook icm AfvalScheidenLoont	204.090
Verbetering Afvalscheiding (voorheen "Verbeterplan gescheiden afvalinzameling 2004-2006")	In 2017 zullen nog kosten tlv dit krediet komen	22.538
Totaal investeringen met economisch nut met heffing		226.628
Investerings met maatschappelijk nut		
Herinr.Sportlaan (Verkeerspln Oost)	In 2017 zullen nog kosten tlv dit krediet komen	297
Investerings wegen grijs (voorheen PP) 2016	In 2017 zullen de laatste uitgaven ten laste van dit krediet plaatsvinden	1.280.000
Verbetering openbare ruimte Goudse Poort 2010	Beschikbaarheid van krediet in 2017 is noodzakelijk ivm dekking aanvullende kosten Goudse Poort	246.371
VRI SLH Zeedijk en Nwe Gouwe_ Keerkring	In 2017 zullen de laatste uitgaven ten laste van dit krediet plaatsvinden	203.502
Watersysteem Historische Binnenstad deel 1	Restant werkzaamheden nog uit te voeren in 2017	11.245
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		1.741.415
TOTAAL PROGRAMMA 6		2.023.574

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Vervanging camera toezicht js 2016	Uitgaven voorzien in 2017	42.000
Vervanging cameratoezicht (CCTV) 2014 js16	Afronding voorzien in 2017	21.981
Totaal investeringen met economisch nut		63.981
TOTAAL PROGRAMMA 8		63.981

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving (bedragen x € 1)	Toelichting	Restant bedrag 2017
Investerings met economisch nut		
Video management systeem Stadstoezicht	In 2017 zullen nog kosten tlv dit krediet komen.	28.568
Totaal investeringen met economisch nut		28.568
TOTAAL kostenplaatsen/algemene dekkingsmiddelen		28.568
TOTAAL GENERAAL		4.575.847

10.2.4 Overzicht investeringen 2016

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van het verloop van de investeringen in 2016. Onderscheid wordt gemaakt in twee soorten investeringen die in tabelvorm worden weergegeven.

- tabel 1: Investerings in uitvoering die doorlopen;
- tabel 2: Investerings in uitvoering die afgesloten worden.

10.2.4.1 Investerings in uitvoering die doorlopen naar 2017

Programma 1 Economie, cultuur en stadsmarketing

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Vastgoed	Rest wzh bibliotheek chocoladefabriek	2016	2017	80.773	55	80.718
	Totaal investeringen met economisch nut			80.773	55	80.718
	Investerings met maatschappelijk nut					
Voorzieningen Toerisme en cultureel erfgoed	Cultureel- en Havenkwartier voorbereidingskrediet 2010	2016	2017	104.516	7.363	97.153
	Totaal investeringen met maatschappelijk nut			104.516	7.363	97.153
	TOTAAL PROGRAMMA 1			185.289	7.418	177.871

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Onderwijshuisvesting	Voorzieningscluster (School) 1 bouwkosten	2024	2024	1.865.000	0	1.865.000
	Bijdr.Huisv Driestar (verv.Clematislaan)	2017	2017	5.097.000	0	5.097.000
	Investering De Ark	2016	2018	1.786.437	54	1.786.383
	Krediet de Ark	2016	2018	249.139	29.598	219.541
	Permanente uitbreiding De Triangel met 4 lokalen, Coniferensingel 20	2017	2017	200.000	0	200.000
	Beschoeiing watergangen ONA	2016	2017	30.000	9.898	20.102
Renovatie sportvelden	Renovatie /uitbreiding speelveld rugby	2016	2017	150.000	7.990	142.010
	Sportvelden (2016)	2016	2017	66.000	0	66.000
	Vervanging hekwerken (2016)	2016	2017	15.400	0	15.400
	Totaal investeringen met economisch nut			9.458.976	47.540	9.411.436
	TOTAAL PROGRAMMA 4			9.458.976	47.540	9.411.436

Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Herinrichting woonwagenlocatie	Inv woonw-terreinen div. 51 plaatsen	2016	2017	34.232	1.815	32.417
	Totaal investeringen economisch nut			34.232	1.815	32.417
	TOTAAL PROGRAMMA 5			34.232	1.815	32.417

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Diverse investeringen stadstoezicht	Vervanging Parkeerverwijssysteem PVS2015	2016	2017	120.691	65.160	55.531
	Totaal investeringen met economisch nut			120.691	65.160	55.531
	Investerings met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven					
Implementatie verbeterplan gescheiden inzameling	Verbetering Afvalscheiding (voorheen "Verbeterplan gescheiden afvalinzameling 2004-2006")	2016	2017	93.639	71.101	22.538
Ondergrondse containers afvalinzameling	AfvalScheidenLoont	2017	2017	1.200.000	66.091	1.133.909
	Ondergrondse containers afvalinzameling meerjarenplan deel 2009	2016	2017	252.245	48.155	204.090

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Totaal investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven			1.545.884	185.348	1.360.537
	Investerings met maatschappelijk nut					
Investerings wegen grijs	Investerings wegen grijs (voorheen PP) 2016	2016	2017	1.280.000	0	1.280.000
Uitvoeringsmaatregelen Waterplan	Watersysteem Historische Binnenstad deel 1	2016	2017	32.620	21.375	11.245
Verbetering openbare ruimte Goudse Poort	Verbetering openbare ruimte Goudse Poort 2010	2016	2017	246.371	0	246.371
Verkeersplannen	Herinnr.Sportlaan (Verkeerspln Oost)	2016	2017	65.048	64.751	297
	Herinnr.Sportlaan js 2018	2018	2018	235.000	0	235.000
Vervanging VRI	VRI SLH Zeedijk en Nwe Gouwe_ Keerkring	2016	2017	306.172	102.670	203.502
Verkeer	Herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied	2019	2019	4.057.000	0	4.057.000
	Vervanging selectief toegangssysteem binnenstad 2017 (zakpalen)	2017	2017	66.500	0	66.500
	Totaal investeringen maatschappelijk nut			6.288.711	188.795	6.099.915
	TOTAAL PROGRAMMA 6			7.955.286	439.303	7.515.983

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Diverse investeringen stadstoezicht	Vervanging cameratoezicht (CCTV) 2014 js16	2016	2017	60.500	38.519	21.981
Vervanging cameratoezicht	Vervanging camera toezicht js 2016	2016	2017	42.000	0	42.000
	Totaal investeringen met economisch nut			102.500	38.519	63.981
	TOTAAL PROGRAMMA 8			102.500	38.519	63.981

Algemene dekkingsmiddelen

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Automatisering	Video management systeem Stadstoezicht	2016	2017	120.095	91.527	28.568
	Totaal investeringen met economisch nut			120.095	91.527	28.568
	TOTAAL ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			120.095	91.527	28.568
TOTAAL GENERAAL				17.856.378	626.124	17.230.256

10.2.4.2 Investerings in uitvoering die afgesloten worden

Programma 1 Economie, cultuur en stadsmarketing

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Vastgoed	Zonnepanelen cultuurhuis Garenspinnerij	2016	2016	98.345	95.754	2.591
	Totaal investeringen met economisch nut			98.345	95.754	2.591
	TOTAAL PROGRAMMA 1			98.345	95.754	2.591

Programma 4 Jeugd, onderwijs en sport

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Nieuwbouw zwemaccommodatie	Restantkrediet Zwembad Groenh.park 15 jaar	2016	2016	103.157	10.015	93.142
	Restantkrediet Zwembad Groenh.park 40 jaar	2016	2016	73.576	95.173	-21.597
Onderwijshuisvesting	1e inrichting school/gymzvl TV WG	2016	2016	326.988	326.501	487
Renovatie sportvelden	Toplaag renovatie veld GSV incl hek/pad	2016	2016	20.267	19.819	448
	Vervanging kunstgrasmat s.v. Gouda	2016	2016	362.000	361.888	112
Sport	Restant bouw Gymzaal Korte Akkeren 15 jaar	2016	2016	1	7.321	-7.320
	Restant bouw Gymzaal Korte Akkeren 20 jaar	2016	2016	56.529	9.274	47.255

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Restant bouw Gymzaal Korte Akkeren 40 jaar	2016	2016	25.207	44.031	-18.824
	Totaal investeringen met economisch nut			967.725	874.022	93.703
	Investerings met maatschappelijk nut					
Onderwijshuisvesting	Inrichting gebied tbv noodlokalen TV WG	2016	2016	690.500	532.455	158.045
	Totaal investeringen maatschappelijk nut			690.500	532.455	158.045
	TOTAAL PROGRAMMA 4			1.658.225	1.406.476	251.748

Programma 6 Duurzaamheid en stedelijk beheer

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven					
Riolering	Rioleringskrediet 2015 - 15 jr	2016	2016	73.390	0	73.390
	Rioleringskrediet 2015 - 40 jr	2016	2016	3.596.104	0	3.596.104
	Rioleringskrediet 2016 - 15 jr	2016	2016	200.000	154.367	45.633
	Rioleringskrediet 2016 - 40 jr	2016	2016	9.300.000	7.563.984	1.736.016
	Totaal investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven			13.169.494	7.718.351	5.451.143
	Investerings met maatschappelijk nut					
Investerings wegen grijs	Investerings wegen grijs (voorheen PP) 2015	2016	2016	1.221.334	1.183.557	37.777
	PP Lange Termijn Investerings (LTI) jaarschijf 2016	2016	2016	918.745	893.769	24.976
Uitvoeringsmaatregelen nota parkeerbeleid	Uitvoeringsmaatregelen nota parkeerbeleid (2009)	2016	2016	38.866	36.902	1.964
Verkeer	Vervanging selectief toegangssysteem binnenstad 2016 (zakpalen)	2016	2016	57.000	0	57.000
	Totaal investeringen met maatschappelijk nut			2.235.945	2.114.229	121.717
	TOTAAL PROGRAMMA 6			15.405.439	9.832.580	5.572.860

Programma 8 Veiligheid en bestuur

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Bestuursondersteuning	Terrein Koudasfalt	2016	2016	580.000	577.225	2.775
	Totaal investeringen met economisch nut			580.000	577.225	2.775
	TOTAAL PROGRAMMA 8			580.000	577.225	2.775

Algemene dekkingsmiddelen

Categorie (bedragen x € 1)	Omschrijving	Jaar gereed was	Jaar gereed wordt	Krediet na begrotings- wijziging	Som van uitgaven en inkomsten	Niet over te brengen naar 2017
	Investerings met economisch nut					
Automatisering	MIVOP Automatisering 2016	2016	2016	490.505	327.740	162.765
	MIVOP Bedrijfsvoering 2016	2016	2016	214.429	268.733	-54.304
	MIVOP Geheugen van Gouda 2016	2016	2016	411.853	356.721	55.132
	MIVOP Generieke Digitale Infrastructuur 2016	2016	2016	0	3.735	-3.735
Huisvesting	Luchtbevochtigingsinstallatie Huis vd Stad	2016	2016	139.500	145.670	-6.170
	Zonnepanelen Huis van de Stad	2016	2016	55.000	55.984	-984
	Totaal investeringen met economisch nut			1.311.287	1.158.583	152.704
	TOTAAL ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			1.311.287	1.158.583	152.704
TOTAAL GENERAAL				19.053.296	13.070.618	5.982.678

10.3 Reserves en voorzieningen

10.3.1 Reserves

Overzicht verloop reserves

Naam reserve (bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2015	Saldo 31-12-2016
Programma 1					
Reserve Cultuur en erfgoedfonds	0	0	0	135	135
Programma 2					
Reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	1.561	0	0	1.371	2.932
Programma 5					
Reserve deelname Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten	48	0	33	-15	0
Reserve wijkontwikkeling	990	0	336	0	654
Reserve actualiseren en digitaliseren bestemmingsplannen	69	0	0	0	69
Reserve bouwleges	0	0	0	0	0
Programma 6					
Reserve parkeren	668	30	40	0	658
Reserve verbetering doorstroming verkeer rondom het spoor	1.138	0	1.138	0	0
Reserve ketenmobiliteit	3.123	0	3.123	0	0
Reserve Zuidelijk stationsgebied	0	2.761	174	1.950	4.537
Programma 8					
Reserve niet gesprongen explosieven WO2	1.943	31	31	0	1.943
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Algemene reserve	10.929	2.250	2.338	4.789	15.630
Reserve sociaal domein	0	913	0	4.518	5.431
Reserve drie decentralisaties (3D)	913	0	913	0	0
Reserve organisatieontwikkeling	824	620	584	0	860
Reserve IKB	0	0	970	970	0
TOTAAL	22.206	6.606	9.680	13.717	32.849

Onderstaand volgt een toelichting per reserve.

Programma 1

Reserve Cultuur en erfgoedfonds

Ter bevordering van de aantrekkelijkheid van Gouda voor inwoners, bedrijven en toeristen is in 2015 onder meer een breed cultuur- en erfgoedfonds ingesteld. Het dient als belangrijk instrument voor het gebruik en het behoud van Gouds erfgoed; van de monumenten, maar ook van de gebruiken, ambachten en verhalen van de stad. Het fonds gaat bijdragen leveren aan publieksprojecten. Bij de bestemming van het jaarresultaat 2015 is € 135.000 aan deze reserve toegevoegd. Aan de raad zal worden voorgesteld bij de bestemming van het resultaat 2016 € 50.000 toe te voegen.

Programma 2

Reserve maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

De gemeente Gouda krijgt als centrumgemeente via decentralisatie-uitkeringen van het Rijk middelen voor maatschappelijke opvang en voor vrouwenopvang. Deze middelen worden regionaal ingezet. Eventuele overschotten worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. In 2016 zijn de saldi uit 2015 toegevoegd aan deze reserve.

Programma 5

Reserve deelname Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVn)

Deze met ingang van 2000 ingestelde reserve betreft de storting in een fonds ten behoeve van volkshuisvestings- en stedelijke vernieuwingsprojecten. Deze deelname in het SVn-fonds is ontstaan uit de verkoop van de eerste tranche (50%) aandelen N.V. Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. In 2016 is een bedrag van € 48.000 aan deze reserve onttrokken.

Reserve wijkontwikkeling

Deze reserve is bestemd voor de dekking van de kosten van de wijkontwikkelingsprojecten. In 2016 is € 336.000 aan deze reserve onttrokken.

Reserve actualiseren en digitaliseren bestemmingsplannen

Deze reserve is bestemd voor regulering van over meerdere jaren te maken kosten ten behoeve van werkzaamheden, mede door en voor derden, met betrekking tot actualiseren en digitaliseren van bestemmingsplannen. In 2016 is de reserve niet gewijzigd.

Reserve bouwleges

De reserve bouwleges is bestemd voor de verevening van kosten en opbrengsten gerelateerd aan de verstrekte bouwvergunningen. De werkzaamheden gerelateerd aan bouwvergunningen beslaan veelal meerdere jaren terwijl de legesinkomsten in één jaar verantwoord worden. In 2016 hebben geen mutaties op deze reserve plaatsgevonden.

Programma 6

Reserve parkeren

Deze reserve wordt gevoed door afkoopsommen die worden betaald als bij de afgifte van bouwvergunningen niet (volledig) kan worden voldaan aan de normering van het aantal te realiseren parkeerplaatsen op eigen terrein. Gelet op het vorenstaande dient deze reserve te worden aangewend voor de aanleg van parkeerplaatsen, het treffen van parkeerregulerende maatregelen en andere voorzieningen in het kader van het betaald en/of belanghebbendenparkeren. In 2016 is conform de programmabegroting een bedrag van € 40.000 aan deze reserve onttrokken in verband met de uitbreiding van parkeerterrein Klein Amerika.

Reserve verbetering doorstroming verkeer rondom het spoor

Deze reserve is in 2016 opgeheven. Het saldo is overgeheveld naar de reserve Zuidelijk Stationsgebied.

Reserve ketenmobiliteit

Deze reserve is in 2016 opgeheven. Het saldo is overgeheveld naar de reserve Zuidelijk Stationsgebied.

Reserve Zuidelijk Stationsgebied

Op 22 juni 2016 heeft de raad ingestemd met de herontwikkeling Zuidelijk Stationsgebied. De reserve Spoorse Doorsnijdingen en de reserve Ketenmobiliteit zijn opgeheven en samengevoegd tot deze reserve. De reserve is eveneens gevoed met de subsidies die reeds voor dit project zijn ontvangen. De onttrekking heeft betrekking op de in 2016 gemaakte plankosten.

Programma 8

Reserve niet gesprongen explosieven WO2

Deze reserve is gevormd voor de middelen die ontvangen worden voor het opsporen en ruimen van niet gesprongen explosieven. Kosten en opbrengsten die hierop betrekking hebben worden met deze reserve verrekend. Voor het Groene hart Ziekenhuis is in 2016 een suppletie uitkering van € 31.000 ontvangen die ook aan deze organisatie is uitbetaald.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene reserve

Deze reserve wordt gebruikt voor de afwikkeling van het rekeningresultaat.

Het gerealiseerde resultaat van de jaarrekening 2015 bedroeg € 13.717.000 positief. Vanuit dit saldo hebben in 2016 enkele verrekeningen met reserves plaatsgevonden. Per saldo is € 4.789.000 ten gunste van de algemene reserve gekomen.

Conform de begroting 2016 is € 250.000 toegevoegd ter versterking van het weerstandsvermogen. Op grond van de kadernota 2017-2020 is € 2.000.000 toegevoegd uit de bestemmingsreserve zuidelijk stationsgebied.

Voor opnieuw beschikbaar te stellen budgetten is € 1.451.000 aan de reserve onttrokken. Daarnaast is € 300.000 extra budget beschikbaar gesteld voor de culturele instellingen (C4) en is, conform de kadernota 2017-2020, € 361.000 ingezet voor incidentele investeringen.

Reserve sociaal domein

De reserve sociaal domein is ingesteld bij de 1ste begrotingswijziging 2016. De reserve wordt gevoed door overschotten op programma 2 Zorg (Wmo), programma 3 werk en inkomen en de productgroep jeugd, uitgezonderd product MO/VO (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang) en Beschermd wonen. Conform de besluitvorming bij de jaarstukken 2015 is in 2016 € 4.518.000 toegevoegd. Daarnaast is het saldo van de reserve 3D opgegaan in de reserve sociaal domein.

Reserve drie decentralisaties (3D)

Bij de 1ste begrotingswijziging 2016 is besloten de reserve 3D op te laten gaan in de reserve sociaal domein. Hiermee is de reserve komen te vervallen.

Reserve organisatieontwikkeling

Deze reserve wordt breed ingezet ter dekking van zowel reeds in gang gezette als toekomstige organisatie-ontwikkelingen. In 2016 is € 620.000 aan deze reserve toegevoegd. De onttrekking in 2016 bedroeg € 584.000.

10.3.2 Voorzieningen

Overzicht verloop voorzieningen

Naam voorziening (bedragen * € 1.000)	Saldo 1-1-2016	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12-2016
Programma 1					
Voorziening verhuurdersonderhoud schouwburg	190	174		157	207
Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten	767	839		719	887
Programma 4					
Voorziening planmatig onderhoud gemeentelijke onderwijsgebouwen	269	273		316	226
Programma 5					
Voorziening civieltechnische werken en plankosten Bolwerk	523		518	5	0
Voorziening civieltechnische werken en plankosten De Drie Notenboomen	287		284	3	0
Voorziening civieltechnische werken en plankosten Verswollezone	220			145	75
Programma 6					
Voorziening onderhoud stationsgarage	50	50			100
Voorziening groot onderhoud openbare ruimte	6.164	6.468		6.548	6.084
Voorziening verwerking afvalstoffen	606			546	60
Voorziening riolering	7.303			436	6.867
Programma 8					
Voorziening deelname groundbank Zuidplas	1.440				1.440
Voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders	5.428	612		239	5.801
Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne	539	43		27	555
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Voorziening spaaruren verlof	93	2		25	70
Voorziening onderhoud Huis van de Stad	34	43		34	43
Voorziening pijporgel aula begraafplaats	53				53
TOTAAL	23.966	8.504	802	9.200	22.468

Onderstaand volgt een toelichting per voorziening.

Programma 1

Voorziening verhuurdersonderhoud schouwburg

Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van de uitgaven verhuurdersonderhoud aan het schouwburgcomplex gelegen aan de Boelekade 67. Het nieuwe meerjarig onderhoudsplan is vastgesteld door het college op 21 januari 2014. Op basis hiervan is € 174.000 aan deze voorziening toegevoegd. In de loop van 2016 is € 157.000 besteed wegens onderhoudswerkzaamheden.

Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en objecten

Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven aan planmatig onderhoud aan gemeentelijk pandenbezit. Op 21 januari 2014 is het nieuwe meerjarenonderhoudsplan vastgesteld door het college. In 2016 heeft naast de reguliere toevoeging van € 797.000 ook een aanvullende dotatie van € 36.000 aan de voorziening plaatsgevonden. Er is voor € 719.000 aan onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Programma 4

Voorziening planmatig onderhoud gemeentelijke onderwijsgebouwen

De bekostiging voor de onderhoudsvoorzieningen voor schoolgebouwen is vanaf 1 januari 2015 geen taak meer voor de gemeente. Schoolbesturen ontvangen deze middelen vanaf dat moment rechtstreeks van het Rijk. De gemeente blijft nog wel verantwoordelijk voor nieuwbouw, uitbreiding, medegebruik, eerste inrichting, vandalismeschades en constructiefouten.

De voorziening is vanaf 2015 nog bestemd voor meerjarig onderhoud aan bruikleenscholen en gymzalen. Tevens wordt het meerjarig onderhoud aan de Burgemeester Martenssingel (vanwege gebruik door de GSG) uit deze voorziening voldaan. Inkomsten in het kader van uitvoeringsregels verhuur en medegebruik in het primair en speciaal onderwijs werden tot 2014 aan de voorziening toegevoegd en besteed aan duurzaamheidsmaatregelen. Per 1 januari 2015 is hiermee gestopt.

Programma 5

Voorziening civieltechnische werken en plankosten

- *Bolwerk*
- *De Drie Notenboomen*
- *Jan Verswollezone*

Bij de jaarrekening 2012 zijn de grondexploitaties van Bolwerk en De Drie Notenboomen afgesloten. Voor de nazorgbudgetten, die zijn bestemd voor de nog uit te voeren civieltechnische werken in de openbare ruimte en bijbehorende plankosten, zijn destijds twee afzonderlijke voorzieningen gevormd. Deze zijn in 2016 vrijgevallen.

In 2015 is de grondexploitatie van de Jan Verswollezone afgesloten en is voor de nog uit te voeren werkzaamheden een voorziening van € 220.000 gevormd. In 2016 is hiervan € 145.000 besteed.

Programma 6

Voorziening onderhoud Stationsgarage

Deze voorziening is bestemd voor het uitvoeren en nivelleren van uitgaven voor groot onderhoud aan de nieuwe Stationsgarage. In 2016 is een bedrag van € 50.000 in deze voorziening gestort.

Voorziening groot onderhoud openbare ruimte

Deze voorziening is bestemd voor de egalisatie van beschikbare middelen en kosten groot onderhoud van de openbare ruimte (groot onderhoud van wegen plus kunstwerken, water en groen) zoals is opgenomen in het P(roject)P(rogramma), PP als onderdeel van het Integraal Uitvoerings Plan (IUP). Jaarlijks wordt een bedrag in deze voorziening gestort. Op basis van een projectmatige aanpak wordt het groot onderhoud uitgevoerd. In 2016 is € 6.468.000 aan deze voorziening toegevoegd en is ten behoeve van uitgevoerde onderhoudsprojecten € 6.548.000 aan deze voorziening onttrokken.

Voorziening verwerking afvalstoffen

Bij de inzameling en verwerking van afvalstoffen is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een egalisatievoorziening, waarop geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing is. Het uiteindelijke jaarlijkse exploitatieresultaat wordt op nacalculatiebasis bepaald en aan deze voorziening toegevoegd of onttrokken. Een nevendoeel van deze voorziening is het bevorderen van een gelijkmatig tariefverloop bij onregelmatige lasten. In 2016 is € 546.000 aan deze voorziening onttrokken.

Voorziening riolering

Bij de riolering is volledige kostendekking uitgangspunt. Deze voorziening is een egalisatievoorziening, waarop geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing is. Het uiteindelijke jaarlijkse exploitatieresultaat wordt op nacalculatiebasis bepaald en aan deze voorziening toegevoegd of onttrokken. Deze voorziening heeft als nevendoeel een gelijkmatig tariefverloop te bevorderen bij onregelmatige lasten. De kosten die gemaakt worden ten behoeve van riolering worden gedekt door inkomsten rioolrechten. In 2016 is het exploitatieresultaat verrekend met de voorziening. In 2016 is een bedrag van € 436.000 aan deze voorziening onttrokken.

Programma 8

Voorziening groot onderhoud brandweerkazerne

Deze voorziening is bestemd voor het uitvoeren en nivelleren van uitgaven voor groot onderhoud aan de nieuwe brandweerkazerne. Op 21 januari 2014 is het nieuwe meerjarenonderhoudsplan vastgesteld door het college. Conform dit plan is een bedrag van € 43.000 in deze voorziening gestort en zijn voor € 63.000 aan onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Voorziening pensioenaanspraken (voormalig) wethouders

Politieke ambtsdragers in functie bouwen pensioenaanspraken op. Voor de gemeente Gouda betreft dit de wethouders. Deze pensioenaanspraken komen ten laste van de gemeente Gouda. In tegenstelling tot deelnemers aan het ABP vindt voor de Appa geen premieafdracht plaats van de gemeente aan een pensioenfonds. De pensioenen van de wethouders worden gefinancierd uit de begroting van de gemeente Gouda op het moment dat dit pensioen wordt uitbetaald aan betrokkene. Op grond van artikel 44 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient een voorziening voor de pensioenaanspraken (voormalig) wethouders te worden gevormd. Ter financiering van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op (partner)pensioenen van (voormalig) wethouders is per 31 december 2016 een voorziening gevormd van € 5.802.137.

De actuele actuariële berekeningen leiden in 2016 tot een dotatie aan de voorziening van € 552.088. In de begroting was beperkt dekking aanwezig voor de dotatie aan de voorziening. Door veranderingen in de aannames van de berekeningen kan het benodigde bedrag in de voorziening sterk veranderen van jaar tot jaar.

Voorziening deelname grondbank Zuidplas

De RZG Grondbank Zuidplas is opgericht om strategische aankopen te doen in de Zuidplaspolder. De gemeente Gouda neemt voor 6% deel in de grondbank. De grondbank waardeert haar gronden jaarlijks. In 2011 heeft een afwaardering plaatsgevonden van in het verleden gekochte gronden en heeft de gemeente Gouda een voorziening gevormd voor € 1.800.000. Op basis van geactualiseerde taxaties kon in 2015 € 360.000 van deze voorziening vrijvallen. In 2016 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Voorziening spaaruren verlof

De voorziening biedt de benodigde financiële dekking voor toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit de binnen de organisatie opgebouwde spaaruren. De afspraken met betrekking tot deze spaarvariant werden in een zogenaamd spaarcontract tussen werkgever en werknemer vastgelegd. Per jaar kon niet meer dan de opgebouwde compensatie-uren worden gespaard. Tevens was het maximaal te sparen uren gemaximaliseerd tot 1 jaar per medewerker. Door invoering van de levensloopregeling is de verlofspaarregeling met ingang van 1 april 2006 vervallen. In 2016 is er aan verlof op basis van spaaruren een bedrag van € 25.000 opgenomen. Er heeft een dotatie van € 2.500 aan de voorziening plaatsgevonden als gevolg van actualisatie van het uurloon. Het saldo per 31 december 2016 betreft de waarde aanspraak van drie medewerkers.

Voorziening onderhoud Huis van de Stad

Deze voorziening is bestemd voor het nivelleren van uitgaven van planmatig onderhoud aan het Huis van de Stad. De jaarlijkse dotatie aan deze voorziening wordt elk jaar aangewend voor de onderhoudskosten van dit pand, die gebaseerd zijn op de meerjarige technische onderhoudsplanning.

Voorziening pijporgel aula begraafplaats

Op deze voorziening is geen meerjarig onderhoudsplan van toepassing. Deze voorziening heeft betrekking op een legaat dat door de gemeente Gouda als legataris beheerd wordt. Het legaat dient gebruikt te worden voor de restauratie van het pijporgel op de begraafplaats IJsselhof te Gouda. Restauratie van dit orgel zal worden uitgevoerd door de beheerder/eigenaar van deze begraafplaats. Op dit moment is niet bekend op welke termijn Yarden deze restauratiewerkzaamheden gaat uitvoeren.

Colofon

uitgave: gemeente Gouda

fotoverantwoording:

omslag Yvonne Palsgraaf, stichting GOUDasfalt en gemeente Gouda

jaerverslag (college van BenW): Oscar van der Wijk

programma 1 (Kleiweg): Astrid den Haan

programma 1 (wegwijzer): Astrid den Haan

programma 1 (kaasmarkt): Yvonne Palsgraaf

programma 2 (vrijwilligers): Oscar van der Wijk

programma 4 (kindcentrum): Astrid den Haan

programma 4 (Gouda beach): Astrid den Haan

programma 8 (Loods 15): Astrid den Haan

overige foto's: Gemeente Gouda

©gemeente Gouda, april 2017